

SLUŽBENI GLASNIK BANJOLUČKE BISKUPIJE

SADRŽAJ

Biskupova uskrсна poslanica 2021. 3

Sveta Stolica i njezina tijela

Papina poruka za Dan bolesnika	6
Papina poruka za korizmu	8
Papina poruka za Svjetski dan molitve za zvanja	10
Papina poruka za Dan društvene komunikacije	12
<i>Antiquum ministerium</i> , služba katehete	15
Papina poruka za Dan selilaca	18
Papina poruka za Svjetski misijski dan	20
Apostolsko pismo <i>Spiritus Domini</i>	22
Kongregacija za bogoštovlje: O pepelnici 2021.	23
Specifičnosti slavlja Velikog tjedna 2021.	23
Kongr. za bogoštovlje: Hildegard von Bingen i dr.	24
Dekret o sv. Marti, Mariji i Lazaru	24
O oprostima povodom Ignacije godine	25
Poruka za Svjetski dan zdravlja	25
Poruka za ramazanski bajram	27
Smjernice za proslavu Dana mladih	28
CCEE Apel Europi za Libanon	35
Zajednička izjava predsjednika CCEE i CEC-a	36

Biskupska konferencija BiH i njezina tijela

Priopćenje sa 78. zasjedanja BKBiH	37
Priopćenje s 80. zasjedanja BKBiH	39
Susret članova BKBiH i KVRPP	41
Susret članova BKBiH i franjevačkih provincijala	42
Poruka za Nedjelju Dobrog Pastira	43
Karizmatički pokret i obnova u Duhu	44

Biskupski ordinarijat

Imenovanja i razrješenja	45
Obavijest o Pepelnici	45
Poruka za Dan života	45
Zahvala za pomoć žrtvama potresa	47
Dozvola za blagoslov oratorija u Lištanima ..	47
Poziv na rekolekciju (Banja Luka, 3.3.2021.) ..	48
Misa za preminule od ili s koronavirusom	48
Odluka o dodjeli pomoći Sisačkoj biskupiji	48
Odobrenje za izgradnju groblja u Podhumu ...	49
Dekret o ustanovljenju Privatnog društva	49
Inkardiacija fra Ilije Kreze	50
Osmi Međudekanski susret u Travniku	51
Molitva Gospi za prestanak pandemije	51
Poziv na Duhovsko bdjenje	52
Četvrti Obiteljski susret na Kupresu	52
Poziv na rekolekciju u Komušinu 16.6.2021.	53

Ordinarij: Propovijedi

Bogojavljenje	53
Pepelnica	56
Misa za žrtve pandemije koronavirusa	58
Sv. Josip, Drvar	60
Cvjetnica	62
Misa posvete ulja	64
Veliki četvrtak	68
Veliki petak	69
Nedjelja Božjeg milosrđa	71
Blagdan bl. Ivana Merza	74

Nastavak na sljedećoj stranici

Nastavak s prethodne stranice

Misa za pok. vlč. Filipa i s. Ceciliju	77
O 29. godišnjici smrti biskupa Alfreda	79
Uz početak “molitvenog maratona”	81
Uz svršetak “molitvenog maratona”	83
Na pogrebu s. Terezije Karača, 31.5.2021.	85

Ordinarij: Korespondencija

O Europskom centru, Z. Tegeltiji	86
O Europskom centru, Zavodu “M. Zotović”	88
O spornoj odluci RUGIP-a, Z. Tegeltiji	88
Čestika mons. I. Štironji uz biskupsko ređenje	89

Prilozi

Statistički podatci za 2020.	90
Doprinosi župa za misije u 2020.	91

Naši pokojnici

Fra Juro Stipić (1944.–2021.)	92
Brat Franjo Apanović (1954.–2021.)	93
Fra Tvrtko Vrdoljak (1948.–2021.)	93

Nove knjige

A. Orlovac, Svećenik komu je papa poljubio ruku	94
M. Semren, Beskrajna blizina Božje riječi	94

BISKUPOVA USKRSNA POSLANICA

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici,
cijenjeni svi drugi moji suvremenici, ljudi
dobre volje!

*„Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo
i radujmo se njemu!“ (Ps 118,24)*

Ove radosne i poticajne riječi iz starozavjetne knjige Psalmi izriču radost Božjeg naroda, zbog njegova uvjerenja da je Bog Stvoritelj ujedno Gospodar povijesti i naroda i cijelog čovječanstva, te da je On i temelj i vrhunac svake ljudske istinske sreće, uspjeha i ostvarenja.

Dan o kojem je riječ u ovom psalmu zapravo je dan Kristova slavnog uskrsnuća od mrtvih; jest blagdan svih blagdana. Sadržaj toga – za nas kršćane najradosnijeg dana u godini – potiče nas da svoj život na zemlji tako osmislimo i usmjerimo kako bi se on mogao nastaviti u onoj punini koju nam je omogućio sam Gospodin Bog, naš Stvoritelj i Spasitelj.

Ovogodišnju svetkovinu Uskrsa mi, u našoj biskupiji i metropoliji, proslavljamo u ozračju „Godine Božje Riječi“, koja je proglašena u povodu 1600-te obljetnice smrti velikog crkvenog naučitelja, sv. Jeronima, porijeklom iz ovih krajeva.

Mnogima je poznata jedna tvrdnja ovoga sveca, koja glasi: „Nepoznavanje Pisama (tj. Svetog Pisma) nepoznavanje je Krista!“

Samo onaj tko se doista trudi što bolje upoznati Sveto Pismo, taj će dobro upoznati i Isusa Krista, za kojega apostol Pavao piše da je On „Božja snaga i Božja mudrost“ (1 Kor 1,24).

O tome Kristu slušamo i u slavlju uskršnje mise dio propovijedi njegova apostola Petra, a što nam je zapisana u novozavjetnoj knjizi Djela apostolska (Dj 10,34a. 37-43). U toj propovijedi je zapravo sadržan najstariji oblik, obrazac kršćanskog vjerovanja. A ono glasi ovako: Bog je ljudskom rodu objavio i ponudio svoj definitivni savez mira u Isusu Kristu, koji je novi Gospodar svijeta. Bog je Isusa iz Nazareta obdario svojom božanskom snagom i opečatio svojim Duhom

tj. svojom životvornom snagom. Taj Isus je prošao Zemljom čineći dobro, ozdravljajući i oslobađajući sve koji su bili ugroženi i zarobljeni od Zloduha, od đavla. – Bog je bio s njime. Njegovi su ga sunarodnjaci razapeli i ubili. Ali ga je Bog, nakon tri dana, uskrisio od mrtvih. I kao uskrsli, Isus Krist se ukazivao – ne cijelom narodu, nego izabranim pojedincima. Oni će imati zadaću svjedočiti kako je On doista živ. Ti su svjedoci s Njime zajedno ne samo razgovarali nego i blagovali. A On ih je zadužio da o Njemu, kao božanskom Sucu cijelog svijeta, govore posvuda gdje se budu nalazili. Također, da tumače ljudima kako će svakome onome tko u Njega, Krista – ubijenog i uskrslog – vjeruje, biti oprošteni grijesi i oni će sigurno ući u puninu vječnog života i vječne sreće. Jer, Isus je umro zbog grijeha i opaćina nas ljudi, a uskrisen je radi našeg opravdanja i našeg spasenja, kako nam tumači apostol Pavao (Rim 4,25).

Ovaj sadržaj najstarijeg kršćanskog vjerovanja Crkva je Kristova zadržala sve do danas. Crkva ga nudi i današnjem čovjeku kao jedinstvenu poruku spasenja. Takvu poruku nitko drugi na svijetu ne može ponuditi jer je ni nema!

Obojica apostolskih prvaka – i sv. Petar i sv. Pavao – povezuju međusobno Kristovo uskrsnuće i njegovu ulogu Suca svih živih i mrtvih. To ne čine da bi plašili ljude, nego da ljudima svih naroda i svih vremena pokažu put i način njihovog spasenja, tj. kako će opstati na tom Božjem sudu. To njihovo tumačenje Isusove sudačke uloge treba shvatiti kao radosnu vijest u pravom smislu te riječi. Apostol Petar pojašnjava da uskrsli Isus obavlja najprije svoju spasiteljsku službu prije nego što nastupi kao božanski Sudac.

Mi, članovi Kristove Crkve, vjerujemo Isusu Kristu kao jedinoj Božjoj Istini. On je i sâm za sebe tvrdio da je „Put, Istina i Život“ (Iv 14,6). Sve nas je ohrabrio rekavši: „U svijetu imate muku, ali hrabri budite, ja sam pobijedio svijet“ (Iv 16,33).

Na temelju sigurne, neupitne Isusove pobjede, koja se tijekom crkvene povijesti uvi-

jek iznova očituje, crpi Njegova Crkva svoj neuništivi optimizam. Njega ona nudi svijetu kao dragocjeni dar – u obliku svoje utemeljene, postojane nade. Crkva je tijekom svoje duge i burne povijesti navikla ustrajati u svome djelovanju kao služavka raspetog i uskrslog Krista. Taj svoj optimizam i svoju konstruktivnost nudila je i nudi ne samo svojim članovima, kršćanskim vjernicima, nego i svim drugim članovima ljudskog roda.

Isus Krist nikako ne pristaje da ga mi ljudi smjestimo u našu povijesnu prošlost. On ne želi biti kao neka sjena ili uspomena iz pripovijedanja proteklih vremena tijekom 20 stoljeća. On želi biti naš suvremenik. Želi spasiteljski djelovati i danas u svojoj Crkvi, u svakom od nas i po svakome od nas. On i ovoj našoj generaciji upućuje svoje obećanje: „Zaista, kažem vam, tko sluša moju riječ i vjeruje onome koji me posla, ima život vječni i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život“ (Iv 5,24).

Ova poruka o našem vječnom životu nije samo neka izjava o našoj budućnosti, nego je i pojašnjavanje naše sadašnjosti! Vječni život podrazumijeva: naša budućnost je na skriven način ova naša sadašnjost! Gospodin Isus Krist, koji će kao Spasitelj i Sudac ponovno doći – već je ovdje sada, danas! On danas, sada boravi usred svoga naroda, svoje Crkve, u srcima nas, svojih vjernika! Već sada smo mi po Kristu dobili udio u Božanskom vječnom životu! Već sada smo mi uključeni u taj i takav život! Zato i ova radostna vijest Uskrsa o vječnom, sretnom životu govori o kvaliteti našeg kršćanskog života na zemlji. Ona sadrži značenje i dubinu našeg sadašnjeg življenja.

Draga braćo svećenici, sestre redovnici i Kristovi vjernici laici,

podsjecam vas sve na riječi iz moje prve uskrsne poslanice, koju sam – kao banjolučki biskup – uputio davne 1990. godine tadašnjim članovima naše biskupije:

„Kristova smrt i uskrsnuće je temeljni događaj izmirenja ljudi s Bogom i međusobno. Apostol (Pavao) nas uči: ‘Svidjelo se Bogu u njemu (tj. Isusu Kristu) nastaniti svu puninu i po njemu uspostaviti mir krvlju križa njegova – izmiriti sa sobom sve, bilo na zemlji, bilo na nebesima’ (Kol 1,19-20).

Vjerujući da nas je Bog u Kristu raspetom i uskrsлом pomirio sa sobom i jedne s drugima, mi se ne mirimo s grijehom, podjelama i mržnjom – u sebi i u svijetu u kojem živimo. Uskrsli nam Krist ulijeva nadu i snagu za nove pokušaje i nova nastojanja, kako bismo ostvarili život dostojan čovjeka, u slozi i ljubavi... Izmireni po Kristu s Bogom, kao pojedinci i kao vjernačka zajednica, možemo mir čuvati i produbljivati u svojim obiteljima, u mjestima gdje živimo i radimo, u narodu kojem s ponosom pripadamo i u državi čiji punopravni građani želimo biti.“

U međuvremenu, tijekom proteklih trideset – izuzetno dramatičnih – godina rata i poraća, obnašajući – po Božjoj volji – ovu odgovornu službu u Kristovoj Crkvi, mogao sam – zajedno s vama – između ostalog, iskusiti i ovo: Onaj tko želi biti istinski mirotvorac u jednom svijetu, odn. životnom okruženju, u kojem vladaju egoisti, izrabljivači i ugnjetači ljudi i narodâ, preziratelji i Boga i čovjeka i grješnici svake vrste, taj treba u svojoj nesebičnoj ljubavi biti dosljedan i ići do krajnjih granica. Ali ne bi smio nikako zbog lažnog mirotvorstva oportunistički opravdavati zlo i nepravdu niti prodati pravo obespravljenih za neki samo prividni, lažni mir. Jer, bez pravde nema niti može biti pravednog, istinskog i trajnog mira, kako to naglašava i Božja poruka objavljena u Svetom Pismu: „Mir će biti djelo pravde“ (Iz 32,17).

Ovaj put, na svršetku moje – od Krista dobivene – službe u Njegovoj Crkvi, i nakon svega doživljenog i proživljenog, želim kao vaš brat u istoj vjeri i nadi i kao vaš suputnik prema vječnosti, ostaviti svima vama – koji me želite čuti – svoju zadnju poruku, kao svojevrсни testament:

Nemojte nikada zaboraviti koji su vam i kakvi korijeni vašeg životnog stabla i kojega ste i kakvog ste stabla grane! Vaš korijen je Kristova Radosna vijest o prevažnoj ulozi – za svakog od vas – njegove muke, smrti i uskrsnuća! Vaše stablo, koje unatoč svim burama, olujama, gromovima i požarima, opstaje već 2000 godina jest Kristova Crkva! Na tom neuništivom stablu vi imate zadaću da budete plodne grane! U Evanđelju i u Crkvi vi susrećete živoga, milosrdnoga Krista, svoga Spasitelja, koji želi biti životni suputnik svakome od vas. A samo

On ima riječi života vječnoga, kako to pred njim ustvrdi njegov apostol Petar, a donosi u svom Evanđelju apostol Ivan (usp. Iv 6,68).

Sada i vi svi, zajedno s drugim ljudima i narodima oko vas, proživljavate vrijeme promjena i kriza. Kao što su često u prošlosti naši pređi uspijevali, tako ćete i vi uspjeti sve sadašnje nevolje uspješno prebroditi uz pomoć one duhovne energije koja dolazi iz neiscrpnog, snažnog vrela Kristova Evanđelja! Međusobno se volite i budite solidarni jedni s drugima! Držite se dalje od svakog oblika ogorčene uskogrudnosti i netrpeljivosti! Tražite i izgrađujte nove staze bratstva i povezanosti među ljudima i narodima! Produbljujte vaše već postojeće načine i vašu praksu međusobnog davanja i primanja, međusobnog prihvaćanja i pomaganja, kako biste izgrađivali i širili u ljudskoj obitelji kulturu Evanđelja, gdje će Isus Krist, živ – jučer, danas i do vijeka – moći biti usređujući odgovor na sva bitna

pitanja zabrinutih, nemirnih, a ne rijetko i beznadnih ljudskih srdaca!

Nasljedujte i ubuduće Isusa Krist, umrlog i uskrslog, za spas cijelog ljudskog roda! Budite Njegove ruke i Njegovo srce za vaše bližnje: srce koje će praštati, ljubiti i moliti, a ruke koje će raditi i služiti!

Imajte uvijek na pameti ovu istinu i prenosite je svojim potomcima: Dobrota je u stanju nadvladati zloću, život je jači od smrti, a ljubav Božja je moćnija od svih grijeha cijelog svijeta!

To je bit i glavni sadržaj Uskrsa!

Od srca vam svima, draga braćo svećenici, sestre redovnice, Kristovi vjernici laici – u našoj biskupiji i izvan nje, kao i svima vama, dragi moji sugrađani i suvremenici dobre volje – želim od Boga izmoliti blagoslovljen i radostan – ne samo ovogodišnji Uskrs, nego i sve buduće zemaljske Uskrse, kao i vaš vječni Uskrs na Nebu!

Vaš brat u Kristu uskrsnom

✠ Franjo, *biskup, v.r.*

PAPINA PORUKA ZA 29. SVJETSKI DAN BOLESNIKA (11.2.2021.)

Jedan je učitelj vaš, a svi ste vi braća (Mt 23,8).

Odnos povjerenja u temelju skrbi za bolesne

Draga braćo i sestre!

XXIX. svjetski dan bolesnika, koji se slavi 11. veljače 2021., na spomen Blažene Djevice Marije Lurdske, milosna je prigoda da se posebna pažnja posveti bolesnicima i onima koji za njih skrbe bilo u zdravstvenim ustanovama bilo u obiteljima i zajednicama. Posebno mislimo na one koji, diljem cijeloga svijeta, pate od posljedica pandemije koronavirusa. Svima, a posebno najsiromašnijima i marginaliziranim, izražavam svoju duhovnu bliskost i jamčim im brigu i ljubav Crkve.

1. Tema ovog Dana nadahnuta je evanđeoskim odlomkom u kojem Isus kritizira licemjerje onih koji govore, a ne čine (usp. Mt 23,1-12). Kad se vjera svede na praznu retoriku, bez uključivanja u život i potrebe drugih, tada stvarni život kojim živimo nije dosljedan vjeri koju ispovijedamo. To je teška opasnost. Zato Isus pribjegava snažnim riječima kako bi upozorio na opasnost pada u autoidolatriju i kaže: „jedan je učitelj vaš, a svi ste vi braća“ (r. 8).

Kritika koju Isus upućuje onima koji „govore, a ne čine“ (r. 3) korisna je uvijek i za sve, jer nitko od nas nije imun na zlo licemjera, a to je veoma teško zlo, koje nas sprječava da rastemo kao djeca jednoga Oca, pozvana živjeti sveopće bratstvo.

U susretu s bratom i sestrom u potrebi, Isus nudi model ponašanja koji je u potpunoj opreci s licemjerjem. Traži od nas da se zaustavimo i slušamo, uspostavimo izravan i osoban odnos s drugim, da osjetimo empatiju i suosjećanje te dopustimo da nas njihova patnja dirne do te mjere da preuzmemo na sebe brigu za njih u duhu služenja (usp. Lk 10,30-35).

2. Kad nas snađe bolest postajemo svjesni vlastite ranjivosti i, u isti mah, osjećamo potrebu za drugim koja nam je urođena. Tada nekako jasnije osjećamo vlastitu krhkost stvorenog bića i dublje doživljavamo svoju ovisnost o Bogu. Naime, kad smo bolesni, duh i srce nam obuzmu nesigurnost, a katkad i strah pomije-

šan s nemirom; nalazimo se u stanju nemoći, jer naše zdravlje ne ovisi o našim sposobnostima ili našoj „zabrinutosti“ (usp. Mt 6,27).

Bolest nameće pitanje smisla, koje se u vjeri upućuje Bogu. Pitanje je to koje od nas traži da damo novo značenje i učinimo zaokret u životu i na njega možda nećemo odmah naći odgovor. Naši prijatelji i rođaci ne mogu nam uvijek pomoći u ovom mukotrpnom traženju.

Biblijski lik Joba u tom je pogledu vrlo značkovit. Jobovoj supruzi i prijateljima ne polazi za rukom pratiti ga u njegovoj nesreći, štoviše, optužuju ga i samo još više povećavaju njegovu samoću i izgubljenost. Job tone u duboko stanje napuštenosti i neshvaćenosti. Ali upravo zahvaljujući toj krajnjoj krhkosti, odbacujući od sebe svako licemjerje i opredjeljujući se za put iskrenosti prema Bogu i drugima, njegov ustrajni vapaj dopire do Boga koji mu na kraju odgovara i daje mu vidjeti novi horizont. Potvrđuje mu da njegova patnja nije niti kazna niti stanje odvojenosti od Boga ili znak Božje ravnodušnosti. Tako su se iz ranjena i ozdravljena Jobova srca vinule one žive i dirljive riječi upućene Gospodinu: „Po čuvenju tek poznavah te dosad, ali sada te oči moje vidješe“ (42,5).

3. Bolest uvijek ima lice, i to ne samo jedno: ona ima lice svakog bolesnika i bolesnice pa i onih koji se osjećaju zapostavljenima, isključenima i žrtvama društvenih nepravdi kojima im se uskraćuju njihova temeljna prava (usp. *Fratelli tutti*, 22). Trenutna pandemija razotkrila je koliko su naši zdravstveni sustavi neodgovarajući, a izašli su na vidjelo i nedostaci u skrbi za bolesnike. Starije, slabe i ranjive osobe nemaju uvijek pristup zdravstvenoj skrbi i ona nije uvijek osigurana na pravičan način. To ovisi o političkim odlukama, načinu upravljanja resursima i zalaganju onih koji su na odgovornim položajima. Ulaganje sredstava u liječenje i njegu bolesnika prioritet je povezan s temeljnim načelom da je zdravlje primarno opće dobro. U pandemiji je, istodobno, došla do izražaja predanost i velikodušnost zdravstvenog osoblja, volontera, radnika i radnica, svećenikâ, redovnikâ i redovnicâ koji su profesio-

nalno, požrtvovno i s osjećajem odgovornosti i ljubavi prema bližnjima pomagali, liječili, tješili i služili mnogim bolesnicima i članovima njihovih obitelji. To je tiho mnoštvo muškaraca i žena koji su odlučili ne okretati glavu na drugu stranu, nego pogledati u lice i vidati rane bolesnikâ koje su doživljavali bliskima zbog zajedničke pripadnosti ljudskoj obitelji.

Ta bliskost je, naime, dragocjeni melem koji pruža podršku i utjehu bolesnicima u njihovoj patnji. Kao kršćani, tu bliskost doživljavamo kao znak ljubavi Isusa Krista, *Dobrog Samaritanca*, koji je sa samilošću prilazio svakom čovjeku ranjenom grijehom. Sjedinjeni s njim djelovanjem Duha Svetoga, pozvani smo biti milosrdni poput Oca i ljubiti, na poseban način, svoju slabu, nemoćnu i trpeću braću i sestre (usp. *Iv* 13,34-35). Tu bliskost doživljavamo ne samo kao pojedinci, nego i kao zajednica. Naime, bratska ljubav u Kristu rađa zajednicu koja može ozdravljati, koja ne napušta nikoga, koja uključuje i prihvaća prije svega najslabije.

U vezi s tim, želim podsjetiti na važnost bratske solidarnosti koja ima svoj konkretan izraz u služenju i može poprimiti veoma razne oblike, koji su svi odreda usmjereni na pružanje potpore našem bližnjemu. „Služiti znači brinuti se za slabe u našim obiteljima, našem društvu, našem narodu“ (*Homilija u Havani*, 20. rujna 2015.). U tome zalaganju svaki pojedinac je kadar „ostaviti po strani svoje zahtjeve i težnje, očekivanja i svoje želje za svemoćnošću pred konkretnim pogledom najslabijih. [...] U služenju se uvijek gleda bratovo lice, dodiruje njegovo tijelo, osjeća njegova blizina čak dotle da ga se u nekim slučajevima i ‘trpi’, te traži promicanje brata. To je razlog zbog kojeg služenje nikad nije ideološko, jer se ne služi idejama nego osobama“ (*ibid.*).

4. Za dobro liječenje presudan je relacijski vid, zahvaljujući kojem se može imati holistički pristup pacijentu. Prepoznati vrijednost toga vida pomaže također liječnicima, medicinskim sestrama i tehničarima, profesionalcima i volonterima da preuzmu na sebe brigu za one koji trpe kako bi ih pratili na putu ozdravljenja, zahvaljujući međuljudskom odnosu koji se temelji

na povjerenju (usp. *Nova povelja zdravstvenih radnika* [2016.], 4). Radi se, dakle, o tome da se „sklopi pakt“ između onih kojima je potrebna skrb i onih koji ih njeguju; pakt zasnovan na uzajamnom povjerenju i poštivanju, iskrenosti, raspoloživosti tako da se nadiđu sve obrambene barijere, u središte stavi bolesnikovo dostojanstvo, štiti profesionalnost zdravstvenih djelatnika i održi dobar odnosa s obiteljima bolesnikâ.

Upravo taj odnos s bolesnom osobom nalazi nepresušan izvor motivacije i snage u *Kristovoj ljubavi*, kao što pokazuje tisućljetno svjedočenje muškaraca i žena koji su postigli svetost u služenju bolesnicima. Iz otajstva Kristove smrti i uskrsnuća izvire ljubav koja može dati puni smisao i bolesnikovu i stanju onih koji se za njega skrbe. Potvrdu toga nalazimo više puta u evanđelju iz kojeg se zorno vidi da ozdravljenja koja je učinio Isus nikada nisu magijski čini nego su uvijek plod *susreta, međuljudskog odnosa* u kojem je Božji dar, koji je ponudio Isus, odgovor na vjeru onoga koji ga prihvaća, što je sažeto u riječima koje Isus često ponavlja: „vjera te tvoja spasila“.

5. Draga braćo i sestre, zapovijed ljubavi koju je Isus ostavio svojim učenicima nalazi konkretno ispunjenje također u odnosu s bolesnicima. Društvo je to čovjekoljubivije što više zna skrbiti za svoje slabe i članove koji pate i zna to činiti djelotvorno u duhu bratske ljubavi. Stremimo tome cilju i pobrinimo se postići to da nitko ne ostane sam, da se nitko ne osjeća isključenim ili napuštenim!

Sve bolesnike, zdravstvene djelatnike i one koji se žrtvuju u pomaganju onima koji pate povjeravam Mariji, Majci milosrđa i Zdravlju bolesnih. Neka nas ona iz Lurdske pećine i svojih nebrojenih svetišta diljem svijeta podupre u našoj vjeri i našoj nadi i pomogne nam da skrbimo jedni za druge bratskom ljubavlju. Svima vama i svakom ponaosob od srca podjeljujem svoj blagoslov!

Rim, pri Svetom Ivanu Lateranskom,
20. prosinca 2020., Četvrta nedjelja došašća.

Franjo

PAPINA PORUKA ZA KORIZMU (17.2.2021.)

“Evo, uzlazimo u Jeruzalem...” (Mt 20, 18).

Korizma: vrijeme obnove vjere, nade i ljubavi

Draga braćo i sestre,

najavljujući učenicima svoju muku, smrt i uskrsnuće, kako bi ispunio Očevu volju, Isus im otkriva duboki smisao svoga poslanja i poziva ih da se u to uključe, radi spasenja svijeta.

Na korizmenom putu koji nas vodi do vazmenih slavlja sjetimo se Onoga koji „ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu“ (*Fil* 2,8). U ovo vrijeme obraćenja obnovimo *svoju vjeru*, napajamo se na vrelu *“žive vode” nade* i otvorena srca prihvatimo *Božju ljubav* po kojoj postajemo braća i sestre u Kristu. U uskrsnoj noći obnovit ćemo naša krsna obećanja da bismo se, po Duhu Svetom, ponovno rodili kao novi muškarci i žene. No, kao i cio kršćanski život i sâm korizmeni hod sav je obasjan svjetlom uskrsnuća, koje oživljuje osjećaje, stavove i odluke onih koji žele slijediti Krista.

Post, molitva i milostinja, kakvima ih je Isus predstavio u svojem propovijedanju (usp. *Mt* 6,1-18), uvjeti su i izraz našega obraćenja. Put siromaštva i odricanja (*post*), pogled i geste ljubavi prema ranjenom čovjeku (*milostinja*) i sinovski dijalog s Ocem (*molitva*) omogućuju nam uosobiti iskrenu vjeru, živu nadu i djelatnu ljubav.

1. Vjera nas poziva prihvatiti Istinu i postati njezinim svjedocima pred Bogom i pred svom našom braćom i sestrama.

U ovo korizmenom vremenu *prihvatiti i živjeti Istinu očitovanu u Kristu* ponajprije znači dopustiti Božjoj riječi, koju nam Crkva prenosi iz naraštaja u naraštaj, da nam progovori u srcu. Ta Istina nije umotvorina pridržana nekolicini izabranih, viših ili istaknutih umova, nego je to poruka koju primamo i možemo razumjeti zahvaljujući mudrosti srca, otvorena veličini Boga koji nas ljubi prije nego što smo toga i svjesni. Ta je Istina sâm Krist koji je, u potpunosti prihvaćajući naše čovječstvo, postao Put – zahtjevan, ali otvoren za sve – koji vodi punini Života.

Post, ako se živi kao iskustvo odricanja, dovodi one koji ga čine u jednostavnosti srca do ponovnog otkrivanja Božjega dara i spozna-

je istine o našoj stvarnosti bića stvorenih na njegovu sliku i priliku, koja u njemu nalaze puninu. Iskustvom slobodno prihvaćenog siromaštva, onaj koji posti i sam postaje siromašan i “zgrće” blago ljubavi primljene i dijeljene s drugima. Kad se tako shvaća i čini, post pomaže ljubiti Boga i bližnjega jer, kao što kaže sv. Toma Akvinski, ljubav je pokret koji usmjerava pažnju na drugoga, smatrajući ga jednim sa samim sobom (usp. enc. *Fratelli tutti*, 93).

Korizma je vrijeme vjere odnosno vrijeme u kojem se Boga prima u svoj život i omogućuje mu da se “nastani” kod nas (usp. *Iv* 14,23). Postiti znači osloboditi naš život od svega što ga opterećuje pa i od prezasićenosti – istinitim ili lažnim – informacijama i kupovanjem proizvodâ da bismo otvorili vrata svojega srca Onome koji nam dolazi u posvemašnjem siromaštvu, ali „pun milosti i istine“ (*Iv* 1,14): Sinu Božjem, Spasitelju.

2. Nada kao “živa voda” koja nam omogućuje nastaviti svoj put.

Žena Samarijanka, od koje Isus traži da mu daje piti na zdencu, ne razumije na što On to misli kad joj kaže da joj može dati “vode žive” (*Iv* 4,10). Ona isprva, naravno, misli na običnu vodu, no Isus cilja na Duha Svetoga kojega će dati u obilju u vazmenom otajstvu i koji ulijeva u nas nadu koja ne razočarava. Već u času u kojem najavljuje svoju muku i smrt, Isus naviješta nadu kad kaže: „treći dan [će] uskrsnuti“ (*Mt* 20, 19). Isus nam govori o budućnosti širom otvorenoj Očevim milosrđem. Nadati se s njim i zahvaljujući njemu znači vjerovati da povijest ne završava na našim pogreškama, na našim nasiljima i nepravdama i na grijehu koji Ljubav pribija na križ. To znači primiti iz njegova otvorenog Srca Očevo oprostjenje.

U ovim tjeskobnim prilikama u kojima danas živimo i gdje se sve čini krhkim i nesigurnim, govoriti o nadi moglo bi djelovati kao provokacija. Ali korizmu upravo i imamo za to da se nadamo, da iznova svoj pogled upravimo na strpljivost Boga, koji se nastavlja brinuti za svijet koji je stvorio, dok smo se mi često loše odnosili prema njemu (usp. enc. *Laudato si’*, 32-33.43-44). To je nada u pomirenje na koju nas usrdno poziva sveti Pavao: „dajte, pomirite se

s Bogom“ (2 Kor 5,20). Primajući oprostjenje u sakramentu pomirenja, koji je u središtu našeg puta obraćenja, mi sami širimo dalje oprostjenje: budući da smo ga mi sami primili, možemo ga dati svojom spremnošću da stupimo u brižni dijalog i pružamo utjehu onima koji su ranjeni. Božje oprostjenje, također po našim riječima i našim gestama, omogućuje nam doživjeti Uskrs bratstva.

U korizmi budimo pozorniji „govoriti riječi utjehe, koje tješe, daju snagu, hrabre i potiču, a ne riječi koje ponižavaju, rastužuju, rasrđuju, preziru“ (enc. *Fratelli tutti* [FT], 223). Ponekad je, da bi se drugome dalo nadu, dovoljno biti „ljubazna osoba koja svoje strahove i sve ono što je tjera na žurbu ostavlja po strani kako bi drugome posvetila pažnju, nasmiješila mu se, rekla riječ ohrabrenja, omogućila prostor za slušanje usred tolike ravnodušnosti“ (*ibid.* 224).

U sabranosti i tihoj molitvi, nada nam se daje kao nadahnuće i unutarnje svjetlo koje svojim svjetlom obasjava izazove i izbore s kojima se suočavamo u svome poslanju: eto zašto je od temeljne važnosti povući se na molitvu (usp. *Mt* 6, 6) i susresti se, u skrovitosti, s Ocem koji je sama nježnosti.

Živjeti korizmu s nadom znači osjetiti da smo, u Isusu Kristu, svjedoci novog vremena u kojem Bog „sve čini novo“ (usp. *Otk* 21,1-6). To znači primiti Kristovu nadu koji polaže svoj život na križu i kojeg Bog uskrisuje treći dan, „uvijek spremni na odgovor svakomu koji od [n] as zatraži obrazloženje nade koja je u [n]ama“ (1 Pt 3,15).

3. Ljubav, koju se živi po uzoru na Krista, u pažnji i suosjećanju prema svakoj osobi, najviši je izraz naše vjere i naše nade.

Ljubav se raduje dok gleda druge kako rastu. To je razlog zašto pati kad je drugi u nevolji: usamljen, bolestan, beskućnik, prezren, u potrebi... Ljubav je zanos srca koji nam omogućuje izići iz sebe samih i koji gradi vezu dijeljenja i zajedništva.

„Socijalna ljubav“ omogućuje napredak prema civilizaciji ljubavi, na koju se svi možemo osjećati pozvanima. Ljubav, svojom univerzalnom dinamikom, može izgraditi novi svijet, jer

to nije besplodni osjećaj, nego najbolji način za postizanje učinkovitih putova razvoja za sve“ (FT, 183).

Ljubav je dar koji našem životu daje smisao i zahvaljujući kojem onoga koji je u neimaštini smatramo članom svoje obitelji, prijateljem i bratom. Ono malo, ako se dijeli s ljubavlju, nikad se ne potroši, nego postaje zalihom života i sreće. Tako se dogodilo s brašnom i uljem udovice u Sarafti, koja je ponudila kolačić proroku Iliji (usp. 1 Kr 17,7-16) i s kruhovima koje Isus blagoslivlja, lomi i daje učenicima da ih razdijele mnoštvu (usp. *Mk* 6, 30-44). Isto je i s našom milostinjom, bila ona mala ili velika, kad se daje u radosti i jednostavnosti.

Živjeti korizmu ljubavi znači skrbiti za one koji pate, koji su napušteni ili su obuzeti tjeskobom zbog pandemije covida-19. U prilikama u kojima vlada velika neizvjesnost u pogledu budućnosti, spominjući se riječi koje je Bog uputio svome Sluzi: „Ne boj se, jer sam te otkupio“ (*Iz* 43, 1), pružimo zajedno sa svojom ljubavlju riječ povjerenja i pomozimo drugome da osjeti da ga Bog ljubi kao svoje dijete.

„Samo pogledom čiji je horizont preobražen ljubavlju, koja vodi do toga da se spozna dostojanstvo drugoga, siromašne se može prepoznati i cijeniti u njihovu neizmjernom dostojanstvu i poštivati u njihovu vlastitom načinu života i kulturi, te ih tako stvarno integrirati u društvo“ (FT, 187).

Draga braćo i sestre, svaka etapa života vjere je vjere, nade i ljubavi. Neka nam ovaj poziv da živimo korizmu kao put obraćenja, molitve i dijeljenja svojih dobara s drugima pomogne obnoviti, kao zajednica i pojedinci, živi spomen one vjere koja dolazi od živoga Krista, nade oživljene dahom Duha Svetoga i ljubavi čiji je nepresušan izvor Očevo milosrdno srce.

Neka nas Marija, Spasiteljova majka, vjerno prisutna podno križa i u srcu Crkve, podupire svojom brižnom ljubavlju i neka nas blagoslov Uskrsloga prati na našem putu prema vazmenome svjetlu.

Rim, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 11. studenoga 2020., spomen svetoga Martina iz Torsura.

Franjo

PAPINA PORUKA ZA 58. SVJETSKI DAN MOLITVE ZA DUHOVNA ZVANJA

(Nedjelja Dobrog Pastira, 25.4.2021.)

Draga braćo i sestre!

Dana 8. prosinca prošle godine, u prigodi sto pedesete obljetnice proglašenja svetog Josipa zaštitnikom sveopće Crkve, započela je posebna godina posvećena tomu svecu (usp. *Dekret Apostolske pokorničarne* od 8. prosinca 2020.). Uz tu sam prigodu napisao apostolsko pismo *Patris corde*, čiji je cilj bio „povećati našu ljubav prema ovom velikom svecu“. Sveti Josip je izvanredna osoba, ali istodobno „toliko blizak našem vlastitom ljudskom iskustvu“. Nije činio zadivljujuće stvari, nije bio urešen nikakvim jedinstvenim karizmama, niti se činio posebnim u očima onih koji su ga susretali. Nije bio slavan niti se ičim isticao da bi privlačio pažnju drugih: evanđelja ne prenose ni jednu jedinu njegovu riječ. A ipak je svojim uobičajenim životom postigao nešto izvanredno u Božjim očima.

Bog gleda što je u srcu (usp. 1. Sam 16,7), a u svetom Josipu prepoznao je srce oca sposobna davati i radati život u svakodnevici. Zvanja imaju isti cilj: radati i obnavljati živote svaki dan. Gospodin želi oblikovati srca očeva i majki: srca koja su otvorena, sposobna za velike inicijative, velikodušna u sebedarju, suosjećajna u otklanjanju tjeskobâ i postojana u jačanju nade. To je ono što svećeništvu i posvećenom životu silno treba poglavito danas u vremenima obilježenim krhkošću, ali i patnjama zbog pandemije, koja je urodila neizvjesnostima i strahovima vezanima uz budućnost i sam smisao života. Sveti Josip dolazi nam u susret svojom krotkošću, kao jedan od svetaca iz susjedstva. Istodobno, njegovo nas snažno svjedočanstvo može voditi na našem putu.

Sveti Josip nam sugerira *tri ključne riječi* za poziv svakog pojedinca. Prva je *san*. Svatko u životu sanja o vlastitom ostvarenju. Opravdano je gajiti velike nade, uzvišena očekivanja koje prolazni ciljevi, kao što su uspjeh, novac ili zabava, ne mogu ispuniti. Kad bismo, naime, od ljudi tražili da svoj životni san izraze jednom riječju, ne bi bilo teško zamisliti odgovor: „ljubav“. A ljubav je ta koja životu daje smisao jer otkriva njegovu tajnu. Život se *ima* jedino ako se *daje*, posjeduje se samo ako se potpuno daruje. Sveti Josip nam ima mnogo toga za reći u vezi s tim jer je, preko snova koje mu je Bog nadahnuo, vlastiti život učinio darom.

Evanđelja govore o četiri sna (usp. Mt 1,20; 2,13.19.22). Bili su to Božji pozivi, ali ih nije bilo lako prihvatiti. Nakon svakog sna, Josip je morao mijenjati svoje planove i prihvatiti izazov i rizik, žrtvujući vlastite planove kako bi slijedio Božje tajanstvene planove. Pouzdavao se do kraja u Boga. Možemo se, međutim, zapitati: „Što je bilo u tome noćnom snu da se moglo u njega toliko povjerovati?“ Iako se u davnini snovima pridavalo dosta pažnje, ipak nisu imali neku važnost s obzirom na konkretnu životnu stvarnost. A ipak je sveti Josip bez oklijevanja pustio da ga snovi vode. Zašto? Zato što je njegovo srce bilo usredotočeno na Boga. I mali je znak njegovu budnom „unutarnjem uhu“ bio dovoljan da prepozna Božji glas. To vrijedi i za naše pozive: Bog se ne voli objavljivati na spektakularan način, vršeći prisilu nad našom slobodom. Blago i krotko nam priopćava svoje planove, ne zasljepljuje nas blještavim ukazanjima, već se nježno obraća našoj najdubljoj nutrini, postaje prisan s nama i govori nam kroz naše misli i osjećaje. I baš kao što je to učinio sa svetim Josipom, i nama nudi uzvišene i iznenađujuće ciljeve.

Snovi su, naime, odveli Josipa do pustolovina koje nikada nije mogao ni zamisliti. Prvi je san doveo u krizu njegove zaruke, ali ga je učinio Mesijinim ocem; zbog drugoga se sna morao dati u bijeg u Egipat, ali je spasio život svoje obitelji. Nakon trećega, koji je najavio njegov povratak u domovinu, slijedi četvrti zbog kojeg je prisiljen ponovno promijeniti svoje planove i vratiti se natrag u Nazaret, upravo tamo gdje će Isus započeti naviještati Božje kraljevstvo. U svim tim preokretima pokazala se pobjedonosnom hrabrost slijediti Božju volju. Tako je to u pozivu: Božji poziv uvijek tjera čovjeka izići, darivati se i ići dalje. Nema vjere bez rizika. Samo kad se pouzdano prepustimo milosti i ostavimo po strani svoje planove i lagodnosti može se Bogu reći istinski „da“. A svako „da“ donosi plodove, jer prijanja uz veći plan, čije mi vidimo samo dijelove, ali kojega božanski Umjetnik poznaje i provodi kako bi svaki život postao remek-djelo. U tome smislu sveti je Josip uzor prihvaćanja Božjih planova. No, njegovo je *prihvaćanje aktivno*: on se nikad ne predaje i ne odustaje, Josip »nije pasivno rezigniran čovjek.

On je hrabar i snažan protagonist« (Apostolsko pismo *Patris corde*, 4). Neka pomogne svima, posebno mladima u izboru zvanja, raspoznati i ostvariti Božje snove o njima; neka im ulije odvažnost da kažu "da" Gospodinu koji uvijek iznenađuje i nikad ne razočarava!

Drugi izraz koji označava put svetoga Josipa i njegova poziva jest *služiti*. Iz evanđelja se zorno vidi da je u svemu živio za druge, a nikada za sebe. Sveti Božji narod naziva ga *prečistim zaručnikom*, otkrivajući time njegovu sposobnost da ljubi ne zadržavajući ništa za sebe. Oslobađajući ljubav od svakog oblika posjedovanja otvorio se, naime, još plodonosnijoj službi: njegova skrb ispunjena ljubavlju proteže se od naraštaja do naraštaja, a kao brižni čuvar proglašen je zaštitnikom Crkve. Kao onaj u čijoj se osobi otjelovio smisao života kao žrtve, zaštitnik je također umirućih: mnogi mole njegov zagovor za sretnu smrt. Njegovo služenje i žrtve bili su, međutim, mogući samo zato što ih je podupirala veća ljubav: „Svako istinsko zvanje rađa se iz sebedarja koje je zreli plod jednostavne žrtve. Ta vrsta zrelosti traži se također u svećeništvu i posvećenom životu. Neovisno o kojem je pozivu riječ: na brak, beženstvo ili djevičanstvo, dar samoga sebe neće se ostvariti ako se zaustavi na žrtvi; tada umjesto da bude znakom ljepote i radosti ljubavi, u opasnosti je da bude izrazom žalosti, tuge i frustracije“ (*ibid.* 7).

Služenje, taj konkretni izraz sebedarja, nije bilo za svetoga Josip tek uzvišen ideal, nego je postalo pravilom svakodnevnog života. Potrudio se naći i urediti mjesto gdje će se Isus roditi; činio je sve što je bilo u njegovoj moći da ga zaštiti od Herodova gnjeva organiziravši pravovremeno putovanje u Egipat; spremno se vratio u Jeruzalem tražiti izgubljenog Isusa; uzdržavao je obitelj svojim radom, također u stranoj zemlji. Ukratko, prilagođavao se različitim okolnostima zahvaljujući svojoj sposobnosti da ne klone duhom kad stvari u životu ne idu onako kao što je zamislio: pokazao je *raspoloživost* karakterističnu za onoga koji *živi da bi služio*. U tome je duhu Josip poduzeo brojna i često nepredvidiva putovanja u svom životu: od Nazareta do Betlehema radi popisa stanovništva, zatim u Egipat i ponovno u Nazaret te svake godine u Jeruzalem, svaki put spreman ići ususret novim okolnostima, ne jadikujući zbog onoga što ga je snašlo i spreman priteći drugome u pomoć u svakoj situaciji. Može se reći da

je bio *produžena ruka* nebeskoga Oca prema njegovu Sinu na zemlji. Josip je, dakle, uzor svim zvanjima koja su upravo pozvana biti *vrijedne Očeve ruke* za njegove sinove i kćeri.

Stoga volim zamišljati svetoga Josipa, čuvara Isusa i Crkve, kao *čuvara zvanjâ*. Njegova spremnost na služenje pokazuje, naime, da je bio *skrbni čuvar*. „On ustane, uzme noću dijete i majku njegovu te krene u Egipat“ (*Mt* 2,14), kaže se u Evanđelju i time pokazuje njegovu spremnost i posvećenost obitelji. Nije gubio vrijeme uzrujavajući se zato što su stvari krenule nizbrdo kako ne bi zanemarivao one koji su mu povjereni. Ta budna i brižna skrb znak je plodonosnog poziva. To je svjedočanstvo života dotaknutog Božjom ljubavlju. Kako samo lijep primjer kršćanskoga života dajemo kada ne težimo uporno ostvarenju vlastitih ambicija i kada ne dopuštamo da nas paralizira žal za nekim prošlim vremenima, nego posvećujemo brigu onomu što nam Gospodin, po Crkvi, povjerava! Tada Bog izlijeva na nas svojega Duha, njegovu stvaralačku snagu, te čini divne stvari, kao u Josipu.

Osim Božjeg poziva – po kojem se ostvaruju naši najveći *snovi* – i našega odgovora – koji se očituje u raspoloživom *služenju* i brižnoj skrbi – postoji i treći vid koji se provlači kroz život svetoga Josipa i kršćanski poziv te oblikuje njegovu svakodnevicu, a to je *vjernost*. Josip je „pravedan“ čovjek (*Mt* 1,19) koji se u djelatnoj šutnji svaki dan ustrajno drži Boga i njegovih planova. U posebno teškom času počinje "o svemu razmišljati" (usp. r. 20). Meditira, razmišlja: ne dopušta da ga obuzme žurba, ne podliježe napasti donošenja ishitrenih odluka i ne slijedi svoje instinkte, ne živi u jednome trenutku. Svemu pristupa smireno i staloženo. Zna da se život gradi samo stalnom spremnošću za donošenje velikih odluka. To odgovara krotkom i stalnom naporu kojim je obavljao skromni zanat tesara (usp. *Mt* 13,55) zbog čega nije bio zanimljiv kroničarima toga doba, ali je već stoljećima nadahnuće nebrojenim očevima, radnicima i, općenito, kršćanima u njihovu svakodnevnom životu. Jer poziv, kao i život, sazrijeva samo svakodnevnom vjernošću.

Kako se jača ta vjernost? U svjetlu Božje vjernosti. Prve riječi koje je sveti Josip začuo u snu bile su poziv da se ne plaši, jer Bog je vjeran svojim obećanjima: „Josipe, sine Davidov, ne boj se“ (*Mt* 1,20). *Ne boj se*: riječi su to koje Gospodin upućuje i tebi, draga sestro, i tebi, dragi

brate, kad, i usred neizvjesnosti i oklijevanja, u sebi osjetiš neodgodivu želju da njemu daruješ svoj život. To su riječi koje ti ponavlja kada se, tamo gdje se nalaziš, možda i usred kušnji i nerazumijevanja, boriš svakoga dana slijediti njegovu volju. To su riječi koje otkrivaš kada se, na putu svoga poziva, vraćaš prvoj ljubavi. Riječi su to koje, kao neki refren, prate one koji svojim životom kažu Bogu “da”, kao sveti Josip, u svakodnevnoj vjernosti.

Ta je vjernost tajna radosti. U nazaretskom domu, kaže se u jednom liturgijskom himnu, vladala je “čista radost”. Bila je to svakodnevna i iskrena radost u jednostavnosti, radost koju iskuse oni koji drže do onog najvažnijeg, a to je vjerna bliskost Bogu i bližnjemu. Kako bi bilo

lijepo kad bi isto jednostavno i blistavo ozračje, koje odsijeva vedrinom i nadom, prožimalo naša sjemeništa, naše redovničke ustanove, naše župne dvorove! Želim vam ovu radost, draga braćo i sestre, koji ste velikodušno učinili Boga svojim životnim *snom* da mu *služite* u braći i sestrama koji su vam povjereni, *vjernošću* koja je sama po sebi već svjedočanstvo, u vremenu obilježenom prolaznim odlukama i emocijama koje blijede ne ostavljajući u srcu nikakvu radost. Neka vas sveti Josip, čuvar zvanjâ, prati očinskim srcem!

Rim, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 19. ožujka 2021., svetkovina svetoga Josipa

Franjo (ika)

Papina poruka za 55. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija (16.5.2021.)

DOĐI I VIDI

Draga braćo i sestre,

poziv „dođi i vidi“, koji prati Isusove prve dirljive susrete sa svojim učenicima, ujedno je metoda svake istinske ljudske komunikacije. Da bismo mogli govoriti istinu o životu koja postaje povijest (usp. *Poruku za 54. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija*, 24. siječnja 2020.), potrebno je izaći iz samodopadne preuzetnosti da to „već znamo“ i dati se na put, ići da bismo vidjeli, biti s ljudima, slušati ih, prikupljajući korisne sugestije stvarnosti, koje će nas uvijek iznova na određeni način iznenaditi. „Zadivljeno otvori oči onome što ćeš vidjeti i pusti da ti ruku ispuni svježi lahor životnosti, tako da oni koji budu čitali tvoj tekst mogu ‘opipati’ čudesno drhtanje života“, savjetovao je bl. Emanuel Lozano Garrido¹ svojim kolegama novinarima. Zato ovogodišnju Poruku želim posvetiti pozivu “dođi i vidi” kao sugestiju za svaki komunikacijski izričaj koji želi biti jasan i iskren: u novinarskoj redakciji kao i u svijetu interneta, u redovitom propovijedanju Crkve, kao i u političkoj ili društvenoj komunikaciji. “Dođi i vidi” način je na koji se kršćanska vjera prenosi, počevši od onih prvih susreta na obalama Jordana i Genezaretskog jezera.

Poderati potplate cipela

Okrenimo se velikoj tematici informiranja. Pažljivi promatrači već se dugo žale na rizik

ujednačavanja novina koje postaju kopije jedne drugih ili informativnih radijskih i televizijskih emisija, kao i informativnih sadržaja na mrežnim stranicama koji su vrlo slični i u kojima istraživanje i reportaža gube svoje mjesto i kvalitetu te se zamjenjuju stereotipnim, „uštogljenim“, autoreferencijalnim informiranjem koje sve manje uspijeva pokazati pravo stanje stvari i konkretan život ljudi te koje više nije sposobno razabirati najvažnije društvene pojave ni pozitivan doprinos koji proizlazi iz temelja samoga društva. Kriza izdavaštva vodi u rizik da se vijest oblikuje u redakcijama, pred računalom, za terminalima u tiskovnim agencijama i na društvenim medijima bez izlaženja na ulicu, „bez trošenja cipela“, bez susretanja osoba kako bi se tražile priče ili stekao neposredan uvid u određene situacije. Ako se ne otvorimo susretu, ostajemo puki vanjski promatrači, unatoč tehnološkim inovacijama koje imaju mogućnosti da nas stave pred sveobuhvatnom stvarnošću u koju smo, kako nam se čini, svi uronjeni. Svako je sredstvo korisno i dragocjeno samo u onoj mjeri u kojoj nas potiče da idemo vidjeti ono što inače ne bismo znali, ako se na internet stave znanjâ koja u protivnom ne bi bila u opticaju i ako se omoguće susreti do kojih inače ne bi došlo.

Informativni detalji u evandeoskom izvještaju

Prvim učenicima koji ga žele upoznati, nakon njegova krštenja u rijeci Jordanu, Isus odgovara

¹ Španjolski novinar, rođen 1920. a umro 1971., blaženim proglašen 2010.

ra: „Dodite i vidjet ćete“ (*Iv* 1,39), pozivajući ih na življenje zajedništva. Više od pola stoljeća poslije kada Ivan, već u vrlo poznoj dobi, piše svoje Evanđelje, spominje neke detalje u svom izvještaju koji otkrivaju njegovu prisutnost na tome mjestu i utjecaj koji je to iskustvo imalo na njegov život: „Bila je otprilike deseta ura“, bilježi on, to jest četiri popodne (usp. r. 39). Sutradan – pripovijeda dalje Ivan – Filip obavještava Natanaela o susretu s Mesijom. Njegov je prijatelj sumnjičav: „Iz Nazareta da može biti što dobro?“ Filip ga ne pokušava uvjeriti argumentima, nego mu kaže: „Dođi i vidi“ (usp. rr. 45-46). Natanael odlazi i vidi, i od toga se časa njegov život mijenja. Tako započinje kršćanska vjera. I tako se prenosi: kao neposredno poznavanje koje se rađa iz iskustva, a ne po čuvenju. „Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja; ta sami smo čuli“, kažu ljudi Samarijanki nakon što se Isus zaustavio u njihovu gradu (usp. *Iv* 4,39-42). „Dođi i vidi“ najlakši je način za upoznavanje stvarnosti. To je najčestitija provjera svake poruke, jer da bi se nešto poznavalo, treba se s tim susresti, pustiti onome tko je preda mnom da mi govori i dopustiti da njegovo svjedočanstvo dopre do mene.

Zahvaljujući hrabrosti mnogih novinara

Novinarstvo, kao prikaz stvarnosti, zahtijeva sposobnost da se ide tamo gdje nitko drugi ne ide: pokrenuti se i željeti vidjeti. Znatiželja, otvorenost i strast. Moramo zahvaliti hrabrosti i zalaganju tolikih profesionalaca – novinara, snimatelja, montažera i redatelja, koji se često u svom poslu izlažu velikim opasnostima – što danas, na primjer, znamo za teške situacije kroz koje prolaze progonjene manjine u različitim dijelovima svijeta; što su prokazana mnoga nasilja i nepravde počinjeni nad siromašnima i nad stvorenim svijetom; što se govori o mnogim zaboravljenim ratovima. Bio bi gubitak ne samo za informiranje nego za društvo u cjelini i za demokraciju kad bi tih glasova nestalo: osiromašenje za čovječanstvo.

Brojne situacije na našem planetu, još više u ovo vrijeme pandemije, obraćaju se svijetu komunikacije upućujući mu poziv da „dode i vidi“. Postoji opasnost da se o pandemiji, pa tako i o svakoj krizi, govori samo iz perspektive bogatijeg svijeta, da se vode „dvostruka mjerila“. Mislimo na pitanje cjepivâ, zdravstvene skrbi općenito, na rizik od opasnosti isključivanja onih koji grcaju u najvećoj bijedi i oskudici.

Tko će nam govoriti o iščekivanju ozdravljenja u najsiriromašnijim selima Azije, Latinske Amerike i Afrike? Postoji opasnost da socijalne i ekonomske razlike na globalnom planu utječu na redoslijed distribucije cjepiva protiv covida, sa siromašnima uvijek a posljednjem mjestu i načelno zagovaranim pravom svih na zdravstvenu zaštitu lišenim stvarne vrijednosti. Ali i među onima koji su sretniji socijalna drama obitelji koje su brzo zapale u siromaštvo ostaje uglavnom skrivena: o bolnom prizoru ljudi koji se više ne srame stati u red ispred Caritasovih centara kako bi dobili paket sa živežnim namirnicama ne govori se previše.

Mogućnosti i zamke interneta

Internet sa svojim nebrojenim oblicima izražavanja na društvenim medijima može povećati mogućnost pripovijedanja i dijeljenja s drugima, omogućiti mnogo više očiju uperenih prema svijetu protoka slika i svjedočanstava. Digitalna nam tehnologija pruža mogućnost primanja pravodobnih informacija iz prve ruke, koje su ponekad vrlo korisne: sjetimo se nekih izvanrednih situacija u kojima se prve vijesti, kao i prve servisne informacije, objavljuju upravo na internetu. Moćno je to oruđe koje od nas kao korisnika i potrošača traži odgovornost. Potencijalno svi možemo postati svjedoci događaja o kojima bi inače tradicionalni mediji propustili izvješćivati, dati svoj doprinos kao građani, otkriti više, također pozitivnih, priča. Zahvaljujući internetu imamo priliku pripovijedati o onome što vidimo, što se odigrava pred našim očima i dijeliti svjedočanstva s drugima.

No svima su već sada postali očiti rizici komunikacije na društvenim medijima koja nije provjerena. Već neko vrijeme znamo kako se lako može manipulirati porukama, pa čak i slikama zbog mnoštva razloga, ponekad samo zbog puke narcisoidnosti. Ta kritička svijest ne potiče na demonizaciju tog oruđa, nego na bolju sposobnost razlučivanja i zreliji osjećaj odgovornosti bilo u širenju bilo u primanju sadržaja. Svi smo odgovorni za komunikaciju u kojoj sudjelujemo, za informacije koje širimo, za kontrolu koju možemo zajedno provoditi nad lažnim vijestima razotkrivajući ih. Svi smo pozvani biti svjedocima istine: ići, vidjeti i dijeliti.

Ništa ne može zamijeniti pogled vlastitim očima

U komunikaciji nikada i ništa ne može u potpunosti nadomjestiti gledanje vlastitim očima.

Neke se stvari mogu naučiti samo iz iskustva. Ne komuniciramo samo riječima, već i očima, tonom glasa i gestama. Snažna privlačnost kojom je Isus djelovao na one koji su ga susretali bila je povezana s istinitošću njegova navještaja, ali djelotvornost onoga što je govorio bila je neraskidivo povezana s njegovim pogledom, njegovim stavovima, pa čak i njegovom šutnjom. Učenici ne samo da su slušali njegove riječi, nego su ga gledali dok je govorio. Naime, u njemu – utjelovljenom *Logosu* – Riječ je postala Lice, nevidljivi Bog dao se vidjeti, čuti i dotaknuti, kao što piše isti Ivan (usp. *1 Iv* 1,1-3). Riječ je djelotvorna samo ako se “vidi”, samo ako čovjeka uvodi u iskustvo, u dijalog. To je razlog zašto je ono “dođi i vidi” bilo i jest bitno.

Pomislmo koliko je obilja isprazne rječitosti u našem vremenu, u svim područjima javnog života, poslovanja, kao i politike. „Govori beskonačno mnogo ni o čemu. U njega je zdravog umovanja taman kao dva pšenična zrnca skrivena u dvije bačve pljeve: treba vam cijeli dan da ih nadete, a kad ih napokon nadete, pokaže se da nisu bili vrijedni traženja.“² Te poticajne riječi engleskog dramatičara vrijede također za nas kršćanske komunikatore. Radosna vijest evanđelja proširila se svijetom zahvaljujući susretima licem u lice s muškarcima i ženama koji su prihvatili isti taj poziv: “dođi i vidi” i koji su ostali zadivljeni onim “većim” čovjekoljubljem koje je izbijalo iz pogleda, riječi i gesta onih koji su svjedočili Isusa Krista. Sva su sredstva važna i Pavao iz Tarza, sjajan komunikator kakav je bio, sigurno bi se služio elektroničkom poštom i porukama na društvenim mrežama. No, njegova vjera, nada i ljubav bili su ono što je ostavljalo dubok dojam na njegove suvremenike koji su ga slušali dok propovijeda i imali sreću provoditi s njim vrijeme, vidjeti

ga sred okupljenog zbora ili u osobnom razgovoru. Promatrajući ga na djelu na mjestima na kojima se nalazio, imali su priliku uvjeriti se koliko je istinito i plodonosno za život naviještati spasenje koje je po Božjoj milosti pronosio. I tamo gdje tog Božjeg suradnika nije bilo moguće osobno susresti, učenici koje je poslao svjedočili su o njegovu načinu života u Kristu (usp. *1 Kor* 4,17).

„U našim su rukama knjige, u našim očima djela“, rekao je sveti Augustin³ pozivajući nas da u stvarnosti vidimo ispunjenje proroštava prisutnih u Svetom pismu. Tako evanđelje iznova oživi svom snagom u naše dane svaki put kad primimo jasno svjedočanstvo onih čiji su se životi promijenili susretom s Isusom. Više od dvije tisuće godina kroz lanac susretâ prenosi se čar kršćanske avanture. Izazov koji se stavlja pred sve nas je, dakle, komunicirati susrećući ljude tamo gdje jesu i kakvi jesu.

*Gospodine, nauči nas izići iz sebe samih,
upustiti se u traženje istine.*

Nauči nas da idemo i vidimo,

nauči nas slušati

i ne gajiti predrasude.

Nauči nas ne donositi ishitrene zaključke.

Nauči nas ići tamo gdje nitko ne želi,

uzeti si vremena da shvatimo,

usmjeriti pozornost na ono što je bitno,

ne dopustiti da nas rastresenim čini ono što je suvišno

i razlikovati varljivo od istinitog.

Udijeli nam milost da prepoznamo mjesta u svijetu u kojima ti prebivaš

i iskrenost da pripovijedamo ono što smo vidjeli.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 23. siječnja 2021.,
uoči spomena svetoga Franje Saleškog.

Franjo

² W. Shakespeare, *Mletački trgovac*, čin I, scena I.

³ *Sermo* 360/B, 20.

Apostolsko pismo u obliku motuproprija
“ANTIQUUM MINISTERIUM”
kojim se uspostavlja služba katehete

1. Služba katehete u Crkvi veoma je stara. Općenito je mišljenje među teolozima da se prvi primjeri nalaze već u spisima Novog Zavjeta. Dužnost poučavanja nalazi svoju prvi zametni oblik u „učiteljima“ koje Apostol spominje pišući zajednici Korinta: „Neke postavi Bog u Crkvi prvo za apostole, drugo za proroke, treće za učitelje; onda čudesa, onda dari liječenja, zbrinjavanja, upravljanja, razni jezici. Zar su svi apostoli? Zar su svi proroci? Zar svi učitelji? Zar svi čudotvorci? Zar svi imaju dare liječenja? Zar svi govore jezike? Zar svi tumače? Čeznite za višim darima. A evo vam puta najizvršnije-ga“ (1 Kor 12,28-31).

Luka otvara svoje Evanđelje svjedočeci: „Pošto sam sve, od početka, pomno ispitao, nau-mih i ja tebi, vrli Teofile, sve po redu napisati da se tako osvjedočiš o pouzdanosti svega u čemu si poučen“ (Lk 1,3-4). Evanđelist je, čini se, veoma svjestan da svojim spisima pruža poseban oblik poučavanja koji omogućuje da se dadne čvrstina i snaga onima koji su već primili krst. Apostol Pavao se iznova vraća na predmet kada Galaćanima preporučuje: „Koji biva poučavan u Riječi, neka sva svoja dobra dijeli s onim tko ga poučava“ (Gal 6,6). Kako se zapaža, tekst dodaje jednu temeljnu posebnost: zajedništvo života kao obilježje plodnosti primljene prave kateheze.

2. Već od svojih početaka kršćanska zajednica je poznavala rašireni oblik služenja koje se ostvarivalo službom ljudi i žena koji su, poslušni djelovanju Duha Svetoga, posvetili svoj život izgrađivanju Crkve. Karizme koje Duh nije nikada prestao izlijevati na krštenike, pronalazile su u nekim trenutcima vidljiv i opipljiv oblik izravnog služenja kršćanskoj zajednici u svojim mnogostrukim izrazima, tako da su prepoznati kao neophodna diaconia potrebna zajednici. Apostol Pavao postaje njezinim pouzdanim tumačem kada svjedoči: „Različiti su darovi, a isti Duh; i različite službe, a isti Gospodin; i različita djelovanja, a isti Bog koji čini sve u svima. A svakomu se daje očitovanje Duha na korist. Doista, jednomu se po Duhu daje riječ mudrosti, drugomu riječ spoznanja, po tom istom Duhu; drugomu vjera u istom Duhu, drugomu dari liječenja u tom jednom

Duhu; drugomu čudotvorstva, drugomu dar prorokovanje, drugomu razlučivanje duhova; drugomu različiti jezici, drugomu tumačenje jezika. A sve to čini jedan te isti Duh dijeleći svakomu napose kako hoće (1 Kor 12,4-11).

Unutar velike karizmatске tradicije Novog Zavjeta, dakle, moguće je prepoznati djelotvornu nazočnost krštenika koji su u organskom obliku, trajno i prema različitim okolnostima života, obavljali službu prenošenja pouke apostola i evanđelista (usp. II. Vat. opći sabor, dogm. konst. *Dei Verbum*, 8). Crkva je htjela priznati ovo služenje kao konkretni izraz osobne karizme koja je ne malo pomagala vršenju njezina evangelizatorskog poslanja. Pogled na život prvih kršćanskih zajednica koje su se zalagale u širenju i razvitku Evanđelja, potiče također danas Crkvu da shvati kakvi mogu biti novi izrazi kojima nastaviti biti vjerni Riječi Gospodina kako bi učinili da njegovo Evanđelje stigne da svakog stvorenja.

3. Čitava povijest evangelizacije ovih dvaju tisućljeća pokazuje velikom očiglednošću koliko je bilo uspješno poslanje kateheta. Biskupi, svećenici i đakoni, zajedno s tolikim ljudima i ženama posvećenog života, posvetili su svoj život katehetskom poučavanju kako bi vjera bila valjan potporanj osobnoj opstojnosti svakog ljudskog bića. Neki su uz to oko sebe okupljali drugu braću i sestre koji su, dioništvom iste karizme, osnivali redovničke ustanove potpuno posvećene službi kateheze.

Ne može se zaboraviti nebrojeno mnoštvo laika i laikinja koji su katehetskim poučavanjem uzeli izravnog udjela u širenju Evanđelja. Ljudi i žene nadahnjivani velikom vjerom i vjerodostojni svjedoci svetosti koji su, u nekim slučajevima, bili također utemeljitelji Crkava, došavši čak dotle da polože svoj život. Također u naše dane tolike katehete, sposobni i snažni, na čelu su zajednica u različitim krajevima i razvijaju nezamjenjivo poslanje u prenošenju i u produbljivanju vjere. Duga povorka blaženika, svetaca i mučenika kateheta obilježila je poslanje Crkve, zaslužuje da ju se pozna jer sačinjava plodan izvor ne samo za katehezu, nego za cijelu povijest kršćanske duhovnosti.

4. Počevši od II. Vatikanskog općeg sabora, Crkva je osjetila s obnovljenom sviješću važnost zalaganja laikata u djelu evangelizacije. Sabor-ski oci više su puta potvrdili koliko je nužno za “zasađivanje Crkve” i razvitak kršćanske zajednice izravno uključivanje laika u različite oblike u kojima se može izraziti njihova karizma. “Vrijedna je hvale ona četa, tako zaslužna za misijsko djelovanje među poganima, koja se sastoji od kateheta, bilo muževa bilo žena. Oni prožeti apostolskim duhom, čineći velike napore daju jedinstven i nezamjenjiv doprinos širenju vjere i Crkve ... U naše vrijeme k tome, u kojem je klera nedovoljno za evangeliziranje tolikog mnoštva i za obavljanje pastoralne službe, služba kateheta je od najveće važnosti” (II. Vati. opći sabor, dekr. *Ad gentes*, 17)

Uz bogato saborsko učenje nužno je ukazati na stalno zanimanje vrhovnih pastira, sinode biskupa, biskupskih konferencija i pojedinih pastira koji su tijekom ovih desetljeća udahnuili katehezi značajnu obnovu. Katekizam Katoličke Crkve, apostolska pobudnica *Catechesi tradendae*, Opći katehetski direktorij, Opći direktoriji za katehezu, nedavni Direktorij za katehezu, skupa s tolikim nacionalnim, regionalnim i dijecezanskim katekizmima izraz su centralne važnosti katehetskog djela koje u prvi plan stavlja trajnu pouku i formaciju vjernika.

5. Ne oduzimajući ništa vlastitom poslanju biskupa da bude prvi kateheta u svojoj biskupiji skupa s prezbiterijem koji s njim dijeli istu pastoralnu skrb, ni posebnoj odgovornosti roditelja s obzirom na kršćansku formaciju njihove djece (usp. ZKP kan. 774, § 2; ZKIC, kan. 618), nužno je priznati postojanje laika i laikinja koji snagom vlastitog krštenja osjećaju da su pozvani surađivati u služenju kateheze (usp. ZKP kan. 225; ZKIC kann. 401 i 406). Ova nazočnost je još urgentnija u naše dane zbog obnovljene svijesti evangelizacije u suvremenom svijetu (usp. ap. pobud. *Evangelii gaudium*, 163-168), i zbog nametanja jedne globalizirane kulture (usp. enc. pismo *Fratelli tutti*, 100.138) koja traži autentičan susret s mladim generacijama, ne zaboravljajući zahtjev metodologije i kreativnih sredstava koji čine navještaj Evanđelja koherentnim s misionarskom transformacijom koju je Crkva poduzela. Vjernost prošlosti i odgovornost za sadašnjost nužni su uvjeti da bi Crkva mogla razvijati svoje poslanje u svijetu.

Probuđivanje osobnog entuzijazma svakog

krštenika i oživljavanje svijesti da je pozvan da razvija vlastito poslanje u zajednici, zahtijeva slušanje glasa Duha koji nikada ne pušta da uzmanjka njegova plodna nazočnost (usp. ZKP kan. 774 § 1; ZKIC kan. 617). Duh poziva također danas ljude i žene da se stave u pokret da idu ususret tolikima koji čekaju da upoznaju ljepotu, dobrotu i istinu kršćanske vjere. Zadaća je pastira podržati ovaj hod i obogatiti život kršćanske zajednice priznanjem laičkih službi sposobnih doprinijeti transformaciji društva kroz “predočavanje kršćanskih vrijednosti u svijetu društvenom, političkom i ekonomskom” (*Evangelii gaudium*, 102).

6. Laički apostolat posjeduje jednu neospornu svjetovnu valjanost. Ona zahtijeva da se “traži kraljevstvo Božje postupajući s vremenitim stvarima i usmjeravajući ih po Božjem” (II. Vat. opći sabor, dogm. konst. *Lumen Gentium*, 31). Njihov svakodnevni život je protkan vezama i odnosima obiteljskim i društvenim, koji dopušta da se provjeri koliko “su prije svega pozvani da učine nazočnom i djelotvornom Crkvu u onim mjestima i onim okolnostima, u kojima ona ne može postati sol zemlje ako ne po njima” (*Lumen Gentium*, 33). Dobro je ipak podsjetiti, da osim tog apostola “laici mogu također biti pozvani na različite načine da surađuju neposrednije s apostolatom hijerarhije poput onih ljudi i žena koje su pomagale apostolu Pavlu u evangelizaciji, trudeći se mnogo za Gospodina” (*Lumen Gentium*, 33).

Posebna zadaća koju razvijaju katehete specificira se unutar drugih službi koje postoje u kršćanskoj zajednici. Kateheta je ustvari pozvan na prvom mjestu da izrazi svoju kompetentnost u pastoralnom služenju prenošenja vjere koje se odvija u različitim etapama: od prvog navješćivanja koje uvodi u kerygmu, do pouke koja čini svjesnim novoga života u Kristu i pripravlja posebno za sakramente kršćanske inicijacije, sve do trajne formacije koja daje mogućnost svakom krštenome da uvijek bude spreman “odgovoriti svakome tko pita za razlog nade” (1 Pt 3, 15). Kateheta je u isto vrijeme svjedok vjere, učitelj i mistagog, pratilac i odgojitelj koji poučava u ime Crkve. Identitet koji se može razvijati suvislo i odgovorno samo preko molitve, studija i izravnog sudjelovanja u životu zajednice (usp. Papinsko vijeće za Promicanje Nove Evangelizacije, *Direktorij za katehezu*, 113).

7. S dalekovidnošću je sv. Pavao VI. izdao ap.

pismo *Ministeria quaedam* s nakanom ne samo da prilagodi promijenjenom povijesnom trenutku službu lektora i akolita (usp. ap. pismo *Spiritus Domini*), nego također da potakne biskupske konferencije da budu promicateljice za druge službe među kojima one kateheta: "Osim ovih zajedničkih službi Latinske crkve, ništa ne priječi da biskupske konferencije zatraže od Apostolske Stolice druge ako smatraju, zbog posebnih razloga, njihovu uspostavu nužnom ili veoma korisnom na vlastitom području. Te vrste su, na primjer, službe vratarata, egzorciste i katehete". Isti hitan poziv ponovljen je u apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi*, kada je, tražeći da se znaju čitati aktualni zahtjevi kršćanske zajednice u vjernom kontinuitetu s počecima, poticao da se nađu novi služiteljski oblici za obnovljeni pastoral: "Te službe, prividno nove ali veoma vezane za iskustva koja je Crkva živjela tijekom svoga postojanja, – na primjer ona katehete ... dragocjena su za "zasađivanje", život i rast Crkve i za sposobnost isijavanja zraka oko sebe i prema onima koji su daleko" (Sv. Pavao VI., ap. pobud. *Evangelii nuntiandi*, 73).

Ne može se stoga nijekati da "je rasla svijest identiteta i poslanja laika u Crkvi. Raspolažemo brojnim laikatom, iako ne dostatnim, s ukorijenjenim smislom zajedništva i velikom vjernošću obvezi ljubavi, kateheze, slavljenja vjere" (*Evangelii nuntiandi*, 102). Odatle slijedi da primiti neku laičku službu kao što je katehete stavlja veći naglasak na misionarsku zadaću tipičnu za svakog krštenika, koja se ipak treba odvijati u obliku potpuno svjetovnom bez upadanja u bilo kakav oblik klerikalizacije.

8. Ova služba ima snažnu valjanost zvanja koje zahtijeva potrebno raspoznavanje od strane biskupa i naglašava se obredom postavljanja. Ona je, u stvari, stalno služenje koje se pruža mjesnoj Crkvi prema pastoralnim zahtjevima koje utvrđuje mjesni ordinarij, ali koje se odvija na laički način kao što traži sama narav službe. Dobro je da se u uspostavljenju službu katehete pozivaju muškarci i žene duboke vjere i ljudske zrelosti, koji aktivno sudjeluju u životu kršćanske zajednice, sposobne za prihvaćanje, velikodušnost i bratski život, za stjecanje potrebne formacije biblijske, teološke, pastoralne i pedagoške kako bi bili pažljivi pre-

nositelji istine vjere, i da imaju već zrelo neko prethodno iskustvo kateheze (usp. II. Vat. opći sabor, dekr. *Christus Dominus*, 14; ZKP kan. 231, § 1; ZKIC kan. 409, § 1). Traži se da budu vjerni suradnici prezbitera i đakona, raspoloživi da vrše službu gdje bude nužno, i prožeti pravim apostolskim zanosom.

Stoga, nakon što sam razmotrio svaki aspekt, snagom apostolske vlasti uspostavljam laičku službu katehete.

Kongregacija za bogoslužje i disciplinu sakramenta providjet će kroz kratko vrijeme da objavi obred uspostavljanja laičke službe katehete.

9. Pozivam, dakle, biskupske konferencije da učine stvarnom službu katehete, utvrdivši potreban formativni put i normativne kriterije za pristupanje u nju, pronašavši oblike koji su prikladniji za služenje koje će oni biti pozvani da razvijaju sukladno ovome što je naznačeno ovim apostolskim pismom.

10. Sinode istočnih Crkava ili skupštine hijerarha moći će preuzeti što je ovdje određeno za odgovarajuće samostojne Crkve, na temelju vlastitog partikularnog prava.

11. Pastiri neka ne prestanu činiti svojim pobude saborskih otaca kada su podsjećali: "Neka znaju da od Krista nisu uspostavljeni da sami preuzmu svu spasenjsku misiju Crkve prema svijetu, nego da je njihova uzvišena služba tako pasti vjernike i tako nadzirati njihove službe i karizme da svi jednodušno surađuju na svoj način na općem dobru" (*Lumen Gentium*, 30). Raspoznavanje darova kojih Duh Sveti neće nikada dopustiti da nedostaju njegovoj Crkvi neka bude za njih nužni oslonac da učine stvarnom službu katehiste za rast vlastite zajednice.

Što je utvrđeno ovim apostolskim pismom u obliku motuproprija, naređujem da ima čvrstu i stalnu snagu, bez obzira na bilo što suprotno, također ako je dostojno posebnog spomena, i neka bude proglašeno objavljivanjem u *L'Osservatore Romano*, stupajući na snagu istoga dana, i potom objavljeno u službenom komentaru u *Acta Apostolicae Sedis*.

Dano u Rimu, kod Svetog Ivana u Lateranu, dana 10. svibnja godine 2021., spomen liturgijski svetog Ivana Avilskog, prezbitera i učitelja Crkve, devete moga pontifikata.

Franjo

Draga braćo i sestre!

U enciklici *Fratelli tutti* izrazio sam zabrinutost i želju koji i dalje zauzimaju važno mjesto u mojemu srcu: „Jednom kad ova zdravstvena kriza mine, naš najgori odgovor bio bi još dublje utonuti u grozničavi konzumerizam i nove oblike sebičnoga samoodržanja. Dao Bog da na kraju više ne postoje ‘oni drugi’, već samo ‘mi’“ (br. 35).

Upravo sam zato odlučio poruku za 107. svjetski dan migranata i izbjeglica posvetiti temi “Prema jednom sve većem *mi*”, želeći tako pružiti jasnu perspektivu našega zajedničkog putovanja u ovome svijetu.

Povijest toga “mi”

Ta je perspektiva prisutna u samom Božjem naumu stvaranja: „Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih. I blagoslovi ih Bog i reče im: ‘Plodite se, i množite’“ (*Post* 1, 27-28). Bog nas je stvorio kao muško i žensko, kao različita i komplementarna bića kako bismo zajedno oblikovali jedan “mi” koji raste iz naraštaja u naraštaj. Bog nas je stvorio na svoju sliku, na sliku svojega jednoga i trojedinog bića, zajedništva u različitosti.

A kad se čovjek zbog svoje neposlušnosti udaljio od Boga, Bog je u svojem milosrđu odlučio ponuditi put pomirenja i to ne pojedincima, nego čitavom narodu, jednomu “mi” koji će obuhvaćati cijelu ljudsku obitelj, sve narode: „*Evo Šatora Božjeg s ljudima! On će prebivati s njima: oni će biti narod njegov, a on će biti Bog s njima*“ (*Otk* 21,3).

I na početku i na kraju povijesti spasenja postoji, dakle, jedan “mi”, a u njezinu je središtu otajstvo Krista koji je umro i uskrsnuo »da svi budu jedno« (*Iv* 17,21). Međutim, sadašnje vrijeme pokazuje nam da je onaj “mi” koji Bog želi razbijen i rascjepkan, ranjen i izobličen. A to se posebno potvrđuje u vremenima najvećih kriza, kao što je ova današnja pandemija. Zatvoreni i agresivni nacionalizmi (usp. *Fratelli tutti*, 11) te radikalni individualizam (usp. *ibid.*, 105) narušavaju ili dijele taj “mi” kako u svijetu tako i unutar Crkve. A najveću cijenu plaćaju oni koji najlakše mogu postati *drugi*, odnosno stranci, migranti, marginalizirani, oni koji žive na životnim periferijama.

Svi smo, zapravo, na istome brodu i zato smo

pozvani zalagati se da ne bude više zidova koji nas dijele, da ne bude više “onih drugih”, nego samo jedan “mi”, velik kao cijelo čovječanstvo. Zato koristim prigodu koju pruža ovaj Dan da uputim dvostruki apel da zajedno težimo sve većem “mi” i obraćam se prije svega vjernicima katolicima, a zatim svim muškarcima i ženama svijeta.

Crkva koja je sve više katolička

Za članove Katoličke crkve taj se poziv pretache u zalaganje oko sve veće vjernosti katoličkoj vjeri, shvaćajući ono što je sveti Pavao stavio na srce zajednici u Efezu: „Jedno tijelo i jedan Duh – kao što ste i pozvani na jednu nadu svog poziva! Jedan Gospodin! Jedna vjera! Jedan krst!“ (*Ef* 4,4-5).

Katolicizam Crkve, njezina univerzalnost, stvarnost je koju valja prihvaćati i živjeti u svakome dobu, u skladu sa željom i milošću Gospodina koji nam je obećao da će uvijek biti s nama, sve do kraja vremenâ (usp. *Mt* 28,20). Njegov nas Duh osposobljava zagrliti sve ljude kako bismo ostvarili zajedništvo u različitosti, pomirujući razlike, nikada ne namećući jednolikost koja depersonalizira. U susretu s različitostima stranaca, migranata, izbjeglica, i u međukulturnom dijalogu kojim ovaj može uroditi, dana nam je mogućnost rasti kao Crkva, uzajamno se obogaćivati. Svaki je kršćanin, gdje god da se nalazio, punopravni član mjesne crkvene zajednice, član jedne jedine Crkve, stana istoga doma, član jedne jedine obitelji.

Vjernici katolici pozvani su zalagati se, svaki počevši od zajednice u kojoj živi, da Crkva postane sve uključivija, nastavljajući poslanje koje je Isus Krist povjerio apostolima: „Putom propovijedajte: ‘Približilo se kraljevstvo nebesko!’ Bolesne liječite, mrtve uskrisujte, gubave čistite, zloduhe izgonite! Besplatno primiste, besplatno dajte!“ (*Mt* 10,7-8).

Crkva je danas pozvana izići na ulice egzistencijalnih periferija te liječiti ranjene i tražiti izgubljene, bez predrasuda ili strahova, bez prozelitizma, nego spremna proširiti svoj šator da u njega primi sve ljude. Među onima koji nastanjuju periferije naći ćemo brojne migrante i izbjeglice, prognanike i žrtve trgovine ljudima, kojima Gospodin želi po nama pokazati svoju ljubav i navijestiti svoje spasenje: „Današnji migracijski tokovi predstavljaju novi misionarski

‘horizont’, povlaštenu priliku za naviještanje Isusa Krista i njegova evanđelje ne napuštajući pritom vlastitu sredinu kao i za konkretno svjedočenje kršćanske vjere s ljubavlju i dubokim poštivanjem prema drugim religijskim izrazima. Susret s migrantima i izbjeglicama drugih konfesijâ i religijâ plodno je tlo za razvoj iskrenog i obogaćujućeg ekumenskog i međureligijskog dijaloga“ (*Obraćanje nacionalnim ravnateljima pastoralâ za migrante*, 22. rujna 2017.).

Svijet koji je sve više uključiv

Apeliram na sve muškarce i žene na svijetu da zajedno napreduju prema sve većem “mi” i da ponovno povežu ljudsku obitelj kako bi zajedno izgrađivali našu budućnost pravde i mira, vodeći računa o tome da nitko ne bude izostavljen.

Budućnost naših društava je “raznobojna” budućnost, obogaćena različitostu i međukulturnim odnosima. Zato moramo danas naučiti živjeti zajedno, u skladu i miru. Posebno mi je draga slika puka u Jeruzalemu koji, na “dan krštenja” Crkve na Pedeseticu, sluša navještaj spasenja neposredno nakon silaska Duha Svetoga: „Parti, Međani, Elamljani, žitelji Mezopotamije, Judeje i Kapadocije, Ponta i Azije, Frigije i Pamfilije, Egipta i krajeva libijskih oko Cirene, pridošlice Rimljani, Židovi i sljedbenici, Krećani i Arapi – svi ih mi čujemo gdje našim jezicima razglašuju veličanstvena djela Božja“ (*Dj 2*, 9-11).

To je ideal novog Jeruzalema (usp. *Iz 60*; *Otk 21,3*), gdje svi narodi, ujedinjeni u miru i slozi, slave Božju dobrotu i čuda stvorenoga svijeta. Ali da bismo dostigli taj ideal moramo se svi zalagati da rušimo zidove koji nas razdvajaju i graditi mostove koji će podupirati kulturu susreta, svjesni duboke međupovezanosti koja postoji među nama. U tome pogledu, suvremene migracije pružaju nam priliku da pobijedimo svoje strahove i dopustimo da nas obogati različitost dara svake osobe. Dakle, granice, ako to želimo, možemo pretvoriti u povlaštena mjesta susreta na kojima se može razviti čudo sve većeg “mi”.

Od svih muškaraca i žena u svijetu tražim da dobro upotrebljavaju darove koje nam je Gospodin povjerio kako bismo očuvali i učinili još ljepšim svijet koji je stvorio: „Neki je ugledan čovjek imao otputovati u daleku zemlju da primi svoje kraljevstvo pa da se vrati. Dozva svojih deset slugu, dade im deset mna i reče: ‘Trgujte dok ne dođem’“ (*Lk 19,12-13*). Gospo-

din će tražiti od nas da položimo račun za sva djela koja smo činili! Ali da bi se našem zajedničkom domu osiguralo pravu skrb, moramo se truditi da taj “mi” bude sve veći, sve više suodgovoran, u snažnom uvjerenju da je svako dobro koje se učini svijetu učinjeno sadašnjim i budućim naraštajima. To je osobna i zajednička obaveza kojom se preuzima odgovornost za svu braću i sestre koji nastavljaju trpjeti dok nastojimo ostvariti održiviji, uravnoteženiji i uključiviji razvoj. U tom se zauzimanju ne pravi razliku između domaćeg stanovništva i stranaca, između mjesnoga stanovništva i gostiju, jer je riječ o zajedničkom bogatstvu, te se nikoga ne može isključiti iz brige o njemu i iz njegovih blagodati.

Taj san ima početak

Prorok Joel nagovijestio je mesijansku budućnost kao vrijeme snova i viđenja nadahnutih Duhom Svetim: „izlit ću duha svoga na svako tijelo, i proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će starci sanjati sne, a vaši mladići gledati viđenja“ (*3,1*). Pozvani smo sanjati zajedno. Ne smijemo se bojati sanjati i to zajedno kao jedinstveno čovječanstvo, kao suputnici na istome putu, kao sinovi i kćeri ove iste zemlje, koja je naš zajednički dom i gdje smo svi sestre i braća (usp. enc. *Fratelli tutti*, 8.).

Molitva

Sveti i ljubljani Oče,
tvoj Sin nas je naučio
da na Nebu zavlada velika radost
kad se onaj koji je bio izgubljen
nađe,
kad se nekoga tko je bio isključen i odbačen
ponovno primi među nas
te taj “mi” postaje tako sve većim.
Udijeli, molimo te, svim Isusovim učenicima
i svim ljudima dobre volje
milost da vrše tvoju volju u svijetu.
Blagoslovi svaku gestu gostoprimstva i pomoći
kojom se svakog onog koji je u izgnanstvu
prima u “mi” zajednice i Crkve
da naša zemlja može postati
onakva kakvom si je Ti stvorio:
zajednički dom sve braće i sestara. Amen.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 3. svibnja 2021.,
blagdan svetih apostola Filipa i Jakova.

Franjo

Papina poruka za Svjetski misijski dan (24.10.2021.)
„NE MOŽEMO NE GOVORITI ŠTO VIDJESMO I ČUSMO“ (Dj 4,20)

Draga braćo i sestre,

kad iskusimo snagu Božje ljubavi, kad prepoznamo njegovu očinsku prisutnost u našem osobnom i zajedničkom životu ne možemo ne naviještati i dijeliti s drugima *ono što vidjesmo i čusmo*. Isusov odnos s njegovim učenicima, njegovo čovječstvo koje se objavljuje u otajstvu utjelovljenja, u njegovu evanđelju i u njegovu vazmenom otajstvu pokazuju nam koliko Bog ljubi nas ljude i da su naše radosti i naše patnje, naše želje i naše tjeskobe ujedno i njegove (usp. Drugi vatikanski koncil, Past. konst. *Gaudium et spes*, 22). Sve nas u Kristu podsjeća da mu svijet u kojemu živimo i njegova potreba za otkupljenjem nisu tuđi i poziva nas da se osjećamo aktivnim dijelom toga poslanja: „Podite stoga na raskrižja i koga god nađete, pozovite“ (Mt 22,9). Iz te samilosne ljubavi nitko nije isključen, nitko je ne može doživljavati nečim tuđim ili dalekim.

Iskustvo apostolâ

Povijest evangelizacije započinje oduševljenim traženjem Gospodina koji poziva i želi uspostaviti sa svakom osobom, tamo gdje se ona nalazi, dijalog prijateljstva (usp. *Iv* 15,12-17). Apostoli su prvi koji nam o tome govore, sjećajući se čak i dana i sata kad su ga susreli: „Bila je otprilike deseta ura“ (*Iv* 1,39). Prijateljstvo s Gospodinom, vidjeti ga kako liječi bolesne, blaguje s grešnicima, hrani gladne, pristupa isključenima iz društva, dotiče nečiste, poistovjećuje se s potrebitima, poziva na blaženstva, uči na nov način i s vlašću, sve to ostavlja neizbrisiv trag, koji može pobuditi divljenje i “zaraznu” radost i nesebičnost koje se ne može obuzdati. Kao što je govorio prorok Jeremija, to iskustvo je rasplamtjelo oganj njegove djelotvorne prisutnosti u našem srcu koji nas tjera vršiti poslanje, premda ponekad za sobom povlači žrtve i nerazumijevanja (usp. 20,7-9). Ljubav je uvijek u pokretu i pokreće nas da s drugima dijelimo najljepši navještaj i izvor nade: „Našli smo Mesiju!“ (*Iv* 1,41).

S Isusom smo vidjeli, čuli i iskusili da sve može biti drugačije. On je, već sada, uveo u buduća vremena dozivajući nam u pamet bitnu značajku našega čovječstva, koja je mnogo puta zaboravljena: „stvoreni smo za puninu koja se može postići samo u ljubavi“ (enc. *Fratelli tutti*,

68). To su nova vremena koja pobuđuju vjeru koja može dati poticaj inicijativama i oblikovati zajednicu, polazeći od muškaraca i žena koji uče preuzimati na sebe teret vlastite i krhkosti drugih ljudi, promičući bratstvo i socijalno prijateljstvo (usp. *ibid.*, 67). Crkvena zajednica pokazuje svoju ljepotu svaki put kad se sa zahvalnošću spominje da je Gospodin prvi nas ljubio (usp. *1 Iv* 4,19). „Gospodinova posebna ljubav nas iznenađuje, a čuđenje, po svojoj naravi, ne može se s naše strane ni posjedovati ni nameitati [...] Jedino tako može procvasti čudo besplatnosti, besplatnog sebedarja. I misijski se žar ne može nikada steći misaonim naporom ili promućurnošću. Staviti se “u stanje misije” odraz je zahvalnosti“ (*Poruka Papinskim misijskim djelima*, 21. svibnja 2020.).

Ipak, vremena nisu bila laka; prvi su kršćani započinjali svoj vjerski život u neprijateljskom i teškom okruženju. Iskustva marginalizacije i zatočeništva isprepletala su se s unutarnjim i vanjskim otporima koji kao da su proturječili pa čak i negirali ono što su vidjeli i čuli. Ali sve to ne samo da nije predstavljalo teškoću ili prepreku koja bi ih mogla dovesti do toga da se prignu ili zatvore u sebe same, nego ih je naglalo da svaku nepriliku, protivštinu i teškoću pretvore u prigodu za poslanje. Same ograničenosti i prepreke postale su povlašteno mjesto za pomazati sve i svakoga Gospodinovim Duhom. Ništa i nitko nije mogao biti isključen iz oslobađajućega navještaja.

O svemu tome imamo živo svjedočanstvo u *Djelima apostolskim*, knjizi koju učenici misi-onari uvijek imaju pri ruci. To je knjiga u kojoj se opisuje kako je evanđelje, tamo gdje se pronosilo, uvijek ostavljalo iza sebe ugodan miris pobuđujući radost koju samo Duh može dati. Knjiga Djela apostolska uči nas uvijek se u kušnjama čvrsto držati Krista, kako bi u nama sazrelo „uvjerenje da Bog može djelovati u svakoj situaciji, pa i usred prividnih neuspjeha“ kao i sigurnost „da onaj koji se žrtvuje i daje Bogu iz ljubavi sigurno će biti plodan“ (apost. pob. *Evangeliu gaudium*, 279).

Tako i mi: ni sadašnji povijesni trenutak nije lak. Ova situacija pandemije iznijela je na vidjelo i još više povećala žalost, samoću, siromaštvo i nepravde od kojih su mnogi već i ranije trpjeli

i razotkrila je naše lažne sigurnosti, podjele i polarizacije koje nas tiho uništavaju. Najslabiji i najranjiviji još su snažnije doživjeli svoju slabost i ranjivost. Iskusili smo obeshrabrenost, razočaranost, muku. Nije nam mogla promaći ni konformistička gorčina koja oduzima nadu. Mi, međutim, „ne propovijedamo same sebe, nego Krista Isusa Gospodinom, a sebe slugama vašim poradi Isusa“ (2 Kor 4,5). Zato u našim zajednicama i našim obiteljima slušamo jeku riječi života koja se razliježe našim srcima i govori nam: „Nije ovdje, nego uskrsnu!“ (Lk 24, 6). To je riječ nade koja zatire svaki determinizam i, onima koji dopuste da ih dotakne, daruje potrebnu slobodu i odvažnost ustati na noge i kreativno tražiti sve moguće načine živjeti samilost, „sakramental“ Božje blizine nama ljudima koji ne ostavlja nikoga ležati kraj puta. U ovom vremenu pandemije, suočeni s napašću prikrivanja i opravdavanja ravnodušnosti i apatije u ime zdrave socijalne distance, prijeko je potrebno *poslanje samilosti* koje može pretvoriti nužnu distancu u mjesto susreta, skrbi i promicanja. „Što vidjesmo i čusmo“ (Dj 4,20), milosrđe koje nam je iskazano, pretvara se u uporišnu točku i daje nam vjerodostojnost koji nam omogućuju povratiti zajedničku strast za stvaranje „zajednice pripadnosti i solidarnosti čemu se moraju posvetiti vrijeme, trud i dobra“ (enc. *Fratelli tutti*, 36). Božja je riječ ta koja nas svakodnevno otkupljuje i spašava od izgovorâ koji nas vode tome da se zatvaramo u najkukavniji od svih skepticizama: „ionako će sve opet biti isto, ništa se neće promijeniti“. A na pitanje: „zašto bih se trebao odricati svojih sigurnosti, lagodnosti i užitaka ako ne mogu vidjeti nikakav važan rezultat?“, odgovor je uvijek isti: „Isus Krist je izvojevao pobjedu nad grijehom i smrću i sada je svemoguć. Isus Krist doista živi“ (usp. apost. pob. *Evangelii gaudium*, 275) i želi da i mi budemo živi, da budemo braća i da znamo u sebe primiti i s drugima dijeliti tu nadu. U sadašnjim okolnostima prijeko su potrebni misionari nade, pomazani od Gospodina, koji su kadri na proročki način podsjećati da se nitko ne može sâm spasiti.

Neka se i iz našega grla, kao u apostolâ i prvih kršćana, iz sve snage zaori ono: „Ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo“ (Dj 4,20). Sve što smo primili, sve što nam je Gospodin postupno darivao, dao nam je da bismo se mogli time služiti i besplatno drugima davati. Kao što su apostoli svojim očima vidjeli, čuli i rukama

opipali Isusovo spasenje (usp. 1 Iv 1,1-4), tako mi danas možemo trpeće i slavno Kristovo tijelo doticati u svakodnevnom životu i smoći hrabrosti sa svima dijeliti sudbinu nade, taj nedvojbeni znak koji je plod spoznaje da je Gospodin uvijek uz nas. Kao kršćani ne možemo zadržati Gospodina samo za sebe: evangelizacijsko poslanje Crkve svoju punu i javnu vrijednost očituje u promjeni svijeta i očuvanju stvorenja.

Poziv svakome od nas

Tema ovogodišnjega Svjetskog dana misija, „Ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo“ (Dj 4,20), poziv je svakome od nas da „preuzmemo odgovornost“ i upoznamo druge s onim što nosimo u srcu. Po tom je poslanju Crkva uvijek bila prepoznatljiva: „Ona je upravo radi naviještanja Evanđelja“ (sveti Pavao VI., apost. pob. *Evangelii nuntiandi*, 14). Naš vjerski život, naime, kad se odvajamo od drugih ili se zatvaramo u male skupine, kopni, gubi proročki duh i sposobnost divljenja i zahvalnosti. Po samoj svojoj dinamici on zahtijeva veću otvorenost kojom možemo doći do svijeta i zagrliti ih. Prvi kršćani ne samo da nisu podlegli napasti zatvaranja u neku elitu, nego su bili privučeni od Gospodina i novog života koji je On nudio poći među narode svjedočiti ono što su vidjeli i čuli: Božje kraljevstvo je blizu. Činili su to s velikodušnošću, zahvalnošću i plemenitošću onih koji siju svjesni da će drugi uživati plodove njihova truda, zalaganja i njihove žrtve. Zato volim podsjetiti da „čak i oni koji su najslabiji, ograničeni i koji nose rane na svojoj duši mogu biti misionari na svoj način, jer se uvijek treba omogućiti da se dobro prenosi, čak i ako koegzistira s mnogim slabostima“ (posin. apost. pob. *Christus vivit*, 239).

Na Svjetski dan misija, koji se svake godine slavi pretposljednje nedjelje listopada, sjećamo se sa zahvalnošću svih onih koji nam, svojim svjedočanstvom života, pomažu obnoviti naš krsni zavjet da ćemo biti velikodušni i radozni apostoli evanđelja. Posebno se spominjemo onih koji su bili kadri krenuti na put, ostaviti zemlju i obitelj kako bi evanđelje, bez odlaganja i strahova, došlo do narodâ i gradova u kojima je mnogo onih koji su žedni blagoslova.

Razmišljanje o njihovom misijskom svjedočenju potiče nas da budemo hrabri i ustrajno molimo „gospodara žetve da radnike pošalje u žetvu svoju“ (Lk 10,2). Svjesni smo, naime, da poziv na poslanje nije nešto što pripada proš-

losti ili romantična uspomena iz nekih drugih vremena. Isusu danas trebaju srca koja znaju živjeti poziv kao pravu ljubavnu priču koja će ih potaknuti ići na periferije svijeta i postaviti vjesnicima i oruđima samilosti. Poziv je to koji On upućuje svima, iako ne svakomu na isti način. Sjetimo se da ima periferijâ koje se nalaze blizu nas, u središtu nekoga grada, ili u vlastitoj obitelji. Postoji također vid sveopće otvorenosti ljubavi koji nije zemljopisni nego egzistencijalni. Uvijek, ali napose u ovim vremenima pandemije, važno je svaki dan rasti u sposobnosti proširiti svoj vlastiti krug i doći do onih za koje ne doživljavamo spontano da

pripadaju “našem interesnom svijetu” iako su tu blizu nas (usp. enc. *Fratelli tutti*, 97). Vršiti svoj poslanje u životu znači odvažiti se gajiti iste osjećaje kao Isus Krist i vjerovati s njim da je osoba uz mene moj brat i moja sestra. Neka njegova suosjećajna ljubav probudi i naše srce i sve nas učini učenicima misionarima.

Neka Marija, prva učenica misionarka, poveća u svim krštenicima želju da budu sol i svjetlo u našim zemljama (usp. *Mt* 5,13-14).

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 6. siječnja 2021., svetkovina Bogojavljenja.

Franjo

Apostolsko pismo obliku motuproprija vrhovnog svećenika Franje „SPIRITUS DOMINI“

o izmjeni kan. 230 § 1 Zakonika kanonskog prava o pristupanju žena službama lektorata i akolitata

GOSPODINOV DUH, trajan izvor života i poslanja Crkve, članovima Božjeg naroda dijeli darove koji svakome omogućuju da na drukčiji način doprinosi izgradnji Crkve i naviještanju Evanđelja. Te karizme, nazvane službama, jer ih Crkva javno prepoznaje i uspostavlja, dostupne su zajednici i njezinu poslanju u stabilnom obliku. U nekim slučajevima ovaj doprinos služenja potječe i iz određenog sakramenta, sakramenta svetog reda. Druge zadaće, tijekom povijesti, uspostavljene su u Crkvi i povjerene kroz nesakramentalni liturgijski obred pojedinim vjernicima, zahvaljujući određenom obliku vršenja krsnog svećeništva, i kao pomoć u određenoj službi biskupa, prezbitera i đakona.

Slijedom časne tradicije, primanje „laičkih službi“, koje je sveti Pavao VI. uredio motuproprijem *Ministeria quaedam* (17. kolovoza 1972.), prethodilo je primanju sakramenta svetog reda u svrhu pripreme, premda su takve službe dodijeljene drugim prikladnim muškim vjernicima.

Neke skupštine Biskupske sinode naglasile su potrebu da se ovaj predmet istraži i doktrinarno, tako da on odgovara prirodi prethodno spomenutih karizmi i potrebama vremena, nudeći odgovarajuću potporu ulozi evangelizacije koja pripada crkvenoj zajednici.

Prihvaćajući ove preporuke, posljednjih se godina dogodio doktrinarni razvoj koji je naglasio kako se određene službe, ustanovljene od Crkve, temelje na zajedničkom preduvjetu krštenja kojeg primamo i kraljevskog svećenstva u

koje se ugrađujemo po njemu; one se u osnovi razlikuju od zaređene službe primljene po sakramentu reda. Tako je čak i ustaljena praksa u Latinskoj Crkvi potvrdila da se ove „laičke službe“, budući da su utemeljene na sakramentu krštenja, mogu povjeriti svim prikladnim vjernicima, muškog ili ženskog spola, u skladu s onim što je već predviđeno kan. 230 §2.

Slijedom toga, nakon što sam saslušao mišljenja nadležnih dikasterija, odlučio sam izmijeniti kan. 230 §1 Zakonika kanonskog prava. Stoga određujem da će kan. 230 §1 Zakonika kanonskog prava ubuduće imati sljedeću formulaciju:

Laicima prikladne dobi i vrlina, određenih odlukom biskupske konferencije, može se po propisanom bogoslužnom obredu trajno dodijeliti služba čitača i akolita; međutim, dodjeljivanje takve službe ne daje im pravo na crkveno uzdržavanje ili naknadu.

Također, nalažem izmjenu i ostalih odredbi sa zakonskom snagom koje se odnose na ovaj kanon.

Propisujem da odredbe ovog Apostolskog pisma u obliku motuproprija, imaju čvrstu zakonsku snagu, unatoč bilo čemu suprotnom, čak i kada bi to bilo dostojno posebnog spominjanja, i neka se one kao odredbe proglase objavljivanjem u *L'Osservatore Romano*, stupajući na snagu istoga dana, a potom neka se objave u službenom glasilu *Acta Apostolicae Sedis*.

Dano u Rimu, pri svetom Petru, dana 10. siječnja 2021., na blagdan Krštenja Gospodinova, osme godine mog pontifikata.

Franjo

Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata
BILJEŠKA O SRIJEDI PEPELNICI, O OBREDU PEPELJENJA U VRIJEME PANDEMIJE

Prot. broj: 17/21

Svećenik izgovara molitvu za blagoslov pepela te ga škropi blagoslovljenom vodom, ne govoreći ništa. Zatim, obraćajući se svima prisutnima, samo jednom izgovara formulu kako je naznačena u Rimskom misalu: „Obratite se i vjerujte u Evanđelje“ ili „Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti“.

Zatim svećenik opere ruke, stavi masku na lice i posipa pepelom one koji mu prilaze ili, ako je potrebno, odlazi onima koji su ostali na svojim mjestima. Ništa ne govoreći, svećenik posipa pepeo po glavi svakog vjernika.

Iz Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, 12. siječnja 2021.

Robert kardinal Sarah, *prefekt*

✠ Arthur Roche, *nadbiskup tajnik*

Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata
SPECIFIČNOSTI SLAVLJA VELIKOG TJEDNA I USKRSA 2021.

Prot. br. 96/21

Namjera ove Bilješke je ponuditi neke jednostavne smjernice kako bi se pomoglo biskupima u njihovoj zadaći prosuđivanja konkretnih situacija i brizi za duhovna dobra pastira i vjernika u življenju ovog Velikoga tjedna liturgijske godine.

I dalje smo suočeni s dramom pandemije *COVID-19* koja je donijela mnoge promjene, čak i u naš redoviti način slavljenja liturgije. Osmišljene za normalna vremena, norme i smjernice sadržane u liturgijskim knjigama nisu u potpunosti primjenjive u iznimnim trenucima kriza poput ove. Zbog toga je biskup, kao moderator liturgijskog života svoje Crkve, pozvan donositi razborite odluke kako bi se liturgija mogla plodno slaviti za Božji narod i za dobro duša koje su povjerene njegovoj brizi, poštujući zaštitu zdravlja i ono što su propisale vlasti odgovorne za zajedničko dobro.

Podsjećamo ponovno biskupe na *Dekret koji je ovaj Dikasterij izdao po nalogu Svetoga Oca 25. ožujka 2020.* (Prot. br. 154/20) u kojem su donesene neke smjernice za proslavu Velikoga tjedna. Te odluke vrijede i ove godine. Stoga vas pozivamo da ponovno pročitate taj Dekret budući da će biskupi morati donijeti odluke o nadolazećim proslavama Uskrsa s obzirom na specifične okolnosti u svojim zemljama. U mnogim zemljama još uvijek su na snazi strogi uvjeti *lockdown*-a koji onemogućavaju prisutnost vjernika u crkvi, dok se u nekim drugim zemljama život polako vraća u svoj redoviti tijek.

– Upotreba društvenih medija uvelike je pomogla župnicima u pružanju podrške i blizine njima povjerenim zajednicama tijekom pandemije. Uz ove pozitivne vidike, uočeni su i određeni problematični aspekti. Za proslavu Velikog tjedna predlaže se olakšati i poticati medijske prijenose proslava kojima predsjedava biskup, potičući vjernike koji nisu u mogućnosti pohoditi svoju crkvu da prate biskupijska slavlja kao znak jedinstva.

– U svim liturgijskim slavljinama, dogovorno s biskupskom konferencijom, posebnu pozornost treba posvetiti nekim određenim trenucima i gestama, u skladu sa zdravstvenom situacijom (usp. Pismo kardinala prefekta predsjednicima biskupskih konferencija *Vratimo se Euharistiji s radošću*, 15. kolovoza 2020., Prot. br. 432/20).

– Misu posvete ulja može se po potrebi premjestiti na drugi prikladniji dan; preporučuje se da na njoj sudjeluje značajniji broj pastira, poslužitelja i vjernika.

– Za proslave Cvjetnice, Velikoga četvrtka, Velikoga petka i Vazmenog bdjenja primjenjuju se iste odredbe kao i prošle godine.

– Potiče se priprema prikladnih materijala za obiteljsku i osobnu molitvu, osnažujući također i molitvu Liturgije časova.

Kongregacija iskreno zahvaljuje biskupima i biskupskim konferencijama na njihovom pastoralnom radu u odgovoru na situaciju koja se brzo mijenjala tijekom cijele godine. Svjesni smo da donesene odluke nije uvijek bilo lako prihvatiti ni pastirima ni vjernicima. Me-

đutim, znamo da su one donesene kako bi se osiguralo da se Svete Tajne što učinkovitije proslave u našim zajednicama, poštujući opće dobro i javno zdravlje.

Iz sjedišta Kongregacije za bogoštovlje i disci-

plinu sakramenata, 17. veljače 2021., Srijeda pepelnica.

Robert kardinal Sarah, *prefekt*

✠ Arthur Roche, *nadbiskup tajnik*

Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata

DEKRET

Prot. N. 40/21

**o upisu liturgijskih slavlja
svetog Grgura iz Nareka,
opata i naučitelja Crkve,
svetog Ivana iz Avile,
prezbitera i naučitelja Crkve
i svete Hildegarde iz Bingena,
djevica i naučiteljice Crkve,
u Opći rimski kalendar**

Svetost se sjedinjuje sa iskustvenom spoznajom otajstva Isusa Krista i ono je neraskidivo povezano s otajstvom Crkve.

Ovo sjedinjenje između svetosti i razumijevanja božanskih i istodobno ljudskih stvarnosti na poseban se način očituje kod osoba koje su proglašene „naučiteljima Crkve“. Doista, mudrost koja karakterizira ove muškarce i žene ne pripada samo njima, jer su postajući učenicima božanske Mudrosti postali učitelji mudrosti za cijelu Crkvu. Na taj su način sveci i svetiце „naučitelji“ upisani u Opći rimski kalendar.

Stoga, uzimajući u obzir da su nedavno određeni sveci od velike važnosti za Zapad i Istok proglašeni naučiteljima Crkve, Vrhovni svećenik Franjo odredio je da se u Opći rimski kalendar kao neobavezni spomendani upišu:

Sveti Grgur iz Nareka, opat i naučitelj Crkve, 27. veljače, Ivan iz Avile, prezbiter i naučitelj Crkve, 10. svibnja, Sveta Hildegarda iz Bingena, djevica i naučiteljica Crkve, 17. rujna.

Ti novi spomendani moraju biti upisani u sve kalendare i liturgijske knjige za misna slavlja i slavlja liturgije časova; priloženi liturgijski tekstovi moraju se prevesti, odobriti i nakon potvrde ovog Dikasterija na biskupskim konferencijama je da ih i objave.

Unatoč svemu što je suprotno.

Iz sjedišta Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, 25. siječnja 2021., blagdan Obraćanja svetog Pavla, apostola.

Robert Kard. Sarah, *prefekt*

✠ Arthur Roche, *nadbiskup tajnik*

Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata

DEKRET

o upisu liturgijskih slavlja svete Marte, Marije i Lazara u Opći rimski kalendar

Prot. N. 35/21

Budući da je u kućanstvu u Betaniji Gospodin Isus iskusio obiteljski duh i prijateljstvo Marte, Marije i Lazara, Evanđelje po Ivanu govori da ih je volio. Marta mu je velikodušno pružila gostoprimstvo, Marija je pažljivo slušala njegove riječi, a Lazar je odmah izašao iz groba na zapovijed Onoga koji je ponizio smrt.

Povijesna nesigurnost Latinske crkve oko identiteta Marije – Magdalene, kojoj se Krist ukazao nakon uskrsnuća, sestre Marte, greš-

nice kojoj je Gospodin oprostio grijehe – koja je rezultirala upisom samo Marte u Rimski kalendar na dan 29. srpnja, nedavno je riješena u novim studijima, kako je i potvrđeno u sadašnjem Rimskom martirologiju koji se istoga dana spominje i Marije i Lazara. Također, u nekim se određenim kalendarima ove dvije sestre i brat zajedno slave istoga dana.

Stoga, uzimajući u obzir važnost evanđeoskog svjedočanstva koje su pružili u dočeku Gospodina Isusa u svoj dom, pažljivo ga slušajući, vjerujući da je on uskrsnuće i život, pri-

hvaćajući prijedlog ovog Dikasterija, Vrhovni svećenik Franjo naložio je da se 29. srpnja u Opći rimski kalendar upiše spomendan svetih Marte, Marije i Lazara.

S ovom odlukom, ovaj spomendan mora biti upisan u sve kalendare i liturgijske knjige za misna slavlja i slavlja liturgije časova; priloženi dopunjeni i izmijenjeni liturgijski tekstovi moraju se prevesti, odobriti i nakon potvrde ovog

Dikasterija na biskupskim konferencijama je da ih i objave. Unatoč svemu što je suprotno.

Iz sjedišta Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata,

26. siječnja 2021., spomendan svetih Timoteja i Tita, biskupa.

Robert Kard. Sarah, *prefekt*

✠ Arthur Roche, *nadbiskup tajnik*

Apostolska pokorničarna

DEKRET O POTPUNOM OPROSTU POVODOM IGNACIJEVE GODINE

Prot. N. 609/21/I

Apostolska pokorničarna, na veću pobožnost vjernika i spasenje duša, snagom ovlasti koje joj je dodijelio sveti u Kristu otac Franjo, Božjom providnošću papa, na zamolbu mnogo poštovanog oca Artura Sose, generalnog poglavara Družbe Isusove prigodom jubileja svetog utemeljitelja Ignacija Lojolskoga, iz blaga nebeske Crkve drage volje podjeljuje potpuni oprost, pod uobičajenim uvjetima (sakramentalna ispovijed, sveta pričest i molitva na nakanu Svetog Oca), ocima iz Družbe Isusove i Kristovim vjernicima s iskrenim duhom pokore i potaknutima ljubavlju, koji vrijedi od dana 20. svibnja 2021. do 31. srpnja 2022. godine, a koji se također može namijeniti za pomoć dušama u čistilištu, ako posjete bilu koju jubilejsku crkvu Družbe Isusove u svijetu u obliku hodočašća i ondje se pobožno zadrže u jubilejskim slavlji-
ma ili se barem neko vrijeme posvete pobožnim mislima, zaključujući molitvom Gospodnjom, vjerovanjem, zazivima Blaženoj Djevici Mariji i svetom Ignaciju.

Svi stari i bolesni koji zbog teških razloga ne mogu izići iz vlastitog doma, mogu jednako dobiti potpuni oprost, nakon što se duhom odreknu svakoga grijeha i donesu nakanu da će čim bude moguće ispuniti tri uobičajena uvjeta, ako se pred nekom slikom svetog Ignacija duhom pridruže jubilarnim slavlji-
ma te milosrdnom Bogu prikažu svoje molitve, boli i teškoće života.

Stoga, da bi se u pastoralnoj ljubavi olakšao pristup božanskom oprost koji se daje po ključevima Crkve, ova Pokorničarna usrdno potiče oce iz Družbe Isusove da se spremnog i velikodušnog duha stave na raspolaganje za slavljenje sakramenta pomirenja.

Ovaj Dekret vrijedi za Godinu svetog Ignacija, bez obzira na bilo koju suprotnu odredbu.

Dano u Rimu, iz sjedišta Apostolske pokorničarne, dana 14. svibnja 2021. od Gospodnjeg Utjelovljenja.

Mauro kardinal Piacenza, *veliki pokorničar*

Mons. Christopher Nykiel, *regens*

Prefekt Dikasterija za cjeloviti ljudski razvoj

PORUKA ZA SVJETSKI DAN ZDRAVLJA (7.4.2021.)

Svjetski dan zdravlja obilježava se svake godine 7. travnja. Taj je dan ustanovljen na Prvoj Svjetskoj zdravstvenoj skupštini 1948. godine s ciljem podizanja svijesti o određenoj zdravstvenoj temi i isticanja pitanja od velike hitnosti i prioriteta u zdravstvenom svijetu. Ovogodišnja tema stavlja naglasak na hitnost djelovanja na uklanjanju nejednakosti u pristupu zdravstvenoj zaštiti u cilju „Izgrađivanja pravednijeg i zdravijeg svijeta za sve“.

Godina 2020. pamtit će se kao prijelomna godina koja dijeli ono „prije“ i ono „poslije“. Pandemija je duboko utjecala na naš život i naše društvo; pogoršala je stare društvene probleme, posebno nejednakosti, poput pristupa lijekovima. Utjecaj pandemije najteže se odrazio na najugroženije zajednice, koje su najizloženije bolesti i imaju manje mogućnosti pristupa kvalitetnim zdravstvenim uslugama.

Proživljavamo krizu, ali kako podsjeća papa Franjo, iz krize ne izlazimo isti kao prije, ili izlazimo bolji ili izlazimo gori. Zato nas ovaj Svjetski dan zdravlja poziva „Graditi pravedniji i zdraviji svijet za sve.“ Ova teška godina podsjetila nas je i na važnost ljudske solidarnosti i svijesti da nitko sam sebe ne spašava. U vezi s tim, Papa nas poziva da oživimo i u središte svog djelovanja stavimo vrijednosti bratstva, pravde, pravičnosti, solidarnosti i uključivosti kako ne bismo dopustili da nas različiti oblici zatvorenih nacionalizama ili zakoni tržišta spriječe da živimo kao prava ljudska obitelj.¹

Zdravlje je povezano s vrijednošću pravde

Pandemija je još više produbila veliki jaz između naprednih i siromašnih zemalja u pristupu zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenim uslugama. Žalosna je to činjenica koja i dalje traje unatoč tome što su različite institucije u nekoliko navrata osudile to stanje. Postoje neprihvatljive razlike i nejednakosti koje uskraćuju zdravlje velikom dijelu stanovništva na „periferiji svijeta“. Čovječanstvu je teško shvatiti da je „temeljno pravo na zaštitu zdravlja povezano s vrijednošću pravde prema kojoj ne postoje razlike između naroda i etničkih skupina, uzimajući u obzir objektivne životne situacije i stupanj razvoja istih, u ostvarivanju *općeg dobra*, koje je istodobno dobro svijui i svakog pojedinca, za koje je posebno civilna zajednica pozvana preuzeti na sebe odgovornost“². Poželjno je da se „pravo na zdravstvenu zaštitu i pravo na pravdu dovede u sklad osiguravanjem pravične raspodjele zdravstvenih ustanova i financijskih sredstava, u skladu s načelima solidarnosti i supsidijarnosti“³. Na tim dvama načelima mogu se graditi pravedniji i pravičniji zdravstveni sustavi. No, da bi se to učinilo, prije svega je potrebno pojam zdravlja sagledati u novom svjetlu, naime kao *cjelovito zdravlje*.

Za jedno cjelovito zdravlje

Za pravedniji i zdraviji svijet prijeko je potrebno steći drugačiji pogled na ljudsko zdravlje i njegu u kojem će se uzeti u obzir fizička, psihološka, intelektualna, socijalna, kulturna i duhovna dimenzije osobe. Stjecanje ovog cjelovitog pogleda omogućuje nam shvatiti kako je djelo pravde osigurati svima da dobiju potrebnu zdravstvenu zaštitu, odnosno to znači dati osobi ono na što ima pravo. Oni koji skrbe za bolesne i one koji pate moraju imati ovaj sveobuhvatni pogled, kontinuirano nadahnut holističkom vizijom skrbi: zdravstveni i pasto-

ralni radnici moraju se jednodušno zalagati za cjelovito zdravlje svojih pacijenata.

Upućujemo izraze poštivanja i zahvalnosti njegovateljima koji se, unatoč brojnim ograničenjima i nedostacima zdravstvenih sustava, nisu predali nego su ustrajali u borbi za zdravlje svojih pacijenata; ostali su vjerni vlastitom pozivu koji svoj izvor pronalazi u suosjećanju. „Suosjećanje je privilegiran način također promicanja pravde, jer kada se stavimo u položaj drugoga to nam omogućuje ne samo razumjeti njegove borbe, teškoće i strahove nego također, u krhkosti koja obilježava svakog čovjeka, otkriti njegovu dragocjenost i jedinstvenu vrijednost, riječju – dostojanstvo. Ljudsko je dostojanstvo temelj pravde, dok je prepoznavanje neprocjenjive vrijednosti svake osobe snaga koja nas potiče prevladati, s entuzijazmom i samopožrtvovnošću, sve razlike“⁴.

Za zdraviji svijet

U današnjem iskustvu pandemije otkrivamo da smo braća i sestre, svi u istom čamcu, odgovorni jedni za druge i da naša dobrobit također ovisi o odgovornom ponašanju svijui⁵. Čovječanstvo ponovno otkriva osjećaj uzajamne međuovisnosti. Dijelimo zajednički dom u kojem moramo zajednički skrbiti za stvoreni svijet i ljude koji ga nastanjuju. U istinskom bratstvu, individualizam i sebičnost mogu se pobijediti ponovnim potvrđivanjem da samo traženje dobra svijui može dovesti do mogega dobra. Pandemija nas je, na poseban način, naučila da je zdravlje opće dobro, tako da se, štiteći vlastito zdravlje, štiti zdravlje drugoga i cijele zajednice.

Pitanje koje zaslužuje posebnu pozornost je mentalno zdravlje koje je stavljeno na tešku kušnju u ovom vremenu pandemije. U vezi s tim, Dikasterij za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja izradio je dokument koji se može naći na mrežnoj stranici Dikasterija⁶. Nosi naziv: „*Praćenje osoba pogođenim psihološkim trpljenjima u prilikama pandemije covid-19. Udovi istog tijela, ljubljani jednom ljubavlju*“ (*“Accompagnare le persone in sofferenza psicologica nel contesto della pandemia del COVID-19. Membri di un solo corpo, amati da un unico amore”*). U dokumentu se nudi neke elemente za razmišljanje onima koji su bliski ljudima pogođenim pandemijom i svima onima koji su pozvani pratiti ih bilo unutar obitelji, bilo u zdravstvenim ustanovama.

Prijeko je potrebno skrbiti za one koji su nas

njevali. Obnašatelji vlasti kao i oni koji su odgovorni za ekonomske i zdravstvene politike imaju zadaću zajamčiti bolje uvjete rade za zdravstvene djelatnike. To pak zahtijeva odmjerena, razborita i etička ekonomska ulaganja koja imaju za cilj pratiti razvoj ljudskih potencijala; treba znati da izobrazba zdravstvenih radnika za cjelovito zdravlje predstavlja bogatstvo i za pojedince i za zajednicu; to za sobom povlači promicanje prevencije, liječenja i pedagogije za cjelovito zdravstveno obrazovanje.

Veću pažnju treba posvetiti i zdravstvenim ustanovama, posebno onima bez financijske potpore od strane države, poput onih kojima upravljaju Crkva i druge vjerske zajednice, koje su u raznim, često zabačenim, dijelovima svijeta jedino sredstvo za jamčenje pristupa zdravstvenoj skrbi.

Zdravstvene nejednakosti su nepravedne, ali ih je također moguće spriječiti strategijama koje imaju za cilj osigurati jednak pristup zdravstvenoj zaštiti, posebno za najugroženije i marginalizirane skupine. Veća pravednost u zaštiti zdravlja u svijetu može se postići samo obnovljenim moralnim zalaganjem najbogatijih država za najsiriromašnije zemlje. Nadamo se

da će se doći do toga da će se svim pojedincima i svim zajednicama zajamčiti univerzalno zdravstveno osiguranje. To je hitan cilj koji treba postići kako bismo izgradili pravedniji, zdraviji i bolji svijet, svijet mira koji sanjamo i za koji vjerujemo da je još uvijek moguć⁷.

Kardinal Peter Kodwo Appiah Turkson

Prefekt

¹ Papa Franjo, Poruka *Urbi et Orbi* – Božić 2020., 25. prosinca 2020.

² *Nova povelja zdravstvenih radnika*, br. 141.

³ Papa Franjo, Poruka njegove svetosti pape Franje sudionicima 32. međunarodne konferencije na temu: *Rješavanje zdravstvenih nejednakosti u svijetu (Addressing Global Health Inequalities)*, 18. studenog 2017.

⁴ Papa Franjo, Poruka Njegove Svetosti pape Franje sudionicima 32. međunarodne konferencije na temu: *Rješavanje zdravstvenih nejednakosti u svijetu*, 18. studenog 2017.

⁵ Usp. papa Franjo, Enciklika *Fratelli tutti*, 32.

⁶ Usp. <https://www.humandevlopment.va/it/news/2021/accompagnare-le-persone-in-sofferenza-psicologica-nel-contesto-d.html>.

⁷ Usp. *Ritorniamo a sognare. La strada verso un futuro migliore* (Piemme, prosinac 2020.) i *Dio e il mondo che verrà* (Piemme-LEV, ožujak 2021.), knjige s intervjuima s papom Franjom.

Papinsko vijeće za međureligijski dijalog

PORUKA ZA RAMAZAN I RAMAZANSKI BAJRAM, 1442. H.G. / 2021. A.D.

Kršćani i muslimani – svjedoci nade

Draga braćo i sestre muslimani,

mi u Papinskom vijeću za međureligijski dijalog rado vam upućujemo naše bratske želje za mjesec bogat božanskim blagoslovima i duhovnim rastom. Post, molitva, milostinja i ostala pobožna djela približavaju nas Bogu našem Stvoritelju i svima onima s kojima živimo i radimo, pomažući nam da nastavimo zajedno kročiti putem bratstva.

Tijekom ovih dugih mjeseci patnje, tjeskobe i tuge, posebno tijekom razdoblja zaključavanja (*lockdown*), osjećali smo potrebu za Božjom pomoći, ali i za izrazima i gestama bratske solidarnosti kao što su telefonski poziv, poruka podrške i utjehe, molitva, pomoć u nabavi lijekova ili hrane, savjet i, jednostavno rečeno, sigurnost da je netko uvijek uz nas kad nam je to potrebno.

Božja pomoć, koju trebamo i tražimo posebno u okolnostima kao što je sadašnja pandemija, višestruka je: Božje milosrđe, oprost, providnost i drugi duhovni i materijalni darovi. Ipak, ono što nam je u ovim vremenima najpotrebnije jest nada. Zato držimo prikladnim podijeliti s vama neka razmišljanja o toj kreposti.

Znamo da nada uključuje optimizam, ali ona je i više od toga. Dok je optimizam ljudski stav, nada se temelji na nečemu religioznom: Bog nas ljubi i stoga skrbi za nas svojom providnošću. Čini to na svoje tajnovite načine koji nama nisu uvijek razumljivi. U tim smo situacijama kao djeca koja su sigurna da roditelji za njih skrbe s ljubavlju, ali još uvijek ne mogu do kraja shvatiti važnost toga.

Nada proizlazi iz našeg uvjerenja da svi naši problemi i kušnje imaju smisao, vrijednost i svrhu, koliko god nam bilo teško ili nemoguće razumjeti njihov razlog ili pronaći izlaz.

Nada sa sobom nosi vjeru u dobrotu prisutnu u srcu svakog čovjeka. Mnogo puta, kad nas snađu nevolje i očaj, pomoć i nada koju ona sa sobom nosi dođu od onih od kojih to najmanje očekujemo.

Ljudsko bratstvo, u svojim brojnim očitovanjima, postaje tako izvorom nade za sve, posebno za one koji su u nekoj potrebi. Zahvalni smo Bogu našem Stvoritelju, i našim bližnjima, muškarcima i ženama, na spremnom odgovoru i velikodušnoj solidarnosti koju su pokazali vjernici i osobe dobre volje bez vjerske pripadnosti u vremenima katastrofe, bilo prirodne, bilo one koju je prouzročio čovjek, kao što su sukobi i ratovi. Sve te osobe i njihova dobrota podsjećaju nas vjernike da je duh bratstva univerzalan i da nadilazi sve etničke, vjerske, društvene i ekonomske granice. Usvajajući taj duh, oponašamo Boga koji dobrostivo gleda na čovjeka kojega je stvorio, na sva druga stvorenja i na čitav svemir. Zbog toga je sve veća briga i skrb za planet, naš "zajednički dom", prema papi Franji, još jedan znak nade.

Svjesni smo također da nada ima svoje neprijatelje kao što su nedostatak vjere u Božju ljubav i brigu; gubitak povjerenja u našu braću i sestre; pesimizam; očaj i njegova neutemeljena suprotnost, a to je nadutost; nepravedne generalizacije utemeljene na vlastitim negativnim iskustvima i drugo. Tim se štetnim mislima, stavovima i reakcijama valja učinkovito

suprotstaviti kako bi se ojačalo nadu u Boga i povjerenje u svu našu braću i sestre.

U svojoj nedavnoj enciklici *Fratelli tutti* papa Franjo često govori o nadi te nam poručuje: "Pozivam na nadu koja nam 'govori o jednoj stvarnosti koja je duboko usađena u čovjekovo srce, neovisno o konkretnim okolnostima i povijesnim uvjetovanostima u kojima živi. Govori nam o žeđi, težnji, čežnji za puninom, za uspješnim životom; o želji za postizanjem velikih stvari, za onim što nam ispunjava srce i uzdiže nam duh do uzvišenih stvarnosti kao što su istina, dobrota i ljepota, pravda i ljubav... kako bi se otvorili velikim idealima koji život čine ljepšim i dostojanstvenijim' (usp. *Gaudium et spes*, 1). Hodajmo u nadi" (br. 55).

Mi, kršćani i muslimani, pozvani smo biti nositelji nade za sadašnji i budući život te svjedoci, obnovitelji i graditelji te nade, posebno za one koji prolaze kroz teškoće i obuzeti su očajem.

Kao znak našeg duhovnog bratstva, jamčimo vam našu molitvu i upućujemo najbolje želje za miran i plodan ramazan i za radosni ramazanski Bajram (*Id al-Fitr*).

Iz Vatikana, 29. ožujka 2021.

Kardinal Miguel Ángel Ayuso Guixot, MCCJ
Predsjednik

Mons. Indunil Kodithuwakku Janakaratne
Kankanamalage
Tajnik

Dikasterij za laike, obitelj i život

PASTORALNE SMJERNICE ZA PROSLAVU SVJETSKOG DANA MLADIH u partikularnim Crkvama

1. Svjetski dani mladih

Ustanovljenje Svjetskog dana mladih (SDM) nesumnjivo je bila velika proročanska intuicija sv. Ivan Pavla II. koji je ovako objasnio razloge te svoje odluke: »Svi mladi moraju osjetiti da ih Crkva prati. Neka se, dakle, cijela Crkva u čitavome svijetu, u jedinstvu s Petrovim nasljednikom, sve više predano zalaže oko mladih, njihovih tjeskoba i briga, njihovih otvorenosti i nada kako bi odgovorila na njihova očekivanja prenoseći sigurnost koja je Krist, Istinu koja je Krist, ljubav koja je Krist.«¹

Papa Benedikt XVI. nastavio je tragom svoga prethodnika i u raznim je prigodama otvoreno naglašavao kako su ti susreti dar Božje

providnosti za Crkvu, definirajući ih kao »lijelek protiv umora od vjere«, »novo, pomlađeno kršćanstvo«, »nova evangelizacija koju se životom potvrđuje«.²

I za papu Franju svjetski dani mladih predstavljaju izvanredno snažan misionarski poticaj za čitavu Crkvu, a napose za mlade naraštaje. Samo nekoliko mjeseci nakon izbora, započeo je svoj pontifikat Svjetskim danom mladih u Rio de Janeiru u srpnju 2013. godine, na završetku kojega je rekao da je taj SDM »bio nova etapa hodočašća mladih po kontinentima s križem Kristovim. Ne smijemo nikada zaboraviti – objasnio je – da svjetski dani mladih nisu "vatrometi", trenuci oduševljenja koji su svrha

sebi samima; to su etape dugog putovanja, započetog 1985. na inicijativu pape Ivana Pavla II.«.³ A zatim je objasnio ono što ima središnju važnost: »imajmo ovo stalno na umu: mladi ne slijede Papu, oni idu za Isusom Kristom, noseći njegov križ. A Papa ih vodi, prati ih na tome putu vjere i nade«.⁴

Kao što je poznato, međunarodna proslava toga događaja obično se održava svake treće godine, svaki put u drugoj zemlji, i na njoj sudjeluje Sveti Otac. Redovita se, pak, proslava tog Dana održava svake godine u partikularnim Crkvama, koje preuzimaju na sebe organizaciju toga događaja.

2. SDM u partikularnim crkvama

Svjetski dan mladih, koji se slavi u svim partikularnim crkvama, od velike je važnosti i vrijednosti ne samo za mlade koji žive u pojedinoj regiji, nego i za čitavu mjesnu zajednicu.

Neki mladi, zbog studija, posla ili novca nemaju priliku sudjelovati na međunarodnim proslavama tih dana. Zato je dobro da svaka partikularna Crkva pruži i njima mogućnost da osobno dožive, premda na mjesnoj razini, taj "blagdan vjere", događaj koji je snažno iskustvo svjedočenja, zajedništva i molitve, nalik međunarodnima koji su ostavili duboki trag u životu mnogih mladih iz čitavog svijeta.

Istodobno, Svjetski dan mladih koji se obilježava na mjesnoj razini od izuzetne je važnosti za svaku partikularnu Crkvu. Služi senzibiliziranju i izgrađivanju crkvene zajednice u svoj njezinoj složenosti – vjernici laici, svećenici, posvećene osobe, obitelji, odrasli i starije osobe – da bi postala sve svjesnija svojeg poslanja prenošenja vjere novim naraštajima. Opća skupština Biskupske sinode, posvećena temi »Mladi, vjera i razlučivanje zvanja« (2018.), podsjetila je da se čitava Crkva, sveopća i partikularna, i svaki njezin član, moraju osjećati odgovornima za mlade i biti spremni pitanja koja oni postavljaju, njihove želje i poteškoće s kojima se susreću doživjeti kao izazov. Stoga je proslava tih dana mladih na mjesnoj razini izuzetno korisno da se u Crkvi sačuva živa svijest o hitnoj potrebi ići u korak s mladima, prihvaćati ih i strpljivo slušati, naviještajući im snažno i s ljubavlju Riječ Božju.⁵

I upravo je u vezi s proslavom SDM-a na mjesnoj razini, Dikasterij za laike, obitelj i život, u okviru svoje nadležnosti⁶ izradio neke pastoral-

ne smjernice za biskupske konferencije, sinode patrijarhijskih crkava i velikih nadbiskupija, dijeceze/eparhije, crkvene pokrete i udruge i, na kraju, ali ne najmanje važno, za mlade iz cijeloga svijeta, tako da se "dijecezanski / eparhijski SDM" može u punini doživjeti kao proslava "za mlade" i "s mladima".

Ove pastoralne smjernice imaju za cilj potaknuti partikularne crkve da sve više vrednuju dijecezansku proslavu SDM-a i smatraju je dobrom prilikom za planiranje i kreativno provođenje inicijativa iz kojih se zorno vidi da Crkva svoje poslanje s mladima smatra »pastoralnim prioritetom od epohalnog značenja u koji valja uložiti vrijeme, energije i resurse«.⁷ Mora se osigurati da mladi naraštaji osjećaju da su u središtu pastoralne brige Crkve. Mladi, naime, žele biti uključeni i cijenjeni kako bi se osjećali ravnopravnim protagonistima života i poslanja Crkve.⁸

Smjernice koje slijede prvenstveno su namijenjene pojedinim biskupijama, kao odgovarajućem području izražavanja mjesne Crkve. Mora ih se, naravno, prilagoditi različitim okolnostima u kojima se Crkva nalazi i živi u različitim krajevima svijeta, kao što su, na primjer, dijeceze/eparhije pa bile one i male i raspolagale s malo ljudskih i materijalnih resursa. U tim konkretnim slučajevima neka se SDM organizira na razini svake biskupije. Ako je negdje pastoralno prikladnije može se organizirati susret mladih koji će biti zajednički za više susjednih biskupija zajedno, ili pak za na razini koja je viša od biskupije.

3. Proslava SDM-a na mjesnoj razini na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja

Na završetku euharistijskoga slavlja na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja, 22. studenoga 2020., papa Franjo odlučio je da se ponovno pokrene proslavu SDM-a u partikularnim crkvama i najavio da se, počevši od 2021. godine, ta proslava, koja se tradicionalno slavila na Cvjetnicu, slaviti na nedjelju na koju pada svetkovina Krista Kralja.⁹

U vezi s tim podsjećamo da je sveti Ivan Pavao II. na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja 1984. pozvao mlade na susret povodom Međunarodne godine mladih (1985.) – koja je, zajedno sa sazivanjem Jubileja mladih, u Svetoj godini otkupljenja (1984.) – označila početak dugog puta SDM-a. »Na ovaj blagdan [...] – rekao

je papa – Crkva naviješta Kristovo kraljevstvo, koje je već prisutno, ali još uvijek tajanstveno raste prema svojem punom očitovanju. Vi ste, mladi, nezamjenjivi nositelji snage Božjega kraljevstva, vi ste nada Crkve i svijeta». Tako je, dakle, nastao SDM: na svetkovinu Krista Kralja mladi iz cijeloga svijeta pozvani su »doći u Rim na susret s Papom, na početkom Velikog tjedna, u subotu i na Cvjetnicu«.¹⁰

Nije teško, naime, dokučiti vezu između Cvjetnice i svetkovine Krista Kralja svega stvorenja. Na Cvjetnicu se spominjemo Isusova ulaska u Jeruzalem kao »krotkoga kralja koji jaše na magarcu« (usp. *Mt* 21,5), a mnoštvo je oduševljeno klicalo Mesiji: »Hosana sinu Davidovu! Blagoslovljen onaj koji dolazi u ime Gospodnje!« (*Mt* 21,9). Evangelist Luka izrazu »kralj«, koji uzvikuje mnoštvo, izrijeком dodaje »Onaj koji dolazi«, naglašavajući tako da je Mesija također kralj i da njegov ulazak u Jeruzalem na neki način predstavlja kraljevsko ustoličenje: »*Blagoslovljen Kralj, Onaj koji dolazi u ime Gospodnje!*« (*Lk* 19,38).

Kraljevska dimenzija Krista toliko je važna za Luku da se javlja od početka Isusova zemaljskog života i prati cijelu njegovu službu. Prilikom Navještenja, Anđeo navješćuje Mariji da će dijete u njoj začeto primiti od Boga »*prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijek i njegovu kraljevstvu neće biti kraja*« (*Lk* 1,32-33). A u dramatičnom događaju raspeća, dok se drugi evangelisti ograničavaju na to da spominju uvrede dvojice razbojnika raspetih zajedno s Isusom, Luka predstavlja dirljivi lik »dobrog razbojnika« koji s drva križa moli Isusa: »sjeti me se kad uđeš u kraljevstvo svoje« (*Lk* 23,42). Isusove riječi prihvatanja i opraštanja kao odgovor na ovu molitvu daju shvatiti da je on Kralj koji je došao zato da spasi: »Danas ćeš biti sa mnom u raj« (*Lk* 23,43).

Snažni navještaj koji se mora uputiti mladima i koji mora biti u središtu svakog dijecezanskog / eparhijskog SDM-a, dakle, glasi: prihvatite Krista! Prihvatite ga kao Kralja u svoj život! On je Kralj koji je došao spasiti! Bez njega nema istinskoga mira, nema istinskoga unutarnjeg pomirenja i istinskoga pomirenja s drugim ljudima! Bez njegova Kraljevstva i društvo gubi svoje ljudsko lice. Bez Kristova kraljevstva nestaje svako istinsko bratstvo, svaka istinska bliskost s onim koji trpi i pati.

Papa Franjo podsjetio je da u središtu tih dvaju liturgijskih slavlja, svetkovine Krista Kralja svega stvorenja i Cvjetnice, »jest otajstvo Isusa Krista, Otkupitelja čovjeka...«¹¹. Srž te poruke, dakle, i dalje glasi: veličina čovjeka proizlazi iz ljubavi koja se zna darivati drugima »sve do kraja«.

Svaka je biskupija / eparhija pozvana slaviti SDM na dan kada se slavi svetkovina Krista Kralja. Želja je, naime, Svetoga Oca da na taj dan sveopća Crkva stavi mlade u središte svoje pastoralne pozornosti, da moli za njih, da čini geste kojima ih se stavlja u prvi plan i daje im se istaknutu ulogu, da promiče komunikacijske kampanje i dr. Bilo bi idealno proslavu (dijecezansku / eparhijsku, regionalnu ili nacionalnu) organizirati na sam dan svetkovine Krista Kralja. Međutim, ako iz različitih razloga to nije moguće, može se organizirati na neki drugi dan.

Tu će proslavu trebati uključiti u širi pastoralni program u kojem SDM predstavlja tek jednu od etapa.¹² Nije slučajno što Sveti Otac preporučuje da »pastoral mladih naprosto mora biti sinodalni, odnosno kadar oblikovati zajednički hod«.¹³

4. Ključni elementi SDM-a

Na Biskupskoj sinodi koja je imala za temu »Mladi, vjera i razlučivanje zvanja« više se sinodskih otaca u svojim interventima dotaklo Svjetskog dana mladih. U vezi s tim u Završnom dokumentu čitamo: »Svjetski dan mladih – taj plod proročke intuicije svetoga Ivana Pavla II., koji ostaje referentna točka i za mlade trećeg tisućljeća – nacionalni i dijecezanski [/ eparhijski] susreti igraju važnu ulogu u životima mnogih mladih jer nude živo iskustvo vjere i zajedništva koje im pomaže hvatati se u koštac s velikim životnim izazovima i odgovorno zauzeti svoje mjesto u društvu i crkvenoj zajednici.«¹⁴

Naglašavajući također da ta okupljanja upućuju »na redovito pastoralno praćenje pojedinih zajednica, gdje se prihvaćanje evanđelja mora produbljivati i pretočiti u životne odluke«¹⁵, u Dokumentu se kaže da ona pružaju »mogućnost zajedničkog hoda u duhu hodočašća, iskustiti bratstvo sa svima, dijeliti radost vjere i rasti u pripadnosti Crkvi.«¹⁶

Istražimo neke od tih »stožernih točaka«¹⁷ koje moraju biti u središtu svakog SDM-a, ta-

kođer u njegovoj lokalnoj dimenziji, i koje stoga imaju jasnu programsku vrijednost.

a. Dan mladih kao "blagdan vjere"

Proslava SDM-a pruža mladima živo i rado-sno iskustvo vjere i zajedništva, prostor u ko-jem se doživljava ljepotu Gospodinova lica.¹⁸ U središtu života vjere je susret s osobom Isusa Krista, pa je dobro da sa svakog SDM-a odje-kne poziv svakom mladom čovjeku da se osob-no susretne s Kristom i uđe u osobni razgovor s njim. »To je blagdan vjere, gdje se složnim glasom Gospodinu uzdižu hvale, pjeva, sluša Božju riječ i ostaje u tišini klanjanja: sve je to vrhunac SDM-a«.¹⁹

U tome smislu, program međunarodnog SDM-a (u smislu kerigmatike, formacije, svje-dočenja, sakramenata i umjetničkog stvaralaš-tva) može nadahnuti mjesne stvarnosti koje ih mogu prilagoditi na kreativan način. Posebno visoko treba cijeniti trenutke euharistijskog klanjanja u tišini, kao čin vjere *par excellence*, i pokornička bogoslužja kao povlašteni prostor susreta s Božjim milosrđem.

Treba, k tome, imati na umu da tijekom sva-kog SDM-a zanos prirodan mladima i odušev-ljenje kojim čine sve čega se late i koji također karakterizira način na koji žive svoju vjeru, potiče i oživljava vjeru čitavog Božjeg naroda. Sabrani evanđeljem i pozvani doživjeti isku-stvo Gospodina, mladi često postaju hrabri svjedoci vjere, a to SDM kao događaj svaki put čini iznenađujućim i jedinstvenim.

b. Dan mladih kao "crkveno iskustvo"

Važno je da dijecezanska / eparhijska pros-la-va SDM-a pruži priliku mladima da steknu iskustvo crkvenog zajedništva i da u njima poraste svijest da su sastavni dio Crkve. Prvi oblik uključivanja mladih trebao bi biti taj da ih se sluša. U pripremi dijecezanskog / epar-hijskog Dana treba pronaći prikladne načine i vremena da se glas mladih čuje unutar struk-tura postojećih zajednica kao što su dijecezan-ska / eparhijska i međubiskupijska / međue-parhijska vijeća, prezbiterska vijeća i mjesna biskupska vijeća... Ne zaboravimo da su oni mlado lice Crkve!

Uz mlade, neka svoje mjesto pronađu razne karizme prisutne u okružju. Od temeljne je važnosti da organizacija dijecezanskih / epar-hijskih proslava SDM-a bude zajednička i slož-na, da uključuje predstavnike različitih stale-

ža, predlažući sinodalni rad, kao što Sveti Otac preporučuje u pobudnici *Christus vivit*: »Noše-ni tim duhom moći ćemo kročiti prema sudi-oničkoj i suodgovornoj Crkvi koja je sposobna prepoznati vrijednost svojega bogatstva razli-čitosti, zahvalno prihvaćajući također doprino-se vjernikâ laikâ, uključujući doprinos mladih i žena, zatim posvećenih osoba kao i skupinâ, udruženjâ i pokretâ. Nitko ne smije biti isklju-čen ili se držati po strani«²⁰ Na taj će način biti moguće okupiti i koordinirati sve žive snage partikularne Crkve, a i probuditi one koje su "uspavane".

U vezi s tim, prisutnost mjesnog biskupa i nje-gova spremnost da bude među mladima pred-stavlja za njih veliki znak ljubavi i bliskosti. Nerijetko je za neke mlade proslava dijecezan-skog / eparhijskog SDM-a prilika da se sretnu i razgovaraju sa svojim pastirom. Papa Franjo potiče ovaj pastoralni stil bliskosti u kojemu »treba dati prednost jeziku bliskosti, jeziku ne-sebične, relacijske i egzistencijalne ljubavi koja dotiče srce, zahvaća život i budi nadu i želje«.²¹

c. Dan mladih kao "misionarsko iskustvo"

Pokazalo se da je SDM na međunarodnoj ra-zini izvrsna prilika koja se pruža mladima da dožive misionarsko iskustvo. To bi također tre-bao biti slučaj s dijecezanskom / eparhijskom proslavom. Kao što je rekao papa Franjo: »pa-storal mladih uvijek mora biti misijski pasto-ral.«²²

U tome smislu mogu se organizirati misije u kojima su mladi pozvani posjećivati ljude u nji-hovim domovima, noseći im poruku nade, riječi utjehe ili jednostavno biti spremni ih poslušati.²³ Oslanjajući se na svoj entuzijazam, mladi – tamo gdje je to moguće – mogu također biti aktivni promicatelji javne evangelizacije, uz pjesmu, molitvu i svjedočenje, na onim ulicama i trgovima gdje se susreću njihovi vršnjaci, jer su mladi najbolji evangelizatori mladih. Sama njihova prisutnost i njihova radosna vjera sami po sebi predstavljaju "živi navještaj" Radosne vijesti koja privlači druge mlade.

Također treba poticati promicanje aktivno-sti u kojima mladi mogu steći iskustvo volon-terstva, besplatnoga služenja i sebedarja. Ne treba zaboraviti da u nedjelju koja prethodi svetkovini Krista Kralja svemira, Crkva slavi Svjetski dan siromaha. Ima li bolje prilika za promicanje inicijativâ u kojima mladi daruju

svoje vrijeme, vlastite snagu najsiromašnijima, marginaliziranim i onima koji su odbačeni od društva!? Na taj se način mladima pruža prilika da postanu »predvodnici revolucije ljubavi i služenja, sposobni suprotstaviti se patologijama konzumerističkog i plitkog individualizma.«²⁴

d. Dan mladih kao "prigoda za razlučivanje poziva" i "poziv na svetost"

Unutar snažnog iskustva, crkvene i misionarske, vjere prioritet treba dati dimenziji zvanja. Postupni je to pristup koji mladima ponajprije omogućuje shvatiti da je čitav njihov život pred Bogom koji ih ljubi i poziva. Bog ih je prije svega pozvao na život, poziva ih neprestano na sreću, poziva ih da ga upoznaju i da slušaju njegov glas, a nadasve da prihvate njegova Sina Isusa kao svojega Učitelja, svojega prijatelja i svojega Spasitelja. Prepoznati i suočiti se s tim "temeljnim pozivima" predstavlja prvi veliki izazov za mlade, jer, kad ih se uzme za ozbiljno, ti prvi Božji "pozivi" već usmjeravaju prema zahtjevnim životnim izborima: prihvaćanje života kao Božjega dara, koji, dakle, valja živjeti u povezanosti s Njim, a ne na autoreferencijalan način; zatim izbor kršćanskog načina života na polju čuvstava i društvenih odnosa; izbor studija, posla i cijele svoje budućnosti na način da bude potpuno u skladu s prijateljstvom s Bogom koje se prigrlilo i koje se želi sačuvati; odluka da se cio svoj život učini darom za druge koji će se živjeti u služenju i nesebičnoj ljubavi. Često se radi o radikalnim izborima, kao odgovor Bogu koji poziva, koji daju presudni smjer čitavom životu mladih. »Život je – objasnio je papa Franjo mladima – [...] vrijeme snažnih, odlučnih, neprolaznih odluka. Trivijalne odluke dovode do trivijalnog života, velike odluke život čine grandioznim«²⁵

Unutar ovog šireg "horizonta zvanja" ne treba se isto tako bojati predložiti mladima neizbježni izbor životnog stanja koje je spojivo s pozivom koji Bog upućuje svakom od njih, bilo da je to poziv na svećeništvo ili posvećeni život, također u monaškom obliku, ili pak na brak i obitelj. U tome smislu može biti od velike pomoći uključivanje u taj događaj sjemeništara i bogoslova, posvećenih osoba, bračnih parova i obitelji koji svojom prisutnošću i svjedočenjem pomažu potaknuti u mladima prava pitanja o njihovom pozivu i želji da se daju u potragu za "velikim planom" koji Bog ima za njih prema

svojoj namisli. Na osjetljivom putu koji vodi do sazrijevanja tih izbora, mlade treba pratiti i mudro ih savjetovati. A kad dođe vrijeme za to, treba ih poticati da odlučno donesu osobni izbor, uzdajući se u Božju pomoć, a ne da se stalno kolebaju.

Svaki izbor zvanja trebao bi se temeljiti na još temeljnijem pozivu, a to je poziv na svetost. SDM bi trebao pomoći da u mladima odjekne poziv na svetost²⁶ kao istinski put do sreće i osobnog ispunjenja. Svetost je to "po mjeri" povijesti i osobnosti svake mlade osobe, bez postavljanja ograničenja tajanstvenim putovima koje Bog sprema za svakog pojedinog mladića i djevojku i koji mogu dovesti ili do herojskih priča o svetosti – kao što je to bio i još je uvijek slučaj kod mnogih mladih ljudi – ili na onu "svetost iz susjedstva" iz koje nitko nije isključen. Korisno je zato cijeniti bogatu baštinu svetaca mjesne i sveopće Crkve, starije braće u vjeri čiji životi nas uvjeravaju da je put svetosti ne samo moguć i dostižan nego i pruža veliku radost.

e. Dan mladih kao "hodočasničko iskustvo"

SDM je, od samog svog početka, bio veliko hodočašće. Hodočašće kroz prostor – od gradova, zemalja i kontinenata do mjesta izabranog za susret s Papom i drugim mladima – i hodočašće kroz vrijeme – od jednog naraštaja mladih do drugoga, koji je od ovog prvog "preuzeo palicu" – koje je duboko obilježilo posljednjih 35 godina života Crkve. Mladi SDM-a su, dakle, narod hodočasnika. Nisu lutalice koje besciljno tumačaju, već ujedinjeni narod, hodočasnici koji "putuju zajedno" prema cilju, prema susretu s Onim koji jedini može dati smisao njihovu životu, Bogom koji je postao čovjek koji poziva svakog mladog čovjeka da bude njegov učenik, da ostavi sve i "ide za njim". Logika hodočašća zahtijeva da se uzme sa sobom samo ono najnužnije i poziva mlade da ostave iza sebe udobne i prazne sigurnosti i usvoje stil putovanja koji je trezven i gostoljubiv, otvoren za Providnost i "Božja iznenađenja", stil koji uči svladati sebe sama i uhvatiti se u koštac s izazovima koji se javljaju na putu.

Proslava dijecezanskog / eparhijskog SDM-a može predložiti konkretne načine zahvaljujući kojima mladi mogu doživjeti stvarno i osobno hodočašće. Naime, onu vrstu iskustava koja potiču mlade da napuste svoje domove i krenu na putovanje, na kojem će upoznati i iskusiti "svu tegobu dana i žegu", umor tijela i duhov-

nu radost. Često se, naime, na tim zajedničkim hodočašćima otkriva nove prijatelje, doživljava ushićenost zbog zajedničkih ideala dok se zajedno gleda prema istom cilju, pruža uzajamnu potporu u teškoćama, radost dijeljenja onoga malo što imamo. Sve je to od vitalne važnosti u današnjim vremenima u kojima su mnogi mladi u opasnosti da se izoliraju u virtualne i nestvarne svjetove, daleko od prašine "putovanja svijeta". Oni su lišeni dubokog zadovoljstva koje rađa naporno i strpljivo postizanje željenog cilja, ne jednostavnim "klikom", nego ustrajnošću i upornošću duše i tijela. U tome smislu, dijecezanski / eparhijski dan mladih dragocjena je prigoda za mlade naraštaje da otkriju lokalna svetišta ili druga značajna mjesta za pučku pobožnost, imajući na umu da »različita očitovanja pučke pobožnosti, osobito hodočašća, privlače mlade ljude koji se ne uključuju lako u crkvene strukture i ona predstavljaju konkretan znak vjere u Boga.«²⁷

f. Dan mladih kao "iskustvo sveopćeg bratstva"

SDM mora biti prilika za susret mladih općenito, a ne samo mladih katolika. »Svaka mlada osoba ima što reći drugima, ima nešto reći odraslima, ima nešto reći svećenicima, redovnicama, biskupima i Papi!«²⁸.

U tome smislu, dijecezanska / eparhijska proslava SDM-a može biti pravo vrijeme za zbližavanje i razgovor sa svim mladim ljudima koji žive na određenom teritoriju, bez obzira na njihovu vjeru, svjetonazor ili uvjerenja. Svaka mlada osoba trebala bi se osjećati pozvanom da u tome sudjeluje i da bude toplo prihvaćena. Potrebno je »izgrađivati pastoral mladih koji može stvarati prostore uključivanja gdje će biti mjesta za sve mlade i gdje će se zbiljski pokazati da smo Crkva čija su vrata svima otvorena.«²⁹

5. Aktivno sudjelovanje mladih

Kao što smo već naglasili, važno je da oni koji rade u pastoralu mladih sve više paze na to da se mlade uključi u sve faze pastoralnih priprema i planiranja SDM, u skladu sa sinodsko-misionarskim stilom, cijeneći njihovu kreativnost, jezik i metode djelovanja primjerene njihovoj dobi. Tko poznaje jezik i probleme svojih vršnjaka bolje od njih samih? Tko je sposobniji od njih doprijeti do njih kroz umjetnost, putem društvenih mreža itd.?

Svjedočenje i iskustvo mladih koji su ranije sudjelovali na međunarodnom SDM-u zaslužu-

ju istaknuto mjesto u pripremi dijecezanskog / eparhijskog događaja.

U nekim partikularnim crkvama, mlade koji su sudjelovali na nekom od međunarodnih SDM-a ili koji su pomagali u organiziranju inicijativa namijenjenih mladima na nacionalnoj i dijecezanskoj / eparhijskoj razini uključivalo se u osnivanje pastoralnog tima mladih u najrazličitijim područjima: župskom, dijecezansko / eparhijskom, nacionalnom itd. To pokazuje da kad se mladi osobno uključe i preuzmu glavnu ulogu u provedbi stvarno značajnih događaja, oni s velikom lakoćom prihvaćaju ideale koji su nadahnuli te događaje kao svoje vlastite, umom i srcem shvaćaju njihovo značenje, oduševljavaju se za njih i spremni su posvetiti vrijeme i energiju dijeljenju tog događaja s drugima. Snažna iskustva vjere i služenja često dovode do spremnosti za sudjelovanje u redovnom pastoralu mjesne Crkve.

Ponovno želimo potvrditi da moramo imati hrabrosti uključiti mlade i povjeriti im aktivne uloge. I to kako one mlade koji dolaze iz raznih pastoralnih stvarnosti prisutnih u biskupiji, tako i one koji ne pripadaju nijednoj zajednici, skupini mladih, udruzi ili pokretu. SDM na dijecezanskoj / eparhijskoj razini može biti prekrasna prilika za isticanje bogatstva mjesne Crkve, izbjegavajući da se mladi koji su manje prisutni i manje "aktivni" u već konsolidiranim pastoralnim strukturama osjećaju isključeni. Svi se moraju osjećati "posebnim uzvanicima", svi se moraju osjećati prihvaćenima i voljenima u svojoj neponovljivoj jedincatosti te ljudskom i duhovnom bogatstvu. Na taj način taj dijecezanski / eparhijski događaj može biti zgodna prilika za poticanje i prihvaćanje svih onih mladih koji možda traže svoje mjesto u Crkvi, a još ga nisu pronašli.

6. Godišnja poruka Svetog Oca za SDM

Svake godine prije dijecezanske / eparhijske proslave SDM-a Sveti Otac objavljuje Poruku mladima. Zato je dobro da pripremni sastanci i sam dijecezanski / eparhijski SDM budu nadahnuti riječima koje je Sveti Otac uputio mladima, posebno biblijskim odlomkom predloženim u Poruci.

Bilo bi, usto, važno da mladi Riječ Božju i riječi Crkve čuju "uživo" s usana ljudi koji su im bliski, ljudi koji jako dobro poznaju njihov karakter, povijest, ukuse, teškoće i borbe, oče-

kivanja i nade. Oni znaju kako najbolje primjenjivati biblijske i tekstove Učiteljstva Crkve na konkretne životne prilike u kojima se nalaze mladi koje imaju pred sobom. To posredovanje, koji se odvija u katehezi i dijalogu, također će pomoći mladima da znaju razaznati one specifične načine na koje i sami mogu svjedočiti Božju riječ koju su čuli i živjeti je u svakodnevnom životu, uosobiti je u obitelji, na radnome mjestu ili studiju i među prijateljima.

Smjer predložen u toj Poruci, koji ima za cilj pratiti put sveopće Crkve zajedno s mladima, mora se objasniti mudro i s velikom kulturnom osjetljivošću, vodeći računa o mjesnoj stvarnosti. Mogao bi također biti nadahnuće za pastoral mladih mjesne Crkve, ne zaboravljajući dvije važne linije djelovanja koja je naznačio papa Franjo, a to su *traženje i rast*.³⁰

Ne smije se isključiti mogućnost da se tu Poruku prenosi i posredstvom različitih umjetničkih izraza i inicijativâ socijalnog karaktera, na što je pozvao papa Franjo u svojoj poruci za XXXV. SDM-a: »[ponudite] svijetu, Crkvi i drugim mladima nešto lijepo na duhovnom, umjetničkom i društvenom polju«³¹. Njezin bi se sadržaj, k tome, mogao preuzimati i u drugim važnim momentima pastoralne godine kao što su misijski mjesec, mjesec posvećen Božjoj riječi ili zvanjima, uvijek vodeći računa o uputama pojedine biskupske konferencije.

I na kraju, ali ne manje važno, Poruka Svetog Oca mogla bi poslužiti kao tema mnogih drugih susreta mlade, koje predlože oni koji rade u pastoralu mladih u mjesnoj Crkvi, udruge ili crkveni pokreti.

7. Zaključak

Proslava SDM-a na dijecezanskoj / eparhijskoj razini nedvojbeno predstavlja važnu etapu u životu svake partikularne Crkve, povlašteni trenutak susreta s mladim naraštajima, oruđe evangelizacije svijeta mladih i dijaloga s njima. Ne zaboravimo da »Crkva ima toliko toga reći mladima, a i mladi imaju mnogo toga reći Crkvi«³².

Pastoralne smjernice sadržane na ovim stranicama zamišljene su kao pomoćno sredstvo koje predstavlja idealne motivacije i moguće praktične provedbe kako bi se SDM na dijecezanskoj / eparhijskoj razini pretvorio u priliku za otkrivanje potencijala za dobro, velikodušnost, žed za istinskim vrijednostima i velikim

idealima koje svaka mlada osoba nosi u sebi. Zato još jednom potvrđujemo koliko je važno da partikularne Crkve posvete posebnu pažnju proslavi dijecezanskog / eparhijskog dana mladih, kako bi se mogao pravilno vrednovati. Ulagati u mlade znači ulagati u budućnost Crkve, to znači promicati zvanjâ i pokretati na učinkovit način daljnju pripreme za obitelji su-trašnjice. Zato je to bitna zadaća svake mjesne Crkve, a ne tek aktivnost koja se pridodaje drugima.

Povjeravamo Blaženoj Djevici Mariji hod pastoral mladih u čitavome svijetu. Marija, kao što nas lijepo podsjeća papa Franjo u svojoj pobudnici *Christus vivit*, »gleda ovaj hodočasnički narod, narod mladih koje ljubi, koji je traže u tišini unatoč tome što na putu ima toliko buke, brbljanja i rastresenosti. No pred očima Majke ima mjesta samo za tišinu punu nade. I tako Marija ponovno osvjetljava našu mladost.«³³

Sveti otac Franjo dao je svoje odobrenje za objavljivanje ovog dokumenata

Iz Vatikana, 22. travnja 2021.

Na obljetnicu povjeravanja Križa SDM-a mladima

Kardinal Kevin Farrell, *Prefekt*

Alexandre Awi Mello, I. Sch., *Tajnik*

¹ Ivan Pavao II., *Govor Kardinalskom zboru, Kuriji i Rimskoj prelaturi prigodom božićnog čestitanja*, u "Insegnamenti" VIII, 2 (1985), str. 1559-1560.

² Usp. Benedikt XVI., *Govor Svetoga Oca uzoritoj gospodi kardinalima, Rimskoj kuriji i papinskoj obitelji prigodom božićnog čestitanja*, u "Insegnamenti" VII, 2 (2011), str. 951-955.

³ Franjo, *Angelus*, u "Insegnamenti" I, 2 (2013), str. 155.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Usp. *Završni dokument XV. opće skupštine Biskupske sinode*, 4. U nastavku će se za taj dokument koristiti kratica ZD.

⁶ Dikasterij za laike, obitelj i život »izražava posebnu revnu skrb Crkve za mlade, promičući njihov protagonizam usred izazova današnjeg svijeta. Podupire inicijative Svetog Oca na području pastoral mladih i stavlja se u službu biskupskih konferencija, međunarodnih pokreta i udruga mladih, promičući njihovu suradnju i organizirajući međunarodne susrete. Snažni trenutak njegova djelovanja je priprema svjetskih dana mladih« (Statut, čl. 8).

⁷ ZD 119.

⁸ Usp. *Ibidem*.

⁹ Usp. Franjo, Homilija na misi na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja, u “*L’Osservatore Romano*”, 23. studenoga 2020., str. 6. Predlaže se da se Svjetski dan mladih održava na isti datum kad i svetkovina Krista Kralja također u crkvama čiji obred ne predviđa takvu jednu proslavu ili koje je slave drugog datuma. Njihovi ordinariji imaju, ipak, pravo odlučiti drugačije.

¹⁰ Ivan Pavao II., *Angelus*, u “Insegnamenti” VII, 2 (1984), str. 1298.

¹¹ Franjo, *Homilija na misi na svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja*, u “*L’Osservatore Romano*”, cit. čl.

¹² ZD 142.

¹³ Franjo, pos. apost. pob. *Christus vivit* (ChV), 206.

¹⁴ ZD 16.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*, 142.

¹⁷ Za dublje proučavanje doprinosâ SDM-a duhovnom hodu mladih, pogledati: Benedikt XVI., *Obraćanje Svetog Oca uzoritim kardinalima, Rimskoj kuriji i Papinskoj obitelji prigodom božićnog čestitanja (Discorso del Santo Padre agli Em.mi Signori Cardinali, alla Curia Romana e alla Famiglia pontificia, per la presentazione degli auguri natalizi)*, u “Insegnamenti”, nav. dj.; Franjo, *Opća audijencija*, u “Insegnamenti” I, 2 (2013), str. 209-211.

¹⁸ Usp. ZD 16 i 142.

¹⁹ Franjo, *Opća audijencija*, u “Insegnamenti” I, 2 (2013), str. 210.

²⁰ ChV 206.

²¹ ChV 211.

²² ChV 240.

²³ Usp. ChV 240.

²⁴ ChV 174.

²⁵ Franjo, Homilija na misi na Svetkovinu Krista Kralja svega stvorenja, u “*L’Osservatore Romano*”, nav. čl.

²⁶ Usp. Franjo, Apost. pob. *Gaudete et exsultate*, 2.

²⁷ ChV 238.

²⁸ Franjo, Govor na molitvenom bdjenju u pripravi za Svjetski dan mladih, u “*L’Osservatore Romano*”, 10.-11. travnja 2017., str. 7.

²⁹ ChV 234.

³⁰ Usp. ChV 209.

³¹ Franjo, Poruka za XXXV. Svjetski dan mladih, u “*L’Osservatore Romano*”, 6. ožujka 2020, str. 8.

³² Ivan Pavao II., Post. apost. pob. *Christifideles laici*, 46.

³³ ChV 48.

Vijeće europskih biskupskih konferencija (CCEE) **APEL EUROPI ZA LIBANON**

Obraćamo se Europi dajući glas biskupima toga kontinenta. Kao predsjednici Vijeća europskih biskupskih konferencija, pridružujemo se našoj braći i sestrama u vjeri i čovječstvu koji žive u Libanonu.

Pridružujemo se molbama upućenima sa Skupštine patrijarhâ i katoličkih biskupa te mučeničke i plemenite zemlje. Njihove riječi nisu samo riječi kršćanske zajednice, nego čitavog naroda koji teško pati zbog straha i neizvjesnosti za vlastitu budućnost: situacija u kojoj nitko na svijetu – ni narodi, ni pojedinci – ne bi smio živjeti. U svojim usrdnim porukama, Sveti Otac Franjo također je izrazio očinsku blizinu i skrenuo pažnju moćnika ovoga svijeta te ih pozvao da se iznova obvežu pružiti podršku Libanonu, kako bi mogao nastaviti svoj poziv da bude zemlja susreta, suživota i pluralizma.

Povijest Libanona poznata je i nitko je ne

može zaboraviti: povijest je to dostojanstva i kulture, prihvaćanja i solidarnosti, pa i dan-danas, prema tolikim stradalnicima koji dolaze iz Sirije i Palestine. Povijest je to slabode, dijaloga i mirnoga suživota pod stijegom temeljnih prava.

Zašto tolika bol? Zašto opasnost raspadanja i implozije koji bi nanijeli štetu tom području i sramotu čovječanstvo? Zar će se povijesti morati pridodati još jednu mračnu stranicu? To nitko ne bi smio željeti. Libanonci to zasigurno ne žele! Ništa nije izgubljeno ako postoji volja i ako se djeluje blagovremeno. Ništa nije prepušteno zloj kobi, sve je u rukama ljudi uz pomoć milosrdnog i pravednog Boga: On vidi djela ljudi i proniče namisli srdaca.

Zato apeliramo na savjest narodâ i njihovih vođa, da svijet ne zaboravi tragediju koja se događa i da se ne ogлуši na vapaje siromašnih i onih koji pate; da se, nadalje, ponovno usposta-

vi pravdu, prepozna individualni, kolektivni i nacionalni identitet, poštuje vjerske i građanske vrijednosti njihove tradicije, podrži oporavak gospodarstva i obnovu društva dijalogom i suradničkim suživotom religijskih, kulturnih i društvenih različitosti. Sve to bez uvjetovanja izvana.

U toj perspektivi obnove, Crkva je prisutna s evangeoskom porukom i sa svojim odgojnim, zdravstvenim i socijalnim institucijama: one su svima poznate i stavljene su na raspolaganje općem dobru. Podrška, dakle, i tih operativnih prisutnosti predstavlja konkretno zanimanje za jačanje društva i naziranje bolje budućnosti. Poznato je da je budućnost neke zemlje dobro ne samo za pojedinu zemlju, nego i za čovječanstvo. To se posebno odnosi na Li-

banon i njegov doprinos pluralnom, tolerantnom i raznolikom Bliskom istoku.

Pridružujemo se usrdnom pozivu Svetoga Oca i molimo Gospodina mira da se malenima donese utjehu i pomogne im se, a da se oni u čijim je rukama odgovornost daju prosvijetiti da budu mudri i poštteni pred Bogom, onima koji pate i poviješću, kaže se u apelu Europi za Libanon koji su potpisali predsjednik i potpredsjednici Vijeća europskih biskupskih konferencija genovski nadbiskup u miru kardinal Angelo Bagnasco, nadbiskup Poznańa Stanisław Gądecki, predsjednik Poljske biskupske konferencije te westminsterski nadbiskup kardinal Vincent Nichols, predsjednik Biskupske konferencije Englese i Walesa.

St. Gallen, 31. svibnja 2021.

Zajednička izjava predsjednikâ CCEE-a i CEC-a **POVODOM 20. OBLJETNICE EKUMENSKE POVELJE**

Posljednjih je dvadeset godina na europskom kontinentu bilo razdoblje mira i unaprjeđenja ekumenskih odnosa. To se pokazalo na raznim područjima svakodnevnog života u vidu zajedničkog svjedočenja i ekumenskog djelovanja na mjesnoj razini, kao i u brakovima među pripadnicima različitih vjeroispovijesti. Postignuto je nekoliko teoloških sporazuma i novi naraštaj teologâ je ekumenski naobražen. Javile su se i neke međureligijske inicijative. Crkve su ojačale svoj rad i zalaganje za pravedan i pomiren svijet, među ostalim i zbog povećanog priljeva osoba s drugih kontinenata, te su povećale napore oko brige za stvoreni svijet. Poruka sadržana u dokumentu Charta Oecumenica pridonijela je i dala novu snagu cjelokupnom tom rastu i dubokoj promjeni. Zbog mira koji smo doživjeli i postignućâ globalnog ekumenskog pokreta radujemo se i zahvaljujemo Bogu, našem Stvoritelju!

Dok ulažemo napore oko Božjega kraljevstva, naša su društva i Crkve i dalje izloženi izazovu čovjekova grijeha i svakovrsnih podjela. Starim i novim podjelama u Crkvi potrebno je zacjeljivanje, a društvene i ekonomske nejednakosti zahtijevaju duboku promjenu naših stavova i struktura. Stalne prijetnje demokraciji i prirodnom okolišu traže da se iznova posve-

ti pažnju cjelovitosti života. Ponovno izbijanje oružanih sukoba i terorističkih napada u nekim dijelovima kontinenta posljednjih godina zahtijeva kajanje, oprostjenje i pravdu. Suočeni s tom stvarnošću, dok Crkve redefiniraju svoju službu u jeku pandemije covida-19, zajedno u duhu jedinstva potvrđujemo svoju predanost svjedočenju Krista kao našega Spasitelja i njegova obećanja preobraženog života u sili Duha Svetoga.

Slijedeći oporuku našega Gospodina izraženu u 17. poglavlju Ivanova Evanđelja i u dokumentu Charta Oecumenica "da svi budu jedno", svjesni smo da jedinstvo kršćana nije plod samo naših ljudskih napora. Istodobno, to jedinstvo, za koje je Isus molio i trpio, mora biti vidljivo na ovom svijetu. U tome smislu želimo biti oruđa koja služe tome jedinstvu i iznova se obvezati na jačanje crkvenog zajedništva kroz molitvu i zajednička djelovanja, nudeći istovremeno svoju službu svijetu u cilju promicanja pravde i mira.

St. Gallen, 12.4.2021.

Kardinal Angelo Bagnasco
Predsjednik CCEE-a

Christian Krieger
Predsjednik CEC-a

BISKUPSKA KONFERENCIJA BiH I NJEZINA TIJELA

Tajništvo BKBiH

PRIOPĆENJE SA 78.¹ REDOVITOG ZASJEDANJA BKBiH

Na početku zasjedanja s biskupima se susreo i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto koji je odao priznanje biskupima, svećenstvu i svim članovima biskupijskih zajednica da i u teškom vremenu pandemije koronavirusa nastoje živjeti svoju vjeru i ispuniti svoje poslanje.

Biskupi su odobrili Pravilnik đakonske pastoralne godine Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine koju će pohađati pripravnici za prezbiterat, nakon završena filozofsko-bogoslovnog studija, a koja se sastoji od studijskog dijela i đakonskog pastoralnog praktikuma. Voditeljem programa bit će imenovan profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu mons. Pavo Jurišić, a njegovim zamjenikom duhovnik na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu fra Miro Relota.

Budući da je, zbog ograničenja u vrijeme pandemije koronavirusa, moralo biti otkazano redovito proljetno zasjedanje Biskupske konferencije BiH u Mostaru, biskupi su na ovom zasjedanju saslušali izvješća predsjednika Komisija, Vijeća i drugih tijela Biskupske konferencije BiH.

Saslušavši izvješće kardinala Puljića o radu Vijeća za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama BKBiH, biskupi su izrazili zadovoljstvo da je i ove godine u okviru Molitvene osmine, u dogovoru s Mitropolijom dabrobosanskom, organizirano Ekumensko bogoslužje Riječi u sarajevskoj katedrali Srca Isusova, 18. siječnja 2020. kada je mitropolit dabrobosanski gospodin Hrizostom izrekao propovijed te Molitva za jedinstvo kršćana u Sabornoj crkvi Rođenja Presvete Bogorodice u Sarajevu kada je propovijedao kardinal Puljić kao i Ekumenski koncert kršćana grada Sarajeva. Nadaju se da će ta tradicija, unatoč svemu, biti nastavljena. U svom izvješću o radu Vijeća za bogoslovna i Vijeća za mala sjemeništa BKBiH u 2019. godini kardinal Puljić poseban naglasak stavio je na redoviti godišnji edukcijsko-formativni program u okviru početne i trajne formacije koji su organizirala ova Vijeća u suradnji s Centrom za savjetovanje Vrhbosanske nadbiskupije, od 28.

do 30. rujna 2019. u Sarajevu, a na kojem su sudjelovali poglavari, bogoslovi i sjemeništarci iz svih pet bogoslovnih i malih sjemeništa u BiH kao i veći broj redovnica raznih kongregacija.

Govoreći o radu Vijeća za sredstva društvenoga priopćivanja, nadbiskup koadjutor vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata mons. Tomo Vukšić, između ostalog, izvijestio je o obilježavanju Dana sredstava društvenoga priopćivanja u Bosni i Hercegovini, u nedjelju 29. rujna 2019. kada su pastoralnim djelatnicima i medijima poslani prigodni materijali, a središnja Sveta misa slavljenja u župi Drvar. Spomenuo je i da je Stručno tijelo za prijenos liturgijskih slavlja BKBiH priredilo i objavilo kalendar liturgijskih i drugih slavlja za medijsko praćenje u 2020. godini. U svojstvu predsjednika Komisije za nauk vjere BKBiH nadbiskup Vukšić upoznao je biskupe s tri dokumenta koja je u posljednjih godinu dana objavila Kongregacija za nauk vjere te izrazio radost da u tom razdoblju nije postojao razlog zbog kojega bi kao Komisija trebali reagirati.

Upoznajući biskupe s radom Vijeća za liturgiju BKBiH u 2019. godini, biskup banjolučki mons. Franjo Komarica izvijestio je o susretima ovoga Vijeća s članovima Liturgijske komisije Hrvatske biskupske konferencije i tijeku prevođenja Rimskog misala i drugih liturgijskih tekstova te tiskanju novoga Kantuala za hrvatsko govorno područje i izdanju HBK i BKBiH. Biskupi su s radošću primili na znanje da je ovih dana ponovo otisnuta liturgijska crkvena pjesmarica Pjevajte Gospodu pjesmu novu – vlastitosti BKBiH. Biskup Komarica izvijestio je i o djelovanju Komisije Justitia et pax BKBiH koja je, uz Dan ljudskih prava, 10. prosinca 2019. analizirala aktualnu društveno-političku situaciju te javnim priopćenjem ukazala, između drugih zabrinjavajućih kršenja ljudskih prava, i na pojedine pogubne posljedice provedbe entitetskog Zakona RS o premjeru i fuzioniranju gruntovnice i katastra, s obzirom na prognane katolike (i druge).

Nakon što ih je apostolski upravitelj Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupi-

je mons. Ratko Perić u svom izvješću o radu Vijeća za katehezu i novu evangelizaciju upoznao s provedbom vjeronauka u školi, biskupi su izrazili zahvalu i potporu vjeroučiteljima u školama koji su se, u vrijeme pandemije koronavirusa, na odgovoran način uključili u izvođenje online nastave. Izražavaju potporu organiziranju Vjeronaučne olimpijade i Katehetske škole na razini Biskupske konferencije BiH. Također potiču sve svećenike, redovnike, redovnice i druge osobe uključene u župni pastoral da zdušno čuvaju župnu katehezu i da je ne svedu isključivo na pripravu za primanje sakramenata prve pričesti i krizme. Biskup Perić izvijestio je i o radu Vijeća za kler BKBiH s posebnim osvrtom na IV. Susret svećenika BiH održan na Kupresu, 5. lipnja 2019. i na VII. Međudekanski susret u Travniku koji je upriličen, 5. ožujka 2020. kao i na Nedjelju solidarnosti tijekom koje je prikupljena kolekta za pomoć župama s malim brojem vjernika.

O radu Vijeća za laike i Odbora za mlade BKBiH govorio je pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren koji se posebno osvrnuo na djelovanje 27 vjerničkih laičkih udruga u BiH papinskog i biskupijskog karaktera koje su nastale na osnovi određene karizme. Ukazao je na potrebu stvaranja mreže katoličkih laika koja bi okupljala članove svih udruga, pokreta i zajednica, ali i sve druge aktivne laike u Crkvi i društvu. Progovorio je i o aktivnostima Odbora za mlade i pripremama za Susret hrvatske katoličke mladeži u Zagrebu 9. i 10. svibnja 2020. koji je, zbog ograničenja u vrijeme pandemije koronavirusa, morao biti otkazan. U svom izvješću o prošlogodišnjem radu Vijeća za obitelj posebno se osvrnuo na obilježavanje II. Obiteljskog dana BiH koji je održan na Kupresu 27. i 28. srpnja 2019. te podsjetio da je pokrenuta velika molitvena devetnica pod naslovom: Katolička Crkva u Bosni i Hercegovini moli za život. Biskupi pozivaju sve članove biskupijskih zajednica, a osobito one iz kupreškog, bugojanskog, tomlislavgradskog i livanjskog kraja da sudjeluju na Svetoj misi i klanjanju Presvetom Oltarskom Sakramentu na uočnicu III. Obiteljskog dana u BiH, 25. srpnja u 18 sati i na svečanom Euharistijskom slavlju u nedjelju, 26. srpnja u 11 sati u crkvi Svete Obitelji na Kupresu.

Pošto su upoznati s radom Pedagoškog vijeća Sustava katoličkih škola za Europu, biskupi

su pohvalili rad Vijeća i cijelog Sustava u teškim uvjetima u vrijeme pandemije. Također su s dubokim žaljenjem primili informaciju da je Banjolučka biskupija bila prisiljena zatvoriti Srednju medicinsku školu Katoličkoga školskog centra u Bihaću jer Vlada Unsko-sanskoga kantona posljednjih godina nije pokazala spremnost uvrstiti ovu školu u svoj proračun kao što to čine drugi kantoni u BiH u kojima djeluju katoličke škole.

Biskupi su primili na znanje Izvješće o radu Tajništva BKBiH i Katoličke tiskovne agencije koja nastoji odgovoriti izazovima vremena i istinito informirati o djelovanju Biskupske konferencije BiH, ali i o životu Crkve u ovoj zemlji.

S posebnim zanimanjem biskupi su saslušali Izvješće o misijskim aktivnostima u Misijskoj godini u BiH i Izvanrednom misijskom mjesecu listopada 2019. godine. Izrazili su zahvalnost nacionalnom ravnatelju i svim dijecezanskim ravnateljima u BiH za brojne inicijative i akcije buđenja misijske svijesti i potpore misijama i misionarima u što su se uključili brojni djelatnici u pastoralu. Osobitu zahvalnost izražavaju svim članovima svojih biskupijskih zajednica koji na bilo koji način podupiru misije i misionare.

Saslušavši opširno izvješće o djelovanju Caritasa Bosne i Hercegovine i o provedbi brojnih projekata kao i izvješće Nadzornog vijeća Caritasa BiH, biskupi su izrazili potporu svim karitativnim djelatnicima na čelu s njihovim ravnateljima. Također pozivaju sve vjernike da budu otvoreni pomoći svima koji su u potrebi. Posebnu zahvalnost i ovom prigodom izražavaju svim dobročiniteljima iz inozemstva i iz BiH te pozivaju svoje vjernike da za njih svakodnevno mole.

Pošto su se osvrnuli na događanja u povodu Svete Mise 16. svibnja 2020. u katedrali Srca Isusova u Sarajevu za sve žrtve Drugoga svjetskoga rata i posebice za žrtve kojima je život, bez pravedna postupka i suda, oduzet nakon toga rata, biskupi podsjećaju sve, a posebno one predstavnike vlasti koji u svojim javnim istupima nisu poštovali vjersku slobodu, da je "neotuđivo pravo Katoličke Crkve, kao što je neotuđivo pravo i svake druge Crkve i vjerske zajednice, u skladu sa zakonitim unutrašnjim ustrojem, vršiti svoje bogoštovlje, molitve i obrede i odgajati vjernike u svojoj vjeri". Također i ovom prigodom odbacuju sve nepravedne

sudove i insinacije s obzirom na Svetu Misu. Izražavaju žaljenje što su, umjesto sućuti prema svim ubijenima tijekom Drugoga svjetskog rata, ali i prema desetcima tisuća likvidiranih nakon prestanka Drugoga svjetskog rata, mnogi pokušali opravdati komunističke zločine potpuno neutemeljeno poistovjećujući komunizam i antifašizam. Moleći Božje milosrđe i mir svim pokojnima, biskupi su se uvijek zalagali i zalazu se za izgradnju mira među živima imajući na umu da je istinski mir uvijek utemeljen na pravdi i na istini. Posebnu zahvalnost upućuju svima koji su, unatoč stvorenoj hajci, ostali čvrsti u vjeri te molili za pokojne i svima koji su bili i ostali potpora na putu traženja istine.

Biskupi su tajnim glasovanjem izabrali dosadašnjeg predsjednika Biskupske konferencije BiH kardinala Puljića i potpredsjednika nadbiskupa koadjutora Vukšića na nove petogodišnje mandate. Za člana Stalnoga vijeća izabrali su biskupa Semrena.

Biskupi su odlučili proglasiti Godinu Božje Riječi koja će započeti na spomendan crkvenoga naučitelja sv. Jeronima u povodu 1600.

obljetnice njegove smrti, 30. rujna 2020. Toga dana kardinal Puljić predvodit će Misno slavlje u župi Bosansko Grahovo gdje se, prema jednoj od teorija, nalazio rodni grad sv. Jeronima Stridon.

Biskupi i ovom prigodom pozivaju mjerodavne vlasti na donošenje zakona o restituciji i na povrat oduzete imovine. Budući da je ovo zasjedanje održano u Banjoj Luci, oni pozivaju lokalne, entitetske i državne vlasti da pokažu osobito razumijevanje za bivšu trapističku opatiju Marija Zvijezda u tom gradu zbog njezina dragocjena doprinosa cijelom ovom kraju, ali i zbog budućega, konstruktivnog za opće dobro, djelovanja Crkve na ovim prostorima.

Biskupi će u srijedu, 15. srpnja, na svetkovinu sv. Bonaventure, nebeskog zaštitnika Banjolučke biskupije i naslovnika katedrale, sudjelovati na Euharistijskom slavlju koje će predvoditi kardinal Puljić, a prigodnu propovijed uputiti biskup Semren.

¹ Priopćenje sa 79. zasjedanja objavljeno je u Službenom glasniku 2020. na str. 111.

Tajništvo BKBiH

PRIOPĆENJE S 80. REDOVITOG ZASJEDANJA BKBiH

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, 18. i 19. ožujka 2021. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru održala je svoje 80. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Članovima Biskupske konferencije BiH u prvom dijelu zasjedanja pridružio se delegat Hrvatske biskupske konferencije mons. Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit. On je izvijestio o najvažnijim crkvenim događanjima u Republici Hrvatskoj i prenio riječi zahvalnosti biskupima i vjernicima iz Bosne i Hercegovine na upućenoj pomoći stradalima u nedavnom potresu. Na zasjedanju je sudjelovao i novoimenovani biskup kotorski mons. Ivan Štironja. Njemu su članovi BK BiH zahvalili za višegodišnje aktivno sudjelovanje u nekoliko Vijeća BK BiH, vođenje Papinskih misijskih djela BiH i Misijske središnjice te u organizaciji raznih događanja na razini krajevine Crkve u BiH.

S biskupima se susreo i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto. Najprije je govorio o važnosti ministerijalnog sveće-

ništva i potrebi da svećenici redovito i ustrajno u ljubavi hrane Euharistijom i Božjim riječju povjerenu vjerničku zajednicu. Nuncij Pezzuto također je informirao biskupe da, unatoč trajnom nastojanju sa strane njega i njegovih suradnika, zbog odbijanja nekih predstavnika državne vlasti još uvijek nije formirano čak ni Mješovito povjerenstvo za provođenje Temelnog ugovora između Bosne i Hercegovine i Svete Stolice i dodatnog protokola na Temeljni ugovor. Biskupi negoduju što neki predstavnici vlasti u Bosni i Hercegovini ne pokazuju spremnost da nastave surađivati s predstavnicima Svete Stolice na provedbi Temelnog ugovora potpisanog 2006. godine.

Pošto su saslušali godišnje izvješće o radu Pedagoškog vijeća katoličkih Škola za Europu, biskupi su dali potrebne smjernice za njegovo daljnje djelovanje. Informirani su i o brojnim poteškoćama s kojima se susreće Banjolučka biskupija kao osnivač u financiranju katoličkih škola u Bihaću i Banjoj Luci zbog nespremnosti kantonalnih i entitetskih vlasti da ih cjelovito uvrste u svoj proračun kao i sve druge škole.

Tijekom iznošenja godišnjeg pastoralnog i financijskog izvješća o radu Misijske središnjice i Papinskih misijskih djela u Bosni i Hercegovini, biskupi su upoznati da su ograničenja u vrijeme aktualne pandemije koronavirusa onemogućila održavanje godišnjeg susreta misionara i pojedine misijske akcije, ali i da su brojne akcije nastavljene uz poštivanje donesenih mjera. Biskupi su dali smjernice upravi PMD BiH u vezi s usklađivanjem popisa misionara i misionarki na način kako su to učinila Kongregacija za evangelizaciju naroda.

Biskupi su dali suglasnost da Komisija za nauk vjere BK BiH preuzme za područje BK BiH dokument Vijeća za nauk vjere HBK pod naslovom „Karizmatički pokret i obnova u Duhu u Katoličkoj Crkvi“.

Članovi Biskupske konferencije BiH za novog predsjednika Vijeća za kler i Vijeća za katehezu i novu evangelizaciju BK BiH, koja je ranije vodio biskup u miru mons. Ratko Perić, izabrali su biskupa mostarsko-duvanjskog i apostolskog upravitelja trebinjsko-mrkanskog mons. Petra Palića koji će također biti član Komisije za nauk vjere BK BiH.

Biskupi su saslušali godišnja izvješća o radu sljedećih Vijeća i Komisija BK BiH: Vijeća za liturgiju, Vijeća za bogoslovna sjemeništa i Vijeća za mala sjemeništa, Komisije za nauk vjere, Vijeća za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama, Vijeća za sredstva društvenog priopćivanja, Vijeća za obitelj, Komisije *Justitia et pax*, Vijeća za laike i Odbora za mlade te Tajništva i Katoličke tiskovne agencije BK BiH.

Biskupi su dogovorili da Četvrti Obiteljski dan bude, kao i ranijih godina, održan u župnoj crkvi Svete Obitelji u Kupresu u nedjelju 25. srpnja 2021., te da na taj Dan, na osobit način budu pozvani svi koji ove godine obilježavaju 25. ili 50. odnosno 60. obljetnicu braka. Također su dogovorili da Osmi Međudekanski susret bude održan u četvrtak 29. travnja 2021. u prostorijama Nadbiskupijskog sjemeništa „Petar Barbarić“ u Travniku.

Razgovarajući o temi sve većeg priliva migranata u Bosnu i Hercegovinu, biskupi su izrazili svoju potporu naporima svih karitativnih, humanitarnih i drugih organizacija koje nastoje pomoći u zbrinjavanju ovih ljudi tijekom njihova boravka u BiH. Posebno zahvaljuju svim djelatnicima Caritasa Bosne i Hercegovine i dijecezanskih Caritasa za pružanje pomoći tim ljudima u potrebi. U nadi da će njihov glas doći do odgo-

vornih osoba otvorena srca i duha u svijetu, pozivaju svjetske moćnike da se otklone svi uzroci, a prije svega siromaštvo i ratovi, koji ljude prisiljavaju na iseljavanje. Pridružuju se trajnom pozivanju crkvenih i drugih predstavnika da se u takvim zemljama pomogne ljudima, posebno onima kojima prijeti nestanak među kojima su ponajprije kršćanske zajednice, da opstanu na svome i žive u svom dostojanstvu. Podsjećaju da među temeljna ljudska prava spada svakako pravo na dostojanstven život u svome domu, zemlji i zavičaju i na povratak u mjesto odakle su prognani, a među njima su i tisuće prognanih iz Bosne i Hercegovine. Biskupi ujedno potiču sve razine državne vlasti u Bosni i Hercegovini na zajedničko djelovanje u traženju najboljih načina za zbrinjavanje ovih ljudi tijekom njihova boravka uz poštovanje njihova ljudskog dostojanstva i ljudskih prava, ali i u sprečavanju nezakonitog djelovanja i boravka.

Razmišljajući o pastoralnom djelovanju u vrijeme pandemije koronavirusa, biskupi zahvaljuju svima koji koriste brojne tehnološke mogućnosti u ovom vremenu za prenošenje liturgijskih događanja. Svjesni su da je to pomoglo u stvaranju svijesti da je obitelj „kućna Crkva“ u kojoj treba stanovati Isus kroz slušanje Božje riječi, molitvu i čine ljubavi. Ipak, ističu da slavlje sakramenata bitno zahtijeva i tjelesnost odnosno osobnu nazočnost i aktivno sudjelovanje te primanje Isusa živoga jer ekran ili zvučnik ne mogu stvoriti zajedništvo između dvije odijeljene stvarnosti. Potiču pastoralne djelatnike i druge osobe otvorena srca da posebno u ovoj Godini Božje Riječi u Bosni i Hercegovini revnije naviještaju i svjedoče Božju riječ te mole Časoslov naroda Božjega i druge zajedničke molitve. U ovom korizmenom vremenu pozivaju članove svojih biskupijskih zajednica da se klone opasnosti dijeljenja liturgije i života te ih potiču da u svakodnevnom življenju svoju ljubav prema Bogu svjedoče djelima ljubavi prema bližnjemu. Jedan od oblika te ljubavi jest i odgovornost svih u ponašanju u vrijeme aktualne pandemije.

Članovi Biskupske konferencije BiH svoje zasjedanje završit će Euharistijskim slavljem u čast sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije, u petak 19. ožujka u 18 sati. U zajedništvu s članovima BK BiH, Svetu misu predvodit će kardinal Puljić. Prigodnu propovijed uputit će biskup Palić.

Mostar, 19. ožujka 2021.

PRIOPĆENJE S XVI. SUSRETA BISKUPA BKBiH S ČLANOVIMA VRPP BiH

Šesnaesti susret biskupa Biskupske konferencije BiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH održan je, 21. travnja 2021. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik BK BiH, a sudjelovala su i ostala tri člana Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

Na zasjedanju su također sudjelovali predsjednik redovničke Konferencije fra Jozo Marinčić, provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene, i četrnaest članova i članica Konferencija među kojima jedan provincijal i četiri provincijalne glavarice. Svojim molitvama susret su pratile članice klauzurnih zajednica sestara Bezgrješne Kraljice Karmela u Sarajevu i Samostana sv. Klare u Brestovskom.

U uvodnom dijelu susreta kardinal Puljić je zahvalio svima što su, unatoč aktualne pandemije, svojim sudjelovanjem i na ovaj način pokazali zajedništvo cijele Crkve u Bosni i Hercegovini u skladu s različitim karizmama i poslanjem koje gaje brojne redovničke zajednice u zemlji koja prolazi kroz teške kušnje. Podsjetio da je Sveti Otac u Godini sv. Josipa cijeloj Crkvi stavio za uzor zaručnika Blažene Djevice Marije, sveca posebnog Božjeg povjerenja čijoj je brizi povjerio svoga Sina i Bezgrješnu Djevicu Mariju. Istaknuo je da su svi oni koji su posvećeni svetim redom ili svetim zavjetima također osobe posebnog Božjeg povjerenja poslane svojim životom i djelovanjem svjedočiti i naviještati Krista uskrsloga.

Sudionici susreta su saslušali osvrt na tijek svoga prošloga susreta održanog 6. studenog 2020. na istom mjestu. Tom prigodom su, nakon uvodnog izlaganja o apostolskom pismu pape Franje od 19. ožujka 2019. *Communis vita* (Zajedništvo života) i o novom pravilu za redovnički život koji je stupio na snagu 10. travnja 2019., razmijenili razmišljanja o osobnoj odgovornosti redovnika i redovnica kao i njihovih poglavara u obdržavanju redovničkih pravila o zajedničkom životu i o odgoju za zajedništvo te o nužnosti trajnog zrenja u vjeri i ugrađivanja u zajednicu.

Biskupi, provincijalni poglavari i poglavarice te predstavnici redovničkih zajednica koje

svoje sjedište imaju izvan Bosne i Hercegovine sa zanimanjem su saslušali izlaganje kardinala Puljića na temu zajedništva. Rečeno je da je zajedništvo na različitim razinama u Crkvi dinamična stvarnost i da je svaki član ili članica pozvan ugrađivati se u svoju zajednicu i u cijelu Crkvu u skladu s evanđeljem Isusa Krista i pravilima vlastite zajednice. Istaknuto je da nijedna crkvena zajednica nije svrha samoj sebi nego da su pozvane biti evandeoske zajednice osoba koje su izabrale Krista za svoga vođu. Ukazao je potrebu istinske poniznosti, pravednosti, zahvalnosti, praštanje i traženja oprostena te otvorenog dijaloga u prihvatanju drugoga kao obogaćenja i u trenucima različitih razmišljanja.

U plodnoj diskusiji ukazano je na vrijednost svakoga člana u zajedničkom služenju pred Gospodinom. Istaknuta je važnost obiteljskog zajedništva u vremenu raslojavanja na različitim razinama. Izneseni su i pojedini konkretni primjeri snaženja redovničkog zajedništva kroz pojedine projekte koji uključuju angažman svih članova. Poseban naglasak stavljen je na molitvu i razmišljanje o Božjoj riječi kao bitnim elementima izgradnje zajednice u duhovnoj stvarnosti. Spomenuta je blagodat modernih sredstava komunikacije koji omogućuju povezanost i u trenucima tjelesne udaljenosti, ali i na njihovu opasnost u trenucima kada se zaboravlja na nužnost izgradnje zajedništva s osobama s kojima se dijeli svakodnevnica i vlastita karizma. Bilo je riječi i o potrebi trajnog usklađivanja ostvarenja vlastite karizme unutar redovničke zajednice s poslanjem Katoličke Crkve u njezinoj cjelovitosti. U tom duhu istaknuto je da je redovnički život dar Crkvi jer je nastao u Crkvi i živi za Crkvu.

Predstavnici svih redovničkih zajednica, koje su početkom ožujka 2021. godine posjetili dakoni iz svih biskupija i obje franjevačke provincije u BiH u okviru Đakonske pastoralne godine, izrazili su zahvalnost organizatorima za lijepe i plodne susrete s budućim svećenicima koji su na ovaj način upoznali različite karizme širom Bosne i Hercegovine.

Sarajevo, 21. travnja 2021.

PRIOPĆENJE S XII. SUSRETA BISKUPA BKBiH S FRANJEVAČKIM PROVINCIJALIMA U BiH

Dvanaesti susret biskupa Biskupske konferencije BiH s franjevačkim provincijalima u BiH održan je, 21. travnja 2021. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik BK BiH, a sudjelovali su: nadbiskup koadjutor vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić, biskup banjolučki mons. Franjo Komarica, pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren te provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić i provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko. Nisu bili u mogućnosti sudjelovati biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Petar Palić i apostolski vizitator s posebnom ulogom za župu Međugorje mons. Henryk Hosier.

Osvrćući se na svoj prošli susret, održan 5. studenog 2020. u Nadbiskupskoj rezidenciji u Sarajevu, sudionici su se prisjetili izlaganja o cistercitu Joakimu iz Fiore te posebno o sv. Bonaventuri koji je u središte svoje misli i svoga djela trajno stavljao Isusa Krista ugledajući se u svoga uzora sv. Franju Asiškoga. Također je istaknuto da je svojim primjerom i zalaganjem sv. Bonaventura obnovio cijeli Franjevački red te da je bio jedan od njegovih najučenijih ali i najponiznijih članova koji je ukazao na praktičnu vrijednost struktura i važnost uključivanja u stvarnost hijerarhijske Crkve.

Biskupi i franjevački provincijali pozorno su saslušali izvješće voditelja i zamjenika Đakonske pastoralne godine mons. Pave Jurišića, profesora na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, i fra Mire Relote, duhovnika na Franjevačkoj bogosloviji u Sarajevu. Mons. Jurišić i fra Miro podsjetili su na tijek priprave za održavanje spomenute godine od dogovora s predavačima preko razgovora sa župnicima kojima su đakoni poslani na praktikum te dogovora s voditeljima institucija u

kojima su stanovali ili slušali predavanja ovi svećenički kandidati Vrhbosanske nadbiskupije, Franjevačke provincije Bosne Srebrene, Mostarsko-Duvanjske biskupije, Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije te Hrvatske dominikanske provincije. Prenijeli su vrlo lijepe dojmove đakona i srdačan prijem u svim mjestima tijekom duhovno-studijskog putovanja od 1. do 5. ožujka 2021. i pohoda crkvenim središtima u Mostaru, Banjoj Luci i Sarajevu te crkvenim institucijama na Širokom Brijegu, u Livnu, Travniku i u Podmilačju.

Pošto su saslušali izvješće o Đakonskoj pastoralnoj godini koja je pri kraju, biskupi i franjevački provincijali su izrazili zahvalnost mons. Pavi i fra Miri za zalaganje i vrlo lijepu suradnju kao i za vrlo pozitivne dojmove svih koji su uključeni u provedbu spomenute godine. Razmotrili su primjedbe i prihvatili pojedine prijedloge te dali smjernice za održavanje završnog ispita na kraju ove godine koja je prvi put zajednički organizirana na razini cijele Crkve u Bosni i Hercegovini. Također su izrazili zahvalnost svim župnicima koji su bratski primili đakone te svim predavačima i upravama Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih *Ivan Pavao II.*, Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa i Franjevačke bogoslovije u Sarajevu.

Biskupi i franjevački provincijali razmijenili su mišljenja i iskustva u vezi s višegodišnjim nastojanjem, koje vlasti opstruiraju, da svim pojedincima, ustanovama i Crkvi, kojima je oduzeta imovina u vrijeme komunističke vlasti, ona bude vraćena ili stavljena na raspolaganje. Također su, s osjećajem crkvene i društvene odgovornosti, saslušali mišljenja i iskustva u vezi mnogih drugih aktualnih tema glede izazova s kojima se suočavaju ljudi, Crkva i čitavo društvo.

Sarajevo, 21. travnja 2021.

„Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju“ (Mt 9,38).

Draga braćo misnici, dragi redovnici i redovnice, draga braćo i sestre!

Naš Gospodin je dao zapovijed učenicima svoga vremena, ali i svojim učenicima svih vremena da *mole gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju* (Mt 9, 37). Cijela Crkva se posebno odaziva na ovu Isusovu zapovijed prigodom Nedjelje Dobrog Pastira u četvrtu uskrсну nedjelju koja ove godine pada 25. travnja. Čitajući Evanđelje vidimo da je Gospodin neke osobno imenom pozivao i slao ih propovijedati Radosnu vijest (Mk 3,14). On poziva i želi da pozvani budu njegovi bliski suradnici. Iako je uzašao na nebo, Isus je ipak obećao svoju trajnu prisutnost do svršetka svijeta.

Gospodin i danas pokazuje svoju prisutnost posebno preko posvećenih služitelja – biskupa, svećenika i đakona koji su pozvani i poslani naviještati radosnu vijest spasenja i biti prvi svjedoci Uskrslog Krista svojom riječju i svojim primjerom. Zato pozivam ponajprije svećenike, bez obzira na povjerenju im službu, da u ovoj pandemiji udvostruče svijest o Kristovu pozivu na svjedočenje i molitvu kako bi odgojili svoje nasljednike. Nitko ne može bilo osloboditi od ove obveze nijednog svećenika, dijecezanskog ili redovničkog, bilo da je izravno u pastvi ili na nekoj drugoj službi. Na poseban način ovim potičem, pozivam i ohrabrujem svećenike i sve koji su uključeni u pastoralni rad s ministrantima da im riječima i vlastitim primjerom pomognu rasti uz oltar i zaboljeti žrtvenik Gospodnji. Ovom prigodom napominjem da su se svake godine uoči Nedjelje Dobrog Pastira u Sarajevu okupljali ministranti iz župa Vrhbosanske nadbiskupije na svoje godišnje zborovanje. I ove godine, kao i lani, aktualna pandemija primorala je da bude odgođeno već najavljeno zborovanje. Međutim, nije odgođeno izvršavanje Isusove zapovijedi na molitvu da pošalje radnika u žetvu svoju. Uz već ustaljenu molitvu za duhovna zvanja u prvu subotu svakog mjeseca, neka se posebno potiče vjernike na još češću i žarču molitvu za nove žeteoce na

njivi Gospodnjoj, ali i za svoje pastire da izvrše Isusovu zapovijed.

Ovom prigodom pozivam i sve naše obitelji da probude u sebi svijet Gospodnjeg poziva da budu Crkva u malom. Poznata je stara istina da se, ako nema u vrtu cvijeća, nema što ubrati ni za oltar. Zato je na supružnicima prevažna odgovornost otvorenosti prema životu i obiteljskog odgoja u vjeri. Neka se ne ugasi svjetlo vjere na našim obiteljskim ognjištima. Svi smo iznikli iz obiteljskog ozračja. Koliko god ovo sekularno društvo u ime lažne demokracije urušavalo naravni zakon braka i obitelji, iz vjere sačuvajmo taj dar Božji svjesni da Bog *muško i žensko stvori* i naredi da se *rađaju i množe*. Neka se u našim obiteljima iz ljubavi djeca rađaju i odgajaju, a u ozračje obiteljske vjere također niču i rastu klice duhovnih zvanja.

Na poseban način želim ohrabriti one mlade koji stoje neodlučni pred nutarnjim Isusovim pozivom da ga izbliza slijede na putu svećeništva ili redovništva. Potičem ih na hrabrost da Gospodinu reknu svoj odlučno: *Evo me*. Isus još nikoga nije iznevjerio. Valja izgraditi to povjerenje u Isusa koji treba vašu mladost, vašu hrabrost i spremnost surađivati s njim za spas duša. Da bi bili spremni i hrabri odazvati se unutaršnjem pozivu, potrebno je Isusa upoznati, zavoljeti i biti oduševljen njegovom božanskom riječju.

Neka za sve nas bude poseban izazov Godina Božje Riječi na razini Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Godina na razini opće Crkve posvećena sv. Josipu, čovjeku posebnog Božjeg povjerenja. U duhu Božje Riječi i po zagovoru sv. Josipa neka svi oni koje Bog zove otkriju tu Božju gestu posebnog povjerenja jer ih želi imati blizu kao svoje suradnike.

Na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova i predajem brižnoj zaštiti Nebeske Majke!

Vinko kard. Puljuć
*predsjednik Vijeća BKBiH
za bogoslovna sjemeništa
i Vijeća BKBiH za mala sjemeništa*

Vijeće HBK za nauk vjere - Komisija za nauk vjere BKBiH
KARIZMATSKI POKRET I OBNOVA U DUHU U KATOLIČKOJ CRKVI

Dopisom br. 121/2021, koji je 17. svibnja 2021. u Sarajevu potpisao predsjednik Komisije za nauk vjere Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mons. Tomo Vukšić, nadbiskup koadjutor vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH, preuzet je i za područje BK BiH dokument Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za nauk vjere pod naslovom „*Karizmatски pokret i obnova u Duhu u Katoličkoj Crkvi*“.

„U skladu sa zaključkom donesenim na 80. zasjedanju Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, održanom 18. i 19. ožujka 2021. u Mostaru, te uz suglasnost predsjednika Vijeća za nauk vjere Hrvatske biskupske konferencije, mons. Vlade Košića, sisačkog biskupa, Komisija za nauk vjere BKBiH preuzima i za područje BKBiH proglašava važećim dokument

pod naslovom: *Karizmatски pokret i obnova u Duhu u Katoličkoj Crkvi*. Ovaj dokument potpisao je u Sisku, 24. lipnja 2020., sisački biskup mons. Vlado Košić. Objavljen je na mrežnoj stranici Hrvatske biskupske konferencije, a sada i na mrežnoj stranici BKBiH. Sve, koji su na bilo koji način uključeni u karizmatски pokret i obnovu u Duhu na području BKBiH, potičem da ovaj dokument prouče i slijede njegove smjernice kako bi njihova molitva i djelovanje bili u skladu s naukom Crkve i njezinim dušobrižničkim djelovanjem te na blagoslov svim našim biskupijskim zajednicama“, napisao je nadbiskup Vukšić u vezi s dokumentom koji je objavljen na mrežnoj stranici Hrvatske biskupske konferencije te preuzet na mrežnoj stranici Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

BISKUPSKI ORDINARIJAT

.....

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Dekretom br. 85/21, od 12.3.2021. imenovan je **fra Marko Ešegović** pastoralnim pomoćnikom u župi Svih Svetih u Livnu.

Dekretom br. 97/21, od 25.3.2021. osnovano je Društvo je biskupijskog prava u duhu kan. 322: „**Karmel Vječnog Klanjanja**“ kao kontemplativna ustanova posvećenog života sa sjedištem u Lištanima.

Dekretom br. 114/21, od 17.4.2021. primljen je **fra Ilija Krezo** u duhu ZKP, kan. 693 *ad experimentum* radi inkardinacije u Banjolučku biskupiju. Ujedno mu je dana dozvola da može otići djelovati u biskupiju Augsburg (Njemačka).

ODREDBA O PEPELJENJU NA PEPELNICU

Broj: 17/21
Banja Luka, 13.1.2021.

Župnicima i upraviteljima župa

Odredba Kongregacije o obredu pepeljenja na Pepelnici u vrijeme pandemije

Draga braćo svećenici,

Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata objavila je Prot. br. 17/21 od 12. siječnja 2021. Bilješku vezanu za pepeljenje na Pepelnicu, koju Vam ovdje prenosim, dajući Vam je na znanje i ravnanje.

„Svećenik izgovara molitvu za blagoslov pe-

pela te ga škropi blagoslovljenom vodom, ne govoreći ništa. Zatim, obraćajući se svima prisutnima, samo jednom izgovara formulu kako je naznačena u Rimskom misalu: ‘Obratite se i vjerujte u Evanđelje’ ili ‘Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti’.

Zatim svećenik opere ruke, stavi masku na lice i posipa pepelom one koji mu prilaze ili, ako je potrebno, odlazi onima koji su ostali na svojim mjestima. Ništa ne govoreći, svećenik posipa pepeo po glavi svakog vjernika.“

Bratski Vas pozdravljam i zazivam na sve Vas Božji blagoslov!

✠ Franjo, *biskup, v.r.*

PORUKA ZA DAN ŽIVOTA (7.2.2021.)

Zaštita života i pravo na život od začeca do biološke smrti

Nalazimo se u godini Božje Riječi, koja je Riječ života. Božja Riječ daje čovjeku život, slobodu i radost. Druženje s Božjom Riječju čini čovjekov pogled živim, osobnim, privlačnim i pronicljivim te čovjeka uvodi u život s raspetim i uskrslim Gospodinom. Služenje bližnjemu nadahnjuje se na prihvaćanju Božje Riječi koja se objavila u Isusu iz Nazareta. Služenjem postajemo životni, tj. volimo život, želimo zaštititi život i pravo na život od samoga začeca. Ljudski je život krhak i prolazan, ali uvijek svet (jer je dar od Boga koji je jedini svet), vrijedan i nepovrediv te ga stoga valja poštovati, voljeti,

štititi, unapređivati i umnožavati. Sam se Bog objavio u Isusu rođenom u obitelji Josipa i Marije i time je potvrđena obitelj kao izvor života. Ako je *Bog ljubav* usp. 1 Iv 4,16), onda on svoju svemoć nije mogao drukčije ni očitovati nego preko *nemoći ljubavi u malom djetetu Isusu*. Jer, „*ljubav se ne boji svoje vlastite nemoći*. Baš u tome je ona svemoćna [...] Jedino Bog koji ne poznaje drugu svemoć osim svemoći ljubavi može mi biti blizak“ (E. Jünger). Povjeravajući svetoj obitelji svoga Sina Bog potvrđuje ljudsko dostojanstvo i pravo na život od samoga začeca pa sve do biološke smrti.

Od trenutka začeca počinje novi život, koji nije ni očev ni majčin, nego život novoga ljudskog bića koje se samostalno razvija. Suvre-

mena genetika je utvrdila da je od prvog časa utvrđen program onoga što će začeto biće biti – čovjek. To biće nikada neće postati ljudsko ako to nije već od tada. Prema tome, od prvog časa svoga postojanja ljudsko biće u svojoj cjelokupnosti zahtijeva bezuvjetno poštovanje kakvo dugujemo svakom čovjeku. Stoga je život svet i nepovrediv od prvoga časa začeca. Čovjek se vrednuje kao osoba i ljubi se kao osoba bez obzira na njegovo fizičko ili mentalno zdravstveno stanje i bez obzira na njegove osobine. Stoga zapamtimo da je život uvijek, u svim svojim razdobljima i u svakoj dobi, svet i uvijek jednako vrijedan. I to ne samo iz perspektive vjere, nego i iz horizonta razuma. To i znanost potvrđuje. Ne postoji neki život koji je svetiji od drugoga; jednako tako ne postoji ljudski život koji je po vrijednosti važniji od drugoga.

Svjesni smo da u suvremenom svijetu postoji svojevrsna kultura odbacivanja života. Ona nam ne dopušta da bližnjega gledamo kao svog brata kojeg prihvaćamo i volimo, nego nam sugerira da ga doživljavamo kao konkurenta kojeg trebamo protjerati iz svoga životnog ambijenta ili ga trebamo sebi podrediti. Radi se o mentalitetu koji stvara kulturu otpada, koja nikoga i ništa ne štedi, od ljudskog bića pa sve do samog Boga. Takva kultura stvara ranjeno čovječanstvo i stalno ga napetostima i sukobima ozljeđuje. Ta kultura promiče pobačaj i eutanaziju. Vjerski fundamentalizam, prije nego što odbaci ljudska bića čineći užasne masakre, odbacuje samoga Boga, čineći od njega puku ideološku izliku. Svjedoci smo i činjenice da je francuski parlament (27.11.2014.) ozakonio odluku po kojoj među temeljna prava čovjeka spada abortus; nekoliko europskih zemalja, uz abortus, ozakonilo je i eutanaziju, čak i nad djecom, a ne samo nad odraslima. Civilizaciju života – korak po korak, ali ustrajno i, čini se, nezaustavljivo – počinje zamjenjivati civilizacija smrti.

Majke koje rađaju djecu stvaraju i promiču vrijednosti koje Europa deklaratorno podržava, ali ih često ne uvažava. Ne zaboravimo da je Europa srce humanizma, gdje se proglašavaju prava i jednakost nadahnuti općom Poveljom

ljudskih prava, ali u kojoj vlada očita proturječnost u poimanju začete, ali nerođene djece. Bez života nema ni prava. Kao što je Europi potreban život, potreban je i našoj domovini Bosni i Hercegovini ako želi biti luč čovječanstva i ljudskih prava u svijetu.

U međusobnom poštovanju i pomaganju u sadašnjoj ugrozi života pandemijom COVID-a 19 pozivam sve da poštujemo život: kako vlastiti tako i tuđi. Stoga zahvaljujem medicinskom osoblju i svima koji poštuju dostojanstvo čovjeka i u zdravlju i u bolesti te se bore za njegov život.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem iskrenu zahvalnost svima vama, svećenicima, redovnicima i svima koji se na razne načine trudite oko očuvanja civilizacije života.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima u našoj domovini koji s punom sviješću i s velikom odgovornošću pred Bogom štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade „DA životu“, koju smo ustanovili prije više godina, a koja pomaže naše hrabre bračne drugove koji su, u skladu sa svojim mogućnostima, spremni imati više djece.

Zahvaljujem i karitativnim udrugama i molitvenim skupinama koje se u okviru svojih mogućnosti maksimalno trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Bog Životvorac! Neka vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 25.1.2021.

Dr. Marko Semren,
*pomoćni biskup banjolučki i
predsjednik Vijeća za obitelj BKBiH*

ZAHVALA ZA POMOĆ ŽRTVAMA POTRESA U SISAČKOJ BISKUPIJI

Broj: 28/21

Banja Luka, 23.1.2021.

Župnicima i upraviteljima župa

Zahvala za prikupljenu pomoć za žrtve potresa na području Sisačke biskupije

Draga braćo svećenici,

dopisom br. 410/20 od 30.12.2020. zamolio sam Vas da svoje župljane potaknete na molitvu i na velikodušni njihov novčani dar u korist mnogim žrtvama nedavnih potresa na području Sisačke biskupije. To smo učinili na području cijele naše biskupije u nedjelju, 3. siječnja o.g. Vi ste moju zamolbu savjesno uvažili i prenijeli svojim župljanima, a oni su se velikodušno odazvali.

I ovaj put smo – kao biskupijska zajednica – pokazali pravu kršćansku solidarnost i dali lijepo svjedočanstvo našeg zajedničkog suosjećanja s drugima koji s nalaze u još većoj nevolji.

Od srca Vam zahvaljujem za Vaše aktivno sudjelovanje u ovoj najnovijoj akciji naše molitvene i materijalne kršćanske solidarnosti.

Iz svih naših župa do sada je prikupljeno 102.000 KM, odn. oko 51.000 eura, koje je naš ekonom prosljedio ekonomu Sisačke biskupije. Vi znate koliko ste novaca prikupili od župne zajednice odn. zajednicâ koje voditelj.

Molim Vas da na misama sljedeće nedjelje obavijestite župljane koliko je skupljeno na području cijele biskupije, a koliko je skupila Vaša župa odn. župe (ukoliko to niste već obznanili.)

Prenesite svojim župljanima moju iskrenu i duboku zahvalnost za njihovu dragocjenu molitvenu i materijalnu potporu braći i sestrama odn. ljudima u velikoj nevolji. Također im prenesite da sam za sve koji su sudjelovali bilo molitvom ili novčanim prilogom zahvaljivao Bogu svetom misom i molio Božji blagoslov i pomoć

Sve Vas bratski i srdačno pozdravljam – Vaš biskup

✠ Franjo, u.r.

DOZVOLA ZA BLAGOSLOV ORATORIJA

Broj: 33/21

Banja Luka, 27.1.2021.

Časna sestra

Marija Marković

karmelićanka

80204 Lištani

Predmet: *Daje se dozvola za blagoslov oratorija pri Biskupskom pastoralnom centru „Sv. Josip“ u župi Lištani*

Poštovana časna sestro Marijo,

Vi ste mi se obratili molbom izraženoj u pismu od 26. siječnja 2021. da podijelim dozvolu župniku župe Lištani vlč. Ivi Martinoviću, da blagoslovi kapelu-oratorij u kući koja se nalazi u sklopu Biskupijskog pastoralnog centra „Sv. Josip“ u Lištanima, a koju sam Vam, u dogovoru sa župnikom vlč. Martinovićem, stavio na raspolaganje.

Budući da mi je dobro – poznata kako mogućnost raspoloživog prostora tako i Vaša plemena nakana, – u duhu Zakonika kanonskoga prava kann. 1223, 1224 § 1 i 1228 rado dajem zamoljenu dozvolu župniku vlč. Ivi Martinoviću da blagoslovi oratorij i u njemu oltar i svetohranište – prema obredu propisanom u liturgijskim knjigama.

Neka se u blagoslovljenom oratoriju obavlja crkveno bogoslužje u duhu Katekizma Katoličke Crkve br. 2655.

Zazivam na Vas i na sve koji će se okupljati na bogoslužje u oratoriju obilje Božjeg blagoslova i milosti, moleći za sve Vas i majčinski zagovor Presvete Djevice i Bogorodice Marije, Majke Crkve.

Srdačno i bratski Vas pozdravljam.

✠ Franjo Komarica
biskup banjolučki, u.r.

POZIV NA REKOLEKCIJU

Broj: 48/21
Banja Luka, 10.2.2021.

Svim svećenicima u pastoralnoj ili kojoj drugoj službi u biskupiji

Poziv na prvu ovogodišnju rekolekciju

Draga braćo svećenici,
uvjetovani već duže vrijeme raznim zabranama okupljanja zbog još uvijek trajućeg pandemije koronavirusa, s nadom da će u dogledno vrijeme doći do određenog popuštanja, pozivam Vas sve na prvi ovogodišnji naš duhovno-pastoralni susret u Banju Luku u srijedu, 3. ožujka 2021.

Slavit ćemo najprije sv. misu u 9.30 sati u katedrali. Prije i poslije mise iskoristite mogućnost za sakrament svete ispovijedi.

Nakon kratkog osvježanja u holu Ordinarijata imat ćemo pastoralni dio našeg susreta: prigodno predavanje i zajednički razgovor o aktualnoj situaciji u našem pastoralu.

Susret ćemo završiti zajedničkim objedom.

Neka nam dobri Bog omogućiti da i ostvarimo ovaj svoj plan – Njemu na slavu a nama na duhovnu korist.

Bratski Vas pozdravljam – u Gospodinu Vaš brat

✠ Franjo, *biskup, v.r.*

MISA ZA PREMINULE USLIJED PANDEMIJE KORONAVIRUSA

Broj: 51/21
Banja Luka, 13.2.2021.

Svim župnicima i upraviteljima župa

Misa za sve umrle uslijed pandemije koronavirusa – u Europi i u našoj biskupiji

Draga braćo svećenici,
kao dio Katoličke Crkve u Europi i mi ćemo se u našoj biskupiji i na području naše Biskupske konferencije pridružiti velikoj molitvenoj akciji koju je pokrenulo Tajništvo Vijeća Europskih biskupskih konferencija. Naime, tijekom ovogodišnje Korizme slavit će se svakog dana – osim nedjelje – sveta misa za preminule od pandemije koronavirusa.

Našoj Biskupskoj konferenciji je predviđena subota, 20. veljače 2021.

U našoj katedrali ću ja toga dana navečer u 18 sati predslaviti koncelebrirano misno slavlje za sve preminule od koronavirusa u našoj biskupiji i u cijeloj Europi.

Ljubazno Vas molim da dostavite broj i imena pokojnih svojih župljana koji su službeno označeni da su umrli od koronavirusa odn. s koronavirusom, kako bismo ih se poimence mogli spomenuti u misi za sve njih.

Gdje Vam bude moguće obavijestite rodbinu tih pokojnika da ćemo slaviti misu za njihove pokojnike, a i sami se sa svojim župljanima pridružite našoj zajedničkoj molitvi za sve umrle, a i za sve one koji su se za njih brinuli tijekom njihove bolesti.

Milosrdni Bog neka nam svima udijeli svoje milosrđe!

Bratski Vas pozdravljam

✠ Franjo, *biskup, v.r.*

ODLUKA O DODJELI POMOĆI SISAČKOJ BISKUPIJI

Broj: 56/21
Banja Luka, 17.2.2021.

Banjalučki biskup mons. dr. Franjo Komarica
donosi

ODLUKU

I.

Banjalučka biskupija donira Sisačkoj biskupiji, Trg bana Josipa Jelačića 9, 44000 Sisak, Hrvatska iznos od 102.000,00 BAM (stotinuidvjetisuće konvertibilnih maraka).

II.

Navedena sredstva Sisačka biskupija će upotrijebiti za stradale u potresu.

III.

Sredstva će biti uplaćena na račun Sisačke biskupije otvoren kod Zagrebačka banka d.d., Zagreb: IBAN: HR0623600001102123574; SWIFT/BIC: ZABAH2X; model plaćanja: HR00; poziv na broj: 2021.

IV.

Za realizaciju ove odluke zadužuje se mons. Ivica Božinović, ekonom biskupije.

Mons. dr. Franjo Komarica
biskup banjolučki, v.r.

ODOBRENJE ZA IZGRADNJU GROBLJA

Broj: 66/21
Banja Luka, 25.2.2021.

Župa Sv. Ivana Krstitelja
Župni ured Podhum
80101 Livno

Daje se odobrenje za izgradnju groblja i kapelice u Vržeralama

Poštovani Naslove,
dopisom br. 160/2017 od 29.10.2017. zamolili ste odobrenje za izgradnju novog groblja i mrtvačnice u selu Vržeralama u svojoj župi.

Razmotrili smo Vašu molbu i ovime Vam dopuštamo pristupiti izgradnji projekta novoga groblja i mrtvačnice u selu Vržeralama, čim Vam financijske mogućnosti to omoguće. Dakako, čitav projekt gradnje i dalje usuglasite s članovima Župnog pastoralnog i Župnog ekonomskog vijeća.

Želeći Vam svaki Božji blagoslov u ostvarenju ovoga projekta bratski Vas pozdravljam

✠ Franjo, biskup, v.r.

DEKRET O OSNUTKU PRIVATNOG VJERNIČKOG DRUŠTVA

Broj: 97/21
Banja Luka, 25.3.2021.

Polazeći od zamolbe s. Marije Marković, OCD, od 12.3.2021. kojom je, u vidu osnivanja ustanove posvećenog života, zamolila kanonsko priznanje privatnog vjerničkog društva (usp. kann. 116 § 2 i 299 §§ 1–3) Katoličke Crkve: „Karmel Vječnog Klanjanja“, a dostatno upoznat s poviješću njezina poziva i posebnošću karizme, donosim

DEKRET

1. o osnivanju Privatnog vjerničkog društva u vidu osnivanja ženske kontemplativne ustanove posvećenog života biskupijskog prava: „Karmel Vječnog Klanjanja“. Društvo je biskupijskog prava i u duhu kan. 322 ima pravnu osobnost te u njemu članice polažu privatne zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti;

2. o priznavanju Statuta „Karmela Vječnog Klanjanja“ ad experimentum na razdoblje od jedne godine, u skladu s razdobljem eksklaustracije koje je s. Marija dobila od svojih vrhovnih poglavara (Rim, 10.3.2021.). Jedan primjerak ovog Statuta čuva se u Biskupijskom arhivu;

3. o ustupanju bez novčane naknade na razdoblje od jedne godine stambene zgrade pri Biskupijskom duhovno – pastoralnom centru „Sv. Josip“ – Gornji Rujani u župi Lištani.

Želim ovo „privatno vjerničko društvo“ prepoznati kao jedan Božji dar ovoj mjesnoj Crkvi. Ono je – u duhu crkvenih dokumenata – pozvano da uvijek bude oruđe svetosti u Crkvi, mjesto navještanja i ponude vjere i odgoja za nju u njezinu neokrnutu sadržaju, te da – kao stvarne plodove svoga postojanja – donosi u prakticanju žarke i usrdne molitve, u kontemplaciji, u liturgijskom i sakramentalnom životu i u nastojanjima – osobito – oko procvata zvanja za ministerijalno svećeništvo, za posvećeni život i za kršćanski brak.

Zazivam na sadašnje i buduće članice Društva obilježiti Božjeg blagoslova i molim majčinsku pomoć Presvete Djevice Marije, Majke Crkve kao i zagovor sv. Josipa, pokrovitelja Crkve.

U Banjoj Luci, na dan Navještenja Gospodino-
vog, 25. ožujka 2021.

✠ Franjo Komarica
biskup banjolučki, v.r.

Pero Ivan Grgić
kancelar, v.r.

INKARDINACIJA FRA ILIJE KREZE U BANJOLUČKU BISKUPIJU

Broj: 114/21
Banja Luka, 17.4.2021.

Velečasni gospodin
Ilija Krezo
Nassauer Str. 18
D-60439 Frankfurt am Main

Predmet: Primanje „na provjeru“ za inkardinaciju u Banjolučku biskupiju

Velečasni gospodine,
dragi brate u Kristu, Dobrom Pastiru,

Vi ste mi se, svojom molbom od 11.3.2021. obratili da Vas primim, tj. inkardiniram u Banjolučku biskupiju, koja je i Vaša rodna biskupija.

U svojoj molbi ste iznijeli svoje razloge za takav Vas korak i priložili konkretne podatke o sebi i o svome dosadašnjem svećeničkom djelovanju, kao član Franjevačke provincije Bosne Srebrene.

O svemu tome smo nas dvojica konkretno i opširno razgovarali.

Nakon toga sam se ja – usmeno i pismeno – obratio aktualnom provincijalu Provincije Bosne Srebrene fra Jozi Marinčiću da on, kao Vaš redovnički poglavar, iznese svoj stav u vezi Vas i Vaše nakane da se inkardinirate u Banjolučku biskupiju.

Ovih sam dana konačno dobio zatraženo mišljenje od oca Provincijala fra Jose Marinčića, koje je on poslao još 29.3.2021.(!)

U njemu je razvidno da ste Vi još uvijek „de iure redovnik i prezbiter Reda Manje braće, tj. Franjevačke provincije Sv. Križa – Bosne Srebrene“, ali ste „od 12. lipnja 2018. sasvim svjesno, slobodno i svojevolumeno de facto napustili provinciju i Red Manje braće“.

Također o. Provincijal navodi kako mu nisu poznati „nikakvi skandali vezani uz fra Iliju Krezo“, tj. uz Vas i onda jasno daje do znanja, kako nema ništa protiv ukoliko Vas želim „kao svećenika inkardinirati u Banjolučku biskupiju“.

Nakon ponovnog razgovora s Vama – u društvu i mojih prvih suradnika (konzultora) i Vaše ponovljene molbe da se inkardinirate u Banjolučku biskupiju, uz istovremeno izračenu želju da svoje pastoralno djelovanje nastavite u Njemačkoj, gdje ste djelovali od 2003. do 2018. godine – ja Vas u duhu ZKP, kan. 693 primam *ad experimentum*.

Čvrsto se nadam da Vi, dragi brate vlč. Ilija, svojim budućim svećeničkim djelovanjem i svojim odnosom prema biskupu i biskupiji u kojoj želite biti inkardinirani, nećete dati mome nasljedniku nikakva povoda da Vas on – nakon isteka ovog „vremena provjere“ bude prisiljen odbiti.

Ujedno Vam dajem dozvolu da možete otići u biskupiju Augsburg i u njoj primiti službu za koju me je zamolio tamošnji aktualni generalni vikar.

Dok Vam izražavam iskrenu dobrodošlicu u redove klera ove – Vaše rodne – tijekom protekle tri decenije – teško nasilno opustošene biskupije, zahvaljujem Vam na spremnosti da služite u Kristovoj Crkvi kao član njezinog prezbiterija, i tako molitvom, radom i trpljenjem plodno doprinosite daljnjem njezinom životu i pozitivnom djelovanju.

Trudite se da opravdate povjerenje Krista, Dobrog Pastira, kako i onih u Kristovoj Crkvi, koji su postavljeni da predvode Božji narod u slozi i ljubavi.

Stavljam Vam na srce da ne zaboravite u svojim molitvama i djelima milosrđa svoju braću svećenike u svojoj biskupiji, kao ni druge, kojima ćete moći pomoći a oni budu tu pomoć trebali.

Zazivam na Vas Božji blagoslov i molim majčinsku zaštitu Presvete Bogorodice Marije.

Bratski Vas pozdravljam.

✠ Franjo Komarica
biskup banjolučki, v.r.

POZIV NA MEĐUDEKANSKI SUSRET

Broj: 117/21
Banja Luka, 19.4.2021.

Dekanima u Banjolučkoj biskupiji

Predmet: Poziv na VIII. Međudekanski susret
u Bosni i Hercegovini, 29.4.2021.

Draga braćo,
pozivam Vas na VIII. Međudekanski susret u Bosni i Hercegovini koji će se održati u četvrtak, 29. travnja 2021. u prostorijama Nadbiskupijskog sjemeništa *Petar Barbarić* u Travniku. Na susretu će osim dekana sudjelovati biskupi, oci provincijali, generalni vikari naših biskupija te članovi Vijeća BKBiH za kler.

Susret će početi u 9.30 sati u sjemenišnoj dvorani.

U 11.00 sati je sveta misa, zatim objed, a u slučaju potrebe nastavak rada predviđen je nakon objeda.

Radujem se našem zajedničkom susretu.

Bratski Vas pozdravljam!

✠ Franjo, *biskup, v.r.*

Dostavlja se:

- Vlč. Žarku Vladislavu Ošapu, dekanu Banjolučkog dekanata, Banja Luka
- Vlč. mr. Marku Vidoviću, dekanu Bihaćkog dekanata, Prijedor
- Mons. Vladi Lukendi, dekanu Bosanskogradiškog i Prnjavorskog dekanata, Prnjavor
- Fra Vinku Markoviću, dekanu Jajačkog dekanata, Jajce
- Fra Vinku Sičaji, dekanu Livanjskog dekanata, Livno

MOLITVA GOSPI ZA PRESTANAK PANDEMIJE

Broj: 129/21
Banja Luka, 30.4.2021.

Svim župnicima i upraviteljima župa

Biskupov poticaj na molitvu Gospi tijekom mjeseca svibnja – za prestanak pandemije

Draga braćo župnici,
pred nama je „Gospodin mjesec“ – svibanj. I njega kao i onoga prošle godine dočekujemo i proživljavamo zajedno s povjerenim nam Kristovim vjernicima i drugim našim sugrađanima u vremenu još uvijek aktualne pandemije covid-19.

U vjeri smo ujedinjeni s brojnom našom braćom i sestrama, članovima Kristove Crkve. S njima smo i mi – pozvani da se svesrdno utječemo Bogu u molitvi (usp. Dj 12,5).

Potičem Vas, da se i Vi, kao i prošlog mjeseca svibnja, zajedno s povjerenim Vam Kristovim vjernicima, udružite u svakodnevno moljenje Gospine krunice za prestanak pandemije.

Gdje možete, upriličite svibanjsku pobožnost uz zajedničko moljenje sv. krunice i moljenje

molitava Gospi, „Majci Crkve“, „Zdravlju bolesnih“ i „Pomoćnici kršćana“, koje nam je papa Franjo za prošlogodišnji mjesec svibanj predložio za moljenje (usp. Službeni glasnik Banjolučke biskupije 1/2020, str. 52-53).

Tekstove tih molitava može te staviti i na stranice svoje župe, da ih mogu moliti i oni vjernici, koji neće biti u mogućnosti sudjelovati u zajedničkoj molitvi u crkvi.

Osobno ću, ako Bog da, predvoditi slavlje svibanjske pobožnosti (i sv. mise) u Gospinoj crkvi u župi Marija Zvijezda u Banjoj Luci – prvi i zadnji dan mjeseca svibnja kao i na uočnicu (vigiliju) svetkovine Duhova (22. svibnja 2021.), gdje se od početka 2014. javno časti slika Gospe – Majke svih naroda.

Molimo i za vrijeme ovog „Gospinog mjeseca“ svi zajedno, da Marija Majka Crkve i Crkva, duhovna majka Kristovih vjernika – i dalje drži svoje brižne ruke na okrvavljenom i bolesnom tijelu našeg naroda i svih ljudi naše zemlje i cijelog svijeta, dovodeći im božanskog Liječnika – Isusa Krista!

✠ Franjo, *biskup, v.r.*

POZIV NA DUHOVSKO BDJENJE U ŽUPI MARIJA ZVIJEZDA

Broj: 142/21
Banja Luka, 14.5.2021.

Slavlje Duhovskog bdjenja u subotu 22.5.2021.
– u Gospinoj crkvi župe Marija Zvijezda

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici,
draga djeco Marijina!

Kao što sam Vam na početku ovog Marijinog mjeseca pisao, želimo biti svakodnevno u molitvi ujedinjeni s cijelom Crkvom, na čelu sa Svetim Ocem, da nas Gospodin, po zagovoru Presvete Djevice i Bogorodice Marije, Majke Crkve, oslobodi od aktualne pandemije koronavirusa i od svakog drugog zla koje prijeti našoj duši ili tijelu.

Uoči svetkovine Duhova, imat ćemo za banjolučki kraj središnje molitveno zborovanje u Gospinoj crkvi, u župi Marija Zvijezda, gdje se časti i dragi lik Gospe svih naroda.

Početak molitvenog zborovanja je predviđen u 17 sati. Prvi sat bit će posvećen Gospi; zatim ćemo slaviti sv. misu, a po završetku mise ćemo imati klanjanje pred izloženim Presvetim Oltarskim sakramentom do 19.30 sati.

Nakon toga bit će i kratko druženje u dvorištu crkve.

Pozivam sve koji migu da nam se pridruže fizički, ili barem duhom i molitvom!

Neka sve bude na slabu Božju i duhovnu korist mnogih.

Vaš - ✠ Franjo, *biskup, v.r.*

OBITELJSKI DAN NA KUPRESU (24./25.7.2021.)

Broj: 159/21
Banja Luka, 11.6.2021.

Župnim uredima
u Banjolučkoj biskupiji

Četvrti Obiteljski dan u BiH: Kupres,
24./25. srpnja 2021.

Poštovani i dragi župnici / upravitelji župa,
po nalogu biskupa Ordinarija prenosim vam sljedeću obavijest: u subotu i nedjelju, 24. i 25. srpnja 2021. održat će se u župnoj crkvi sv. Obitelji na Kupresu *Četvrti Obiteljski dan u BiH* pod geslom: Obitelj – svjedočanstvo radosne ljubavi.

Bračni parovi koji budu sudjelovali na ovoj Danu, a ujedno obilježavaju 25., 50. ili 60. obljetnicu braka, na kraju euharistijskog slavlja u nedjelju, 25. srpnja o.g. moći će dobiti pisani apostolski blagoslov.

Program je sljedeći:

Subota, 24. srpnja 2021.

- 19 sati – Sveta misa, predvodi predsjednik Vijeća BKBiH za obitelj mons. Marko Semren
- 20 sati – Jednosatno klanjanje pred Presvetim oltarskim sakramentom.

Nedjelja, 25. srpnja 2021.

- 10 sati – molitva krunice i prigoda za svetu ispovijed
- 11 sati – svečano Euharistijsko slavlje, predvodi kardinal Vinko Puljić.

Nakon svete mise neformalno druženje u kripti crkve tijekom kojeg će pjevati etno-grupa *Čuvarice* iz Prozora.

Uz srdačan pozdrav u Gospodinu

Pero Ivan Grgić
kancelar, v.r.

REKOLEKCIJA U KOMUŠINI - KONDŽILU (16.6.2021.)

Broj: 160/21
Banja Luka, 11.6.2021.

Svećenicima u Banjolučkoj biskupiji

Dragi svećenici,
približava se dan naše rekolekcije u lipnju, srijeda, 16.6. koju smo planirali imati u Gospi-
nu svetištu u Komišini - Kondžilu s početkom
u 10.00 sati.

U svetište dolazimo osobnim autima.

Evo rasporeda:

10.00 molitva Srednjega časa u crkvi u Komu-
šini i razmatranje kojega će imati nadb.
Vinko kard. Puljić. Ponesite Časoslov ili
uslikajte mobitelom Srednji čas od dana.

Nakon razmatranje i Posvetne molitve Gospi
mogućnost sv. ispovijedi i osvježenje.

10.40 autima se vozimo do svetišta Kondžilo
gdje ćemo izmoliti krunicu pred kapeli-
com.

11.15 sv. misa s homilijom koju predvodi Kar-
dinal. Sa sobom ponijeti misno ruhu i
bijelu štolu.

Poslije mise župnik preč. Boris Salapić će nam
nešto reći o samom Svetištu.

13.00 ručak u kripti crkve u Komušini.

Molim svećenike koji planiraju doći na re-
kolekciju da se prijave meni ili kancelaru Peri
Ivanu.

Neka nas prati Božji blagoslov po zagovoru
Gospe Komušinske.

Vlč. Vladislav Žarko Ošap
povjerenik za rekolekcije

ORDINARIJ

PROPOVIJEDI

BOGOJAVLJENJE 2021.
35. godišnjica biskupskog ređenja

Draga braćo svećenici,
sestre redovnice i Kristovi vjernici laici
ovdje u katedrali i diljem naše biskupije
i izvan nje!

1. Ovim svetim misnim slavljem u ovoj kate-
dralnoj crkvi mi danas imamo dva razloga za
zahvaljivanje dobrom Bogu, svome Stvoritelju
i Spasitelju – pred kojim se u ovom času nala-
zimo.

Prvenstveno moramo zahvaljivati Bogu da
smijemo pripadati njegovoj Crkvi, kojoj je Pa-
stir i Voda u sretnu vječnost sâm utjelovljeni
Sin Božji.

Ja osobno, danas, imam razloga i dužnost
dodatno zahvaljivati Kristu, Vječnom Pastiru
naših duša, koji me je, unatoč mojih slabosti i
ograničenosti, prije 25 godina, po rukama na-
sljednika apostolskog prvaka Petra – i svoga
namjesnika na zemlji svetog pape Ivana Pavla
II., opunomoćio, dao vlast i zapovijed da svim

ljudima i narodima propovijedam Radosnu vi-
jest, da posvećujem ljude i da vodim povjerene
mi Kristove vjernike u ovoj biskupiji.

2. Za početak današnje propovijedi smatram
prikladnim podsjetiti vas na – na malo prije
saslušane riječi iz današnjeg drugog čitanja iz
poslanice apostola Pavla Efežanima: „Objavom
mi je obznanjeno Otajstvo“ (Ef 3,39). Crkva se
naslanja na te apostolove riječi da bi pojasni-
la značenje današnje svetkovine Bogojavljenja,
kako se ona od davnina naziva. To, što se do-
godilo svetom Pavlu – ta Božja objava, kada
mu se ukazao živi Krist, Spasitelj i dao mu na
znanje što kani s njime i s narodima cijelog svi-
jeta – nije se događalo nikome iz prethodnih
generacija, pa ni jednom od Božjih izabranika
– patrijarha ili proroka.

Ova Božja objava Pavlu jasno nam daje do
znanja da je nastupilo novo vrijeme, nova era u
Božjoj povijesti spasenja ljudskog roda.

U čemu je novost te nove epohe povijesti čovječanstva? – U objavljenoj Božjoj nakani da su i pogani subaštinci i ‘sutijelo’ i sudionici obećanja Božjeg, tj. u Kristu ostvarenog spasenja ljudskog roda.

Dakle, Kristova Crkva, pozivajući se na tvrdnju sv. apostola Pavla, naviješta i mora naviještati Božju volju da je njegovo milosrđe i njegovo djelo spasenja – ostvareno u utjelovljenom Sinu Božjemu Isusu Kristu – namijenjeno ne samo jednom narodu – židovskom – nego svim narodima na zemaljskoj kugli. Crkva time ujedno objavljuje univerzalnost svoga poslanja.

I drugi tekstovi Službe Riječi današnje svetkovine potvrđuju tu usređujuću istinu, da se Isus, kao Mesija, kao utjelovljeni Sin Božji i Otkupitelj objavio također i narodima koji su se nalazili u tami poganstva: „Vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova, pa dođosmo pokloniti se Gospodinu“ (MT 2,26) – tumače predstavnici poganskih naroda – mudraci s Istoka stigavši u Jeruzalemu, židovskom kralju Herodu i stanovnicima grada – a što čusmo u današnjem odlomku Evanđelja sv. Mateja. – I pripjevni psalam današnje liturgije – sa svojim sadržajem i antifonom govori o novom Gospodaru cijelog svijeta, kojem će se „klanjati svi narodi zemlje“.

„Mudraci s Istoka“, koje spominje evanđelist Matej – a koje crkvena tradicija označava kao „kraljeve“ – predstavnici su poganskih narodâ. Oni su zapravo uzorak svih onih ljudi koji traže Boga. Oni u znacima stvorenog svijeta zamjećuju, prepoznaju šutljivu nazočnost samoga Boga. Da bi otkrili pravu i punu istinu, koju tek nejasno naslućuju, odlučuju se napustiti svoja sigurna boravišta i naviknute pozicije i krenuti na nesigurno i opasno putovanje. Na kraju putovanja, kao krunu svih njihovih napora doživljavaju čudnovato otkriće: ugledali su dijete s Marijom majkom njegovom, pali pred njega ničice i poklonili mu se, kako donosi evanđelist Matej (usp. Mt 2,11). Prinijeli su mu i svoje darove – zlato, tamjan i smirnu. A od toga malenog Djeteta – oni su zauzvrat dobili neprocjenjivi dar vjere u jedinoga pravoga, objavljenog Boga i ujedno – s tim i takvim darom s ničim usporedivim kršćansku radost i istinski mir.

Ovi iskreni bogotražitelji – zvjezdoznalci, mudraci odn. kraljevi – trebali bi biti i nama svojevrsni putokazatelji na našem zemaljskom putovanju, kako bi to naše životno hodočašće

nje ovom ‘suznom dolinom’ imalo uvijek za cilj Isusa, Sina vječnoga nebeskoga Oca, koji je ujedno i sin Prečiste i Presvete Djevice Marije.

Ta jedinstvena, Radosna vijest, da se sâm Bog ljudima objavio, da se na zemlji desilo i dešava Bogojavljenje – bila je životna zadaća, obveza prvih Isusovih učenika apostolâ. Tu zadaću, to poslanje, misiju oni su ostavili kao oporuku svojim suradnicima i nasljednicima. To su u Crkvi Kristovoj biskupi. „Između različitih onih služba koje se od prvih vremena vrše u Crkvi, prema svjedočanstvu predaje, prvo mjesto ima služba onih koji, postavljeni za biskupe, po neprekidnom nasljedstvu imaju mladice od apostolskog sjemena“, tumače nam dokumenti Drugog Vatikanskog koncila (usp. LG 20).

3. Na današnji je dan, prije 35 godina u središtu kršćanstva, u Rimu, tadašnji nasljednik apostolskog prvaka sv. Petra, sveti papa Ivan Pavao II., obraćajući se u podne brojnim vjernicima sa svih strana svijeta, okupljenim na trgu sv. Petra rekao i ovo: „Danas, poslije podne, (tj. večeras) – ću u Petrovoj bazilici podijeliti sveti Red sedmorici novih biskupa iz različitih dijelova svijeta. To je jedan važan i značajan događaj. ... Molim vas sve, koji se nalazite na ovom trgu, kao i sve vas druge koji me slušate, da se pridružite mojoj usrdnoj molitvi za biskupe koje ću zarediti kao i za Crkve, osobito one u misijskim područjima koje trebaju biti povjerenje briži ovih biskupa“.

Moguće je da je barem netko od Vas tada bio među onima kojima je papa tada uputio svoju molbu da mole za ređenike toga dana. Ogromna većina od onih, koji su iz ovog grada i biskupije tada također bili u Vječnome gradu, u međuvremenu su se ili preselila u vječnost ili su prisilno iseljena iz svoga grada i biskupije.

Jedan od tadašnjih ređenika je danas pred Vama i s Vama, zahvalan dobrom Bogu što je tu i tako tj. ovdje i s Vama mogao biti i svih proteklih tri i pol desetljeća.

Sveti je papa – prigodom biskupskog ređenja, nama ređenima, između ostalih, uputio i sve znakovite riječi: „Vi ste baština onih koji su, slijedeći svjetlo zvijezde, prepoznali Božji Novi Savez s ljudskim rodom, koji se ostvario u Kristu, rođenom od Djevice Marije, koji je bio razapet a onda uskrsnuo. Priključite se njihovoj povorci. Donesite i vi, kao nekoć mudraci s Istoka darove – „blago narodâ“, kojima pripadate,

blago koje je prisutno u njihovim kulturama i tradicijama, u njihovim životnim iskustvima, u njihovim radostima i žalostima ... I dok se uključujete u tu povorku, morate vi osobno – snagom biskupskog ređenja – predvoditi svoju braću i sestre u vjeri. Vi morate Kristu dovoditi i druge nove učenike ... Mi svi molimo za vas svjetlo i snagu Duha Svetoga, koji su sadržani u baštini Bogojavljenja“.

Osobno podjeljivanje punine sakramenta Svetog Reda, tj. biskupsko ređenje – baš na svetkovinu Bogojavljenja, uveo je – kao svojevrsni simbol univerzalnosti Crkve – sv. papa Ivan Pavao II. već prvih godina svoga pontifikata. Sa mnom zajedno su tada bila zaređena još šestorica biskupa: iz Europe, Sjeverne Amerike, Južne Amerike, Afrike i Azije. Na tu istu svetkovinu prije nas je isti papa zaređio pet generacija biskupâ. Poslije nas je u petoj generaciji isti papa zaređio najdičnijeg živućeg sina naše biskupije – Vinka Puljića, za vrhbosanskog nadbiskupa i metropolitu.

4. S mojim biskupskim ređenjem prije 35 godina započela je moja sadašnjost. Započela je nova etapa moga života u službi živoga Boga. Bogu služiti znači provoditi dosljedno njegovu svetu volju. Sadašnjost je ono ‘sada’ ljudskog života. Ono, što je započelo s polaganjem papinih ruku na moju glavu u bazilici sv. Petra u Rimu, to je još uvijek ‘sada’ mog života. Taj ‘sada’ treba ispunjavati pravim sadržajem ! – Kako to uspijevati? – I tada i kasnije – sve do sada sam bio svjestan da je moje ‘sada’ prvenstveno Božji govor, Božja inicijativa, Božja volja sa mnom. Na Njega mi se valjalo nužno potpuno naslanjati, na njegov govor odgovoriti, spremno i nedvosmisleno. Zato sam za svoje biskupsko geslo odabrao riječi iz psalma 118: „Gospodin je moja snaga i moja pjesma!“ (r. 12). – Te su riječi zapravo poklik čvrste vjere i neskrivene radosti zbog iskustva da Bog čudesno izvrće sve ono i one što mi – fatalno – smatramo normalnim i neizbježnim.

Tijekom kasnijih godina koje su uslijedile – pune dramatičnih događanja, izazova i beznadnih situacija – oslanjanje na sadržaj ovoga gesla pokazalo se – uvijek iznova – ne samo ispravnim nego i spasonosnim.

U brojnim slučajevima je trebalo posvjedočiti svoju vjerodostojnost, tj. da je Bog svoje učinio za nas ljude u božićnoj noći i da to čini trajno po svome utjelovljenom Sinu Isusu Kristu.

Isus Krist nam je otvorio vrata i prozore samog Božjeg bića, da osjetimo Božje čovjekoljublje i dobrostivost; da pogledamo u nutrinu Božjeg srca i da se osvjedočimo kako u toj nutрини ima mjesta za sve ljude, za sve narode, sve rase i klase, dakako i za svakog od nas! Iz tog milosrdnog Božjeg srca dopire mili glas koji poziva svakog od nas: „Dodite k meni svi vi umorni i opterećeni, ja ću vas okrijepiti“ (Mt 11,28). Ne boj se, ja sam s vama u sve dane do svršetka vašeg zemaljskog hodočašća, do svršetka svijeta! (usp. Mt 28,20).

5. Draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju,

mnogo puta sam imao razlogâ i potrebâ dozivati Vama i drugima Kristovim vjernicima u našoj biskupiji i izvan nje ono što tvrdi apostol Petar u svojoj Drugoj poslanici: „Gospodin zna pobožne izbaviti iz kušnje“ (2,9), kao i riječi apostola Pavla iz njegove Prve poslanice Korinćanima: „Vjeran je Bog koji neće dopustiti da budete iskušavani više nego što možete podnijeti, nego će s kušnjama dati povoljan izlaz da možete podnijeti“ (10,13).

I sadašnja – još uvijek aktualna kušnja koronavirusa oduzela je mnogim ljudima – pa i ne rijetkim među nama – mogućnost planiranja i kontroliranja mnogih stvari i na mnogim mjestima. To je činjenica! – Nasuprot toj činjenici neupitno postoji Božja Radosna vijest, koja nam garantira da Bog želi u naše življenje unijeti postojanost i sigurnu budućnost! – Ova aktualna pandemija je kod mnogih razotkrila jednu drugu, daleko opasniju pandemiju duhovne bijede, malovjernosti, sebičnosti, ustrašenosti pa i mogućeg beznada. Razotkrila je nužnu potrebu duhovnog obraćenja, potrebu usklađivanja naših odnosa – osobnih i zajedničkih – s Isusom, utjelovljenim i s nama trajno prisutnim našim božanskim Liječnikom i Spasiteljem; potrebu da taj odnos s Njime što intenzivnije živimo i njegujemo kroz svakodnevnu molitvu, kroz čitanje i meditiranje teksta Sv. pisma, kroz sudjelovanje na sv. misi i kroz primanje svetih sakramenta Pričesti i Ispovijedi.

6. Kao Kristovi vjernici imamo se pravo nadati da će već ove godine aktualna pandemija koronavirusa jenjati, odn. biti zaustavljena. A što onda? Odahnut ćemo svi, ali s novom slobodom ponašanja i djelovanja morali bismo živjeti razboritije i odgovornije, nego što smo činili prije ove kušnje koja nas je sve snašla.

Unutar naših crkvenih zajednica – župnih ili redovničkih – valja nam i u ovoj novoj godini – i nakon pandemije otvoriti nova „gradilišta“ – ne samo kad su u pitanju crkvene strukture, nego i kad je u pitanju naša vjernička i crkvena vjerodostojnost našeg konstruktivnog doprinosa i zaduženja u uspješnom liječenju još uvijek brojnih bolnih rana nedavnog rata i poratnog vremena i u ozdravljivanju našeg bolesnog društva i naše nesređene životne sredine.

Crkva se u našem gradu, biskupiji, zemlji i narodu – slično kao i u brojnim drugim sredinama europskog kontinenta – nalazi u prijelomnoj fazi svoje povijesti, ulazeći u jednu novu povijesnu epohu. Da bi uspješno svladala predstojeće izazove i prepreke, uslijed sve očitijeg udaljavanja brojnih naših suvremenika od crkvene i kršćanske nauke i pouke, morali bismo i mi pojačati našu ekumensku spremnost i povećati našu otvorenost prema našim susjedima, našoj pravoslavnoj braći i sestrama, među kojima živimo – po Božjem promislu i Božjoj volji. Nije naše da dijelimo ljude na bližnje i udaljenije, na ‘naše’ i na ‘njihove’, nego se trebamo nastaviti još više truditi – u duhu i najnovijih naputaka pape Franje – da mi budemo, da se pokažemo i dokažemo bližnjima svima i svakome!

Naša je zadaća, kao Kristovih sljedbenika i suradnika, da – bilo za to zgodno ili nezgodno vrijeme (usp. 2 Tim 4,2) – s optimizmom nastavimo i novu etapu našeg zemaljskog hodočašća prema sretnoj vječnosti – svaki dan sve bliže! Ni žalost, ni strah ni tjeskoba ne trebaju nam na tom hodočašću biti naši poželjni suputnici;

nego neka to budu: pouzdanje u dobrog Boga, čvrsto uvjerenje i nada u neugasivu svjetlost Betlehemske zvijezde pred nama, odvažnost mudraca s Istoka, donošenje blagoslova našeg zvanja i zanimanja i darivanje njime naših bližnjih koje Gospodin bude doveo na stazu našeg zemaljskog hodočašća.

7. Dužnost mi je, draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju, zahvaliti dobrom Bogu za sve Vas i za brojne druge, dragocjene suputnike na mom dosadašnjem hodočasničkom putovanju, osobito tijekom proteklih 35 godina moje biskupske službe. Molim danas i sve Vas da mi se u tom zahvaljivanju pridružite.

Dakako, da osjećam dužnost iskreno zahvaliti svima Vama i svakom pojedinom od Vas, članovima naše biskupijske zajednice i tolikim drugim iskrenim prijateljima i dragocjenim dobročiniteljima – na Vašim bezbrojnim molitvama, žrtvama i drugim vidovima pomoći u mome obnašanju odgovorne biskupske službe u izazovnim vremenima i okolnostima.

I sebi i svima Vama želim i ovaj put dozvati u pamet, kako Bog ne želi da mi njemu želimo više dati nego što je On nama dao, nego – da od svega što On od nas želi, to smo mi sami. Zato, ono što našu žrtvu čini većom jest naša veća ljubav prema Njemu, od koga imamo sve što jesmo i što posjedujemo.

Molim – s Vama zajedno – Presvetu Bogorodicu da svaki od nas poput nje učini ono što može i što Bog od nas očekuje, kako bi i Bog nama i s nama učini ono što on može i hoće! Amen.

PEPELNICA

Katedrala, 17.2.2021.

Draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju!

„Ti, Gospodine, ljubiš sva bića, i ne mrziš ni jedno koje si stvorio.“ (Mudr 11,24)

Ovim riječima iz starozavjetne knjige Mudrosti Crkva započinje svoju liturgiju danas, na Pepelnicu, kada ujedno započinje osobito milosno vrijeme za svakog od nas, koji smo članovi Crkve, Kristova Mističnog Tijeka. Tu istinu nam dozivlje u pamet i Isusov apostol Pavao u svojoj Drugoj poslanici Korinćanima, iz koje smo malo prije čuli jedan kratki odlomak i u njemu riječi: „Evo, sad je vrijeme milosno; evo, sad je vrijeme spasa!“ (2 Kor 6,2).

Ovogodišnje milosno korizmeno vrijeme daje nam dobri i milosrdni Bog, ne samo kao još jednu 40-dnevnu duhovnu pripravu za najveći kršćanski blagdan Uskrs, nego ujedno i za uspješno obavljanje najvažnijeg i najsudbonosnijeg našeg životnog zadatka na zemlji! Koji je to zadatak? – sretni i sigurni svršetak našeg zemaljskog hodočašća i prispjeće u vječnu nebesku domovinu, gdje nam je sam utjelovljeni Sin Božji Isus Krist, po vlastitom svome obećanju, priprazio mjesto (usp. Iv 14,2).

Sin Božji, Isus Krist, došao je s Neba k nama ljudima da nas pomiri s Bogom, našim Stvo-

riteljem. On sam je poslan od Boga Oca, iz ljubavi prema nama, kao žrtva pomirnice za grijeh naš, kako to naglašava njegov apostol evanđelist Ivan u svojoj Prvoj poslanici (usp. 1 Iv 4,10; 2,2).

Zato je naša životna zadaća da svakodnevno usklađujemo svoj život s Božjom voljom; da se držimo Krista kao najsigurnijeg svoga Vođe kroz život. Isus je naš najsigurniji kompas u životu, osobito u noćima fizičke bolesti ili duševne tuge i u maglušini beznade i rezignacije, koja rađa očajem. A On sa je jasno poučio da „neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: ‘Gospodine, Gospodine’, nego onaj koji vrši volju Oca moga, koji je na nebesima“ (Mt 7,21).

Mi živimo u vremenu, u kojem doživljavamo kako je naš zemaljski život ugrožen na različite načine i s mnogo strana. Mi ćemo preživjeti samo onda ako se trudimo dobro upoznati i ne zanemariti korijene, temelje naše kršćanske vjere, naše kršćanske nade i naše ljubavi. Preživjet ćemo samo onda, ako između raznih ponuda i različitih puteva koji su zapravo stranputice, ‘čorsokaci’, nedvosmisleno i odlučno slijedimo put koji nas vodi k slavi vječnog Uskrsa. A to znači, da svjesno osnažimo svoju želju da pripadamo Božjem novozavjetnom izabranom narodu, tj. Kristovoj Crkvi.

Vjerujem da je svatko od vas bio barem jednom od nekoga zapitan: zašto si ti kršćanin? – i zašto pripadaš Katoličkoj Crkvi? Vjerujem i da je znao dati jasan odgovor na ta pitanje, a on je vrlo jednostavan: Zato, jer samo Isus može svakome od nas reći pravu istinu tko je Bog, jer ga On najbolje pozna; a samo u Crkvi se Isusova Radosna vijest – Evanđelje neiskvareno trajno naviješta, naučava. Unatoč svim pogreškama članova Crkve iz prošlih stoljeća i iz današnjeg vremena, svaki od nas s pravom može ustvrditi da je od Kristove Crkve dobio sve ono što njegov život čini sretnim i ispunjenim. Crkva daruje svakome svome članu jednu dragocjenu duhovnu stabilnost, slobodu i duhovnu širinu koja se inače nigdje drugdje ne može dobiti.

Ako vas netko upita: što očekujete od svoje kršćanske vjere? Što biste mu odgovorili?

Neki će možda odgovoriti, da me moja vjera utješi, da me umiri, da mi dadne snage.

Ali ako se svakodnevnim čitanjem Sv. Pisma temeljitije udubimo u svetopisamske poruke, koje su Božja objava, a trebali bismo to

svakako učiniti tijekom ovogodišnje korizme, jer je ova godina proglašena u našoj biskupiji i metropoliji kao „Godina Božje Riječi – Svetog Pisma – onda ćemo moći spoznati sljedeće: Bog nije nikakav medikament, nije ni benzinska crpka, a bogoslužje Crkve nije nikakva joga niti tzv. zen meditacija, o čemu se može gledati i slušati na nekim tv kanalima. Ako se mi nedjeljom ili radnim danom vratimo iz crkve s mise i ako nas Božja riječ, koju smo čuli na bogoslužju uznemiri, i ne da nam spavati, to ne znači da je kod nas pošlo nešto krivim putem. Trebamo imati na umu da je Bog potpuno drugi i drugačiji nego što smo mi možda tijekom svog života o njemu stekli i spoznaje i prema njima onda oblikovali svoj vjernički identitet. Zašto bi Božja riječ i Božja poruka za mene, za nas bila lagana hrana, laka za probavljanje? Ne trebamo li radije očekivati da nas u tim Božjim, tim Gospodnjim riječima susreću zahtjevi i izazovi, kojima bismo mi rado željeli izmaći? – Živa je doista Riječ Božja i djelotvorna; oštija je od svakog dvosjeklog mača i prodire dotle da dijeli dušu i duh, zglobove i moždinu te prosuđuje nakane i misli srca. Nema stvorenja njoj sakrivena. Sve je naprosto golo i razgoljeno očima Onoga komu nam je položiti račun“ (Hebr 4,12-13).

Tako je i sa svetopisamskim odlomcima iz Starog i Novog zavjeta koje nam donosi današnja liturgija Pepelnice, tj. početka ovogodišnjeg svetog liturgijskog vremena Korizme. Crkva nas poučava da je vrijeme Korizme vrijeme osobnog obraćenja, molitve i duhovnog napora. Taj poziv prepoznajemo u sva tri današnja čitanja. Taj poziv nam želi pomoći da se još više približimo Bogu, svome Stvoritelji i Otkupitelju. Današnji odlomak Matejevog evanđelja nam naglašava tri osnovna sredstva za naše približavanje Bogu, tj. za naš uspješan život u Božjim očima i za naše sigurno koraćanje prema sretnoj vječnosti. Koja su to tri sredstva? Molitva, djela milosrđa i post. I jedno i drugo i treće trebamo činiti s pravom nakanom, jer Bog zna za našu nutrinu i On najbolje zna koliko je i kakvo naše iskreno obraćenje od svega onoga što je prolazno i propadljivo, što će se pretvoriti u prah, a obraćenje ka Njemu i svemu onome što nam je On jasno dao do znanja da je važno, dapače najvažnije. A to je naša ljubav na djelu – prema Njemu – Bogu i prema našim bližnjima.

Tu nam istinu na simboličan način dozivlje i Kristova Crkva obredom pepeljanja u današnjem bogoslužju. Taj obred se u Crkvi prakticira još od davnog 11. stoljeća. Pepeo je znak prolaznosti svega zemaljskog, pa tako i našeg zemaljskog života. Ta prolaznost, tj. povratak u prah i pepeo je plod čovjekove grješnosti. Ima li ikakvog sredstva, ikoje osobe da čovjeka, ranjena grijehom, može poštediti od vječno trajuće prašine, od životnog besmisla? Ima, na našu veliku sreću! Crkva nam to garantira, poučavajući nas da je to Kristov križ, jedini i najsigurniji znak spasenja cijelog ljudskog roda! Križ Kristov nužno uključuje i Kristovo uskrsnuće. Tako piše apostol Pavao u svojoj poslanici Rimljanima, kada veli da mi, kršćani „vjerujemo u Onoga (tj. Boga) koji je od mrtvih uskrisio Isusa Gospodina našega, koji je predan za opacine naše i uskrišen radi našega opravdanja“ (Rim 4,24-25). A apostol Petar u svojoj Drugoj poslanici zapisa o Kristu, da je „On u tijelu svome

grijehe naše ponio na drvo, da mi – umrijevši grijesima pravedno živimo“ (2 Pet 2,24).

Na temelju te objavljene nam Božje istine, predvoditelj današnjeg liturgijskog slavlja u ime Crkve izgovara molitvu: „Bože, ti ne želiš grješnikovu smrt već obraćenje ... Blagoslovi ovaj pepeo kojim ćemo posuti glave. Znamo da smo prah i pepeo i da ćemo se u prah vratiti. Daj da revnim korizmenim vježbanjem postignemo oproštenje grijeha i novinu života na sliku Sina tvoga uskrsloga.“ I onda svećenik upućuje svim prisutnima riječi samoga Spasitelja Isusa Krista s početka njegova javnog djelovanja: „Obratite se i vjerujte Evanđelju!“ (Mk 1,15). Vjerujmo i mi i to nepokolebljivo da je već doista nastupilo za nas Božje kraljevstvo! Nemojmo nipošto omalovažiti tu silno usrećujuću za nas istinu! Bili nam svima ovogodišnji korizmeni dani – dani Božje milosti i našeg istinskog duhovnog obraćenja – blagoslovljeni i za naš vječni život plodonosni! Amen.

MISA ZA ŽRTVE PANDEMIJE KORONAVIRUSA

Katedrala, 20.2.2021.

Rim 8,31b-35; 37-39; Ps 103 8-18; Mk 15,33-39

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju,
poštovani zdravstveni djelatnici,
ožalošćena rodbino i prijatelji pokojne naše braće i sestara, za koje molimo u ovoj svetoj misi,
ranjeno društvo čezne za ozdravljenjem i normalnim načinom života za sve svoje članove. To između ostalog, pretpostavlja da se mi odn. što veći broj članova našeg društva i u našoj biskupiji i u našoj zemlji, ali u cijeloj Europi i svijetu – jer smo svi zajedno jedna obitelj ljudskog roda, jedno globalno selo – nađemo u prilici da zajedno i tugujemo, zbog pogođenosti ovom jedinstvenom dramom koja je zadesila našu generaciju, a osobito zbog velikog broja smrtnih slučajeva, a time i još većeg broja ožalošćenih preživjelih rođaka i prijatelja pokojnikâ.

Smrt više desetina (85) naših župljana iz naše biskupije, nekoliko tisuća iz naše zemlje, mnogo desetina tisuća iz europskog kontinenta, a nekoliko milijuna iz cijelog svijeta tijekom dosadašnjeg jednogodišnjeg trajanja korona-pandemije, učinila je svoj pogubni prodor u brojne obitelji, među brojna prijateljstva i rodbinske odnose i općenito u današnje društvo ne samo

u ovom gradu, u našoj biskupiji i zemlji nego posvuda u svijetu.

Nastala je – i predugo traje – opća velika nesigurnost i kod ljudi pojedinaca i kod obiteljskih i drugih zajednica, koje nisu bile izravno pogođene smrtnim slučajem, odn. većim brojem smrtnih slučajeva u svojoj životnoj sredini. Barem neki od nas, ako ne i svaki od nas, doživio je, da je poznata, draga nam osoba odjednom nestala iz naše sredine. Osjetili smo da smo i mi sami a i naši međusobni odnosi zapravo krhki, nesigurni.

Sve su to razlozi koji nas opravdano potiču da tu postojeću tjeskobu i muku, kojoj smo više-manje svi izloženi, zajedno iznesemo pred Boga, svoga Stvoritelja i Spasitelja, koji zna za svakog od nas i za sve nas, koji nas ne napušta ni u ovom iskušenju. To činimo i zbog toga što ova sadašnja kušnja pandemije – po svemu sudeći – još nije potpuno nadvladana – ni kod nas ni u svijetu.

Podsjećam vas, da smo se i mi, kao biskupijska zajednica, od samoga početka ove pandemije polovinom ožujka prošle godine, nastojali ravnati prema uputama koje smo dobivali i od Svete Stolice, tj. od pape Franje, a i od službenih predstavnika države.

U duhu drevnog, dragocjenog pravila u Crkvi „ora et labora“ – „moli i radi“ – od početka pandemije u našoj sredini stavili smo svoje pouzdanje u ruke našeg Stvoritelja i Spasitelja, uzdajući se također i u moćni majčinski zagovor Presvete Djevice i Bogorodice Marije, Majke Crkve. Osobno sam, zajedno sa župnikom i župljanima župe Marija Zvijezda u Banjoj Luci 15. ožujka prošle godine pred likom „Gospoje svih naroda“, koji se u toj crkvi javno časti, slavio svetu misu i molio za cijelu našu biskupiju, narod, zemlju i cijelu Crkvu i svijet njenu majčinsku pomoć i utjehu te „da nam ponovno svanu nada i mir“.

Pozvao sam cijelu našu biskupijsku zajednicu i vi ste se rado odazivali na čestu, skoro i svakodnevnu molitvu za sve bolesnike i umiruće, kao i za sve one plemenite ljude po bolnicama, ili domovima, koji su se – žrtvujući čak i svoje živote, s ljubavlju i požrtvovnošću vrijedne svakog divljenja i zahvalnosti – brinuli za oboljele od pandemije.

Molili smo i za sve predstavnike državnih struktura koji su se tjednima i mjesecima brinuli – na način na koji su najbolje znali – da spriječe veću pošast i tragediju za svoje sugrađane.

Također smo se trudili osobno i zajednički razumno i odgovorno uvažavati i obdržavati sve važeće propise koje su nam oni davali za naše osobno dobro i za dobro naših bližnjih.

I ovo današnje naše zajedničko molitveno slavlje u našoj katedrali, koje je dio sveeuropske molitvene akcije tijekom ovogodišnje Korizme, a koju je iniciralo Vijeće Europskih biskupskih konferencija iz 39 europskih zemalja – jest izraz naše spremnosti, da i mi dadnemo svoj osobni vjernički doprinos naporima brojnih naših suvremenika iz Crkve i vjerskih te državnih zajednica, u iskazivanju empatije, razumijevanja prema žrtvama pandemije, – kako onima, koji su uslijed pandemije prešli u vječnost tako i njihovim ožalošćenima, koji su među nama, kao – „tugujući i plačući sinovi i kćeri Evini u ovoj suznoj dolini“.

To što činimo mi večeras, odn. danas u našoj biskupiji i zemlji, unutar naše Biskupske konferencije, dobro se uklapa u brojne druge plemenite spomen-inicijative koje postoje i koje se provode po raznim sredinama. Ova naša zajednička usrdna molitva koju upućujemo Milosrdnome Bogu, sigurno će pomoći i našim

i brojnim drugim svećenicima, redovnicima i drugim djelatnicima po bolnicama i staračkim domovima, koji se trude umirućima i teško oboljelima donijeti utjehu i pomoć za njihove – možda i posljednje – časove života na zemlji i spremiti ih za prelazak u vječnost, pred Boga Stvoritelja i Spasitelja, koji je prijatelj života i koji prihvata svaki ljudski život u svoje naručje, kad on dolazi k njemu iz vremena u vječnost.

Ova pandemija, koja je svima nama nametnula do sada svojevrsnu jednogodišnju noć zbunjenosti, neizvjesnosti, straha, socijalne, ekonomske i međuljudske ugroženosti i iznemoglosti, prouzročila je također i svojevrsnu krizu pouzdanja!

Vjerujem da smo se i mi mnogi, slično kao i toliki drugi diljem Europe i svijeta, pouzdavali u dostignuća medicine i u uspješnost medicinskih, zdravstvenih radnika. A tijekom ove pandemije doživjeli smo da su i najsuvremenija medicina i svi vodeći svjetski medicinski stručnjaci došli do svojih granica.

Je li to naše pouzdanje u suvremenu medicinu i u medicinske stručnjake poljuljano? Ako jest, što ćemo onda?

Mi za sebe tvrdimo kako smo vjernici, kršćani, i da kao takvi vjerujemo u Boga, objavljenog nam i trajno prisutnoga među nama. Nismo li možda tijekom ove pandemije ipak došli u situaciju da se pitamo: kako je taj dobri i milosrdni Bog sve to dopustio na današnju generaciju ljudskog roda? Jesmo li se možda pitali: Da li ja, da li mi Boga ispravno razumijemo?

Na mnogo mjesta u knjigama Sv. Pisma, osobito Novog Zavjeta, Crkva nama, kao svojoj djeci, nudi jasne i utješne odgovore. Tako nam nudi i iz svetopisamskih odlomaka, koji čusmo maloprije, a koji su inače predviđeni za časove tjeskobnog i žalosnog privremenog rastanka od dragih nam naših životnih suputnika, kad ih ispraćamo na vječni počinak, u sprovodnoj misi.

U prvom današnjem čitanju iz poslanice Rimljanima (8,31b-35; 37-39) sv. apostola Pavla, čusmo vrlo snažne, jasne i utješne riječi ovog Kristovog apostola. On, koliko je poznato, nije proživio nešto slično kao što je ova pandemija. Ali je proživio brojne, izuzetno naporne godine svoga neumornog misionarskog i apostolskog rada, u brojnim i raznovrsnim životnim sredinama i okolnostima – boreći se s najraznovrsnijim poteškoćama, tjeskobama, životnim opasnostima i ugrozama, naporima i razočara-

njima. Kad je pisao ovu poslanicu znao je da ga nešto slično čeka i u njegovu daljnjem životu. U takvoj situaciji apostol Pavao nalazi duhovne snage da sve to spremno podnese, da izdrži, jer je svjestan kako je Božja ljubav prema njemu i prema cijelom ljudskom rodu neupitna, zagarrantirana.

On je spoznao da je Bog nama ljudima svoju neizmjernu i neshvatljivu ljubav objavio i darovao u životu i u trpljenju svoga utjelovljenog Sina Isusa Krista. I da ta Božja ljubav ne može nikada prestati i nestati! Zato apostol Pavao i tvrdi da je Bog s nama ljudima i u najdramatičnijim i najtjeskobnijim trenutcima našeg, kako osobnog, tako i zajedničkog zemaljskog životnog hodočašća.

Stoga mi nikada ne možemo ispasti iz Božjeg naručja niti iz njegove spasavajuće ruke. Mnogo stoljeća prije apostola Pavla veliki je Božji prorok Izaija izrekao i zapisao vrlo utješne riječi: „Gle, Gospod dolazi u moći, mišicom svojom vlada ... Kao pastir pase stado svoje, u ruke uzima jaganjce, nosi ih u svome naručju i brižno njeguje dojilice“ (40, 10a. 11). Također je zapisao i ove riječi: „Ne, nije ruka Gospodnja prekratka da spasi, niti mu je uho otvrdlo da ne bi čuo“ (59,1). Zato i postavlja apostol Pavao jedno retoričko pitanje: „Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?“ (8,35). I sâm daje jasan odgovor: „Uvjeren sam, doista: ni smrt, ni život ... ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastavi od ljubavi Božje u Kristu Isusu, Gospodinu našem“ (38,39).

Utemeljeno možemo, dakle, i mi kao Kristovi učenici i suradnici, vjerovati zajedno s Isusovim apostolom Pavom, da se naš život nalazi potpuno u Božjoj ruci i da se ništa s nama ne događa, a da to Bog ne zna! Trebamo pri tom imati na umu da je Bog u svojoj – za nas ljude – nedokučivoj i neshvatljivoj stvarnosti – drugačiji nego što smo mi ljudi. Zato mi ne trebamo Boga predstavljati sebi niti ga procjenjivati na temelju naših vrlo ograničenih predodžbi. Jer,

Bog je vječan i „vječna je ljubav njegova“ (Ps 103,17), a mi ljudi smo u očima Božjim samo „prašina“ i „kao sijeno na njivi, koje brzo nestane“ (usp r. 15-16).

Draga braćo i sestre, molimo „milosrdnog i milostivoga Gospodina“ (Ps 103,8) da nam dadne svjetla i snage svoga Svetoga Duha, kako bismo svoju vjeru u njegovu ljubav i milosrđe trajno sačuvali, bez obzira na sve moguće vrste budućih naših životnih poteškoća i mogućih novih vrsta pandemija; da nam one ne zaraze i ne ugroze našu dušu nevjerom, zdvajanjem, očajem i pomanjkanjem ljubavi prema Bogu i prema našim bližnjima!

Podsjećam vas na utješne riječi svetoga Oca Franje, Kristovog Namjesnika na zemlji, koje je izrekao nezaboravnog Velikog Petka prošle godine „urbi et orbi“, tj. „gradu Rimu i cijelom svijetu: „Nismo sami sebi dovoljni, sami tone-mo i trebamo Gospodina kao drevni moreplovci zvijezde ... Prigriliti Gospodina kako bismo prigrlili nadu i eto snage vjere koja oslobađa od straha i daje nadu!“

Imajmo i dalje povjerenja da će nam Bog, nakon ove sadašnje naše osobne i zajedničke kušnje, opet dati sigurna vremena, u kojima neće biti ove pandemije koronavirusa. Ali će i dalje ostati opasnost od još opasnije ‘zaraze’ koja ugrožava našu dušu i naše vječno spasenje. Ta se pandemija zove grijeh!

Usrdno stoga, molimo i vapijmo Gospodinu, da nam On još više otvori srce i prosvijetli pamet za Njega i Njegove svete zapovijedi, za naše bližnje i njihove duhovne i tjelesne potrebe, kako bismo sigurna koraka, praćeni pouzdanom majčinskom zaštitom Blažene Djevice Marije, koju zazivamo kao „Zdravlje bolesnih“ i „Pomoćnice kršćana“, hodili kroz zemaljske muke i poteškoće ka slavi uskrsnuća i vječnog života, za što smo i stvoreni i što nam je Krist svojom mukom, smrću i uskrsnućem omogućio! Amen.

SV. JOSIP – Drvar, 20.3.2021.

Draga braćo i sestre u Kristu Isusu, dragi župljani ove župne zajednice, dragi štovatelji svetog Josipa,

Vjerujem da je većini od Vas – ako ne i svima – poznata jedna draga i vrlo sadržajna molitva kršćanskog puka svetom Josipu. Znam za nje-

zin sadržaj i na nekim drugim, velikim jezicima, kod nas je čak i uglazbljena, te se pjeva po mnogim crkvama – u našoj i okolnim biskupijama.

Evo njenih riječi:

„Josipe, o Oče sveti, čuvaj kuću i posveti,

*Sva obitelj da se složi, ljubav sveta da se množi.
Neka u njoj uvijek cvjeta nazaretska ljubav prava.
Ti je čuvaj od zla svijeta, nek je u njoj tebi slava.
Daj upali srca naša ljubavlju božanskog Krista.
Da nam uvijek bude duša, Josipe, ko tvoja čista“.*

Ove riječi lijepo i pogodeno prikazuju i opisuju odnos članova Crkve prema ovom Božjem izuzetnom izabraniku, kojem je sâm Bog povjerio kao ni jednom drugom članu ljudskog roda, pa ni svoga izabranog naroda - jedinstvenu ulogu u spasavanju ljudskog roda po utjelovljenju Sina Božjega i njegovu rođenju od Presvete Djevice Marije, Josipove zaručnice.

Josip je pred tadašnjim ljudskim zakonom od Boga bio predviđen da se – kao otac – brine za Božjeg Sina Isusa Krista – od samog njegova začeca po Duhu Svetom i dakako za Isusovu Majku Mariju. Josip je bio bogobožan, tj. spreman prihvatiti Božju volju i provoditi je u djelo kako je najbolje znao – bez protivljenja i „mrmljanja“. Bio je neposredni svjedok čudnovatog Božjeg nauma ne samo s njime i s njegovom zakonitom zaručnicom Marijom, Majkom utjelovljenog Spasitelja ljudskog roda., nego i sa samim utjelovljenim Spasiteljem – od njegova rođenja u ljudskom tijelu, preko izuzetnih napora, neugodnosti, nevolja i nesigurnosti u njegovu najranijem djetinjstvu te kasnije u odrastanju.

Tijekom cijele povijest Crkve, Josip uživa veliko poštovanje od strane pobožnih vjernika. Glede službenog Učiteljstva Crkve, tj. papa, može se reći da osim Presvete Djevice i Majke Isusove Marije, niti jedan drugi član Crkve, nijedan svetac se u Crkvenim službenim dokumentima ne spominje kao sveti Josip. Tu činjenicu trebamo shvatiti kao posebno isticanje uloge ovog velikog, jedinstvenog Božjeg izabranika u povijesti spasenja ljudskog roda.

Tijekom zadnjih 150 godina nekoliko papa je posvetilo posebnu pozornost na osobu svetog Josipa i njegovu vrlo važnu ulogu za život Kristovih vjernika.

Blaženi papa Pio IX. je 1870. godine, u vremenima osobito „teškim i žalosnim“, u kojima je Crkva na europskom kontinentu bila proglašena od tadašnjih svojih neprijatelja, proglasio svetog Josipa „zaštitnikom – pokroviteljem sveopće svete Crkve“.

Časni sluga Božji, papa Pio XII. je 1955. godine svetog Josipa proglasio „zaštitnikom rad-

nika“ i uveo u crkveni kalendar blagdan sv. Josipa, Radnika 1. svibnja. Sveti papa Ivan Pavao II. je svetog Josipa proglasio „čuvarom Otkupiteljevim“.

Sadašnji papa Franjo je prošle godine proglasio ovu, tekuću godinu „Godinom svetog Josipa“; time papa želi povjeriti cijelu Crkvu, kao Božju obitelj, moćnoj zaštiti svetog Josipa, čuvara Isusa, koji je Božanska Glava cijele Crkve. Papa želi da tijekom ove Godine sv. Josipa svaki član Crkve, slijedi divan primjer svetog Josipa, te tako jača i učvršćuje svoj vjerski život u spremnom i potpunom vršenju Božje volje. Svojim svakodnevnim molitvama, među kojima i molitvom krunice te molitvom svetom Josipu, te svojim dobrim djelima, svi bi članovi Crkve, kao velike Božje obitelji, uz pomoć glavara svete Nazaretske obitelji, sv. Josipa, mogli zadobiti utjehu i pomoć u svojim osobnim potrebama i nevoljama, bilo duhovne, duševne ili materijalne naravi odn. prirode.

Jedna je velika svetica, koja je proglašena i naučiteljicom Crkve, sv. Terezija Avilska zapisala kako je ona u sv. Josipu prepoznala zaštitnika u svim životnim okolnostima.

„Čini mi se – piše ova svetica – da je drugim svecima Gospodin dao milost da priteknu u pomoć u jednoj nevolji, a ovom slavnom svecu – tj. sv. Josipu – imam iskustvo, da pritekne u pomoć u svim nevoljama“.

Možemo s pravom tvrditi za sv. Josipa, kojem je Bog povjerio prevažnu ulogu zaštitnika, glavara i branitelja utjelovljenoga Sina Božjega i njegove Presvete Majke Marije, kako njegovoj ulozi i tijekom povijesti mističnog Kristovog tijela, tj. Kristove Crkve dolikuje da bude i Crkvi pouzdani zaštitnik i branitelj.

Tu se njegovu zaštitu mora izmoliti. Crkva ju i danas još uvijek itekako treba, ne samo u svojoj obrani protiv nadolazećih pogubnih izazova i nasrtaja njenih neprijatelja, nego također i prije svega za osnaživanje njezinih napora koje po Kristovom nalogu: „Idite po svemu svijetu i propovijedajte Radosnu Vijest“ – poduzima i mora poduzimati oko evangeliziranja svijeta i oko novog evangeliziranja u onim zemljama i narodima, u kojoj je u prošlim desetljećima i stoljećima kršćanski život cvjetao a koji, narodi i krajevi danas proživljavaju tešku i pogubnu dramu ateizacije i svih negativnih posljedica jednog raskršćanjenja.

Osim diljem brojnih europskih – nekada kršćanskih zemalja – takva se drama odvija i u našoj zemlji, napose u ovom njezinom dijelu. To je rana veoma dobro poznata. Zato ste i vi svi kao članovi ove župne zajednice, koja se već dugo vremena povjerava zaštiti i zagovoru svetog Josipa i moli usrdno njegovu pomoć, pozvani da nastavite dalje, osobito tijekom ove, u cijeloj Crkvi proglašene Godine sv. Josipa, utjecati se svojim osobnim i zajedničkim molitvama i zavjetima svetom Josipu. Uvjeren sam da je našom ustrajnom molitvom i zagovorom sv. Josipa došlo nakon dugih strpljivih godina i upornog nastojanja do današnjeg, osobito sretnog dana za Kristovu Crkvu u Vašoj župnoj zajednici: blagoslov i polaganje kamena temeljca za izgradnju središnjeg zdanja vaše zajednice, što ćemo doživjeti, ako Bog da, nakon ove svete mise.

A mi ćemo sada u duhu svega ovog rečenog izreći poznatu molitvu svetom Josipu kao pomoćniku i zaštitniku velike Božje obitelji –

Kristove Crkve i svake Vaše obitelji, kao male kućne Crkve:

„K tebi se o sv. Josipe, utječemo u svojoj nevolji. Za ljubav koja te je s neoskvrnjenom Djevicom i Bogorodicom vezala i za očinsku ljubav kojom si dijete Isusa grlio ponizno te molimo da baštinu, koju je Isus Krist svojom krvlju otkupio, milostivo pogledaš, te našoj nevolji svojom moći u pomoć pritečeš. O brižni čuvaru božanske obitelji, brani odabrano potomstvo Isusa Krista; ne daj predragi oče, da nas okruže zablude i pokvarenost.

Budi nam s neba milostivo u pomoći, naš jaki zaštitniče, u borbi s moćima tmine, pa kao što si nekada dijete Isusa iz najveće pogibelji života izbavio, tako i sada brani sv. Crkvu Božju od svih zasjeda neprijateljskih te nas svakoga pojedinog trajno uzmi pod svoje okrilje da uzmognemo po tvojem uzoru i tvojoj pomoći sveto živjeti, blaženo umrijeti i u nebu vječno blaženstvo zadobiti. Amen“.

CVJETNICA – Katedrala, 28.3.2021.

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici – ovdje u banjolučkoj katedrali i svi vi, drugi koji ste u svojim domovima, u svome vozilu ili na nekom drugom mjestu – a s nama ste povezani uz pomoć valova Radio Marije Bosne i Hercegovine, cijenjeni svi drugi slušatelji!

Dani ovog Svetog ili Velikog Tjedan, koji danas započinjemo, potiču nas kršćane na razmišljanje o najsudbonosnijem događaju za cijeli ljudski rod – o događajima vezanim uz smrt na križu utjelovljenog Sina Božjega Isusa Krista i na njegovo slavno uskrsnuće.

Razotkriva se pred očima naše duše tajanstveni plan Boga Oca, plan koji je već prije ovih događanja bio navijestio svojim učenicima sâm Isus, kako nam u svome Evanđelju donosi sv. evangelist Marko: „Sin Čovječji (tj. On!) treba da mnogo pretrpi ... da bude ubijen i nakon tri dana da uskrsne“ (Mk 8,31).

Trpljenje u Isusovu životu i njegova grozna smrt na križu, nisu bili plod ‘slučaja’, nego je to bilo potrebno za spasenje ljudskog roda, a što je Bog Otac prihvatio.

U svome žrtvovanju na križu Sin Božji, Isus Krist, koji je kao Spasitelj ljudskog roda došao

na ovaj naš svijet, dao je nebeskome Ocu savršeni dar izmirenja i ljubavi u ime cijelog ljudskog roda. Time je on ostvario oprostjenje grijeha ljudima i otvorio im pristup božanskom, vječnom životu.

To jasno izriče Crkva u središnjem dijelu svoga bogoslužja ovih svetih dana – u himnu kojim započinje Euharistijska molitva, kako ćemo i mi, nešto kasnije u molitvi izreći:

„On, tj. Krist – je dragovoljno trpio nevin za grešnike, nedužan ubrojen u zločince.

Njegova je smrt uništila naša zlodjela, a njegovo uskrsnuće donijelo nam opravdanje.“

Ove, vrlo sadržajne riječi, kojima Crkva zapravo ispovijeda srž svoga vjerovanja, imaju za svoju podlogu svetopisamske riječi u riječima poslanice apostola Pavla Filipljanima, koje malo prije saslušasmo. Te riječi zapravo izražavaju jedno od najstarijih zapisanih svjedočanstava Kristovih učenika, vjernika o njegovoj jedinstvenoj ulozi kad je u pitanju sudbina ljudskog roda.

Ponovit ću neke od tih riječi: „Krist Isus, trajni lik Božji ... sam sebe ‘opljeni’, uzevši lik sluga, postavši ljudima sličan, ... ponizi sam sebe, poslušan do smrti na križu. Zato ga Bog preuzvisi i darova mu ime ... da se na ime Isusovo

prigne svako koljeno ... i svaki će jezik priznati: Isus Krist jest Gospodin“ (Fil 2,6-11).

Za nas, i ne samo za nas, vrlo je važno ovdje ispravno uočiti da je ubijeni i uskrsli Isus Krist definitivni Gospodar i Neba i Zemlje, - gospodar nad životom i smrću. – To uključuje za nas silno usređujuću, istinitu stvarnost da smisao postojanja svakog čovjeka i cijelog svijeta nije besmisao, nije slijepa sudbina, nije slučaj, nego Isus Krist. On je jedini pravi i definitivni odgovor na sva opravdana pitanja koja se nameću čovjeku i čovječanstvu. U osobi i u spasiteljskom djelu Isusa Krista cijeli svijet pronalazi svoj smisao. Bez Krista, kao Spasitelja i Gospodara ili mimo njega, svijet uzalud traži spasonosnu medicinu protiv svih smrtonosnih „pandemija“ besmisla i nemirâ i svih vrsta svoje porobljenosti.

Ova aktualna pandemija koronavirusa pokazala je ljudima njihovu vlastitu krhkost, ograničenost, ranjivost i slabost. Razotkrila je i sve njihove lažne prioritete. Ujedno je potaknula i ubrzala neke promjene.

Mi danas doživljavamo – ne samo aktualnu promjenu sata, odn. računanje vremena – nego i same promjene vremenâ. Već sada mnogo od onoga što je bilo prije ove pandemije nije više tako.

Upravo zbog toga, vrijeme je da više ne izbjegavamo sebi postaviti određena važna životna pitanja i da se potrudimo ustanoviti koji su to prioriteti – naši osobni i naši zajednički – kao Crkve, kao naroda, kao društva.

Mi, kao članovi Kristove Crkve u ovoj našoj Domovini, dijelimo zajedno s drugim našim sugrađanima našu sadašnjicu i razmišljamo o našoj zajedničkoj budućnosti. Nemamo opravdanih razloga da zbog naše aktualne – po mnogim egzistencijalnim pitanjima – teške pa i dramatične situacije – samo jadikujemo, a još manje da se dadnemo uvući u beznade i očaj.

Ako barem malo pogledamo u prošlost kršćanstva ne samo u ovoj zemlji, nego općenito – sve od njegovih početaka, onda ćemo ustanoviti da je njemu u svakom vremenu bilo vrlo teško; da je bilo osporavano, trajno napadano.

K tome je i sama Crkva na sebe „natovarila“ grijehе svojih vlastitih članova i grijehе drugih svojih suvremenika.

Tako se ona vrlo često nalazila u situaciji is-

pod svojih mogućnosti. A tako se događa i danas s Crkvom i s pojedincima u Crkvi.

U isto vrijeme, tj. tijekom cijele svoje 2000-te povijesti Crkva je – zahvaljujući neuništivoj snazi uskrslog Krista – koja joj je zagarantirana – „u sve dane do svršetka svijeta“ (Mt 28,20) – po brojnim svojim članovima, njihovoj spremnosti i vjerodostojnosti, ona je djelovala spašavajući i ozdravljajući u ljudskom rodu. Ona je branila čovjeka i njegovu bogolikost, njegovo nezamjenjivo dostojanstvo protiv svih onih, koji do toga nisu htjeli ništa držati.

Dobro je i potrebno je da to sve mi znademo.

Kao članovi Kristove Crkve u ovoj zemlji – trebamo se – uza svu našu opravdanu ljubav prema našoj slavnoj vjerničkoj tradiciji, truditi više biti otvoreni, zauzeti i znatiželjni glede budućnosti i katolika i nekatolika u ovoj zemlji. – Naime, tradicija nema nikakve šanse, ako ona ne razvija više duhovnog blaga u sadašnjosti za današnje ljude, za njihove utemeljene nade, njihove čežnje i potrebe, za njihovu kreativnosti i spremnost za zalaganje oko izgradnje sigurne i svakog stanovnika naše Domovine dostojne budućnosti.

Draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju, cijenjeni slušatelji Radio Marije,

solidarnost u trpljenju, bilo duhovnom, duševnom ili tjelesnom, možda je i najjača snaga, koja proistječe iz življenih poruka ovih svetih dana Velikog tjedna, koji danas započinjemo.

Od kada se sâm utjelovljeni Bog – Isus Krist – totalno i definitivno solidarizirao s čovjekom i čovječanstvom nema ni jedne ljudske patnje koja bi bila nezamijećena i da nije uključena u Kristovu spasonosnu patnju!

Nema ni jedne ljudske patnje tako osamljene da ne bi s Kristovom patnjom bila združena.

Nema ni jedne ljudske patnje tako velike, da iznad nje ne bi bilo svjetlo, utjeha i pobjeda Uskrsa!

Zahvalimo dobrom i milosrdnom Bogu za njegovog utjelovljenog Sina, a našeg Spasitelja i spasitelja svih ljudi Isusa Krista!

Zahvalimo Gospodinu Isusu Kristu što nas je pozvao u svoju blizinu, da zajedno s njegovom presvetom Majkom Marijom i mi pred njim smijemo stajati i njemu smijemo služiti. Amen.

Dragi brate u biskupskoj službi Marko,
draga braćo u Kristovoj ministerijalnoj službi,
dragi đakone Marijane,
drage sestre redovnice i nazočni Kristovi vjernici laici!

„Isus Krist nas učini kraljevstvom, svećenicima Bogu i Ocu svojem: njemu slava i vlast u vijeke vjekova.“ (Otkr 1,6)

Ove riječi iz knjige Otkrivenja uzela je Crkva kao svojevrsni „prolog“ ove – u cijeloj liturgijskoj godini – jedinstvene Mise posvete ulja, koju svaki biskup u svojoj katedrali slavi zajedno s članovima svoga prezbiterija i za vrijeme koje svećenici obnavljaju svoja svećenička obećanja.

Više od tri decenije mnoga predvođenja ove Mjesne Crkve i ja sam to radio u ovoj katedrali uvijek ispunjen zahvalnošću i radošću zbog dara svećeništva i meni osobno i vama, mojim najbližim suradnicima.

Bit ministerijalnog svećeništva u Crkvi Kristovoj sažima Drugi Vatikanski koncil ovako: „zaređen da propovijeda Evanđelje, posvećuje vjernike i prinosi Žrtvu Novoga Saveza“.

U činu Obnove svećeničkih obećanja, koji ćemo obaviti tijekom ove svete mise bit će vam postavljeno sljedeće pitanje, da na njega dadnete svoj – za očekivati je – potvrdni odgovor:

„Hoćete li biti vjerni djelateli Božjih otajstava po svetoj Euharistiji i liturgijskim činima; hoćete li vjerno vršiti svetu službu naučavanja slijedeći Krista, Glavu i Pastira, bez želje za dobitkom, nego vođeni jedino revnošću za duše?“

U slavlju svećeničkog ređenja, svaki od nas je – između ostalih pitanja – vezanih uz službu ministerijalnog svećeništva – bio od zaređitelja upitan: „Hoćeš li dostojno i mudro obavljati službu riječi u propovijedanju Evanđelja i izlaganju katoličke vjere?“ – I svaki od nas je odgovorio potvrdno: „Hoću.“

I u ovom slavlju ste pozvani da javno – pred Bogom i pred Crkvom obnovite to i druga obećanja, koja ste dali na svome ređenju.

U ovoj aktualnoj „Godini Božje Riječi“, smatram opravdanim i potrebnim još jednom vas podsjetiti – kako ste pozvani da se i vi, u svome dušobrižničkom radu potrudite, kako bi se s još većim marom i pobožnošću širila, čitala i razmatrala Božja poruka, sadržana u Svetome Pismu.

Da biste to doista – uz Božju pomoć – i ostvarili, želim vam danas staviti na srce neka od svojih razmišljanja i zapažanja o ovoj važnoj zadaći – i vašoj i mojoj.

Papa Franjo je u svome Apostolskom pismu „Scripturae sacrae affectus“ – o 1600-oj godišnjici smrti sv. Jeronima (30.9.2020.) napisao i ovo: „O stavu koji je potrebno imati i u odnosu na euharistiju i u odnosu na Riječ Božju, sveti Jeronim ustvrđuje: ‘Mi čitamo sveta Pisma. Mislim da je evanđelje Tijelo Kristovo; mislim da su sveta Pisma njegova pouka. I kad on kaže: Tko ne jede moje tijelo i ne pije moju krv (Iv 6,53), iako se te riječi mogu shvatiti u odnosu na [euharistijsko] otajstvo, ipak je Kristovo tijelo i njegova krv uistinu riječ Pisma, Božja pouka.“

Draga braćo svećenici, dragi đakone, vi ste ontološki upućeni na Krista i povezani s njime kao Velikim Svećenikom, kao Glavom i Pastirom Crkve. Zato se s pravom može zajedno – ne samo sa sv. Jeronimom i drugim crkvenim naučiteljima, nego i s cijelom crkvenom tradicijom – tvrditi, kako je svaki svećenik „alter Christus“ – „drugi Krist“.

Krist je odlučio svoje jedinstveno svećeništvo podijeliti s nama ljudima. Zato je u dvorani Posljednje večere rekao svojim apostolima: „Svom sam dušom čeznuo ovu Pashu blagovati s vama prije svoje muke“. I uzeo je zatim kruh, zahvalio je nebeskom Ocu, razlomio kruh i dao ga apostolima govoreći: „Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje. Ovo činite meni na spomen“ (Lk 22, 15.19).

Ove riječi iz usta našega Gospodina znače da On dodjeljuje vlast – a s njom daje, nameće i dužnost, da se ono, što se zbilo u dvorani Posljednje večere, obnavlja i posadašnjuje tijekom svih kasnijih povijesnih epoha. Na taj način je – po nama, zaređenim svećenicima – sâm Krist sakramentalno svagda prisutan u svojoj Crkvi (usp. SC br. 7).

Mi, kao svećenici, djelujemo u Kristovo ime i u ime njegove osobe (usp. LG br. 28). Mi smo dobili punomoć da naviještamo Kristovo Evanđelje. Sâm Krist progovara kroz vas. To se događa tako da ‘Krist naviješta Krista’!

Tko žrtvuje Euharistiju? – Vi, ali ne sami, nego kroz vas djeluje sam Krist, kako to ističe Konstitucija *Sacrosanctum Concilium* – o sve-

toj liturgiji br. 7: „Svećeničkom službom sada se prinosi onaj isti, koji je onda na križu prikazao sama sebe“.

To treba za nas značiti da se mi trebamo istinski truditi ne zanemariti našu – od Krista dobivenu – zadaću, da savjesno i vjerodostojno – svojim propovijedanjem i katehiziranjem pripremimo ljude da se oni obraćaju i vjeruju u Božje milosrđe i u milosrdnog Isusa Krista.

Sveti je župnik arški Ivan Vianney – uzor i zagovornik svih župnika – rekao: „Naš Gospodin, koji je sama istina, polaže ništa manju važnost na svoje riječi nego na svoje tijelo“. – On sâm je – kako vjerujem da znadete – imao dosta muke dok nije uspio vrlo upečatljivo i poticajno – i djeci i odraslima izlagati Božju riječ. Imao je smjelosti javno žigosati zlo u svim njegovim oblicima, ne želeći se nikome dopasti, jer mu je bilo stalo do vječnog spasenja njegovih vjernika. Ovako je zapisao: „Ako jedan dušobrižnik postane nijem kad vidi i sluša da se Boga pogrđuje i da se duše truju i zavode na krive puteve, tada neka ga bude sram! Ako ne želi da sâm bude proklet, onda se, ako postoji neki nered u njegovoj župi, ne treba obazirati na mogućnost da ga se krivo razumije pa i zamrzi.“ Njega je – kao župnika – daleko više brinula njegova odgovornost za duhovno dobro i pojedinaca i cijele povjerene mu zajednice. Uvijek je u svojim javnim nastupima davao prednost dobrim stranama vrlinâ, nego što je prikazivao ogavnost porokâ.

A kad je, ponekad, i sa suzama u očima, došao na to da govori o grijehu i o opasnosti za spasenje, onda je naglašavao – prije svega – Božju ljubav koja je bila povrijeđena i sreću da nas svakoga Bog ljubi, da smijemo biti s njime povezani i u njegovoj nazočnosti za njega živjeti! Draga braćo u svećeničkoj službi, dragi đakone, uvjeren sam da ste vi isami osvjedočeni o velikoj važnosti vaše službe naviještanja Kristova Evanđelja. Tu službu stavlja i nauk Drugog Vatikanskog koncila na prvo mjesto među svećeničkim službama, kako rekoh na početku ovog našeg razmišljanja: ‘Zaređen da propovijeda Evanđelje’.

Trudite se istinski – putem kateheze, podučavanjem, propovijedanjem – i kroz druge oblike – uključujući i najnovija sredstva i načine komuniciranja, doći do srdaca naših suvremenika, njihovih očekivanja i njihovih nesigurno-

sti, kako biste kod njih probudili vjeru u Krista Spasitelja i tu vjeru nahranili, učvrstili i tako im pomogli na njihovom putu spasenja.

Nakon tolikih godina u službi naviještanja Božje riječi – ne samo u našoj biskupiji nego na mnogo mjesta među različitim staležima i slojevima slušatelja i pripadnicima različitih naroda, mogu iz iskustva reći, da ljudi današnjice od svećenika, odn. propovjednika očekuju prvenstveno „živuću“ riječ, a ne onu koju im svećenik propovijeda i tumači. To znači, da svaki od nas, kao svećenik, mora kao prvo sâm osobno živjeti od Božje riječi. Istovremeno se moramo trajno truditi oko naše intelektualne pripremljenosti, da Božju riječ temeljito upoznamo i da je uvjerljivo naviještamo.

U ovo moderno vrijeme, koje je označeno specijaliziranjem u svim područjima života, potrebna je i nama svećenicima trajna informiranost i formacija: kako ljudska i akademska, tako i duhovna i pastoralna. Intelektualna je izobrazba važnija nego što je ikada bila. Humanistička i filozofijska izobrazba te dobro poznavanje teologije, svakako je dobra podloga za našu potrebnu intelektualnu doraslost i kompetentnost, koja se tijekom našeg svećeničkog života i djelovanja trajno mora produbljivati i nadopunjavati. Pri tome svakako moramo uključiti i naš trajni, savjesni molitveni život, protkan meditacijom i trajnim zazivanjem Duha Svetoga, za svjetlo spoznaje i za potporu da budemo uvijek osjetljivi za ljubav prema Bogu i spasenju duša.

Svećenik mora biti čovjek i znanosti i duhovnosti u pravom smislu te riječi. Mora posjedovati, davati ne tek kao zbroj istina, nego kao osobno i živo iskustvo – one tajne koje apostol Ivan naglašava u Kristovoj velikosvećeničkoj molitvi: „Ovo je život vječni, da upoznaju Tebe, Jedinoga istinskoga Boga i koga si poslao – Isusa Krista“ (Iv 17,3).

Tko je dobio zadaću da naviješta Božju Riječ, taj mora znati, a iskusit će to prije ili kasnije na vlastitoj koži, da mu je biti – nerijetko – između jakog svjetla s jedne strane i zastrašujuće mrkne tame – s druge strane. Od svjetla će biti voljen, a od tame svakojako i uvijek ugrožen.

U svakom vremenu savjesni svećenici, odn. dušobrižnici trudili su se pronaći ‘ključ’ za suvremeno naviještanje Kristove Radosne vijesti, koje bi odgovaralo i bilo prihvaćeno od njihovih suvremenika.

Tako je i danas!

Ali, valja nam znati da više od samoga Isusa, mi ljudi ne možemo postići! U jednom pluralističkom svijetu raznovrsnih i bezbrojnih ideja i ideologija svakodnevno i mi susrećemo ljude koji o Bogu i Spasitelju Isusu Kristu ne žele ništa ni slušati ni znati. U takvom životnom okruženju ostati Bogu i svojoj zadaći u Crkvi vjerni i ne umoriti se i ne napustiti od Krista dobivenu službu – zahtijeva ozbiljan i težak rad na sebi!

Podsjećam vas na Isusove riječi upućene apostolima, kako ih donose evanđelisti Ivan i Luka: „Sjećajte se riječi koju vam rekoh: nije sluga veći od svoga gospodara. Ako su moju riječ čuvali i vašu će čuvati (Iv 15,20). „Tko vas sluša, mene sluša; tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga koji mene posla“ (Lk 10,16).

Očito je evanđelistima bilo poznato Isusovo jasno upozorenje njegovim učenicima, da oni nisu više vlasništvo svijeta nego su vlasništvo njegovo, Isusovo!

Isus je i apostole i svakog od nas svojim izborom učinio svojim opunomoćenim suradnicima, koji obavljaju njegov posao u svijetu. Svojim pripadanjem Kristu svi mi, kao i svi sadašnji i prijašnji njegovi svećenici, zapravo smo ‘razapeti’ u radikalnoj suprotstavljenosti između Boga i onoga svijeta koji Boga ne priznaje za svoga Gospodara.

Isusov učenik, a to je svaki od nas, ne može se poistovjetiti sa svijetom, posvjetovnjačiti, jer bi to bilo fatalno, nešto najgore za Crkvu. A upravo to nam svijet uzima za zlo, kako je već i Isus naznačio, kad je rekao: Svijet vas mrzi zato što sam vas ja izabrao iz svijeta, a mene je svijet mrzio prije vas (usp. Iv 15,19.18).

Na ovom mjestu želim zajedno s vama, barem malo, baciti pogled u prošlost naše biskupije i Crkve i podsjetiti na onu plejadu naše braće svećenika, koji su, tijekom prošlih desetljeća i stoljeća, svoj život bili posvetili Evanđelju. Pri tome su često morali podnositi razne životne protivštine, neugodnosti, zlopačenja, a ne malobrojni od njih su podnijeli i pravo mučenje i mučeničku smrt. Svi su oni svojom vjernošću i postojanošću dali dragocjeni doprinos izgradnji Kristova kraljevstva i civilizacije ljubavi u ovom dijelu svijeta. Nemamo razloga sumnjati da ih je sve Krist, Veliki Svećenik za tu vjer-

nost i ustrajnost njihovu nagradio, kako to svjedoče riječi iz knjige Otkrivenja koje se pripisuju Kristu: „Budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac života“ (2,10).

I ova naša generacija svećenika našla se – u ne rijetkim svojim članovima – na svojevrsnom „strelištu“ raznih mišljenja i ocjena, zbog nastojanja da bude vjerodostojna. I mi znademo da se i samoga Isusa odbacilo pa i ubilo zato što je on bio vjerodostojan! Bio je svjedok Istine. Bio je i sam Istina. Istina je redovito teška za prihvatiti. Dobar je znak za nas ako nas se odbaci zato što – slično kao i Spasitelj Isus Krist – svojim javnim djelovanjem pogađamo u samu srž istine, koja ljude prisiljava da se moraju odlučiti, i koja je – u dobrom smislu riječi – kontrapunkt stavu i ponašanju svijeta.

Trebamo imati također, na umu da se nas kao službene predstavnike i Krista i Crkve – ne tako rijetko – ne prihvaća kako mi očekujemo – ne zbog toga što smo Kristovi, nego što smo premalo Kristovi! I, jer premalo živimo tu Kristovu istinu koju bismo, dakako, najprije trebali dobro i temeljito poznavati i što smo joj premalo vjerni. Zato se nas uvijek ne prihvaća, nego ignorira ili odbija!

Crkva je Kristova preživjela dvije tisuće godina jer je Krist – kao Istina, Put i Život u njoj trajno živ i djelotvoran. Duh uskrslog i život Krista ispunja trajno Crkvu, jača je i čini je istinitom i odvažnom.

Crkva će i dalje živjeti i nadživjeti, ako ostane vjerna Kristovom nalogu i sačuva svoju svećeničku službu, ako ne dopusti da njezino svećeništvo postane obična činovnička funkcija, materijalno osigurana, i da svećenici žive od Crkve a ne za Crkvu; da im izbljedi i ponestane pastoralne revnosti prema povjerenim im vjernim i izgubljenim ovcama!

Za vjerodostojno tumačenje i svjedočenje Božje, Kristove Istine – u Crkvi i u svijetu – prevažna je uloga crkvenog učiteljstva. A ono se može pravilno razumjeti samo na temelju žive prisutnosti Kristove u Crkvi. U tijesnoj povezanosti sa živim Kristom, božanskim Učiteljem Božje Istine i crkveno je Učiteljstvo u stanju Kristovu istinu učiniti živom, opipljivom, nazočnom, čujnom i vidljivom.

Unatoč tome, svećeništvo i učiteljstvo Crkve jesu i bit će trn u oku današnjeg svijeta. Ta činjenica ne znači da treba – za dobro svijeta

– dokinuti i svećeništvo i učiteljstvo. Naprotiv, i svećeništvo i učiteljstvo Crkve smetaju svijetu zbog toga, jer su oni svjetlo koje blješti pred očima bolesnika. Bolesnik mora ozdraviti, pa će se opet veseliti svjetlu! Protivljenje svijeta i svećeništvu i učiteljstvu Crkve zapravo je protivljenje živućoj Istini Kristovoj u njegovoj Crkvi. Sjećamo se sigurno Isusova obećanja – da ni vrata paklena neće moći nadvladati njegovu Crkvu (usp. Mt 16,8). Crkva živog Boga, u kojoj smo mi izabrani od samoga Krista za posebne, prevažne zadaće ostat će i ubuduće stup i temelj božje istine o Bogu i o čovjeku!

Draga moja braćo svećenici, na kraju ovoga moga obraćanja vama, koje je ujedno i zadnje obraćanje mene, vašega biskupa, u ovakvoj prigodi našeg godišnjeg „Svećeničkog dana“ uz Misu posvete ulja – stavljam vam na srce i za vaše pamćenje – kao svoju bratsku i očinsku oporuku – riječi apostola Petra iz njegove Druge poslanice: „Svim marom prionite: vjerom osigurajte krepost, krepošću spoznanje, spoznanjem uzdržljivost, uzdržljivošću postojanost, postojanošću pobožnost, pobožnošću bratoljublje, bratoljubljem ljubav. Jer ako to imate i u tom napređujete, nećete biti besposleni i neplodni za spoznanje Isusa Krista. A tko toga nema, slijep je, kratkovidan; zaboravio je da je očišćen od svojih prijašnjih grijeha. Zato, braćo, to revnije uznastojte učvrstiti svoj poziv i izabranje: to čineći - ne, nećete posrnuti nikada!“ (2 Pet 1,5-10).

Zahvaljujem Kristu Velikom i Vječnom Svećeniku za svakoga od vas kojega je On kao vrijedna i dragocjena suradnika biskupske službe u svojoj Crkvi, – meni dao tijekom protekla tri desetljeća moga vođenja ove biskupije. Zahvaljujem i svakome od vas na trudu, revnosti i ustrajnosti u obavljanju povjerene vam dušobrižničke ili druge službe u našoj Mjesnoj Crkvi!

Sa žalošću i molitvom mislim – i ne samo danas – i na onu našu svećeničku i redovničku braću koji su u međuvremenu posustali i nisu mogli dalje s nama zajedno izdržati u zahtjevnom hodočašću za Kristom – stazama kojima prolazi naša Mjesna Crkva. Hvala im – u njihovoj odsutnosti – za sve dobro što su ovdje, među nama ostavili iza sebe. Gospodin ih i dalje pratio i tješio svojim milosrđem!

A ja ću sada, u ime svih vas, uputiti usrdnu molitvu Svevišnjem Bogu za sve nas, sadašnje

i one buduće radnike u ovdašnjem Kristovom vinogradu:

Svemogući, milosrdni Bože, Ti pozivaš nas ljude da nasljedujemo Tvoga Utjelovljenog Sina Isusa Krista, a koji se trude odvažno i neustrašivo zalagati se za istinu i pravdu.

Mi Ti zahvaljujemo za ove Tvoje sluge, kao i za one nenazočne koji su se odlučno zalagali i zalažu za Tvoju čast i slavu i za obranu ugroženog ljudskog života.

Njihovo svjedočanstvo je ulijevalo i ulijeva snage mnogim ljudima – čestitima i dobre volje, da i sami ne zanemare dostojanstvo ljudskog života i potrebu zalaganja oko vrijednosti i dostojanstva, uvažavajući više Tvoju riječ koju su oni naviještali a ne zavodničke, lažne poruke egoista oko njih!

Molimo Te dobri Bože, podari i svim današnjim navjestiteljima Evanđelja otvoreno srce za riječi Isusa Krista i odvažnost da za tu riječ svjedoče svojim životom u zgodno i nezgodno vrijeme.

Ispuni svoje vjernike i sve ljude dobre volje duhom razlučivanja, kako bi i oni odlučno bili u službi života i smatrali ga svetim kao Tvoju dragocjenu sliku i priliku.

Probudi u nama i svim vjernicima u Kristovoj Crkvi čežnju da se dadnemo preobraziti od euharistije i od Evanđelja, kako bi bile nadvladana ravnodušnost i nezainteresiranost u našoj životnoj sredini, a mi postali kvasac jedne nove kulture, međusobne ljubavi, solidarnosti, pravde i mira među našim sugrađanima i suvremenicima.

Ti si nas Bože, bez naših zasluga, izabrao da budemo dionici Kristova svećenstva i da služimo Tvojoj Crkvi. Daj da budemo odlučni i blagi propovjednici Evanđelja Kristova i vjerni djelitelji Tvojih svetih otajstava.

Našu preminulu braću, svoje sluge, članove prezbiterija naše biskupije, Ti si također – kao i nas – obdario uzvišenom svećeničkom službom. Oni su se istrošili služeći Tvome svetom Imenu i Tvojim svetim otajstvima, propovijedajući Kristovo Evanđelje i posvećujući Tvoje vjernike. Daj da se zauvijek raduju u društvu Tvojih svetaca!

Pastiru vjerni, Ti svoje stado po svemu svijetu trajno štitiš i upravljaš. U svojoj dobroti pratio si do sada ovu našu Mjesnu Crkvu i nje-

ne pastire. Daj joj i ubuduće pastira kakav joj treba, da svetošću svojom Tebi ugodi, a Tvome ovdašnjem narodu koristi!

Marijo, Majko Crkve, prati nas sve svojim moćnim zagovorom kod svoga Sina Isusa Krista, da budemo Njegovi odvažni i vjerni svjedoci,

revni propovjednici njegova Evanđelja i pouzdani predvodnici njegova stada, kako bi se obnovilo lice naše Mjesne i domovinske Crkve novom svježinom, nudeći našoj životnoj sredini, ogrežloj u bescilnost i beznađe, jasnu stazu u sretnu budućnost u vremenu i u vječnosti. Amen.

VELIKI ČETVRTAK – Katedrala, 1.4.2021.

Draga braćo svećenici i sestre redovnice, draga braćo i sestre u Kristu Otkupitelju ljudskog roda!

I ove smo se svete večeri, jedinstvene u crkvenoj godini, okupili ovdje u katedrali u ovom najsvetijem činu, u slavlju Isusove Posljednje večere. Predvečerje je sutrašnjeg Velikog Petka, dana smrti Spasitelja našega i cijeloga svijeta.

Kao Kristovi vjernici želimo večeras sabrano razmišljati o onome što je Isus uoči svoje pregorke smrti uradio. Želimo to učiniti na dvostruki način i razmišljati o uočnici Isusove smrti i o uočnici naše vlastite smrti koja će sigurno doći jednog dana. Mi moramo cijelog svog zemaljskog života imati pred očima činjenicu naše sigurne, neizbježne smrti.

Dakako da mi s obzirom na tu činjenicu možemo svoju glavu „gurnuti u pijesak“ i naprosto ne prihvatiti kao stvarnost, sigurnost našeg smrtnog dana i časa.

Pa, ipak ćemo se jednoć morati sa svojom zemaljskom smrću suočiti.

Ako katkada netko poželi smrt kao izbjavljenje iz teških bolova ili iz životne rezignacije, nije li to već unaprijed duhovna smrt, smrt koja je u duhovnom i duševnom smislu već nastupila?

Kome je to njegova vlastita smrt poznata? Kome je smrt cilj, tko živi svjesno idući ka smrti?

Dakle, mi reagiramo različito, kada se približi naš smrtni čas!

Upitat ću vas sada nešto? Jeste li možda bilo kao rodbina ili suvremenici neke poznate i priznate osobe, ne samo između državnih, političkih ili javno priznatih velikana, nego i nekih značajnih osoba iz kruga vaših poznanika doživjeli umirati, da je njegova ili njena smrt bila za vas kao jedna vrsta oporuke, testamenta, osobito neka riječ ili neki čin koji su rekli ili učinili prije odlaska u vječnost?!

U osobi Isusa Krista imamo ovih dana pred očima jednog čovjeka, koji je svjesno išao u svo-

ju smrt, koji je zbog te smrti i živio, tu svoju smrt uplanirao; svoju smrt učinio centralnom točkom svoga života na zemlji. Zato je i svoje posljednje čine svjesno uplanirao i svoje posljednje riječi svjesno izgovorio.

I sada, ako smo mi, kao njegovi vjernici u vjeri s njime solidarni, ako smo na njegovoj strani, onda ćemo znati i spoznati, da je njegov smrtni čas za njega doista bio vrhunac, da je to bio prelazak u njegovu proslavu, da On, koji je k nama na zemlju došao iz prevelike ljubavi, sada kroz tamu našeg svijeta ponovo se vraća u tu ljubav, koju On naziva svojim Ocem, s kojim je On jedno.

I mi shvaćamo da je On nama svojom smrću otvorio vrata vječnog sretnog života i da je On osobno, dragocjeno svjetlo nama na našem zemaljskom putovanju; On kao svjedok te božanske neizmjerne ljubavi je među nama na zemlji živio i tu istu ljubav nama posvjedočio svojim predanjem u smrt.

Zato ćemo mi, kao vjernici Kristovi, prekосуtra navečer, ako Bog da, imati veliko slavlje SVIJETLA, a u obnovi našeg krsnog zavjeta, prisjetit ćemo se novog božanskog života, koji je u nama započeo našim krštenjem, koje je bilo prije toliko i toliko godina.

Draga braćo i sestre u Kristu, ovog večernjeg sata, osobitog spomena vremena iz Isusova života, želimo njegovu ostavštinu iz ove svete večeri na dupli, dvostruki način prihvatiti i izvršiti. Kako rekoh na početku, mi smo se večeras okupili ovdje, kako bismo zahvalna, radosna i pobožna srca, vjerni njegovom nalogu „ovo činite meni na spomen“ slavili svetu Misu. Mi želimo ovaj njegov kruh i njegov kalež uzeti i time njega, osobno Isusa Krista uzeti k sebi. Želimo prepoznati, da je On, snagom svoga Duha, ovdje za nas i zbog nas, da se on za nas predaje i to potpuno i definitivno. Želimo ga prihvatiti u ovom zajedništvu ovog slavlja radi zajedničkog življenja s njime u našem svakodnevlju.

A zajedništvo življenja sadrži i da smo spremni međusobno se pomagati, poticati se međusobno u ljubavi i iskrenoj skrbi jedni za druge, ugledati se u dobre primjere, obavezati se ne biti debelokošci, samodopadni, sebeljupci, sebičnjaci.

Isus je to tako činio. Primjer nam je dao.

U večerašnjem misnom slavlju je u – inače redovitim okolnostima bio obred „pranja nogu“ kao spomenčin na Isusov čin na Posljednjoj njegovoj večeri s apostolima. To je bio čin njegovog potpunog služenja nama ljudima, cijelom ljudskom rodu i njegovog sebedarja za nas i naše vječno spasenje. Apostol Ivan donosi Isusove riječi koje je uputio svojim učenicima: „jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla i dovršiti djelo njegovo“. (Iv 4,34)

Nismo li i mi možda doživjeli kako netko cijeli svoj život zapravo crpi od nečega što je doživio, što mu se desilo, od nekog primjera, od nekog iskustva, ili pak od ostvarivanja nekog dobivenog zadatka, oko trajnog nastojanja da postigne određeni cilj, dakle da on od takvog

nečega uvijek iznova dobiva neku novu životnu snagu?!

Braćo i sestre u Kristu Spasitelju, ne bili bismo i mi mogli nadahnuti se, oduševiti se nanovo, upravo na najdivnijem primjeru kojega poznaje ova Zemlja i cijela povijest čovječanstva, na primjeru osobe i djela utjelovljenoga Sina Božjeg Isusa Krista, koji je sve učinio što je potrebno za našu vremenitu i vječnu sreću, koji je čak i samoga sebe dao za hram naše besmrtnosti duše? „Tko blaguje tijelo moje i pije Krv moju, ima život vječni i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan“ (Iv 6,54).

Prihvatanje ove jedinstvene, sudbonosne Isusove ponude, donosi nam spasenje, a po nama i mnogim drugima oko nas!

Što veće i dragocjenije možemo uopće poželjeti, čemu većem se nadati!?

Zato zahvalimo iz dna srca večeras Isusu, u svetoj euharistiji prisutnom i djelotvornom i molimo ga da mu jednoć otkrito lice ugledamo i u slavi njegovoj vječno i blaženo uživamo! Amen

VELIKI PETAK – Katedrala, 2.4.2021.

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice
dragi Kristovi vjernici,

Veliki Petak je u cijelom kršćanstvu dan osobito sabranosti – tišine, zbog osobitog sjećanja na smrt na križu Spasitelja svijeta i božanske Glave svoje Crkve – Isusa Krista.

Kristova smrt na današnji dan i njegovo uskrsnuće treći dan po njegovoj smrti u našoj kršćanskoj vjeri su centralni događaji. Uskrsnuće je Kristovo najsigurniji, najpostojaniji, neuništivi temelj naše nade. Uskrsnuće je tijesno povezano s bolovima i patnjom koje je Isus morao podnijeti i prije razapinjanja na križ, i viseći na križu. Te njegove muke i umiranja mi se s posebnim pijetetom sa zahvalnošću sjećamo upravo na ovaj dan, na Veliki petak u ovoj svetoj liturgiji muke i smrti našeg Spasitelja.

Smrt na križu je bila jedna osobito okrutna i bolna metoda tjelesnog mučenja. Ta je metoda prouzrokovala nenasnosne boli raspetom kroz više dana, prije nego li on konačno umro. Kod Isusa je zbog njegovog bičevanja i groznog mučenja, kojeg je morao podnijeti prije razapinjanja, smrt nastupila nakon šest sati njegova

visenja na križu, od treće do devete ure, kako zapisaše evanđelisti.

Zato se Pilat i začudio da je Isus već umro, kada je Josip iz Arimateje, ugledni židovski vijećnik, došao k njemu i zatražio Isusovo tijelo da ga pokopa a kako nam zapisa evanđelist Marko, što smo slušali u liturgiji prošle nedjelje na Cvjetnicu (Mk 15,44). Isusova patnja na križu i njegova prebolna smrt nisu se događale u tajnosti, nego su bile javni događaj u Jeruzalemu. Evanđelist Luka zapisa kako se sav svijet bio zgrnuo da vidi taj jedinstveni, strašan prizor (usp. Lk 23,48).

Neki iz te svjetine su ga zajedno s glavarama izrugivali i ismijavali ga, a jednako tako i vojnici, koji su ga bičevali i razapeli.

Evanđelist Luka također navodi da su Isusu muku, smrt na križu, stojeći podalje, gledali i svi njegovi znanci i žene koje su za njim išle čak iz daleke Galileje (usp. Lk 23,49).

Nad glavom Isusovom, na Križu, bila je prikovana ploča s natpisom na tri tada domaća jezika: hebrejskom, latinskom i grčkom, a natpis je glasio: „Isus Nazarećanin, kralj židovski“ (usp. Iv 19, 19 – 20).

Možemo si samo donekle predstaviti s kakvim su osjećajima, s kakvom tugom u srcu su svi ti prijatelji i poznanici Isusovi, zajedno s Isusovom Majkom Marijom i jedinim apostolom Ivanom, kojega u ovom kontekstu spominju evanđelisti – bili blizu mjesta razapinjanja Isusova i promatrali njegove smrtno muke i doživjeli i samu njegovu smrt!

Vjerujem da ste na raznim naslikanim prikazima Kristova raspeća, počevši od postaja križnog puta do drugih poznatih umjetničkih slika, mogli vidjeti raznovrsne prikaze, osobito pobožnih žena: raskajanost, stav kao u molitvi, sklopljene ruke, ispružene ruke kao da se želi polomiti prste, izbezumljeno od bola obujmljivanje križa Isusova, ili slomljenost, totalna klonulost od prevelike boli....

Pa i kod prikazivanja Žalosne Gospe dolaze do izražaja različiti oblici te ljudske iskrene boli drage Gospe, s mrtvim tijelom njezina Sina.

To je tako! Uistinu pred Raspećem svjedočimo najdubljoj ljudskoj drami fizičke, duhovne i duševne patnje.

To se događalo s jedinstvenim predstavnikom ljudskog roda, koji je ujedno bio utjelovljeni Sin Božji. Poslušan Očevoj želji da spasi pali i propali ljudski rod, njegov jedinorođeni Sin Isus Krist je na sebe uzeo sve grijeha svijeta:

S nama ljudima se u svemu, osim u grijehu, solidarizirao pa i u dijeljenju najtežih i najdramatičnijih posljedica grijeha, u dijeljenju mučenja, koje ljudi jedni drugima znaju činiti!

I danas, 20 stoljeća nakon Isusova tjelesnog mučenja na Kalvariji, ima u mnogim zemljama strašnih mučenja ljudi: u ratovima, ali i u državnim zatvorima.

Za vrijeme rata, kojeg smo i mi mnogi doživjeli, bilo je i u ovoj našoj sredini strašnih mučenja nedužnih ljudi i brojnih naših vjernika i svećenika u banjolučkom, kotorvaroškom, a osobito prijedorskom kraju. Dovoljno je da pročitate barem nekoliko stranica potresne, istinite knjige svjedočanstava: „Briševački mučeniči“ o masakriranim majkama, bakama, djevojkama, starcima i muževima sela Briševa kod Ljubije, u župi Stara Rijeka!

I izvješća službenih međunarodnih organizacija (Amnesty International) prije nekoliko godina (2017.) govore da se čak u 741 zemlji svijeta zatvorenike užasno mučilo i patilo na razne načine: ne dozvoljavanjem da zaspu, bičevanjima,

elektrošokovima, seksualnim zlostavljanjima i drugim metodama koje su bile usmjerene na oštećivanje ljudske psihe.

A mučenje je inače zabranjeno i to obavezuje za sve države od strane Una – od 1987. godine!

Očito, ta zabrana za neke današnje vlastodršce ne znači ništa!

Isus i danas trpi u brojnim obespravljenim i zlopaćenim našim suvremenikima od ovog svijeta! Isus, nevini, nedužan, solidaran sa svojom ljudskom patničkom braćom i sestrama!

Tako će biti i ostati do konca svijeta!

Ima i drugih vrsta patnji i patnika s kojima je Isus, najveći i najsudbonosniji Patnik svih vremena, također solidaran.

Patnja koju je prouzročila bolest! Neke od patnji završavaju i mogu završiti i sa smrću, kao kod bolesti raka. Kronične bolesti škode čovjeku koji ih ima, tijekom cijelog njegova života. Ima i takvih paćenika, koji bi svojim patnjama najradije učinili kraj, samoubojstvom.

I u ovoj pandemiji se mnogo i često govori o patnji i bolovima pacijenata, osobito onih koji dođu u intenzivnu negu koji su prikopčani na respiratore tijekom više tjedana, i koji nakon toga još dugo vremena nose teške zdravstvene tegobe i posljedice. Svakodnevno slušamo o novim brojkama smrtnih slučajeva i kod nas i u državama diljem svijeta. I mi smo prije dva dana sahranili u samostanskom groblju župe Marije Zvijezde dragog našeg časnog brata Franju, koji je uz duge bolesti koje je nosio duže vrijeme bio zahvaćen prije tjedan dana od koronavirusa! Pokoj vječni darovao mu Gospodin! Mi smo ga vjernički sahranili, ali nitko od nas niti njegovih najbližih nije mogao biti uz njega tijekom posljednjih sati njegova života ni u času smrti.

Koliki su tako umrli! Kako je bilo teško njihovim najbližima možemo samo donekle sebi zamisliti!

A svi takvi, koji se od svojih bolesnika i umirućih ne mogu ni oprostiti pate! Ta patnja može dovesti do pravog dušnog poremećaja!

I neki drugi događaji u životu čovjeka, mogu ga naprosto izbaciti iz kolotečine njegova normalnoga života. Gubitak materijalni, zloupotreba, zapostavljenost, siromaština, osamljenost, mobing!

Može se dogoditi da neki tada doista ne vide više izlaza, te dižu na sebe ruku! Prije dvije godine je u Njemačkoj bilo preko 9 tisuća samoubojstava!

Što mi, kao članovi Crkve, kažemo na sve to?

Ne smijemo samo to sve konstatirati! Crkva preko svoga vodstva u biskupijama i redovničkim zajednicama nudi i u ovom sekulariziranom svijetu razne vrste učinkovite pomoći: palijativnu medicinu, razne terapije, savjetovališta, te istinska prijateljstva i obiteljsku blizinu od strane svojih članova Kristovih vjernika. Dakako su tu i dušobrižnici.

U psalmima nama odzvanjaju riječi one iste,

NEDJELJA BOŽJEG MILOSRĐA

Polaganje prvih redovničkih zavjeta – Sasina, 11.4.2021.

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi župljani i svi drugi nazočni Kristovi vjernici!

„Bože vječnog milosrđa, Ti..... uvijek iznova oživljuješ vjeru svog svetog naroda“.

Tako smo i mi ovdje okupljeni, započeli svoju molitvu, koju smo uputili milosrdnom Bogu Ocu, u duhovnoj povezanosti s cijelom Katoličkom Crkvom, koja danas upućuje Bogu te iste riječi svoje molitve!

Danas i mi, sabrani oko Krista u ovom njegovom svetom hramu, u kojem se nalaze i relikvije njegove vjerne službenice, novovjekog apostola Božjeg milosrđa, svete redovnice Faustine Kowalske, koje su izložene vjernicima na javno štovanje, radosno i pobožno slavimo Božje milosrđe, očitavamo na osobit način u osobama naših sestara u vjeri i krsnoj milosti, članicama mlade redovničke Zajednice Misionarki Božanskog milosrđa.

Sudjelujemo u nesvakidašnjem obredu polaganja prvih-privremenih zavjeta dvije članice te naše – biskupijske mlade redovničke zajednice.

U svijetlu najbitnijih pravila ove današnje Nedjelje Božjeg milosrđa i današnjih liturgijskih, svetopisamskih tekstova, želimo zajedno malo razmišljati također i o sadržaju redovničkih zavjeta, koje će – pred Bogom i pred nama članovima Kristove Crkve javno učiniti dvije naše sestre u vjeri i u krsnoj milosti, s. Ivana i s. Magdalena.

koje je Isusu izgovorio na križu: „Bože moj, zašto si me ostavio? Daleko si od ridanja moga“ (Ps 22,2)

A u tom psalmu 22 je također izražena sigurnost patnika i njegovo pouzdanje u Boga. Nakon patnje i smrti dolazi uskrsnuće i proslavljenje koje garantira neuništivu nadu svakom Kristovom vjerniku i sljedbeniku da će se i s njim dogoditi isto što i s Kristom nakon njegovog mučeničkog, svjedočkog svršetka zemaljskog života: uskrsnut ćemo i mi, kako to jamči i Krist i njegov apostol Pavao: „Tko u mene vjeruje ako i umre živjet će!“ (Iv 11,25) Ako s Kristom zajedno trpimo s njime ćemo zajedno biti i proslavljeni (usp. Rim 8,17). Amen

Podsjećam Vas, najprije, da je veliki i nama osobito drag sveti papa Ivan Pavao II. u svome dugom upravljanju Kristovom Crkvom, posebno isticao Božje milosrđe prema svemu stvorenju, osobito prema čovjeku, odn. ljudskom rodu. Taj sveti papa je uveo – za cijelu Crkvu obavezu – svetkovinu Božjeg milosrđa, koja se po papinoj odluci slavi na ovu 2. nedjelju po Uskrsu, na Bijelu nedjelju.

Također Vas podsjećam da je sadašnji papa Franjo u cijeloj Crkvi proveo u vremenu od 8.prosinca 2015. do 20.studenog 2016. Godinu Izvanrednog Jubileja Božjeg milosrđa.

U papinom službenom obraćanju članovima Crkve kod najave tog Jubileja, bile su i ove riječi: „Lice milosrđa nebeskog Oca je Isus Krist... Otajstvo milosrđa je izvor radosti, vedrine i mira. Ono je uvjet našeg spasenja“.

Isus Krist, umrli i uskrsli, koji trajno živi i spasiteljski djeluje u svojoj Crkvi, bio je temelj života i plodnog djelovanja brojnih dičnih članova Crkve tijekom svih proteklih stoljeća, koje mi štujemo kao svece i blaženike. Među njima su i nama osobito dragi sveti papa Ivan Pavao II. i sveta redovnica Faustina. Oni su bili uvjereni da je u Kristu temelj, osnova života svakog čovjeka, svakog naroda i cijelog svijeta.

A njihov apostolski i misionarski život svjedoči tko je za njih bio Krist. Njih oboje nam zorno pokazuju one glavne temelje i glavni sadržaj u Božjim očima dobro ostvarenog, uspjelog ljudskog života. A to je njihova neupitna, nepodijeljena ljubav prema Isusu Kristu. Krist nam po

svome Evanđelju i po duhovnom blagu Crkve dariva jedinstveno blago koje se s nikakvim drugim bogatstvom i ovozemaljskim dobrom ne može usporediti!

Vjera u uskrslom Kristu, trajno nazočnog i djelotvornog u Crkvi, pokazuje i u stanju je pokazivati svoju djelotvornost, svoje konkretne dobre plodove i u svakodnevnom životu Isusovog vjernika, njegovog učenika i sljedbenika.

Ogromna je razlika između jednog čovjeka, koji na zemlji živi unutar ubitačnog, smrtonosnog okruženja, prouzrokovanog grijehom čovjeka i jednog drugog čovjeka koji vjeruje u Kristovo uskrsnuće i u vječni, zagrobni život! Jer, takva vjera sadrži bitne sastojke koji utječu na cijeli naš život na zemlji. Jer, kome je oduzet smrtni strah, taj živi i bez straha za život!

Zajedništvo s uskrslim Kristom svakog od nas vjerujućeg pojedinca, omogućuje nam da ostvarimo i zajedništvo jedni s drugima! Jer, gdje nas vjera u Krista međusobno združuje, tu je moguće ostvariti, istinsku, vjerodostojnu zajednicu, plodnu djelima življene vjere, nade i ljubavi.

To smo mogli čuti iz današnjeg prvog čitanja iz knjige Djela apostolska!

Riječi iz te svetopisamske knjige potiču i sve nas da malo ispitamo svoju savjest, kakvi smo mi kao članovi Kristove Crkve, kad je u pitanju naša međusobna solidarnost, bilo u dijeljenju radosti i nade ili pak žalosti i tjeskobe!

Mi, članovi suvremene Kristove Crkve, promatrajući u mislima oduševljenje i međusobnu povezanost članova one mlade Crkve iz prvih godina i desetljeća njezinog hoda kroz dvadeset stoljeća, trebamo se potruditi da u današnjem vremenu i u našem konkretnom životnom okruženju – od Sasine, Jajca, Mostara, Banje Luke, Zagreba itd. širimo tu izvornu snagu Evanđelja i vjere u uskrslom Kristu, koja je u stanju činiti svijet boljim!

Sumirajući glavne poruke današnjih svetopisamskih tekstova, možemo ustanoviti slijedeće:

Isus priprema svoje učenike na njihovo prevažno poslanje i zadaću koju im povjerava da obave za spasenje ljudi.

Daje im u velike pravila-plan rada, koji se odvija u - rekli bismo na tri stepenice, na tri područja:

Prvo pravilo: „Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ i moj Otac će ljubiti njega i mi ćemo k njemu doći i kod njega se nastaniti“:

To znači: Počni i ti ljubiti! Sve Isusove riječi se zapravo slijevaju u tu glavnu, bitnu njegovu poruku: Početi ljubiti Boga i bližnjega, i to bez iznimke i uvijek! Ako si nesigurna, nesiguran što trebaš činiti, pitaj se; da li to što činiš ili trebaš činiti – činiš s ljubavlju! Inače, pusti kraju!

Najbolje je za svakoga od nas da se uz Isusovu pomoć odlučimo ispunjavati ovo pravilo, i to zajedno, !

Drugo pravilo: „Duh Sveti, Tješitelj i Branitelj, kojega će vam Otac poslati u moje ime, poučit će vas u svemu i podsjećati će vas na ovo što sam vam zborio“.

Sveti Augustin, veliki crkveni naučitelj je rekao: „Ljubi i čini što hoćeš!“ ti učini svoj dio posla! Bog će sigurno učiniti svoj dio! On te neće ostaviti samu, samoga. Ti se ne moraš sam probijati kroz život!

Treće pravilo: „Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem, ne onaj mir kojega svijet nudi, jer ovaj moj mir svijet niti nema“!

Tko ljubi Isusa, tko ljubi Boga i radi Boga i svoje bližnje, taj posjeduje taj Kristov mir, mir duše, unutarnji mir; mir za kojeg mnogi, ako ne i svi „oblizuju prste“ – želeći ga posjedovati!

Draga braćo i sestre u uskrslom Kristu,

Povijest Crkve i kršćanstva nam svjedoči da je Isus Krist, kojem je Bog Otac – kako On to sam tvrdi – dao svu vlast i na nebu i na zemlji – sjedinio mnoštvo svojih učenika da budu jedno i zajedno da bi mogli kao On i zahvaljujući Njemu, u Duhu Svetom odgovarati Očevoj ljubavi, ljubeći ga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom“ (Pnz 6,5) i ljubeći bližnjega „kao sama sebe“ (usp. Mt 22,39).

Već u prvim stoljećima povijesti Crkve, našlo se Isusovi učenika – muških i ženskih – koji su se okupljali, udruživali u zajednice. To su bile redovničke zajednice, koje su u Crkvi sve do naših dana odigrale izuzetno dragocjenu, blagoslovljenu i spasonosnu ulogu. Članovi tih i takvih zajednica dolazili su iz „svakog naroda i plemena, puka i jezika“ (Otk 7,9). oni su bili – i danas su – posebno vječit izričaj uzvišene i beskrajne ljubavi. Za redovničke zajednice u Crkvi se s pravom može tvrditi da one nisu rođene „od krvi, ni od volje tjelesne“ ni od osobnih

simpatija ili ljudskih razloga, nego „od Boga“ (Iv 1,13) od božanskog poziva, te od božanske privlačnosti. One su živi znak prvenstva Božje ljubavi i milosrđa, koje proizvodi svoja čudesa, te ljubavi prema Bogu i prema braći ljudima kao što je to očitovao i činio Isus Krist.

Svaka redovnička zajednica, svojom strukturom, obrazloženjima svoga postojanja, svojim odredbenim, normativnim vrijednostima čini da bude javno vidljiv i neprestano zamjetljiv dar sestrinstva ili bratstva što ga je Krist poklonio čitavoj Crkvi. Stoga svaka redovnička zajednica ima zadaću koje se ne može odreći, poslanje da bude i da se očituje kao snažna ćelija sestrinskog ili bratskog zajedništva. Ta i takva ćelija zajedništva treba ujedno biti znak i poticaj svim kršćanima, svim Kristovim sljedbenicima.

Svaka redovnička zajednica je dio organskog zajedništva čitave Crkve, koju Duh Sveti uvijek obogaćuje različitošću službi i karizmi.

Zato Crkva sa zahvalnošću želi primiti i jednostavnije i raširenije karizme, koje Bog podjeljuje za dobro Kristovog mističnog Tijela, tj. Crkve, tj. svim njezinim članovima. Redovnička zajednica postoji zbog Crkve, da se očituje i obogaćuje; da je čini što spremnijom u obavljanju njezina spasavajućeg poslanja u svijetu.

Ako se pitamo koji je smisao cjelokupnog djelovanja Crkve, njezinog apostolata, onda možemo reći da je on u privođenju čitavog čovječanstva po Božanskoj ljubavi, k sjedinjenju s Bogom i njegovu jedinstvu.

Sestrinski ili bratski život u redovničkoj zajednici kao izraz sjedinjenja što ga je izvela ljubav Božja, osim što je bitno svjedočanstvo za evangelizaciju, ima veliku važnost za apostolsko djelovanje i njegovu konačnu svršenost. Odatle snaga znaka i sredstva sestrinskog ili bratskog zajedništva redovničke zajednice. To zajedništvo – sestrinsko, odn. bratsko – nalazi se, naime na početku i svršetku apostolata i zajednice i cijele Crkve!

Nedavno je sadašnji prefekt kongregacije za ustanove posvećenog života (Joao Braz de Avis) u povodu 25. obljetnice objavljivanja vrlo važnog dokumenta o redovnicima – njihovom životu i poslanju u Crkvi i svijetu – uputio svim članovima svih redovničkih zajednica poticajno pismo da budu „svjedoci ljepote – pobuđujući u drugima privlačnost onome što je lijepo i istinito – prije svega gledajući u Božje lice“.

Naglasio je kako je redovnički poziv, tj. Bogu posvećeni život „Slika preobraženog Krista, koji otkriva slavu i lice Očevu u sjajnom svjetlu Duha Svetoga“.

Podsjetio je da je se danas redovničko poslanje puno više živi u odnosu sa Crkvom i svijetom, s vjernicima o nevjernicima, s patnicima i napuštenima!

Danas smo mi s raznih strana stigli na ovo radosno slavlje i zbog vas, članica ovdašnje mlade redovničke Zajednice Misionarki Božjeg milosrđa. Osobito zbog vas dvije naše sestre u krsnoj milosti, koje kod ovog slavlja polažete svoje prve – privremene redovničke zavjete.

Zato sada upućujem još nekoliko riječi poglavito vama dvjema!

Tko ozbiljno shvaća Boga i njegovu spasenjsku nakanu, ostvarenu i ponudenu u Isusu Kristu, cijelom čovječanstvu, tko želi postići svoje vječno spasenje i vječni sretni život, taj mora sve učiniti da za to bude i spreman. Nije dakle, dovoljno tek neka polovična, površna spremnost, koja se oslanja na razmišljanje: biti će već i to dovoljno, što god ja učinim i kako god ja učinim.

Potrebna je ozbiljna, odlučna spremnost, da nepodijeljena srca, ne pitajući i ne mareći za cijenu žrtve i samozatajnosti, stavljamo sebe svakodnevno Kristu na raspolaganje, da nas On prožima svojom ljubavlju i milosrđem, te mi svojim blišnjima, svojim ukućanima, sugrađanima, propovijedamo samim svojim ponašanjem, svojim primjerom, svojom vedrinom, ljubaznošću, optimizmom, smirenošću i dobrotom.

Vi se, drage sestre Ivano i Magdaleno, u ovom času, pred Bogom i Kristovom Crkvom svjesno, promišljeno i slobodno, možete s Kristom osobitim osobnim vezom svojih prvih-privremenih zavjeta! To su vama već dobro poznati zavjeti savršene čistoće tj. blaženstva, poslušnosti i siromaštva, a sve to poradi Božjeg Kraljevstva i u duhu Evandjelja i Pravila vaše mlade redovničke obitelji, Zajednice misionarki Božjeg milosrđa, ugrađujući time same sebe u same temelje te Bogom dane nam Zajednice!

Vaš zavjet savršene čistoće, odn. beženstva, vas obvezuje na ljubav na spremnost pomoći ne samo jednom čovjeku nego svima koji vas budu susretali i tražili vašu pomoć, bilo molitvenu, savjetodavnu ili koju drugu.

Vaš zavjet poslušnosti sadrži vaš „da“ Božjoj volji koju ćete vi prepoznati u svakodnevnom zahtjevima i poslovima vašeg zajedničkog života u ovoj Zajednici Kristovih izabranika!

Vaš zavjet siromaštva sadrži vašu spremnost ne biti ovisna o materijalnim sredstvima i materijalnim dobrima, nego biti otvorena za dijeljenje i poklanjanje materijalnih dobara koje vam stoje na raspolaganju!

Ne bojte se! Vjeran je Krist, vaš božanski Zaručnik koji vas je privukao k sebi da živite milosrđe i ljubav njegova presvetog Srca!

BLAGDAN BL. IVANA MERZA

Katedrala, 10.5.2021.

Draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice,
dragi štovatelji blaženog Ivana Merza,
draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju,

*„Ivane, o mužu vrli, ti si Božji nama dar,
Zbog vrlina neumrlih, uzdignut si na oltar.“*

Tako započinje nama dobro poznati himan u čast našeg domaćeg Blaženika Ivana Merza. S tim himnom smo i započeli ovo današnje svečano liturgijsko slavlje, koje, unatoč još uvijek trajućoj pandemiji koronavirusa, slavimo u ovoj katedrali s većim brojem vas, nazočnih, nego što je to bio slučaj prošle godine, kada je bilo ograničeno kretanje.

To „uzdignuće na oltar“ i unošenje u popis blaženika i svetaca Crkve, dogodilo se onog povijesnog, nezaboravnog dana, jedinstvenog u višestoljetnoj povijesti Katoličke Crkve na području naše biskupije i zemlje – 22. lipnja 2003., u ovom gradu, na našem Petrićevcu. Osobno je tada Kristov Namjesnik na zemlji veliki i nama osobito blizak i drag sveti papa Ivan Pavao II. već odmah, nakon slijetanja u ovdašnju zračnu luku navijestio „urbi et orbi“ da će uskoro, „za vrijeme svetog misnog slavlja, imati radost u popis blaženih unijeti ime mladoga Ivana Merza, koji je rođen ovdje u Banjoj Luci i koji je svijetli primjer kršćanskog načina života i apostolskog zalaganja“.

Slično je ponovio i na samom početku mise. Za novog blaženika je tada rekao i ovo: „Bio je vjernik svjetovnjak, uzoran i hrabar, čovjek kulture i osjetljiv za bogoslužje, uronjen u nadnaravno, djelatno zauzet u širenju kraljevstva Božjeg. Njega vam želim – nastavio je papa – dati kao svjedoka Kristova i zaštitnika (vaše-

Mi, vaša braća i sestre po krsnoj milosti i sudionici vaše današnje radosti i zahvalnosti Bogu, podržavat ćemo vas svojim molitvama i svojom duhovnom blizinom! Zahvaljujem za Vas Bogu, a zahvaljujem i vašim plemenitim roditeljima, braći i sestrama i rodbini, te duhovnim voditeljima za svu ljubav i podršku koju su vam do sada pružili!

Zazivam na sve vas Božji blagoslov i molim majčinsku pomoć Presvete Djevice Marije, Majke Crkve i Kraljice djevice! Amen.

ga), ali istodobno i suputnika na putu u vašoj povijesti, u ponovnoj izgradnji onog što je srušilo nasilje, u pomirbi među pojedincima i obiteljima, u promaknuću istinske društvene obnove u pravdi i miru. On će od danas biti uzor mladosti, primjer vjernicima svjetovnjacima“.

Želim vas, draga braćo i sestre, ukratko podsjetiti zašto Crkva, inače, časti blaženike i svece, zašto pojedine svoje članove uzdiše na čast oltara!

Zato, što su oni kao članovi proslavljene Crkve u Nebu za nas članove putujuće Crkve ovdje na zemlji, ona naša braća i sestre u vjeri i krsnoj milosti, koji su u svojoj osobnoj vjeri i u svome zemaljskom životu i ponašanju, djelovanju, u njihovim naporima i borbama postali uzori za naš vlastiti život.

U kalendaru Crkve nalaze se brojni blaženici i sveci iz prošlih vremena, odn. davnih vjekova. Ali također ima i ne mali broj onih iz prošlog, 20. stoljeća. Među njima je i naš domaći sin – blaženi Ivan Merz! Za nas, Banjolučane i za cijelu našu biskupiju, ali i domovinu BiH i za cijeli naš hrvatski narod, on je osobito važan i dragocjen kao primjer uspjela života, kao uzor za nasljedovanje i kao naš zagovornik i pomoćnik.

Jer, našim čašćenjem njega, našim pouzdanjem u njegov zagovor i našim molitvenim obraćanjem njemu – i mi možemo, a i trebamo dobiti potrebne poticaje i pomoć za oblikovanje svoga ispravno življenog kršćanskog života, kako bi on bio u Božjim očima uspješan, kao što je, po sudu Crkve, i njegov život bio uspješan.

A život blaženikâ i svetacâ je bio zato uspješan jer su oni bili svjesni da je i njima, kao i

Presvetoj Djevici i Bogorodici Mariji, po njezinom vlastitom priznanju „velika djela učinio Svesilni“, i da stoga i njihova „duša veliča Gospodina“. Dakle, što su blaženici i sveci bili, što su i kako su oni živjeli i proživljavali i što su u Crkvi i za Crkvu učinili, to su bili i učinili poglavito zahvaljujući snazi Božje milosti, kojoj su se spremno otvorili.

Tako je bilo i u slučaju našeg blaženika Ivana. On je rođen u ovom gradu prije 125 godina! Ovaj lijepi jubilej zavrjeđuje da ga mi, njegovi štovatelji, ove godine obilježimo dodatnim slavljinama. Na potezu ste prvenstveno vi, naši vjernici svjetovnjaci, a svećenici i redovnici će se tome zasigurno pridružiti! Svoje djetinjstvo te osnovno i srednje školovanje završio je u ovom gradu. Tijekom dramatičnih godina I. svjetskog rata, započeo je bio studirati u Austriji, da bi, prekinuvši studij, bio poslan na krvavo ratište u Južni Tirol, gdje je doživio svojevrsno duhovno obraćenje. Nakon rata nastavlja studij u Austriji a onda u Francuskoj.

Po završetku studija vraća se u Zagreb 1922. i djeluje na Nadbiskupskoj gimnaziji kao profesor i u isto vrijeme po cijelo Hrvatskoj i BiH kao izvrstan apostol, osobito među mladima i katoličkim odraslim vjernicima laicima. Umi- re u Zagrebu blaženom smrću nakon operacije na današnji dan 1928., u 32. godini života.

U svojoj propovijedi, na misi beatifikacije, sveti papa Ivan Pavao II. je izrekao i ove znakovite i poticajne riječi: „Ime je Ivana Merza za čitav jedan naraštaj mladih katolika značilo program života i djelovanja. Ono to mora biti i danas!“

Jedan suvremenik blaženog Ivana Merza (Dušan Žanko), koji je dobro poznao i njega i njegovo izvanredno plodno apostolsko djelovanje, napisao je deset godina nakon Ivanove smrti ovako: „Suđeno je za neke ljude da nikada ime njihovo ne silazi s poprišta duhovne borbe čovječanstva. ... Ime se Ivana Merza može već danas sigurno ubrojiti među imena onih, koji se neće izbrisati ni na nebu ni na zemlji (...) Deset godina poslije njegove smrti ime njegovo poprima istu svježinu kao i u danima najviše popularnosti za života (...) Makar kako paradoksalno to zvuči, Ivan Merz je postao čak simbol izvjesne duhovne orijentacije i kamen međaš hrvatskog katolicizma zato, jer je izrekao nekoliko starih, u svim kodeksima, svim dogmatikama i svim crkvenim histori-

jama formuliranih principa o Crkvi, o Papi, o biskupima i o svećenicima i o njihovom odnosu prema katoličkom svijetu, ili, bolje, o odnosu katoličkog svijeta prema njima (...) Nema jače ideje u Merčevu liku od ideje Crkve; Crkve, koja kroz Papinstvo čuva nauku i jedinstvo, te Crkve, koja kroz liturgiju moli i prinosi žrtvu hvale Ocu i pomoću koje – veli Merz – vjernik u svojoj duši proživljava sve faze vječnog života Kristova i kroz koju i svaki katolik postaje velik i univerzalan.“

Da je ovaj suvremenik našeg Blaženika Ivana imao pravo, kad je ovako o Ivanu pisao, potvrdio je 65 godina kasnije u svojoj propovijedi na misi beatifikacije na Petrićevcu, ovdje, u Ivanovom rodnom gradu, sveti papa Ivan Pavao II. Tada je on, između ostalog, o Ivanu ustvrdio i ovo: „Ivan Merz je bio vrsni mladić, koji je znao povećavati bogate prirodne darove što ih je posjedovao, pa je postigao mnoge ljudske uspjehe ... No ... ono, zbog čega je on danas pribrojen zboru blaženika jest njegov uspjeh pred Bogom. (...) Ivan Merz je u školi bogoslužja, koje je vrelo i vrhunac života Crkve, stasao do punine kršćanske zrelosti i postao je jedan od promicatelja bogoslužne obnove u svojoj domovini. Sudjelujući u misi, te hraneći se Tijelom Kristovim i riječju Božjom, nalazio je poticaj da bude apostol mladeži. Nije slučajno izabrao za geslo „Žrtva – euharistija – apostolat“. Tako je rekao papa.

U potvrdu ovih zadnjih citiranih papinih riječi mogu nam za našu duhovnu orijentaciju i korist biti neke od Ivanovih riječi, koje nam je on ostavio u svojim zapisima.

S obzirom na opravdanost i plodnost **svjetsnog povezivanja** – njegove vlastite boli i patnje, koju je on, kao 25-godišnji student u Parizu morao podnositi, **s trpećim Isusom** i njegovim Presvetim Srcem, koje je „mir i pomirenje naše“, „žrtva za grijeh“ i „izvor sve utjehe“, Ivan je u svome „Dnevniku“, na Jurjevo, 23.4.1921., tj. prije točno 100 godina, zapisao ovako: „Bol moja još uvijek traje i zbog toga ne pisah skoro ništa. U prošlom razdoblju hvalim Isusu Kristu što sam mogao za vrijeme korizme zaroniti u more boli Njegova Srca i što sam živio u tako uskoj vezi s Njime. (...) Srce Isusovo, Tebi posvećujem svoj život, ako je na Tvoju slavu da trpim i da tako dođem k Tebi, neka bude Tvoja volja i molim Te da uza me budu u Tvome kraljevstvu i moji roditelji.“

U jednom svom pismu bolesnom prijatelju, par godina kasnije, Ivan je napisao i ovo: „Znam da je teško trpjeti, ali neki ljudi imaju poziv trpljenja. Mi smo tijelo Kristovo, to su na njemu uloge podijeljene. Jedni moraju trpjeti da uklone kaznu Božju, koja bi se morala streti na okolicu (...) Pošto slučaja nema, to držim da je plan Providnosti upravo u tome da spoznamo ovaj misterij iz Njegova (Kristova) života: trpjeti za druge. Istina je da je lako govoriti o Križu, a teško ga je nositi.“

Glede jedinstvene vrijednosti svete Mise i sv. Pričesti u životu svakog kršćanina, blaženi je Ivan ovako pisao: „Najveća stvar koja opstoji na svijetu jest sv. Crkva; najveća stvar u Crkvi jest misa, a u misi pretvorba. I kao što je Krist za svoga zemnog života bio usmjerio sve svoje misli prema Golgoti, tako Zaručnica Kristova, Crkva, upire svoje poglede prema oltaru (...) Euharistija, najjače sredstvo, za nas je na ovoj zemlji ona vatra koja u nama pali hrđe grijeha i daje života našoj duši, tako da i ona usplamti novim žarkom (...) Euharistija nas vodi k vrhuncu kršćanske savršenosti, pravog unutarnjeg života. Ona je naša prva radost na zemlji; po njoj već postajemo dionicima buduće nebeske slave.“ – Tako je pisao katolički laik Ivan Merz 40 godina prije Drugog Vatikanskog koncila, koji je sličnim riječima protumačio suvremenu nauku Crkve o Euharistiji. – Ne treba nas, stoga, čuditi, nego radovati i sokoliti činjenica, da je papa Benedikt XVI., koji je meni osobno potvrdio da se „svaki dan moli bl. Ivanu Merzu, našeg Blaženika uvrstio među osamnaest najvećih mistagoga Katoličke Crkve – kao uzor štovanja Euharistije.

U **svome** apostolatu bl. Ivan je imao na umu – između ostalog – i „dužnost katolika pred Bogom da vole svoju domovinu i da rade bolje nego itko drugi za posvetu domovine“. Ovako je pisao: „Tek kršćanin može pravo ljubiti svoju domovinu. Ljubeći domovinu, on ljubi ponajviše ono što je najvrjednije u toj domovini, a to su, bez sumnje, ljudske duše, a u tim ljudskim dušama njihov neumrlji život (...) Tjelesni život je radi našeg duševnog života, jer je tijelo radi duše. A što nam koristi ako naša duša misli i djeluje, a nije u milosti posvećujućoj? Ta milost posvećujuća je zalag naše sreće u vječnosti. Ona je zalag da ćemo postići konačnu svrhu radi koje smo stvoreni. Stoga se pravo

rodoljublje ne smije zaustavljati na zemlji, već ono mora gledati u vječnost. (...) Najbitnije je za svakog rodoljuba da nastoji da duša njegova i duše njegove braće (ljudi) ne bude u smrtnom grijehu.“

Draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju,

svatko je od nas, barem koji put, ako ne i više puta, i to ne amo u ovom tjeskobnom vremenu pandemije, doživio bolest i slabost, fizičku ili psihičku. Jesmo li i mi, budući da smo kao i blaženi Ivan kršćani, poput njega, svoje boli i patnje združili s Isusovim patnjama i s njegovom žrtvom, koju On prikazuje nebeskom Ocu za spasenje naših duša i spasenje svih ljudi? Jesmo li spremni poput bl. Ivana Srcu Isusovu posvetiti svoj život i svoje trpljenje, na slavu svetog Imena Isusova i da tako radimo na spasenju svoje duše i duša naših bližnjih, i naših roditelja, ali i drugih naših bližnjih?

Jesmo li i mi, upravo u vrijeme pandemije, i nemogućnosti dolaska na slavlje sv. Mise, osjećali tim veću čežnju i duhovnu glad za primanjem Presvetog Tijela Isusova u sv. pričesti i s tim i najdragocjenije Božje medicine za naše bolesno i malaksalo tijelo i još bolesniju i uplašeniju našu dušu?

Jesmo li i mi, poput bl. Ivana, a u duhu jasnih naputaka sv. pape Ivana Pavla II., spremni pravilno se zalagati, snagama svoga uma i srca, u silno potrebnoj duhovnoj, materijalnoj i sveobuhvatnoj obnovi našeg rodnog kraja, naše domovine i našeg naroda, kako bi ona, po želji pape „ponovno postala zemlja pomirbe, susreta i mira?“

Upamtimo dobro: „Sveci i blaženici, pa tako i bl. Ivan Merz, mogli su postići takav stupanj vlastite duhovne savršenosti i mogli toliko doprinijeti za izgradnju Kristova Kraljevstva, prvenstveno zahvaljujući svojoj svjesnoj i dosljednoj suradnji s Božjom milošću, kojom su bili obdareni. I nama je zagarantirana Božja pomoć! Ako se utječemo u pomoć i zagovor našim blaženicima i svecima, onda dobro i ispravno činimo, ako na umu imamo Božje djelovanje u njihovim životima i u njihovim djelima. Bog je njih kao ljude imao i ima za svoje suradnike, za partnere. Jednako tako ima i nas! Zato mu i mi, u duhu primjera blaženog Ivana Merza i danas i svaki dan iskreno zavapimo: NAUČI NAS GOSPODINE PRAVILIMA SVOJIM! Amen.

26. OBLJETNICA SMRTI VLČ. FILIPA I S. CECILIJE

Presnače, 12.5.2021.

Biblijska čitanja: Rim 8,31b, 35. 37-39; Ps 23,1-3a
36-4; 5.6; Iv 15,18-21

Dragi brate u biskupskoj službi Marko,
draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice, draga rodbino pok. Fi-
lipa i sestre Cecilije,
dragi župljani i drugi Kristovi vjernici!

Na današnji dan, konkretno tijekom noći koja
dijeli jučerašnji i današnji datum, sile zla i mra-
ka na ovom, Bogu posvećenom mjestu – nasil-
no su prekinule dva, također Bogu i njegovoj
slavi posvećena života: život revnog Kristovog
svećenika Filipa Lukende, ovdašnjeg župnika,
graditelja i čuvara ovdašnjeg biskupijskog sve-
tišta sv. Terezije od Djeteta Isusa i Kristove za-
ručnice, redovnice Družbe Milosrdnih sestara
sv. Vinka Paulskog, sestre Cecilije Grgić.

Iste noći su iste sile Zloduha srušili crkvu i
svetište. Željele su na taj način potpuno uništiti
i samo srce Kristove zajednice koja se ovdje oko
Njega godinama okupljala. Ta je zajednica bila
svjesna vrijednosti Kristova univerzalnog otku-
piteljskog djela i svoje obaveze da plodove toga
Kristova djela čine dostupnima mnogim dru-
gim ovdašnjim ljudima, njihovim susjedima.

Sotona je po tko zna koji put pokazao na djelu
svoju rušilačku i ubitačnu moć, prkoseći Kri-
stu Spasitelju i želeći uništiti plodove njegova
otkupiteljskog djela u ovom okruženju, u ovom
djelu naše biskupije i domovine, slično kao što
je činio i na mnogim drugim mjestima po našoj
biskupiji. Neki od nas, ovdje nazočnih smo bili
svemu tome svjedoci.

Bili smo u isto vrijeme svjedoci istinitosti
onih Isusovih riječi, koje nam donosi u svome
Evangelju njegov apostol sv. Ivan Evanđelist,
a koje smo maloprije saslušali: „Ako vas svi-
jet mrzi, znajte da je mene mrzio prije nego
vas. Ako su mene progonili i vas će progoniti...
Sve će to poduzimati protiv vas poradi Imena
moga“ (Iv 15, 18.20b.21).

Ove jasne Isusove riječi dobro su poznavali i
naš brat i sestra u istoj krsnoj milosti i u istoj
vjeri u Krista ubijenog i uskrslog, – župnik Fi-
lip i redovnica s. Cecilija. Cesto su oni te riječi
čitali, o njima razmišljali, a o njihovom znače-
nju i drugima govorili. Osobito svećenik Kri-
stov, župnik Filip! On je – i prije svoje svjedoč-
ke, mučeničke smrti u noći između jučerašnjeg

i današnjeg datuma 1995.g. – na vlastitoj koži,
kao dokazano nevino osuđen od bezbožnog
suda i suca bivše države, po priznanju tog istog
suda, morao odležati zatvorsku višegodišnju
kaznu, praštajući svojim nesretnim neprijate-
ljima i svima koje su oni zaveli i prisilili da se
svrstaju među sluge Zloduha.

Znao je naš brat i vrijedni suradnik, župnik
Filip, također i značenje jasnih i istinskih riječi
iz apostolove poslanice Rimljanima, koje smo i
mi malo prije čuli: „Tko će optužiti izabranike
Božje? (...) Tko će osuditi?“ (8, 33.34), – da od-
govor na takvu optužbu i osudu daje sam Bog!
Taj odgovor Božji je njegov utjelovljeni Sin, koji
dragovoljno daje svoj život za opravdanje svo-
jih izabranika, – onih koje on svojom krvnom
žrtvom na križu spašava i koji to spašavanje
Njegovo prihvaćaju. Krist, kao naš Spasitelj,
nakon podnesene muke i smrti za naše spase-
nje, slavno uskrsnuvši s desne je strane Bogu
Ocu i trajno zagovara nas, svoje spašenike, svo-
je miljenike, koji u njega vjerujemo i u čijoj se
službi, njegovom milošću nalazimo.

Zato smo i mi u ovom povijesnom trenutku
života Crkve, i u ovom našem životnom okruže-
nju, – slično kao i brojna naša kršćanska braća
i sestre iz ranijih vjekova, kadri potvrditi – da
su doista istinite apostolove riječi iz spomenute
poslanice Rimljanima: „Tko će nas rastaviti od
ljubavi Kristove?“ (8,35) Nitko i ništa – objaš-
njava Pavao. (usp. 8,39)

To se obistinilo i u vjerodostojnom svećenič-
kom odn. redovničkom životu našeg brata Fili-
pa i naše sestre Cecilije, koji su do kraja svoga
zemaljskog života ostali postojani u svojoj vjeri
u Krista Isusa u Njegovu ljubav i milosrđe.

Svojim životom i osobito svojom mučeničkom
smrću i prolijevanjem svoje krvi, koja je zatim
bila spaljena na lomači sotonskih slugu, zajed-
no s njihovim tijelima u zapaljenoj ovdašnjoj
župnoj kući, oni su kao – i mučenici svih do-
sadašnjih vremena – ujedno posvjedočili istini-
tost riječi iz starozavjetne knjige „Pjesme nad
pjesmama“: „Ljubav je jaka kao smrt“, (usp 8,6).

Na taj način oni su se, Božjim dopuštenjem,
uvrstili među ono „veliko mnoštvo, što ga nit-
ko ne mogaše izbrojiti“, koji stoji pred Božjim
prijestoljem i Božanskim Jaganjcem odjeveni u
bijeće haljine s palmama u rukama, simbolom

njihovog svjedočenja za Krista do prolijevanja vlastite krvi, a koji su došli iz nevolje velike; oprašće haljine svoje i ubijeliše ih u krvi Jaganjčevoj. Jaganjac Božji, Isus Krist će biti njihov pastir i vodit će ih na izvore voda života, a Bog će otrti svaku suzu s očiju njihovih kako to opisuje apostol Ivan u svojoj knjizi Otkrivenja, (usp. Otk, 7,9.14.17).

Nemamo razloga ni najmanje dvoumiti da su i ovo dvoje Kristovih vjernih učenika, koje smo i mi – barem neki – osobno dobro poznavali i s kojima smo zajedno radili u njivi Gospodnjoj na području ove biskupije, – svojom postojanošću u vjernosti Kristu, Dobrom Pastiru i vjeronostojnom izvršavanju od Crkve povjerene im službe u ovdašnjoj zajednici Kristovih vjernika, bili svjesno spremni položiti svoje živote iz ljubavi prema Kristu i u vjernosti Njegovim zapovijedima.

Slijedili su vjerno Isusa Krista, Dobrog Pastira. Nisu bili nikakvi najamnici koji bi napustili povjereno im Kristovo stado! Zapečatili su svojom krvlju i svojim životom na ovom mjestu tu svoju vjernost i svoje potpuno predanje Kristu!

A Isusov apostol Ivan nam je prenio riječi samoga Isusa: „Nitko nema veće ljubavi od ove: položiti vlastiti život za svoje prijatelje“. (Iv 15,13)

Podsjećam vas na poznatu istinu iz dvadeset stoljetne povijesti Kristove Crkve, kako se ona, tj. Crkva vrlo često radala i obnavljala na temelju svjedočkog, mučeničkog života i smrti Kristovih mučenika. Ne samo Crkva prvog tisućljeća nego i osobito na kraju drugog tisućljeća u prošlom „najkrvavijem“ stoljeću. Svjedočanstvo dano za Krista, utjelovljenog Sina Božjega i Spasitelja ljudskog roda se ne zaboravljaju, nego se pamte i prenose na buduće generacije Kristovih sljedbenika.

Poticaji i papa i biskupa ovog našeg vremena i podneblja da se ne izgube svjedočanstva ovih postojanih boraca za Božju stvar i za Kristovo Kraljevstvo na zemlji i da se ne zaborave spomeni onih koji su pretrpjeli mučeništvo, odnose se i na nas! S pravom se od nas očekuje da se istinski i odlučno potrudimo – u okviru svojih mogućnosti – najprije oko prikupljanja svih relevantnih podataka i svjedočanstava o dotičnim osobama! A onda i oko upoznavanja istine o njihovom životu i svjedočkoj, mučeničkoj smrti.

Upoznavajući, časteći i proglašavajući svetost svojih sinova i kćeri, Kristova Crkva ujedno iskazuje najveću čast samome Bogu. U mučenicima Crkva časti tvorca njihova mučeništva i njihove svetosti!

Kako -vjerujem, – znademo, zadnjih su se desetljeća u Katoličkoj Crkvi umnožile beatifikacije i kanonizacije, i to iz raznih naroda i dijelova svijeta. To pokazuje svijest, zrelost i odgovornost pojedinih Mjesnih Crkava, pojedinih biskupija ili pak redovničkih zajednica.

To je ujedno svijetli znak svetosti Crkve u dotičnoj zajednici.

Treba pojasniti kako je učenje Crkve o mučeništvu i mučenicima jasno, a treba biti poznato svima koji se bave ili trebaju baviti tom problematikom u Crkvi, za dobro Crkve! TRI su važna kriterija: činjenica nasilne smrti, motiv mržnje na katoličku vjeru i katoličku Crkvu kod progonitelja i mučitelja i svjesno prihvaćanje volje Božje unatoč osobne životne ugroženosti!

Tijekom svih proteklih godina, mi smo se mnogi, – kao i brojni drugi članovi Božjeg naroda – na današnji dan (ili oko današnjeg dana) okupljali na misno slavlje i na molitvu na ovom mjestu istine – o Božjem djelovanju, do samog kraja života naših svjedoka vjere- svećenika Filipa i sestre Cecilije. Trajno nas je prožimalo uvjerenje o istinitosti njihovog mučeništva.

Time smo ujedno svjedoci da nas zanima njihov način svjedočenja za Krista i njegovo Evanđelje!

Posvješćivali smo sebi činjenicu da nas svjedočanstvo njihove mučeničke smrti uvijek iznova zdravo provocira, izaziva nas na razmišljanje!

Naočigled jednog čovjeka, konkretno, jednog svećenika, jedne redovnice, koji radije svoj život žrtvuju nego da iznevjere svoju savjest i svoja svećenička odn. redovnička obećanja, nas mogu obuzeti osjećaji ili divljenja ili srdžbe, ali nas ne može prepustiti ravnodušnosti! Mučenici nama imaju mnogo toga poručiti! Prije svega nas propituju s obzirom na stanje naše savjesti, svakoga od nas oni propituju s obzirom na našu osobnu vjernost našoj savjesti.

Podsjetio bih ovdje na službeni nauk Crkve o važnosti i dostojanstvu naše savjesti, koji nam donose dokumenti Drugog Vat. Koncila: „U dubini savjesti čovjek otkriva zakon koji on sam sebi ne daje ali kojem se on mora pokoravati.

Taj glas što ga uvijek poziva da ljubi i čini dobro a izbjegava zlo, kad zatreba, jasno odzvanja u intimnosti našeg srca: čini ovo, a izbjegavaj ono: čovjek naime ima u srcu zakon što mu ga je Bog upisao. U pokoravanju tom zakonu jest isto čovjekovo dostojanstvo i po tom će mu se zakonu suditi!“ (GS 16)

Draga braćo i sestre u Kristu,

Kako je važno, stoga, da nam savjest bude ikrena, čestita, da bude utemeljena na istini i da izriče istinite ocjene i sudove, da dobro naziva dobrom a zlo da naziva zlom, da je sposobna kako nas potiče apostol Pavao u poslanici Rimljanima (12,2) „razabirati što je volja Božja, što li je dobro, Bogu milo, savršeno“!!

Na staze naše ljudske savjesti, koje su tako često teške i zamršene, nejasne, postavio je sam Bog jednog velikog vodiča, jedan putokaz, koji ljudskom životu pokazuje njegov konačni smisao i pravac. To je križ našega Gospodina i Spasitelja Isusa Krista!

Nitko nije shvatio tajnu Kristova križa tako duboko i jasno kao mučenici. U njihovom životu se tajna križa i njegova snaga tako obznanjuje, da je to svakom čovjeku vrlo jasno!

Duboko vjerujem da je to jasno i svakome od nas!

Vjerujem također kako nam nije nepoznata činjenica da su – upravo u ovoj zemlji, u našoj domovini, Kristovi vjernici, predvođeni njihovim vjernim duhovnim pastirima, tijekom brojnih stoljeća bili svjesno povezani s Kristom, Raspetim na Križu i da su za vjernost Raspetome Kristu bili spremni sve izgubiti – pa i sam svoj život!

Ne bismo tu prevažnu istinu trebali nikako zaboraviti, nego je prenositi na buduće generacije i to s hvalbenom pjesmom u srcu i na usnama: **TEBE BOŽE HVALI SVIJETLA VOJSKA MUČENIKA! SPASI PUK SVOJ GOSPODINE I BLAGOSLOVI BAŠTINU SVOJU!**

Završimo ovo naše današnje razmatranje o Božjoj ljubavi i milosrđu i o ljudskoj vjernosti Bogu:

Milosrdni Bože, Tvoj je Sin, Isus Krist, pobijedio smrt i slavno uskrsnuo! Kristovom služi svećeniku Filipu i Kristovoj službenici redovnici Ceciliji, Ti si pomagao da u Tvojjoj službi ostanu postojani i vjerni sve do svoje mučeničke smrti.

Udijeli im da navijeke gledaju Tebe, svoga Stvoritelja i Otkupitelja – u zajedništvu Tvojih blaženika. Amen!

29. GODIŠNJICA SMRTI BISKUPA ALFREDA, 17.5.2021.

2 Kor 5,1.6-10; Ps 27; Iv 17,24-26

Draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju, važeće crkvene odredbe, kojih se trebamo držati, predviđaju da se – u duhu duge i časne prakse u Crkvi – svake godine slavi (barem) liturgijski odn. molitveno godišnjica smrti zadnjeg pokojnog domaćeg biskupa. Kad god je to moguće – hvale je vrijedno da aktualni mjesni biskup u svojoj katedrali predsjedava tom slavljem, odn. molitvenom skupu. Crkveni propisi također ističu, kako treba poticati i vjernike, a napose svećenike, da se „u Gospodinu“, tj. u molitvi, spominju svojih glavara koji su im naviještali riječ Božju (usp. *Biskupski ceremonijal* 1168).

Danas je 29. godišnjica prelaska u vječni život našega biskupa ordinarija, tj. biskupa naše Banjolučke biskupije, moga prethodnika, mons. Alfreda Pichlera. Većina nas, ovdje nazočnih, poznavali smo ga, neki više, neki manje. On je našu biskupiju vodio kao drugi njezin biskup ordinarij od 1959. do 1989.

Rođen je 1913. na području župe Bos. Petrovac, u planinskom mjestu Oštrelj, od austrijskih doseljenika iz Južnog Tirola, koji su se kao i brojni drugi, bili doselili u taj kraj. Zaređen je za svećenika naše biskupije 1937. Pastoralno je djelovao u župama Banja Luka, u Novom Martinu kod Srpeca, Bos. Aleksandrovcu, Novoj Topoli, Mahovljanima, Staroj Rijeci, Prnjavoru i Kulašima.

Bog mu je, zatim, povjerio Kristovu Crkvu u cijeloj našoj biskupiji. On se, pouzdavajući se u Krista, Dobrog Pastira, i Velikog Svećenika, tijekom tadašnjeg protucrkvenog „olovnog“ vremena i režima, istinski i razborito trudio oko duhovnog dobra povjerenog mu Božjeg naroda, tj. svećenika i redovnika, redovnica i vjernika laika.

Bog mu je, također, dao brojne talente, koje je on neumorno upotrebljavao za opće dobro, kako članova povjerene mu biskupije, tako i Opće Crkve, osobito svojim vrlo aktivnim, zauzetim radom na Drugom Vatikanskom koncilu od 1962. do 1965., a zatim i tijekom više godina

velike i važne koncilske obnove u Crkvi, napose liturgijske obnove.

Bio je otvoren i za iskreni ekumenizam, osobito prema našim susjedima, pravoslavnim kršćanima, te za dijalog s muslimanima.

Za njegovo djelovanje – kao biskupa – doista se može reći da je bilo mnogostruko. Zato opravdano danas upućujemo Svemogućem Bogu našu zajedničku, usrdnu molitvu, da ga On pridruži u nebeskoj, vječnoj slavi i radosti zboru apostolskih nasljednika!

Pokoj vječni daruj mu Gospodine i svjetlost vječna svijetlila mu. Počivao u miru Božjem!

Podsjećam vas, ovom prigodom, također, da mi, kao biskupijska zajednica, ove godine, u srpnju obilježavamo 140 godina od osnutka naše, Banjolučke biskupije u sadašnjim njezinim granicama. Taj se osnutak dogodio u povijesnoj prigodi obnavljanja crkvene hijerarhije u našoj zemlji 1881. Dolikuje stoga, da se mi danas, ukratko, u našim molitvama prisjetimo i drugih naših natpastira, – barem onih, za čija imena i djelovanje znademo, a kojima je bila – manje ili više godina – povjerena naša Mjesna Crkva, naša biskupija. Vjerujem da vam je svima poznato kako je Katolička Crkva, sa svojim brojnim župama i samostanima bila na ovom području naše biskupije nazočna i djelotvorna također i tijekom brojnih prošlih stoljeća, – od davnog 3. i 4. stoljeća kršćanske ere – i da su je tada predvodili brojni biskupi odn. apostolski upravitelji koji su njome upravljali u ime papâ.

S obzirom na biskupe ond. apostolske upravitelje naše biskupije u njezinim sadašnjim granicama tijekom skoro osam prvih desetljeća njezinog postojanja, podsjećam vas na imena revnih i požrtvornih njezinih pasira, koji su duže ili kraće vrijeme njom upravljali.

Prvi je bio, – kao njezin apostolski upravitelj, tj. u ime tadašnjeg Svetog Oca (Lava XIII.) – prvi nadbiskup i metropolit vrhbosanski (sarajevski) Sluga Božji Josip Stadler, od 1882. do 1884.

Nakon njega slijedio je, – isto kao apostolski upravitelj, – fra Marijan Marković, od 1884. do 1912.

Kao prvi dijecezanski biskup naše biskupije njome je upravljao fra Jozo Garić od 1912. do 1946.

Nakon njega je za našu biskupiju brigu vodio od 1946. do 1951. – kao apostolski upravitelj

– tadašnji skopski biskup Smiljan Franjo Čekada.

Njega je naslijedio – također kao apostolski upravitelj – Dragutin Čelik od 1951. do 1958.

Bila su dakle šestorica natpastira naše biskupije koje je Krist, Vrhovni Pastir cijele Crkve, već pozvao k sebi u vječne stanove.

Sve njih, kao i sve one druge, mnogobrojne, iz ranijih stoljeća, zajedno sa zadnjim preminulim našim biskupom Alfredom, u duhu poziva Crkve, preporučimo kao Kristovi vjernici svojom molitvom Kristovom milosrđu. U to milosrđe Kristovo oni su se svi pouzdavali; Krista milosrdnog su naviještali Božjem narodu koji im je bio povjeren. Za taj povjereni im narod Božji i za njegovo spasenje oni su za vrijeme svoga zemaljskog života često prinosili na oltaru Kristovu žrtvu pomirnicu. Molimo da im sada ta Kristova žrtva, koju mi prinosimo u slavlju ove svete mise, bude na oprostjenje njihovih grijeha!

Pokoj vječni daruj im Gospodine! I svjetlost vječna svijetlila im! Počivali u miru Božjem!

U malo prije saslušanom odlomku iz evanđelja sv. Ivana, apostola, čuli smo i ove Isusove riječi iz njegove velikosvećeničke molitve za vrijeme Posljednje večere (17,24-26): „Oče, hoću da i oni, koje si mi dao, budu gdje sam ja, da i oni budu sa mnom – neka gledaju moju slavu, slavu koju si mi dao“ (24).

Isus želi i hoće da svi, koje je Otac nebeski njemu dao, i koji su Njemu tijekom svoga zemaljskog života vjerno služili, smiju poći za njim u vječne nebeske stanove, da budu vječno s Njime, i onda se s Njime raduju njegovoj nebeskoj slavi! Želja je, dakle, samoga Isusa i njegova usrdna molitva nebeskom Ocu – da mi, Njegovi učenici i suradnici, budemo vječno sretni u njegovom društvu na nebesima!

Apostol pak Pavao nas poučava u odlomku svoje 2. poslanice Korinćanima, koji smo također saslušali (5,1.6-10) da smo svi mi – pa tako i biskupi, tj. odgovorni pastiri u zajednici Kristovih vjernika ovdje na zemlji – bez obzira kako dugo živjeli – samo privremeni njezini stanovnici. Kad dođe kraj tog našeg privremenog boravka na zemlji, onda i naš stan, mjesto, dom našeg zemaljskog boravka – a to je naše sadašnje tijelo – doživljava svoj kraj, svoje raspadanje, svršetak svoga postojanja.

Ali, to nije i definitivni naš kraj, kraj našeg

postojanja! Naš Spasitelj je, kako sâm garantira, nama pripremio na Nebu – u vječnosti – vječni, nematerijalni stan, mjesto boravka, vječno prebivalište! Kako izgleda taj nebeski stan, to vječno boravište koje nam je pripremio Spasitelj naš Isus Krist, to znade samo Bog! Mi ljudi o njemu možemo govoriti samo u slikama, u predodžbama! Apostol Pavao nam u svojoj Prvoj poslanici Korinćanima (2,9) dozivlje u pamet „kako je pisano: Što oko ne vidje i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube“.

Za apostola Pavla je umiranje i zemaljska smrt odlazak k našem Stvoritelju i Spasitelju, koji je, kao Uskrsli, uzašao na nebese. Sada se On – kao Gospodar Neba – nalazi u jednom sasvim drugom i drukčijem području bivstvovanja. To drugo i drukčije područje bivstvovanja jest stvarnost. Ono je također i trajna domovina svakog od nas, koji ovdje, na zemlji u Krista i Kristu vjerujemo!

I sada, ovdje na zemlji, mi smo zajedno s Kristom i u Kristu! I u samom, tjeskobnom času našeg umiranja, naše zajedništvo s Kristom traje i time ono pobjeđuje i otklanja svu moguću strahotu i tjeskobu našeg smrtnog časa! Apostol Pavao piše u poslanici Rimljanima: „Doista, ako živimo, Gospodinu živimo, i ako umiremo Gospodinu umiremo. Živimo li, dakle, ili umiremo – Gospodinovi smo“ (14,8).

To naše pouzdanje da smo trajno s Gospodinom Isusom Kristom, našim Spasiteljem, nije nikako naše uobražavanje. To i takvo naše pouzdanje oblikuje i treba oblikovati našu vjerničku svakodnevnicu, naš svakodnevni život i rad. Uvijek mora naše življenje biti obilježeno našim umiranjem, našim prelaskom iz vjerovanja u gledanje Boga, Spasitelja našega. Zato se trsimo, veli apostol Pavao, da Bogu omilimo već ovdje na zemlji, u ovom privremenom i propadljivom našem boravištu, kako bismo – s pravom – bili sigurni da ćemo smjeti i moći s Njime boraviti kroz svu sretnu vječnost!

On, Krist će i nas, kao i naše pokojne biskupe – i sve druge naše duhovne pastire, – suditi po našim djelima, i mi ćemo, također, primiti vječnu plaću adekvatno onome kako smo i što smo ovdje na zemlji živjeli i radili! Ne smijemo nikada zaboraviti da mi, u našem trudu oko našeg spasenja, imamo za svoga partnera samoga svevišnjeg, presvetog Boga! Njegova nam je milost zagarantirana, ali nas to ne razrješuje naše obveze da mi sami svakodnevno svjesno i odgovorno surađujemo s tom Božjom milošću; da svakodnevno žarko vapimo Duhu Svetom, Branitelju i Tješitelju, da nam On svojom svjetlošću i mirom napunja dušu, da od nas tjera dušmana, neprijatelja naše duše i našeg spasenja, da što bolje upoznamo Boga Oca i Krista Sina Njegova i da mu postojano cijelim svojim bićem služimo. Amen.

POČETAK SVIBANJSKE POBOŽNOSTI

u drugoj godini pandemije koronavirusa – Marija Zvijezda, 1.5.2021.

Dragi župniče Zvonko,
draga braćo svećenici,
drage sestre redovnice, dragi župljani,
dragi Gospini štovatelji,

današnji spomendan u čast sv. Josipu, pod nazivom sv. Josip Radnik, uveo je u kalendar Katoličke Crkve prije 66 godina tadašnji papa Sluga Božji Pio XII.

Tim činom papa je htio ovoga Božjeg posebnog izabranika, - koji je bio radnik, tesar, i kao takav od Boga izabran da bude hranitelj utjelovljenog Sina Božjega i brižni skrbnik i njega i njegove presvete, djevičanske Majke Marije, - staviti za uzor i za zagovornika brojnim radnicima, očevima i skrbnicima njihove djece i njihove obitelji.

Sveti papa Ivan Pavao II. predstavio je sv. Josipa kao „čuvara Otkupiteljevog“.

Katekizam Katoličke Crkve podsjeća kako sv. Josipa vjerujući narod zaziva kao „Zaštitnika sretne smrti“.

A prije 150 godina tadašnji papa bl. Pio IX. proglasio je sv. Josipa „Zaštitnikom Katoličke Crkve“.

U povodu 150-te obljetnice toga svečanog čina, važnog za cijelu Crkvu, sadašnji je papa Franjo 8. prosinca 2020. uputio članovima cijele Crkve svoje Apostolsko pismo, kojim je ujedno proglasio ovu godinu „Godinom sv. Josipa“.

Ta se „Godina sv. Josipa“ podudara s „Godinom obitelji“. Papa je odredio da ona traje od ovogodišnje svetkovine sv. Josipa, 19. ožujka do

26. lipnja iduće, 2022. godine, kada će se održati u Rimu svjetski susret obitelji.

U već spomenutom Apostolskom pismu, papa Franjo želi podijeliti s nama, članovima Crkve „neka svoja osobna razmišljanja o ovoj izvanrednoj osobi, toliko bliskoj našem ljudskom iskustvu „(...)“ Ta želja (piše papa) dodatno se probudila tijekom ovih mjeseci pandemije, kada smo, usred krize iskusili kako su naši životi istkani i podržani od običnih – u pravilu zaboravljenih – ljudi, koji se ne pojavljuju na naslovnicama novina i časopisa ili na televizijskim ekranima, ali, bez sumnje, danas pišu presudne događaje naše povijesti. To su liječnici, medicinske sestre i tehničari, zaposlenici u veletrgovinama, zaposlenici u djelatnostima čišćenja, njegovatelji, prijevoznici, ljudi koji rade na pružanju osnovnih usluga i javne sigurnosti, volonteri, svećenici, redovnici i redovnice i mnogi drugi, ali zaista mnogi drugi, koji su shvatili da se nitko ne spašava sam... Koliko je onih koji mole i stavljaju se na raspolaganje i zalažu se za dobro sviju! (...) Svatko može u sv. Josipu – čovjeku koji prolazi nezapaženo, čovjeku svakodnevnog, diskretne i skrovnosti, pronaći zagovornika, oslonac i vodiča u vrijeme poteškoća. Sveti Josip nas podsjeća da svi oni, koji djeluju u skrovnosti ili u sjeni imaju neusporedivu ulogu u povijesti spasenja. Svima njima ide riječ priznanja i zahvalnosti“ – poručio nam je u svome pismu papa Franjo.

On je također naglasio, da je sv. Josip, kao Glava svete Obitelji, poslušan Božjoj volji, s pouzdanjem u Boga, hrabro preuzeo brigu za Isusa i Mariju. Papa tvrdi da imati vjeru u Boga, znači također vjerovati da Bog može djelovati i kroz naše strahove i naše slabosti. „Pravo je čudo“ – veli papa Franjo – kojim Bog spašava dijete Isusa i njegovu Majku od Herodova nasilja i pokolja, a zatim i u neizvjesnoj sudbini izbjeglištva, pouzdavajući se u Josipovu kreativnu hrabrost!“

Pri kraju svoga Apostolskog pisma papa Franjo piše kako je svrha njegova pisma „porast ljubavi prema ovom velikom Svecu; da budemo ohrabreni, moleći njegov zagovor i da nasljedujemo njegove vrline i njegovu revnost „(...)“

„Sveci (piše papa) pomažu svim vjernicima da idu putem svetosti i savršenstva vlastitog staleža. Njihov život konkretan je dokaz da je moguće primijeniti Evanđelje u praksi!“

Papa završava svoje službeno obraćanje svima nama, članovima Katoličke Crkve prigodnom molitvom svetom Josipu. Ona glasi:

„Pozdravljamo te, Čuvaru Otkupitelja i Zaručnice Djevice Marije. Tebi je Bog povjerio svoga Sina; u tebe je Marija položila svoje povjerenje; uz tebe je Krist postao čovjekom. O blaženi Josipe, i nama se očituj u svome očinstvu i vodi nas putem života. Izmoli nam milost, milosrđe i hrabrost, te nas brani od svakoga zla!“

Kao što je sv. Josip od samoga Boga bio izabran za jedinstvenu ulogu u ostvarivanju Božje nakane da spasi od vječne propasti grješni ljudski rod, tako i još više je od Boga, bila – od samog svoga bezgrješnog začeca – odabrana Presveta Djevica i Bogorodica Marija, za izuzetnu ulogu Roditeljke utjelovljenog Sina Božjega, začetog po Duhu Svetome.

Novozavjetne knjige nam prikazuju Mariju kao djevičansku Zaručnicu Duha Svetoga, kao Majku Krista, Spasitelja ljudskog roda, koja je njemu pomoćnica u njegovu mesijanskom poslanju i zadatku, kojega On treba na zemlji obaviti. Marija pod Kristovim križem na Golgoti – po želji raspelog njezinog Sina – preuzima novu ulogu duhovnog majčinstva za cijelu Kristovu Crkvu.

A u misteriju Crkve, koja se – kako ističe Drugi Vatikanski koncil (LG 63) također s pravom naziva majkom i djevicom, Blažena Djevica Marija je išla naprijed, dajući odlično i osobiti primjer i djevice i majke.

Crkva nas u svojoj nauci poučava da Blažena Djevica Marija, slavno uznesena u Nebo, nije napustila svoju spasonosnu službu na Zemlji, nego nam mnogostrukim svojim zagovorom i dalje pribavlja milost vječnog spasenja (usp. LG 62).

Crkva Kristova, čiji smo i mi sretni članovi, zbog veza kojima je povezana s Marijom, zajedno s Njom i poput Nje „hoće živjeti Kristov misterij“ (sv. papa Pavao VI.). Crkva sveudilj i bez prestanka, a poglavito u svojim liturgijskim slavljinama, doživljava da joj je Blažena Djevica Marija i Majka i Pomoćnica.

Crkva nas, svoju djecu, poučava da „Marijina materinska uloga prema ljudima pokazuje snagu Isusova jedinstvenog posredništva za nas kod nebeskog Oca. Sav spasonosni utjecaj Blažene Djevice Marije na nas ljude ne nastaje iz neke nužde, neke prisile, nego iz Božje do-

brohotnosti, te izvire iz preobilja Kristovih zasluga i temelji se na njegovu posredništvu (usp. LG 60).

Bog želi spasiti čitavog čovjeka, tj. i naše tijelo i našu dušu i naš duh. Mi moramo biti svjesni da ne možemo na ovom svijetu postići savršeno i potpuno spasenje i sreću. Naš je život na zemlji izložen boli, ograničenjima, bolestima i smrti.

Božji Liječnik, Spasitelj našeg tijela i duše je utjelovljeni Sin Božji i Sin Marijin, Isus Krist. Njega je Bog Otac poslao k nama na zemlju, da bude naš trajni Suputnik, Supatnik i najdragocjeniji i najučinkovitiji Pomoćnik.

Ali, i Presveta Djevica Marija, budući da je Majka toga božanskog Liječnika, Spasitelja svakog čovjeka i cijelog ljudskog roda, i ujedno majka svih Kristovih vjernika i svih naroda na kugli zemaljskoj, najspremnije pritječe u pomoć nama, svojoj djeci, kad se nađemo u životnim nevoljama i kad joj s pouzdanjem zavapimo u pomoć.

Da je to istina, svjedoči nebrojeno mnoštvo Evinih sinova i kćeri, koje „tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini“ svakodnevno vapi: „Zdravo kraljice, Majko milosrđa“!

Osobito bolesnici i patnici i na tijelu i na duši dolaze uvijek iznova „sa svih strana ove zemlje“ s pouzdanjem u srcu i žarkom molitvom na usnama u Gospine crkve, zavjetne kapele, njezina svetišta, pred njezine slike i kipove utječući se u Marijinu pomoć i obranu, i moleći je da ona njihove molitve ne prezre u njihovim potrebama, nego da ih milostivo usliši. Podsjećaju oni „predobrostivu Djevicu Mariju“ – svojim djetinjim pouzdanjem, kako se „nikada nije čulo“ da je Ona „ikoga zapustila“, koji se njoj u zaštitu utekao; njezinu „pomoć zatražio“ i nje-

zin „zagovor zaprosio“.

Svi oni vapi dobrom Bogu, da im On, po slavnom zagovoru Blažene Djevice Marije, koju zazivaju kao „Zdravlje bolesnih“ i „Utjehu žalosnih“ udijeli zdravlje duše i tijela i da ih izbavi od sadašnjih žalosti, te se naužiju vječne radosti.

I mi ćemo se, draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju i draga djeco Marijina, tijekom cijelog ovog Gospinog mjeseca – bilo pojedinačno, ili u svojim obiteljima ili po svojim crkvama ovdje ili drugdje svakodnevno okupljati oko dragog lika naše nebeske Majke, „Pomoćnice kršćana“, u molitvi osobito svete krunice, u duhovnom zajedništvu sa Svetim Ocem i brojem našom hodočasničkom braćom i sestrama, moleći žarko Gospu, da ona „prigrli svu svoju nevoljnu djecu i da izmoli kod Gospodina, da On ispruži svoju svemoćnu ruku i oslobodi sve nas ove užasne pandemije, kako bi život iznova zadobio vedrinu redovitog tjeka!

Osobito u ovoj Gospinoj Crkvi, na ovom posebnom mjestu molitve i znakovite Gospine nazočnosti i utjehe, molimo nju, Majku svih naroda i Zvijezdu nove nade i bolje budućnosti za Crkvu i ljude u ovom gradu i kraju, da nam pomogne prepoznati Božju volju u svome životu i izvršiti je spremno, kao što je to i ona učinila.

Molimo također Gospinu pomoć i za sve one plemenite ljude iz bliza i iz daleka, koji se s ljubavlju i iskrenim zanimanjem pridružuju nama u našim nastojanjima da neugasivo svjetlo Marije Zvijezde bude što vidljiviji spasonosni putokaz sadašnjoj i budućim generacijama stanovnika ove župe, grada i kraja na njihovom životnom hodočašću prema sretnoj vječnosti. Amen.

POHOD BL. DJEVICE MARIJE Marija Zvijezda / Trapisti, 31.5.2021.

Draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju, draga djeco i štovatelji drage Gospe!

Kako vam je već poznato, i kako sam na početku ovog našeg molitvenog zborovanja kratko napomenuo, tijekom cijelog ovog mjeseca, koji danas završava, a koji je tijekom više od dva stoljeća u Katoličkoj Crkvi posvećen Presvetoj Djevici i Bogorodici Mariji, osobito kroz poznate svibanjske pobožnosti, i mi smo se ujediniili u molitvi s brojnim drugim vjernicima i ljudi-

ma dobre volje, da bismo izručili u ruke naše svete, nebeske Majke cijelo čovječanstvo, teško iskušavano u ovom predugo trajućem razdoblju pandemije. Zajedno – u molitvi udruženi i s Kristovim Namjesnikom na zemlji i nasljednikom apostolskog Prvaka sv. Petra, s papom Franjom – i mi smo tijekom ovoga Gospinog mjeseca preporučivali Gospi, Majci milosrđa, sve one ljude koji su pogođeni virusom covid-19 ili i dalje trpe posljedice te pandemije: i

pojedince i obitelji, kao i liječnike, medicinske sestre i drugo medicinsko osoblje, volontere, profesionalce, znanstvenike; također i sve druge koji su se trudili oko pružanja bilo koje vrste pomoći zaraženima ili umirućima. Molili smo i za sve umrle od pandemije.

Činili smo to svjesno i rado, kao Kristovi učenici i suradnici, a u duhu naučavanja naše Majke Crkve. Ona nas u jednom od svojih vrlo važnih dokumenata II. Vatikanskog koncila ovako poučava: „Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu. Kršćansku zajednicu naime sačinjavaju ljudi, koje u Kristu sjedinjene vodi Duh Sveti na njihovu hodu prema Očevu Kraljevstvu. Oni su primili poruku spasenja da je iznesu pred svakoga. Zato zajednica kršćana doživljava sebe doista usko povezanom s ljudskim rodом i s njegovom poviješću. (GS 1).

I ova je naša generacija kršćana poučena od svojih vjernih predaka i roditelja – a na temelju njihova životnog iskustva da je upravo draga Gospa, naša Majka i naša nada i utjeha, uvijek iznova spremna čuti i uslišiti ponizne molbe i vapaje nas, prognanih sinova Evinih, koje joj upućujemo iz ove zemaljske suzne doli. I mi smo – ne jednom, nego mnogo puta – udružili svoje srce i glas u pjesmu dragoj Gospi u čast:

„Majko draga, ljudstvo te moli,
svrni svoj pogleda na zemlju doli.
Utišaj srce što tužno jeca,
smiluj se Majko, tvoja smo djeca“.

Nama je sigurno, dobro poznata, a i malo prije saslušana Božja riječ u onom prvom čitanju današnjeg blagdana – iz poslanice sv. Pavla apostola Rimljanima (12,9-16b), da je Bog izuzetno milosrdan. On ima najveće moguće suosjećanje sa svim potrebitima – bilo s duhovnim, duševnim ili tjelesnim potrebama i uvijek je pomogao i pomagao kako je najbolje za sve nas u nevoljama. – Također i draga Isusova Majka – i naša nebeska Majka Marija, brine se trajno, osobito za one ljude, koji joj se približe, koji su joj blizu sa svojim molitvama i vapajima.

Kao što je i Marija pohitila svojoj rođakinji Elizabeti, kada je ova, pod svoje stare dane, čudnovatim Božjim zahvatom, ostala u blagoslovljenome stanju, noseći pod svojim srcem bu-

dućeg Preteču i Krstitelja Sina Božjeg i sina Marijina – tako je ona spremna priteći u pomoć svima i svakome koji joj se obrati za pomoć! – Bezbrojne pobožne duše su bezbroj puta izgovarale molitvu velikog sveca, redovnika cistercita sv. Bernarda:

„Milostiva Djevice Marijo, spomeni se, kako se nije nikad čulo da si ikoga zapustila, koji se k tebi u zaštitu utekao, tvoju pomoć zatražio i tvoj zagovor zaprosio.“

Po uzoru Marijinom trebali bismo i mi, njezina duhovna djeca i njeni štovatelji, biti solidarni s ljudima oko nas koji su u raznim potrebama, poteškoćama životnim i nevoljama, te im pružiti pomoć, svojom ljubavlju i konkretnim dobrim djelima!

Kao kršćani, mi smo poučeni kako je Isus Krist, utjelovljeni Sin Božji i sin Djevice Marije, sada Gospodar Neba i Zemlje. On je k nama na Zemlju došao kao maleno djeteta, kako bi naš ljude, stanovnike Zemlje učinio stanovnicima Neba. Božja, osobita izabranica Marija je njemu pri tome pomogla da izvrši to – za nas ljude – presudno djelo spasenja. Marijina rođakinja – starica Elizabeta – prepoznala je u mladoj djevici Mariji Majku Božju i odmah joj je odala hvalu. Zapljusnuta blizinom i ljubavlju Svevišnjeg Boga – kao svoga Gosta kojega joj je donijela njegova presveta Majka Marija, Elizabeta je vrisnula od oduševljenja i prevelike radosti!

Od časa našeg krštenja posjećuje i nas kršćane, uvijek iznova – taj isti utjelovljeni Bog Isus Krist, sa svojim milostima i zajedno sa svojom Presvetom Majkom Marijom. Mi ga susrećemo osobito kad čitamo ili slušamo riječi Svetog Pisma i kad slavimo i primamo svete sakramente, osobito sv. euharistiju, sv. pričest i sv. ispovijed.

On nas također pohađa i u osobi svakog zaređenog svećenika, ali i u svakom našem bližnjem koji je u nevolji i potrebi, bilo duhovnoj ili materijalnoj.

Za sve te dragocjene pohode našeg Spasitelja Isusa Krista, same riječi našeg zahvaljivanja nisu dosta. Trebamo se truditi biti mu zahvalni i svojim konkretnim djelima milosrđa u svome svakodnevnom životu – kao što je to činila i presveta Djevica i Bogorodica Marija.

I sada joj uputimo svoju žarku molbu ovim riječima:

„O Marijo, Majko Kristova i Majko Crkve, Majko svih naroda, pomози nam da se stavimo u službu dobra s čistoćom i jednostavnošću srca uvijek spremni na opraštanje i pomi-

renje. Pomози nam da ništa ne pretpostavimo ljubavi prema Kristu te da u njegovoj ljubavi iskreno ljubimo svoje bližnje i sve ljude.“ Amen.

SPROVODNA MISA S. TEREZIJE KARAČA

Banja Luka, Groblje „Sv. Marko“, 27.4.2021.

1 Sol 4,13-18; Ps 63; Iv 17,24-26

Poštovana predstavnice Vrhovne uprave Družbe sestara Milosrdnica, draga sestro Julijano, provincijalna poglavarice, drage sestre drage mi Družbe sestara Milosrdnica, dragi, brate u biskupskoj službi Marko, draga braćo svećenici, drage sestre redovnice, dragi Kristovi vjernici, prijatelji naše preminule s. Terezije!

Ovo naše liturgijsko sprovodno slavlje započeli smo s riječima jedne starozavjetne hvalbene pjesme u čast Boga, koji je ljubav i koji svoja ljubljena stvorenja, svoje vjernike prati na njihovom životnom putovanju kroz vrijeme prema vječnosti s ljubavlju i s nesebičnom brigom, kao što se dobri pastir skrbi za svaku ovcu i svako janje iz svoga stada.

Čovjek vjernik koji izgovara riječi tog drevnog starozavjetnog psalma (23.) već u prvim riječima javno tvrdi da se povjerava Božjem vodstvu i Božjoj skrbi, koja ga prati i koja ga ne napušta ni u najdramatičnijim trenucima njegova života: „Gospod je pastir maj, ni u čemu ja ne oskudijevam, ... Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim, jer On, Bog, moj Stvoritelj i Spasitelj je sa mnom“ (Ps 23,1.4.).

Vjerujem da su nam - uglavnom svima ovdje nazočnima - dobro poznate riječi iz sprovodnog slavlja, koje svećenik, voditelj sprovoda, izgovara kod groba: „Svidje se Bogu svemogućemu našu sestru iz ovoga života pozvati k sebi.“ A što se Bogu sviđa, treba da se sviđa i nama, njegovim vjernicima. Tako se dogodilo i s našom dobrom i dragom sestrom, Kristovom vjeronom zaručnicom s. Terezijom, članicom i poglavaricom sestara Milosrdnica Družbe sv. Vinka Paulskog u Banjoj Luci. Krist, Dobri Pastir, pozvao ju je k sebi baš na dan svoga Uskrsnuća, u nedjelju, koju - kao njegova Crkva - po cijeloj kugli zemaljskoj slavimo kao Nedjelju Dobrog Pastira i molitveni dan za duhovna, tj. svećenika i redovnička zvanja!

A naša sestra, kao redovnica, tako je često

- i to ne samo te Nedjelje Dobrog Pasira, zajedno s drugim članicama svoje Družbe, svjesno i osvjedočeno, ponavljala riječi iz spomenutog psalma, tj. iz starozavjetne hvalbene pjesme: „Dobrota i milost (Božja) pratit će mene, sve dane života moga, u Gospodnjem ću domu prebivati kroz dane mnoge“ (r. 6).

Te riječi izriču čvrsto uvjerenje, da ispunjenje i punina čovjekova života nije samo u drugovanju s Bogom tijekom zemaljskog života, nego u sjedinjenju s Bogom u sretnoj i sigurnoj vječnosti, za koju smo svi mi i stvoreni!

To nam uostalom potvrđuje i sv. apostol Pavao u odlomku svoje Prve poslanice Solunjanima, koji malo prije, kao Kristovi vjernici saslušasmo: „Bog će i one koji usnuše u Isusu umrlom i uskrsnom prvesti zajedno s njime“ (1 Sol 4,14).

A Isusov ljubljani apostol sv. Ivan, donosi nam - u odlomku svoga Evanđelja, koje također malo prije čusmo - vrlo utješne Isusove riječi iz njegova oproštajnog govora: „Oče, ... hoću da i oni, koje si mi dao, budu gdje sam ja ... neka gledaju moju slavu ... Njima sam očitovao tvoje Ime“ (Iv 17,24a. 26).

Zajedništvo s Kristom, koje je za nas sretnike, krštene u ime Trojedinog Boga, a onda i dodatno obdarene Kristovim pozivom u duhovni stalež u njegovoj Crkvi, započelo je već ovdje na zemlji kako tvrdi sam Isus: „Tko vjeruje Onome koji me posla ima život vječni“ (Iv 5,24). A ispunit će se pravo i potpuno u sretnoj vječnosti.

To i tako tvrdi apostol Pavao u svojoj Prvoj poslanici Korinćanima (2,9) da ono, „što oko ne vidje, i uho ne ču. i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji njega ljube“.

A oni, koji ljube „Gospodina, Boga svojega, iz svega srca svojega, iz sve duše svoje, iz svega uma svoga i iz sve snage svoje“ (Mk 12,30), kao što se s pravom očekuje od Bogu posvećenih osoba njima Bog daje da dođu do spoznanja prave životne mudrosti.

Tu i takvu mudrost je postigla i naša draga - nenadano preminula sestra Terezija i to uz Božju pomoć, koja ju je pratila tijekom njezinog života na brojnim mjestima njezina života i nesebičnog djelovanja u Kristovoj Crkvi i u ime Kristove Crkve - u ovoj njezinoj rodnoj zemlji, u susjednoj Hrvatskoj i izvan nje.

Posjedujući od Boga dobivene brojne talente, rado i spremno ih je stavljala u službu svojih bližnjih - prvenstveno u svojoj redovničkoj zajednici sestara Milosrdnica, u kojoj je - Božjim darom - proživjela skoro pet desetljeća, šireći oko sebe Božju milosrdnu ljubav, unutar Crkve i u ime Crkve!

U ovoj našoj biskupiji, u Banjoj Luci i Livnu, nesebično i plodno je djelovala dugi niz godina i prije rata i neposredno nakon rata i zadnjih pet godina svoga života. I evo, ovdje među nama živeti i radosno i nesebično apostolski i milosrdno djelujući među katolicima i nekatolicima, zatekao ju je i poziv njezinog Stvoritelja, da zatvori dnevnik svoga zemaljskog života i djelovanja i da ga preda njegovoj milosrdnoj prosudbi.

Sestra Terezija je vjerovala u Božje milosrđe, koje je „veće nego naše ljudske sve krivine“.

I mi, njezine sestre i braća u vjeri, zazivamo sada to isto Božje milosrđe, u kojem „počivaju duše vjernih“, da dušu naše preminule sestre Terezije, čije tijelo sahranjujemo u ovom groblju, u kojem počivaju i druge njezine susestre iz ovdašnjeg samostana, dobri Bog „riješi svake spone prijestupa“, da mogne skupa s njegovim

svecima radovati se u Nebu bez prestanka.

Čisto ljudski gledano, može nam se na usnama pojaviti pitanje koje želimo uputiti Bogu:

Zašto si, dragi Bože, tako nenadano i „prerano“ pozvao između nas k sebi u vječnost našu dragu sestru Tereziju!? - Vjerujem da vam je postavljanje takvog i sličnog pitanja doista suvišno! Poznate su nam riječi apostola Pavla iz poslanice Rimljanima: „Živimo li ili umiremo Gospodinovi smo. Ta Krist zato umrije i oživje da Gospodar bude i mrtvima i živima“ (Rim 14,8b. 9).

Zato, s opravdanom sigurnošću, nastavimo mi svoje zemaljsko hodočašće - zajedno s Gospodinom - prema našem osobnom prelasku u sretnu vječnost, sijući oko sebe milosrdnu ljubav i moleći i radeći za nova redovnička zvanja. Imamo dovoljno razloga nadati se da će i sadašnja tajanstvena povezanost s našom preminulom sestrom Terezijom i svim drugim našim pokojnicima, postati usrećujuća stvarnost za nas, kada i mi, jednoć, na poziv našeg Stvoritelja i Spasitelja, definitivno napustimo ovu „suznu dolinu“ i preselimo se u vječne stanove, koje nam je pripremio sam uskršli Krist, Dobri Pastir svakoga od nas!

Dok mu zahvaljujemo za njegov dragocjeni dar u osobi njegove vjerne službenice, redovnice Terezije, molimo ga usrdno: POKOJ VJEČNI DARUJ JOJ GOSPODINE I SVJETLOST VJEČNA SVIJETILA JOJ. POČIVALA U MIRU BOŽJEM. AMEN.

KORESPONDENCIJA

CENTAR ZA MIR I SURADNJU U BANJOJ LUCI

Broj: 113/21
Banja Luka, 23.4.2021.

Vijeće ministara BiH
G. Zoran Tegeltija, predsjedatelj Vijeća
Trg BiH 1, 71000 Sarajevo

Predmet: *Informacije o vrijednom prekograničnom projektu: Centar za mir i suradnju u Banjoj Luci*

Poštovani gospodine Tegeltija, Predsjedavajući Ministarskog vijeća,

Uz iskrenu zahvalnost za Vašu spremnost da mene i moje suradnike primite na razgovor o ovoj važnoj temi, slobodan sam Vam kao najodgovornijem dužnosniku u ministarskom vijeću BiH – i na ovaj – način pružiti najosnovnije informacije.

Vjerujem da je Vama dobro poznato kako je u ovaj grad i kraj, još prije više od 150 godina došla „Europa“ sa svojim najdragocijenijim „kapitalom“ – duhovnim, kulturnim i civilizacijskim. Bili su to monasi-redovnici strogog Trapističkog reda, porijeklom čak iz 16 europskih zemalja. Oni su slobodno i izuzetno plodno, kroz 75 godina (1869 – 1945) djelovali u čuvenoj opatiji „Marija Zvijezda“ u Banjoj Luci. Nijedan grad ni kraj u ovoj zemlji

i u cijeloj jugoistočnoj Europi, nije kao naš grad i kraj imao privilegiju dobiti na dar izuzetno bogatstvo za svoj razvoj na industrijskom, prosvjetnom, odgojno-obrazovnom, zdravstvenom, kulturnom i opće civilizacijskom, dakako i duhovnom području.

Od vremena - nakon Drugog svjetskog rata, pa sve do sada, - svjedoci smo bili sistematskog, omalovažavanja, uništavanja, pa i bespravnog otuđivanja skoro cjelokupnog, izuzetnog kapitala europske baštine u našem gradu i zemlji.

Ne mireći se s tim i takvim fatalno kratkovidnim i uskogrudnim odnosom brojnih naših suvremenika iz vodećih struktura našeg grada i zemlje, nakon brojnih konsultacija s kompetentnim ljudima iz Crkve i našeg društva, te iz većeg broja europskih zemalja, odlučio sam – kao banjolučki biskup - krenuti u spašavanje – za buduće generacije naših sugrađana – ove dragocjene europske baštine i ujedno jače i učinkovitije povezivanje ljudi – osobito mladih - ovog kraja i naše zemlje sa susjednim državama i drugim europskim sredinama.

Prošle godine sam i službeno utemeljio „Europski centar za pomirenje, mir te međunarodnu i međuvjersku suradnju“, kao znak svojevrsnog kontinuiteta nazočnosti „europske unije“ u našem gradu i zemlji.

Taj Centar, njegovu izgradnju i cjelokupni njegov rad – Banjalučka biskupija – kao osnivač, vodi surađujući s Međunarodnom Paneuropskom Unijom, te dodatno s nacionalnim Paneuropskim Unijama BiH, Hrvatske, Njemačke i Austrije.

Snažnu podršku zaživljavanja Centra daje i Vlada RH, te neki utjecajni političari iz Europskog parlamenta, iz Njemačke, Austrije, Francuske, Mađarske i Poljske.

Svi oni – kao i mi – računaju i na svesrdnu podršku Vlade Republike Srpske te Bosne i Hercegovine.

Tijekom proteklih mjeseci nam je uspjelo oformiti Utemeljiteljski odbor (kuratorij) od dvadeset osoba iz sedam europskih zemalja.

To su dugogodišnji ugledni političari – sadašnji i bivši – iz Europskog Parlamenta, iz zemalja Njemačke, Francuske, Austrije, Poljske, Mađarske i Hrvatske; zatim predstavnici Crkve; predstavnici obrazovnih i kulturnih – domaćih i međunarodnih ustanova te medijskih europskih kuća.

Kopredsjednik Kuratorija je bivši predsjednik Njemačke dr. Christian Wulff.

Centar će nastaviti dragocjenu tradiciju redovnika trapista samostana (opatiije) „Marija Zvijezda“ u Banjoj Luci i njegovati će u svome multietničkom i multireligijskom okruženju duhovne vrijednosti izgradnju trajnog mira, te međureligijski, međuetnički i politički dijalog i suradnju. Biti će otvoren

ne samo mladima iz naše zemlje i drugih europskih zemalja nego i odraslima – zainteresiranima – pripadnicima svih staleža i zanimanja. Suradivati će sa sličnim institucijama iz drugih krajeva i zemalja.

U razgovorima s premijerom Vlade Republike Hrvatske g. Andrejom Plenkovićem i njegovim suradnicima (ministrima) o zaživljavanju Centra i omogućavanju njegova predviđenog djelovanja, zaključili smo da se cijeli projekt osloni i na mogućnost financiranja iz Europskih fondova. Premijer Plenković je imenovao ministra vanjskih i europskih poslova dr. Gordana Grlić – Radmana za glavnog koordinатора ovog projekta.

Od kraja listopada (oktobra) do sada, Banju Luku, Europski Centar, kao i entitetske političare, posjetile su tri visoke višečlane državne delegacije iz RH. Razgovaralo se o aktualnoj prekograničnoj suradnji – trilateralnoj - između Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine (RS) i Crne Gore. Hrvatska je spremna pomoći BiH odn. RS u dobivanju financijskih sredstava iz EU – shodno predviđenim planovima za razdoblje od 2021. do 2027. Osnovana je radna skupina koja se sastoji od predstavnika sve tri države koje su uključene u program.

Vjerujem da je i Vama to već poznato. S vodstvom Republike Srpske (predsjednica Cvijanović, premijer Višković i njegovi suradnici, ministar za EU integracije i međunarodnu suradnju Z. Klokčić i njegovi suradnici) vođeni su razgovori o međusobnoj bližoj suradnji Vlade RS i RH, te o potrebnoj pomoći Centru, kojeg Vlada RH ima kao jednog od svojih strateških projekata.

Želim Vas također upoznati da su se predstavnici Kuratorija obratili na Europski Parlament da uspostavljanjem Europskog Centra za mir i suradnju u oduzetim samostanskim zgradama Marije Zvijezde, koje trebaju biti vraćene Crkvi, stavi u svoj Izvještaj o napretku BiH prema članstvu EU. U Kuratoriju imamo prominentne bivše i sadašnje članove Europskog Parlamenta, koji će ovu našu potrebu uspješno zastupati.

Isti europski političari u Kuratoriju će se i dugo-oročno angažirati oko Europskog Centra.

Nikako ne bismo smjeli dopustiti da pojedinci – predstavnici institucija, koje su uzurpirale crkvenu imovinu, svojevolumeno otežavaju poželjni i potrebni ekonomski i svaki drugi napredak ni Republike Srpske niti Bosne i Hercegovine!

Vas molim da – koliko je do Vas – podržite ovaj jedinstveni „europski“ projekt u našoj zemlji.

Unaprijed Vam zahvaljujem.

S poštovanjem

Dr. Franjo Komarica, *biskup banjolučki*

Broj: 133/21
Banja Luka, 11.5.2021.

Zavod za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju
„Dr. Miroslav Zotović“ Banja Luka
n/r Prim. Dr. Goran Talić, direktor

Poštovani gospodine dr. Taliću,

Nakon jučerašnjeg telefonskog razgovora naše suradnice s Vama i, uz Vaš pristanak, slobodni smo, uputiti Vam ovaj e-mail i zamoliti Vas da suradnicima Banjolučke biskupije dozvolite ulazak, pregled i snimanje stanja postojećeg objekta samostana, izgrađenog na parceli označenoj kao k.č.br. 73/1, zgrada broj 3, a koji se nalazi u okviru izgradnje planiranog kompleksa „Kuća susreta“ Marija Zvijezda i Europ-

skog centra za mir i međunarodnu suradnju.

Pregled i snimanje objekta potrebno je izvršiti radi daljnje izrade Idejnog projekta europske „Kuća susreta“ s Europskim centrom za mir i međunarodnu suradnju, te suglasno aktualnoj situaciji pripremnih radnji, za ostvarivanje ovog važnog europskog projekta u ovom dijelu naše zemlje i kontinenta.

U nadi da ćete imati razumijevanja za ovaj naš zahtjev i dozvoliti ulazak naših suradnika u naprijed navedene prostorije samostana, srdačno Vam se zahvaljujemo i molimo Vas da nas o terminu posjete blagovremeno obavijestite.

S poštovanjem,

Dr. Franjo Komarica, biskup banjolučki, *v.r.*

PREDSJEDATELJU VIJEĆA MINISTARA BiH ZORANU TEGELTIJI

Broj: 155/21
Banja Luka, 7.6.2021.

Vijeće ministara BiH
G. Zoran Tegeltija,
predsjedatelj Vijeća ministara BiH
Trg BiH 1
71000 Sarajevo

Predmet: *Ponovljena sporna odluka prvostepenog organa RUGIP-a u Banjoj Luci (!?)*

Poštovani predsjedavajući Ministarskog vijeća BiH, gospodine Tegeltija,

često se sjetim susreta i otvorenog, prijateljskog razgovora s Vama od prije nekoliko tjedana ovdje u Banjoj Luci.

Tada ste mi Vi iskazali svoju blagonaklonost i razumijevanje te obećali podršku u mojim naporima, da Europski centar za mir i međunarodnu i međuvjersku suradnju „Marija Zvijezda“ u Banjoj Luci, koji sam osnovao prošle godine, započne svoje predviđene plodne aktivnosti. A s time je, kako sam Vas upoznao, usko povezano, kao nužni preduvjet, brzo pozitivno rješenje statusa barem one bespravno uzurpirane crkvene imovine, a kasnije i one nacionalizirane imovine trapističkog samostana „Marija Zvijezda“ koji je – kako je Vama zacijelo poznato – izuzetno zaslužan za sveukupni europski civilizacijski i kulturni razvoj i grada Banje Luke i cijele banjolučke regije.

Tada ste mi rekli, kako se odluka o takvom pozitivnom rješenju mora donijeti u Banjoj Luci.

Dali ste mi do znanja da se sva pitanja u vezi s otuđenom samostanskom (crkvenom) imovinom mogu riješiti „s malim prstom“, tj. veoma lako!

Moram Vam sada saopćiti kako je doista za žaljenje, da smo prije nekoliko dana (2.6.2021.), nakon dužeg vremena čekanja, dobili od jednog činovnika prvostepenog organa katastarskog ureda (RUGIP-a) – „malim prstom“ napisanu ponovnu odbijenicu (Br. 21.11/952.4-4627/19 od 12.05.2021.) na utemeljeni zahtjev Katoličke Crkve u Banjoj Luci, da taj isti organ (RUGIP) ispravi svoju grešku glede bespravno uzurpirane crkvene (samostanske) imovine, koja je sada upisana kao trajno vlasništvo na pravna lica koja je sada koriste.

To je dotični činovnik uradio bez uvažavanja dokumenata o nespornom pravu koje Crkva posjeduje na dotične nekretnine i koje je ona priložila, te suprotno odluci drugostepene, njemu nadređene, razine u istoj pravnoj instituciji (RUGIP-u), u kojoj odluci je naređeno da se unese ispravka greške i usprkos izraženoj podršci našem vrlo ozbiljno i zahtjevnom projektu, od strane predsjednika g. Milorada Dodika i Vas osobno.

Da se opravdane potrebe i molbe banjolučkog biskupa i Katoličke Crkve mogu ignorirati pa i potpuno zatirati, čak i „malim prstom“ pojedinih činovnika iz raznih pa i najnižih razina domaće lokalne vlasti i institucija, za mene osobno i nije neko novo iznenađenje, jer sam na to već godinama bio prisiljen naviknuti se!

Ali, da se to sada – i na ovakav način – događa usprkos obećanja Vašega i premijera Vlade RS-a g. Viškovića i predsjednika Predsjedništva BiH

g. Dodika, i protiv opravdanih očekivanja brojnih vrlo utjecajnih, visokopozicioniranih Europljana iz političkog, crkvenog, društvenog i znanstvenog područja – članova Utemeljiteljskog odbora Europskog centra, to me dosita neugodno iznenađuje. I to Vam svakako ovim putem želim saopćiti!

Slobodan sam Vas upitati: Hoćete li Vi osobno, a onda i premijer RS-a g. Višković i predsjednik g. Dodik doista prihvatiti ovakvu – za jednu pravnu državu neprihvatljivu – odluku, koja je u suprotnosti i sa – kod nas važećim – pravom i s odlukom nadležnog višeg drugostepenog organa i s Vašim obećanjem, za koje znaju i svi članovi Utemeljiteljskog odbora (Kuratorija) Europskog centra iz sedam zemalja?

Europski prijatelji Centra „Marija Zvijezda“ neće ni u kojem slučaju prihvatiti – kao definitivnu – ovu odluku jednog nižeg nadležstva u Banjoj Luci. Oni su mi – nakon saznanja o ovoj odluci – dali do znanja, kako su – u ovom slučaju spremni da „slučaj“ Europskog centra i s njime povezan povratak crkvene (samostanske) imovine

dignu na europski nivo, jer ju smatraju „europskom baštinom“ i da o tome govore i pišu plenumu Europskog parlamenta u ovogodišnjem izvješću o napretku BiH prema europskim integracijama. Kako su me upravo informirali, oni to kane učiniti još prije ovogodišnje ljetne pauze u parlamentu. Poštovani gospodine Tegeltija,

ja Vas, zato, još jednom molim, da upotrijebite svoj utjecaj u našem gradu Banjoj Luci te poduzmete sve što je potrebno, da jedan (niži) činovnik – i(li) tko god još iza njega stajao – ne ignoriraju pravo i zakon i tako samovoljno onemogućuju zaživljavanje jedne nove, dragocjene i potrebne međunarodne – europske institucije u našoj zemlji i k tomu još da provocira da se u skorašnjem Izvješću u Europskom parlamentu o napretku naše zemlje mora negativno govoriti o državnim institucijama RS-a i BiH.

U nadi i iščekivanju da ćete nam pružiti energičnu i dobronamjernu podršku, pozdravljam Vas – uz izraze dužnog poštovanja.

Dr. Franjo Komarica, biskup banjolučki, *v.r.*

ČESTITKA UZ BISKUPSKO REĐENJE MONS. IVANA ŠTIRONJE

Banja Luka-Mostar, 7. travnja 2021.

Mons. Ivan Štironja
kotorski biskup, Kotor (Mostar)

Predmet: ČESTITKA

Dragi brate u biskupskoj službi Ivane, spriječeni zbog aktualne tjelesne slabosti da fizički sudjelujemo u slavlju Tvoga biskupskog ređenja u mostarskoj katedrali, želimo Ti – barem na ovaj način – izraziti svoju bratsku duhovnu i molitvenu blizinu – i od srca Ti čestitati ovaj jedinstveni dan u Tvome životu!

Današnjim svojim biskupskim ređenjem Ti postaješ dionikom jedinstvene apostolske službe u Kristovoj Crkvi. Na tu Te službu – u svojoj nedokučivoj Providnosti i ljubavi – pozvao sâm uskrsl Krist Gospodin!

Postavio Te – kao svoga zamjenika i poslanika – za učitelja, svećenika i pastira u dijelu svoje Crkve na području drevne i časne Kotorske biskupije.

Ti ćeš – uz njegovu, zagarantiranu Ti pomoć – svojim životom i svojom biskupskom službom – morati izražavati Božje očinstvo kao i dobrotu, brigu, milosrđe, blagost i Kristov nalog, da – po-

put Njega, koji služi svima – nastojiš okupljati sve u jednu obitelj pomirenu ljubavlju nebeskog Oca.

Također ćeš trebati ostvarivati trajnu životvornu snagu Duha Svetoga, koja Crkvu trajno oživljava i podupire u njenoj slabosti.

Sve su to izuzetno zahtjevne zadaće koje stoje pred Tobom – uz brojne druge – predvidive i nepredvidive!

Ne boj se! Onaj, koji Te je pozvao na te i takve zadatke sigurno će biti uvijek uz Tebe, kao što Te je i do sada vodio i krijepio tijekom Tvoga cijelog, a osobito svećeničkog izuzetno dinamičnog i plodnog životnog puta!

Ne trebaš ni malo sumnjati ni u majčinsku zaštitu i pomoć Presvete Djevice i Bogorodice Marije, Kraljice apostola, kao ni u zagovor svetih Zaštitnika Kotorske biskupije – od sv. Tripuna do bokeljskih svetaca i blaženika!

Sigurno će Te pratiti i molitve brojnih pobožnih duša iz Tvoje biskupije ali i iz drugih sredina.

Nećemo Te ni mi zaboraviti u molitvama i u bratskoj solidarnosti!

Bratski i srdačno Te pozdravljamo!

✠ Franjo Komarica, *biskup banjolučki, v.r.*

✠ Marko Semren, *pom. biskup banjolučki, v.r.*

STATISTIČKI PODATCI (31.12.2020.)								
	Župe Banjolučke biskupije	vjernika	obitelji	krštenih	prvopričesnika	krizmanika	vjenčanih parova	umrlih
1	Banja Luka	600	410	2	4	4	4	44
2	Barlovci	139	85	0	0	0	0	10
3	Bihać	1.566	844	1	8	20	1	70
4	Bila	1.289	456	18	12	0	7	34
5	Bos. Gradiška	190	107	2	0	0	0	12
6	Bos. Dubica	69	37	0	0	0	0	1
7	Bos. Kostajnica	6	6	0	0	0	0	0
8	Bos. Aleksandrovac	4	4	0	0	0	0	0
9	Bos. Novi	26	17	0	0	0	0	0
10	Bos. Grahovo	127	45	0	5	5	1	1
11	Budžak	320	150	2	2	0	0	10
12	Čuklić	1.120	365	10	7	0	10	41
13	Dolina	14	12	0	0	0	0	3
14	Dragalovci	15	10	0	0	0	0	3
15	Drvar	426	175	3	7	0	0	0
16	Glamoč	798	270	7	8	14	2	8
17	Ivanjska	121	61	0	0	0	0	12
18	Jajce	4.322	1.537	33	61	69	5	71
19	Ključ	10	8	0	0	0	0	0
20	Kotor Varoš	159	94	1	2	0	0	14
21	Kulaši	25	17	0	0	0	1	1
22	Liskovica	19	14	0	0	0	0	1
23	Lištani	300	127	4	5	10	1	19
24	Livno	7.400	2.500	86	94	112	28	123
25	Ljubija	185	101	1	0	0	1	12
26	Ljubunčić	1.699	596	18	18	0	10	57
27	Mahovljani	37	21	0	0	0	0	3
28	Marija Zvijezda	96	74	1	0	0	0	8
29	Motike	51	23	1	0	0	0	0
30	Mrkonjić Grad	70	33	0	0	0	0	2
31	Nova Topola	75	40	0	1	0	0	4
32	Odžak-Čaić	165	70	1	0	6	1	11
33	Petrićevac	271	153	3	0	0	0	24
34	Podhum	1.171	460	19	11	0	9	38
35	Presnače	98	53	0	0	0	0	2
36	Prijedor	253	163	0	1	0	0	27
37	Prnjavor	347	208	0	2	6	0	14
38	Ravska	160	68	0	0	0	0	10
39	Sanski Most	88	61	1	0	0	0	4
40	Sasina	50	20	0	0	0	0	2
41	Sokoline	0	0	0	0	0	0	0
42	Stara Rijeka	52	21	1	2	0	1	4
43	Stratinska	5	3	0	0	0	0	0
44	Šimići	14	10	0	0	0	0	6
45	Šurkovac	150	65	1	0	0	1	5
46	Trn	118	47	0	0	0	0	6
47	Vidoši	2.282	598	48	13	0	6	48
48	Vrbanjci	32	16	0	2	0	0	1
	UKUPNO	26.534	10.255	264	265	246	89	766

DOPRINOSI NAŠIH ŽUPA ZA MISIJE U GODINI 2020.
(Prema izvješću Misijske središnjice, Sarajevo, br. 91/2021 od 18.5.2021.)

ŽUPE * = nisu župe	Bogojavljenje	Misijska nedjelja	Maslinine grančice	Misijske kasice	Akcija MIVA	Djelo Sv. Petra ap.	Radosna vijest (primjeraka)
BL – Katedrala*	50,00	218,35		30,00	182,55		6
BL - Pohod BDM	150,00	500,00		0,00	100,00		1
Barlovci	30,00	85,00		35,00	70,00		1
Bihać	96,00	250,00		0,00	70,00		1
Bila	470,00	870,00		0,00	820,00		2
Bos. Aleksandrovac	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Bosanska Dubica	60,00	80,00		0,00	0,00		0
Bosanska Gradiška	56,00	94,00		53,00	59,00		1
Bosansko Grahovo	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Bosanska Kostajnica	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Bosanski Novi	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Budžak	0,00	0,00		0,00	0,00		3
Čuklić	400,00	1.500,00		300,00	600,00		5
Dolina	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Dragalovci	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Drvar	0,00	277,70		0,00	0,00		0
Glamoč	300,00	585,00		330,00	317,00		5
Ivanjska	17,00	30,00		0,00	30,00		1
Jajce	1.133,00	830,00		115,00	253,00		1
Ključ	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Kotor Varoš	178,00	104,00		14,00	235,00		2
Kulaši	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Liskovica	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Lištani	300,00	700,00		200,00	100,00		10
Livno	3.300,00	4.500,00		500,00	1.500,00		20
Ljubija	0,00	43,21		0,00	0,00		1
Ljubunčić	1.328,00	1.564,00		100,00	130,00		1
Mahovljani	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Marija Zvijezda	40,00	50,00		20,00	20,00		3
Motike	0,00	18,00		0,00	22,00		0
Mrkonjić Grad	60,00	106,85		39,60	0,00		0
Nova Topola	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Odžak Čaić	200,00	250,00		80,00	100,00		0
Petrićevac	41,00	44,00		0,00	35,00		1
Podhum	558,00	470,00		230,00	550,00		2
Presnače	38,60	21,30		0,00	0,00		0
Prijedor	210,00	170,00		150,00	0,00		3
Prnjavor	355,00	425,00		846,00	983,00		8
Ravska	0,00	43,74		0,00	0,00		0
Sanski Most	27,00	72,00		36,00	60,00		0
Sasina	10,00	28,00		24,00	30,00		0
Sokoline	0,00	41,00		7,00	31,00		0
Stara Rijeka	0,00	74,58		0,00	0,00		1
Stratinska	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Šimići	0,00	0,00		0,00	0,00		0
Šurkovac	50,00	50,00		50,00	50,00		1
Trn	0,00	48,00		0,00	0,00		1
Vidoši	215,00	385,00		0,00	228,00		70
Vrbanjci	87,00	24,00		5,00	87,00		0
Pjevači <i>Betlehemska zvijezda</i> (Presnače)*	456,92	0		0	0		0
Župe ukupno:	10.216,52	14.552,73	0,00	3.164,60	6.662,55	0,00	151

2. DRUGE USTANOVE

	Bogojavljenje	Misijska nedjelja	Maslinine grančice	Misijske kasice	Akcija MIVA	Djelo Sv. Petra Apostola	Radosna vijest (primje raka)
Biskupski ordinarijat							1
Druge ustanove ukupno	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1

3. REDOVNIČKE ZAJEDNICE

Franjevački samostan, Jajce							1
Franjevački samostan, Livno-Gorica							1
Klanjateljice Krvi Kristove, Nova Topola							1
Milosrdnice sv. Vinka Paulskog-Livno							1
Služavke Malog Isusa, Livno							1
Redovničke zajednice ukupno	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5
UKUPNO (Biskupija) 34.596,40 KM	10.216,52	14.552,73	0,00	3.164,60	6.662,55	0,00	157

NAŠI POKOJNICI

† Fra Juro Stipić (1944.–2021.)

Fra Juro Stipić, svećenik franjevac provincije Bosne Srebrene preminuo je blago u Gospodinu 22. ožujka u bolnici u Novoj Biljoj.

Fra Juro je rođen 19. svibnja 1944. godine u mjestu Baščina, u župi Kotor Varoš, od oca Ilije i majke Ane, r. Bilanović. Osnovnu školu je pohađao u rodnom Kotor Varošu (1951.–1959.), a zatim dolazi u Sjemenište u Visokom, gdje pohađa Franjevačku klasičnu gimnaziju (1959.–1963.). Nakon toga upisuje i završava studiji bogoslovije na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu (1964.–1968.).

Njegov redovnički put, odnosno put do svećeništva, izgledao je ovako: Redovnički habit sv. Franje obukao je u Kraljevoj Sutjesci 14. srpnja 1963. Prve privremene zavjete dao je godinu dana kasnije, 15. srpnja 1964. također u Kraljevoj Sutjesci, a svečane redovničke zavjete položio je 3. siječnja 1968. u Sarajevu. Đakon-sku službu primio je 30. ožujka 1968. godine, a svećenički red primio je 14. srpnja 1970. u Sarajevu po rukama nadbiskupa dr. Smiljana Čekade.

Nakon primanja svećeničkog reda fra Juro Stipić je obnašao brojne službe u svojoj franjevačkoj zajednici i mjesnoj crkvi. Odmah nakon svoga ređenja kratko vrijeme je obnašao službu župnoga vikara u mjestu Okučani, zatim sljedeće službe po kronološkom redu: župni vikar u župi i samostanu Petrićevac (1969.–1970.); župni vikar u župi i samostanu Jajce (1970.–1971.); župni vikar u župi Ovčarevo (1971.–1972.); župni vikar u župi Gornja Dubica (1972.–1974.); župni vikar u župi Dobretići (1974.–1976.); župnik u župi Dobretići (1976.–1982.); župni vikar u župi Kotor Varoš (1982.–1983.); župni vikar u župi i samostanu Jajce (1983.–1985.); župni vikar u župi Podmilačje (1985.–1987.); župnik u župi Stratinska (1987.–1995.); župni upravitelj u župi Gvozd (1997.–2012.); župnik u župi Gornji Viduševac (2012.–2016.). Posljednje godine svoga života, počevši od 2016. godine, proveo je u službi župnoga vikara u svome matičnom samostanu u Jajcu, gdje ga je nakon kraće bolesti pohodila smrt.

„O životu pokojnika govorit će na posljednjem ispraćaju oni koji su imali priliku bolje ga upoznati, no važno je naglasiti jednu veliku franje-

vačku i kršćansku vrlinu koju je krasila pokojnika i koju je mogao primijetiti svatko tko je fra Juro makar i površno poznao. Fra Juro je bio čovjek radosti! Iz čovjeka krupnoga stasa koji se doimao čvrstim poput stijene, s prepoznatljivim brkovima kakve već stoljećima nose brojni bosanski ujaci, izbijao je zarazni smijeh – smijeh nalik jakom izvoru vode što izbija iz neke kamene litice u bosanskim vrletima. Pamtit ćemo ga, uz sve ostalo dobro što je Bog po njemu učinio za našu provinciju i narod kojemu je vjerno služio, ponajprije po tom osmijehu i radosnom pristupu životu te zahvaljivati Bogu što smo poznavali takva čovjeka i redovnika.“

† Brat Franjo (Antun) Apanović (1954.–2021.)

Nakon kraće bolesti preminuo je brat Franjo 29. ožujka 2021. u banjolučkoj bolnici na Paprikovcu.

Rođen je 6. ožujka 1954. u mjestu Ljupina, župa Bezgrešnog začeca Nova Gradiška.

1989. je preko Jastrebarskog došao u samostan Mehrerau (Bregenz, Austrija). Redovničke zavjete položio je 14.10.1990. Život mu je, kao i njegov redovnički poziv, bio prožet dubokom duhovnošću, pobožnošću prema Majci Božjoj i ljubavlju prema Hrvatskoj domovini. U Jastrebarskom je živio kao cistercit skupa s patrima Brunom i Josipom. Kad je 2011. ugašena zajednica u Jastrebarskom, brat Franjo je želio ostati bliže svojoj do-

movini Hrvatskoj. Zato se pridružio zajednici Trapista u Banjoj Luci u Bosni i Hercegovini. Tamo se brzo priviknuo, pomagao je u kući, u vrtu i u prodavaonici sira te dočekivao hodočasnike i turiste u samostanu Marija Zvijezda. Brat Franjo je bio sposoban za sve kućanske poslove. Podjednako je bio spretan u svemu čega se laćao, bilo u kuhinji, crkvi ili u vrtu; a radio je s ljubavlju i sve održavao u najboljem redu.

Fra Juro je pokopan 24. ožujka u Jajcu na gradskom groblju Mašet.

Posjetitelji su ga voljeli zbog njegovog smisla za humor i njegove jednostavnosti.

Brat je Franjo pokopan u Banjoj Luci na Samostanskom groblju u Trapistima 31.3.2021.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine. Počivao u miru.

† Fra Tvrtko Vrdoljak, OFM (1948. –2021.)

U noći 23. travnja iznenada je preminuo fra Tvrtko Vrdoljak, svećenik i franjevac Franjevačke provincije Sv. Križa - Bosne Srebrene.

Fra Tvrtko Vrdoljak je rođen 25. studenog 1948. u mjestu Srđevići, župa Bila, od roditelja Nike i Slavke r. Krželj. Osnovnu školu završio je u Biloj, klasičnu gimnaziju u Visokom 1963.–1967., teologiju na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu 1970.–1975. Redovničke zavjete položio je u Sarajevu 4. listopada 1974.

Za đakona je ređen 8. prosinca 1974. u Sarajevu, gdje mu je mons. T. Jabalnović 2. veljače 1975. podijelio svećenički red.

Fra Tvrtko je obavljao brojne svećeničke službe: u Jajcu (1975.–1976.); Bugojnu (1976.–1979.); Tuzli (1979.–1980.); Tolisi (1980.–1981.); Breškama (1981.–1982.); Ljubunčiću

(1982.–1985., 1991.–1994. te 1997.–2000.); Livnu (1985.–1988. i 1994.–1997.); u samostanu na Gorici u Livnu (1988.–1991. i 2012.–2016.); u Podhumu (2000.–2006.) i u Čukliću (2006.–2012. i 2016.–2019.). Od 2019. bio je član samostanskog bratstva u svome matičnom samostanu na Gorici u Livnu, gdje je iznenada i preminuo.

Fra Tvrtko je, uz brojna mjesta na kojima je služio, većinu svoga redovničkog i svećeničkog života proveo u svome livanjskom kraju koji je neizmjereno volio, zalažući se za duhovno dobro naroda kojemu je bio poslan kao svećenik i redovnik. Uz rad za duhovnu izgradnju vjernika fra Tvrtko se također svim srcem angažirao oko materijalne izgradnje u župama gdje je služio. Bio je inicijator brojnih građevinskih radova u samostanu Gorica, te u župama Podhum i Čuklić. Do posljednjega dana bio je aktivno

uključen u pastoralne aktivnosti u livanjskom kraju stojeći na raspolaganju samostanu i okolnim župnicima. Resio ga je apostolski žar i ne-sebično svećeničko i redovničko služenje.

Sprovod i sveta misa zadušnica za pokojnoga fra Tvrtka slavljani su na groblju sv. Mihovila na Gorici u nedjelju, 25. travnja 2021. – Počivao u miru Božjem! (Usp. FIA)

NOVE KNJIGE

Anto Orlovac, **Svećenik kojemu je papa poljubio ruku**, Banja Luka, 2021., meki uvez, str. 172. – Knjiga prikazuje mukotrpan životni put svećenika Zvonimira Matijevića od kojega je Sveti otac Franjo za vrijeme posjeta Bosni i Hercegovini 2015. zatražio blagoslov pošto je svjedočio o stravičnim mučenjima kojima je bio izložen u Kninu u proljeće 1992.

(Vidi: Službeni glasnik Banjolučke biskupije, 2018., str. 138)

Marko Semren, **Beskrajna blizina Božje riječi**, Propovijedi i meditacije za liturgijsku godinu B, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2021., meki uvez, str. 311.

